

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΛΥΣΙΟΥ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ

Ο ΥΠΕΡ ΜΑΝΤΙΘΕΟΥ
ΚΑΙ Ο ΠΕΡΙ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ

Μετὰ ποικίλων βοηθημάτων

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Α' ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
Κ. Α. Π.

ΥΠΟ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Δ. ΚΑΘΑΡΕΙΟΥ
Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΘΑΝΟΥ ΤΖΑΒΕΛΛΑ

1—'Εν ὁδοῦ 'Αριστοίδου—1

1911

1) ΡΗΤΟΡΙΚΗ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ
-- ΣΤΟΥΔΗ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΑ-
ΛΙΑ ΣΜΕΞΗ

885.3

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΛΥΣΙΟΥ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ

Ο ΥΠΕΡ ΜΑΝΤΙΘΕΟΥ
ΚΑΙ Ο ΠΕΡΙ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ

Μετὰ ποικίλων βοηθημάτων

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Α' ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
Κ. Λ. Π.

ΥΠΟ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Δ. ΚΑΘΑΡΕΙΟΥ
Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΘΑΝΟΥ ΤΖΑΒΕΛΛΑ

1—'Εν ὁδῷ Ἀριστείδου—1

1911

ΛΥΣΙΟΥ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΤ' ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ

Ο ΥΠΕΡ ΜΑΝΤΙΘΕΟΥ
ΚΑΙ Ο ΠΕΡΙ
ΑΝΗΣΙΩΝ ΔΑΙΚΗΣΑΤΩΝ

Μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν ἔσονται ἑπτὰ βιβλία

Ἰὰν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφὴν μου εἶναι προϊόν κλεισιτυπίας καὶ καταδιώκεται κατὰ τὸν νόμον.

Α. Λ. Π.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΘΑΝΟΥ ΤΑΧΕΙΛΑ
1911

Τῷ βιλτάτῳ μοι κ. Δημ. Αἰγινητῷ
Καθηγητῇ τοῦ Πανεπιστημίου, Λιευθύντῃ
τοῦ Ἀσπενδομαθείου κ.δ.δ. 4-δ.σ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ἐλάχιστον εἶγμα

ἀπειροῦ ἐπιτησεως, εὐγνω-
μοσύνῃ καὶ ἀγάπῃ
δραψ

Ἐὰν ὄντως σκοπὸς τῆς ἐν τῷ Γυμνασίῳ διδασκαλίας τῶν ἀρχαίων συγγραφέων εἶναι ἡ διὰ τῆς **τελειότερας** καὶ **εὐχερεστερας** κατανοήσεως αὐτῶν βαθεῖα γνῶσις τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ βίου καθόλου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι αἱ παιδαγωγικαὶ ἐκδόσεις τῶν συγγραφέων τούτων εἶναι τὸ καταλληλότερον μέσον δι' οὗ δυνάμεθα νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοποῦ τούτου (*). Μόνον διὰ τῶν ταιούτων ἐκδόσεων τῶν συγγραφέων καὶ διὰ τῆς παιδαγωγικῆς διδασκαλίας αὐτῶν δύναται νὰ μετοχτευθῶν ἀφθόνως καὶ εὐχερῶς εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν σπουδαστῶν οἱ μεγάλοι καὶ ποικίλοι θησαυροὶ τῶν ἀρχαίων κειμένων ἀνευ μακρᾶς χρονοτριβῆς καὶ πολλοῦ κόπου. Τῆς Πολιτείας ἤδη μεριμνώσης εὐτυχῶς περὶ τῆς παιδαγωγικῆς μορφώσεως τῶν λειτουργῶν τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως διὰ τε τῆς Ἐπιθεωρήσεως καὶ διὰ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Διδασκαλείου τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως, ὥστε ἂν μὴ γίνηται ἤδη τελείως μεθοδικῇ πάντως ὁμως μετ' οὐ πολὺ νὰ γίνηται ταιούτη ἡ διδασκαλία, ὑπολείπεται νὰ ἐξευρεθῇ καὶ τὸ ἕτερον μέσον τῆς ἐπιτυχίας τοῦ σκοποῦ, ὃν ἡ διδασκαλία τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἐπιδιώκει. Διὰ τοῦτο μετὰ τὴν παιδαγωγικὴν ἔκδοσιν τοῦ Γ' βιβλίου τῶν **Ἑλληνικῶν τοῦ Ξενοφῶντος**, ἐνθαρρυνόμενοι ἐκ τῆς εὐμενοῦς ὑποδοχῆς, ἧς ἐτυχεν αὕτη παρὰ τε τῶν κ. κ. συναδέλφων καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ἐπαϊόντων, ὧν πλεῖστοι πάνυ ἐνθουσιωδῶς ἐπήνεσαν αὐτήν, προβαίνομεν ἤδη εἰς παρομοίαν ἔκδοσιν καὶ δύο μικρῶν λόγων τοῦ Λυσίου ἐκ τῶν ἐν τοῖς Γυμνασίοις διδασκόμενων, πεποιθότες ὅτι καὶ διὰ ταύτης εἰσφέρομεν μικρὰν συμβολὴν εἰς τὸ ὅλον ἐκπαιδευτικὸν οἰκοδόμημα.

Τὸ κείμενον τῆς παρουσίας ἐκδόσεως παρελάβομεν ἐκ τῆς 11ης ἐκδόσεως τοῦ Rudolf Rauchenstein τῆς γενομένης ἐπιμελείας τοῦ Karl Fuhr ἐν Βερολίῳ 1899 καὶ ἐκ τῆς τοῦ κ. Α. Ζάνα νεω-

(*) «Μόνον τῶν συγγραφέων βαθέως κατανοουμένων δυνατὸν ἡμῖν βαθέως νὰ γνωρίσωμεν τὸν πολιτισμὸν καὶ τὸν βίον καθόλου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων» γράφει ὁ αἰδιμος Ζαγγογιάννης ἐν Ὁδηγ. σελ. 17.

τάτης, ἀλλ' ὁμως ἐπηνέγκαμεν μεταβολάς τινας ἐνδεικνυμένας ὑπὸ τῆς Παιδαγωγικῆς καὶ μάλιστα περὶ τὴν στίξιν. Καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει ταύτῃ, ὡς καὶ ἐν τῇ τῶν **Ἑλληνικῶν** τοῦ Ξενοφῶντος, οὐδεμίαν ἐπὶ τοῦ κειμένου ἔθεμεν ἐπιγραφὴν, δηλοῦσαν μείζονα ἢ ἐλάσσονα μεθοδικὴν ἐνότητα, ἵνα μὴ διὰ τούτων προλαμβάνηται ὁ νοῦς τοῦ μαθητοῦ καὶ ἀφαιρῆται ἢ αὐτενεργίᾳ ἐπὶ βλάβῃ αὐτοῦ.

Ἐν δὲ τῇ ἐρμηνευτικῇ ἐργασίᾳ τῆς παρούσης ἐκδόσεως ἠκολούθησαμεν τὸν αὐτὸν καὶ ἐν τοῖς **Ἑλληνικοῖς** ἴδιον τρόπον ὑπ' ὄψει ἔχοντες τὰς **Ὁδηγίας** τοῦ Ὑπουργείου, τὰς νεωτέρας παιδαγωγικὰς θεωρίας καὶ τὴν καθημερινὴν πεῖραν(*).

Καὶ προσετάξαμεν μὲν σύντομον εἰσαγωγὴν ὡς ἀναγκαίαν προπαρασκευὴν τοῦ μαθητοῦ εἰς τὴν κατανόησιν τῶν ἐρμηνευομένων λόγων, ἀπεχωρίσαμεν δὲ τοῦ κειμένου ὅλην τὴν ἄλλην ἐρμηνευτικὴν ἐργασίαν ἵνα γίνηται ἰδιαιτέρα λελογισμένη καὶ οὐχὶ ἐπιβλαβὴς χρήσις αὐτῆς. Ἐν τῇ διαπραγματεύσει δὲ τῆς ἐρμηνευτικῆς ἐργασίας ἠκολούθησαμεν τὴν εἰς § § διαίρεσιν τοῦ κειμένου διαπραγματευθέντες ἐκάστην § ἐν ἰδιαιτέρᾳ μεθοδικῇ ἐνότητι πρὸς εὐκολίαν ἐν τε τῇ διδασκαλίᾳ καὶ ἐν τῇ κατανόησει τῶν διδασκομένων. Ἐν δὲ τῇ διαπραγματεύσει τῆς ὕλης ἐκάστης § ἀπεχωρίσαμεν τὰς κυρίως γραμματικὰς παρατηρήσεις ἀπὸ τῶν καθαρῶς συντακτικῶν καὶ ἀπὸ τῶν πραγματικῶν.

Καὶ τὰς μὲν κυρίως γραμματικὰς παρατηρήσεις περιωρίσαμεν, διότι αὗται κατὰ τὴν ἐν τῇ Γυμνασίῳ ἐρμηνείαν τῶν συγγραφέων πρέπει διὰ βραχυτάτων νὰ ἐξετάζωνται καὶ ἐφ' ὅσον μόνον συμβάλλονται εἰς τὴν κατανόησιν τῶν συγγραφέων. Ὅπερ δὲ σπουδαιότερον θεωροῦμεν ἐναυθῆ εἶναι νὰ κατανοῆται ἡ σημασία ἐκάστης νέας ἀγνώστου λέξεως, ὅπου τοῦτο εἶναι δυνατόν, διὰ τῆς ἐτυμολογίας καὶ συγκρίσεως πρὸς ἄλλας συνωνύμους ἢ ἀντιθέτους λέξεις τῆς ἀρχαίας ἢ τῆς νέας, ὅπερ εἶναι καὶ μορφωτικόν.

Ἐν δὲ ταῖς καθαρῶς συντακτικαῖς παρατηρήσεσιν ἐπεμείναμεν περισσότερον, διότι αὗται καὶ κάλλιον πρέπει νὰ ἐμπεδῶνται, ἅτε τὸ πρῶτον ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἐμφανιζομένων τῶν συντακτικῶν κανόν-

(*) Παιδαγωγικὴ Lindner - Παπαδοπούλου. Conrad - Σακελλαρίου. «Διδάσκαλος» Ν. Ἐξαρχοπούλου. «Ἑπὶ τῆς Διδασκαλίας» Δάμψα. «Παιδαγωγ. Δελτίον» Ἑλληνικὸς Διδασκαλικὸς Συλλόγος. «Παιδαγωγικ. Ὁμιλίαι» Γρατσιάτου κ.λπ.

νων, και εις την ευχερεστεραν και τελειοτεραν κατανοησιν των συγγραφεων ουκ ολιγον συμβαλλονται και το καλαισθητικον των μαθητων συναισθημα αναπτύσσει δια της βαθυτερας παρατηρησεως του κάλλους του "Ελληνος λόγου και τέλος αικαλλάσσει τον μαθητην ασκόπου πολλάκις δε και απελπιστικησ κατ' οίκον εργασίας.

Ωσαύτως επεμείναμεν ετι μάλλον και εν τοις πραγματικοις γεγονόσι, διότι ταυτα αποτελουσι τον κυριωτερον σκοπον της των συγγραφεων διδασκαλιας ατε πλουτιζοντα τον νουν του μαθητου δια νέων γνώσεων, δι' ων διαμορφουσι και διαπλάττουσιν αυτον ευρύτερον. Διό και παραβάλλομεν σχεδόν πανταχού τα αρχαία πραγματικά γεγονότα προς τα νέα και συνδέομεν στενωσ τα σχετικά δια συχνων παραπομπων και δια συγκεντρωτικων ερωτήσεων ίνα επιτύχωμεν καλυτέραν εμπέδωσιν και εφαρμογήν των γνώσεων τούτων.

Προς τούτοις εσημειώσαμεν το περιεχόμενον των κυριων προτάσεων ίνα υπό τούτου οδηγούμενος ο μαθητής και δια του των δευτερευουσων συμπληρών αυτό κατασκευάζη αφ' εαυτου το πλήρες νόημα της άει έρμηνευομένησ παραγράφου διηγούμενος αυτό εν τέλει ως εκθεσιν προς άσκησιν άμα και εις το συνθέτειν τάς ιδέασ αυτου. Το είδος τουτο της εργασίας θεωρούμεν σπουδαιον δια την ευκολωτέραν σύλληψιν των τε σπουδαιοτερων ναημάτων ιδία και του όλου της § νοήματος. Δύναται δ' ο μαθητής αυτενεργων να μετατρέπη τα ούτως εξηγμένα κύρια νοήματα της § μεταβάλλων τα ουσιαστικά εις ρήματα ή εις εμπροθέτους προσδιορισμούς, όπου τουτο είναι δυνατόν. οίον **Πεποιθήσισ του Μαντιθέου εις εαυτόν—°Ο Μαντιθεος έχει πεποιθήσιν εις εαυτόν ή Περι της πεποιθήσεως του Μ. εις εαυτόν κ.λ.π.**

Δια διαφόρων δε συγκεντρωτικων ερωτήσεων, πολλαχού εγκατεσπαρμένων, ου μόνον την **συγκέντρωσιν και εφαρμογήν** των δεδιδαγμένων επεδιδώσαμεν αλλά και την **διαλογικην μορφήν** της διδασκαλιασ, δι' ης τα μάλιστα κατορθουται ή **αυτενεργός άφομοίωσις** της ύλης υπό των μαθητων, εαν γίνηται καλή χρήσις των ερωτήσεων τούτων.

Προκειμένου δε περι ρητορικων λόγων εθεωρήσαμεν επάναγκες να δώσωμεν τῷ μαθητῇ και τύπον βαθυτερας ρητορικης και καλλιλογικης καθόλου επεξεργασίας, άλλαχού μὲν περισσότερον άλλαχού

δ' ὀλιγώτερον ἐμβαθύναντες, ἵνα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς τοιαύτης ἐξετάσεως τοῦ ἐρμηνευομένου τμήματος ἀναπτύσσει ὁ μαθητὴς τὰς παρατηρήσεις αὐτοῦ προσθέτων νέας ἢ μεταβάλλων τὰς ὑπαρχούσας. Ὅτι καὶ τοῦτο τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας εἶναι ὠφελιμώτατον, ἅτε ἀναπτύσσον σὺν τοῖς ἄλλοις τὴν παρατηρητικὴν αὐτῶν μαθητῶν καὶ προάγον καθόλου τὸ καλαισθητικὸν αὐτῶν συναίσθημα, εἶναι αὐτόδηλον.

Τέλος ἐνιαχοῦ μὲν ἐξηγγάγομεν ἠθικὰ διδάγματα, ἀλλαχοῦ δὲ ἐδώκαμεν νύξιν πρὸς ἐξαγωγὴν τοιούτων, ὅπερ θεωροῦμεν ἀναγκαῖον καὶ ἀπαραίτητον συμπλήρωμα τῆς ὅλης τῶν ἀρχαίων συγγραφέων διδασκαλίας, διότι διὰ τούτων ὁ μαθητὴς συνάγει οἶονεὶ τὸν καρπὸν τῆς ἐργασίας αὐτοῦ.

Πρὸς στενωτέραν δὲ σύνδεσιν τῶν δεδιδαγμένων καὶ πρὸς καλυτέραν ἐπιμέδωσιν αὐτῶν ἐσημειώσαμεν καὶ μείζονας μεθοδικὰς ἐνότητας, ὅπου εὖρομεν τοιαύτας, ὅπερ καὶ εἰς τὸ διηγηματικὸν σπουδαίως ἀσκεῖ τὸν μαθητὴν. Τὰς ἐκασταχοῦ μεθοδικὰς ταύτας ἐνότητας ἐσημειώσαμεν ἐν τέλει τῆς σχετικῆς ἕλης, διότι μετὰ τὴν ἐπὶ μέρους ἐξέτασιν πρέπει νὰ γίνηται ἡ καθόλου τοιαύτη κατὰ λόγον φυσικόν. Ἐν ἀρχῇ δὲ ἐκάστης § κατ' ἀνάγκην εἴθεμεν βραχυτάτην μόνον ἐπιγραφὴν δηλοῦσαν τὸ γενικώτατον μόνον νόημα πρὸς ἀπλὴν ὁδηγίαν τοῦ μαθητοῦ ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ (Ὁδηγ. σελ. 111). Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ πρὸ ἐκατέρου τῶν ἐρμηνευομένων λόγων προετάξαμεν βραχυτάτην μόνον ὑπόθεσιν καὶ οὐχὶ ἀνάλυσιν, ἣτις πρέπει νὰ γίνῃ ἐν τέλει συμφώνως ταῖς ἐκεῖ ποικίλαις ὁδηγίαις, αἵτινες πρὸς τοῦτο ἐγένοντο. Ἐκεῖ ὁ μαθητὴς αὐτενεργῶν θὰ ἐπαναλάβῃ καὶ θὰ συγκεντρώσῃ τὰ ἐπὶ μέρους νοήματα τοῦ λόγου, θὰ συστηματοποιήσῃ τὰς κεκτημένας ἤδη γνώσεις καὶ θὰ ἐκθέσῃ ἐκτενέστερον καὶ λεπτομερέστερον τὴν ὅλην ὑπόθεσιν τοῦ ἐρμηνευομένου λόγου ἀσκούμενος οὕτως εὐρύτερον καὶ εἰς τὸ συνθέτειν τὰς ἰδέας αὐτοῦ.

Κατὰ ταῦτα ὁ ἐπιμελὴς μαθητὴς δύναται ἐν συνειδήσει νὰ ἀκολουθῇ τὴν φυσικὴν τοῦ εἰδέναι ὁδὸν ἣτοι τὰ ἐξῆς 7 στάδια τῆς ἐρμηνείας.

α' Ἄρσιν πάσης γραμματικῆς εἴτε λεξιλογικῆς δυσχερείας, ἣτοι ἐκκῆδάρσιν τοῦ ἐδάφους τοῦ ἐρμηνευομένου τεμαχίου ἀπὸ παντὸς

· άγνώστου τύπου ή πάσης άγνώστου σημασίας μετά βραχυτάτης άναμνήσεως τών έκ του Έλληνικού Σχολείου γνωστών ·

β' Άρσιν πάσης συντακτικής δυσχερείας, ήτοι έκκάθαρσιν του έρμηνευομένου έδάφους από παντός άγνώστου συντακτικού φαινομένου ·

γ' Έρμηνείαν κατά λέξιν έκάστης περιόδου γιγνομένην εύθως μετά τήν συντακτικήν έξομάλυσιν.

δ' Πρόσκτησιν νέων πραγματικών γνώσεων έξαγομένων έκ του έρμηνευθέντος τεμαχίου, ήτις πρόσκτησις θά γίνηται άσφαλεστέρα και μάλλον έμπεδος διά τών έν τέλει σχετικών συγκεντρωτικών έρωτήσεων ·

ε' Έρμηνείαν έλευθέραν κατά τό μάλλον ή ήττον του βλου έρμηνευτέου τεμαχίου, ήτις γίνεται μετά τήν άνωτέρω έργασίαν εις γλώσσαν γλαφυράν και άρμονικήν έπαναλαμβανομένη μάλιστα πολλάκις έν τε τή τάξει και έν τή καθ' ιδίαν μελέτη, όπως ούτως ο μαθητής έξοικειωθεί σύν τή κατανοήσει και εις τήν κεκαλλιεπημένην και έλευθέραν μετάφρασιν τών αρχαίων κειμένων και εις τήν χρήση καλαισθητικής και έπαγωγού γραφομένης και όμιλουμένης γλώσσης.

ς' Πρόσκτησιν καλλιλογικών γνώσεων και ρητορικών τρόπων, έξαγομένην έκ του θαυμασίου και καλλιτεχνικού τών αρχαίων λόγου και έκ του δαιμονίου εκείνων πνεύματος, προς ανάπτυξιν της διανοίας και ιδία του καλαισθητικού συναισθήματος του μαθητού· και

ζ' Έξαγωγήν και κάρπωσιν τών έν τή έρμηνευθέντι τεμαχίω διδαγμάτων προς διάπλασιν και διαμόρφωσιν άμα και της καρδίας του μαθητού και προς ήθικήν τελειοποίησιν αυτού. Τών διδαγμάτων τούτων θά γίνηται βεβαίως και έφαρμογή επί του βίου ήμών.

(¹) Προς τελειοτέραν έμπέδωσιν τών γραμματικών τύπων και τών συντακτικών κανόνων δύναται ο διδάσκων μετά τό τέλος έκάστου μαθήματος νάσκη τόδς μαθητάς υποβάλλων αυτοίς γραμματικές και συντακτικές έρωτήσεις και κατά τάς δύο διευθύνσεις (υπόδ. Διδασκαλ. Λάμψα σελ. 242-243). Προς τοϋτο δύναται νά διδω καθ' έβδομάδα και θέμα συντεθειμένον έκ τών λέξεων και φράσεων τών δεδιδαγμένων τεμαχίων, προσηκόντως υπ' αυτού μεταβδλημένων. Άλλά και άφ' έαυτού ο μαθητής δύναται νάσκηται εις τοϋτο.

(²) Είς τοϋτο βοηθείται πολυ ό μαθητής αν τή υποδείξει του διδάσκοντος διαιρη τό τετράδιον έρμηνείας εις διαφόρους έπιγραφάς (Όδηγ. σελ. 98 ή και περιληπτικώτερον).

Διὰ τῆς τοιαύτης τῶν συγγραφέων ἐκδόσεως παρέχονται τῷ μαθητῇ ἀφθονα τὰ μέσα πρὸς ταχυτέραν καὶ τελειότεραν κατανόησιν τοῦ ἀρχαίου πνεύματος, καταργεῖται ἡ ἀσκοπος κατανάλωσις πολυτίμου χρόνου, διεγείρεται ἡ αὐτενεργία τοῦ μαθητοῦ καὶ ὁ πρὸς τὴν σπουδὴν τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἔρωσ αὐτοῦ καὶ τέλος παρέχεται ἡ εὐκαιρία ὅπως ὁ μαθητῆς διεξέλθῃ πλείονα ὕλην, διότι ἀποκαθαιρομένου τελείως τοῦ ἐδάφους εὐχαρίστως χωρεῖ οὗτος ἐπὶ τὰ πρόσω οὐχὶ τυφλῶς καὶ μηχανικῶς ἀκολουθῶν ἐπιβλαβῆ βοηθήματα, ἀλλὰ μετὰ προσοχῆς καὶ αὐτενεργίας φύσει διεγειρομένης ἐξετάζων βαθύτερον τὰ πράγματα. Οὕτω δ' ἐκπληροῦται, φρονούμεν, τελείως ὁ σκοπὸς τῆς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἐρμηνείας, ὅστις εἶναι ἡ **βαθεῖα ἀλλ' εὐχερῆς κατανόησις** αὐτῶν, τὸ μὲν πρὸς διαμόρφωσιν τοῦ γλωσσικοῦ συναισθημάτος τῶν μαθητῶν, τὸ δὲ πρὸς παρισμὸν τῶν ἐν τοῖς συγγράμμασι ποικίλων γνώσεων καὶ σπουδαίων διδαγμάτων, δι' ὧν τὰ μέγιστα ἀναπτύσσεται καὶ τελειοποιεῖται ὁ ἄνθρωπος.

Παρὰ πᾶσαν ὁμιῶς τὴν ὀμολογημένην ὠφέλειαν καὶ χρησιμότητα τῶν τοιούτων βιβλίων, ὑπάρχει ἀνάγκη καὶ εὐμεθόδου διδασκαλίας. Δι' αὐτῆς ὁ διδάσκων ζωποιοῦν τὸ βιβλίον τοῦτο θέλει καταστήσει αὐτὸ ὠφελιμώτερον. Αὐτὸς διὰ ζώσης παιδαγωγικῆς διδασκαλίας θέλει ἐμφυσῆσει εἰς τὴν ἄπειρον ἔτι διάνοιαν καὶ εἰς τὰς ἀπαλὰς τῶν μαθητῶν ψυχὰς τὸ ἐν τοῖς τοιούτοις βιβλίοις ἐγκατεσπαρμένον νάλλος καὶ τὸν ἀφθονον πλοῦτον ὡς πράγματικὴν ζωήν.

Ἐῖθε καὶ τὸ ἔργον τοῦτο νάποθῃ ὠφελιμον τῇ σπουδαζούσῃ νεολαίᾳ ἐπ' ἀγαθῷ αὐτῆς τε καὶ τῆς Πατρίδος, ἣτις ἔσται εὐτυχῆς κυβερνωμένη ποτὲ ὑπ' ἀνδρῶν ἐμβεδαπτισμένων εἰς τὰ θεῖα ταῦτα νάματα τῆς ἀρχαίας σοφίας, ἐξ ἧς ἐπήγασεν ὁ πολιτισμὸς συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐν Κορίνθῳ τῇ 15ῃ Φεβρουαρίου 1911.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Δ. ΚΑΘΑΡΕΙΟΣ

Δ. Φ. Καθηγητῆς

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΙΣ ΤΟΝ

Α Υ Σ Ι Α Ν

Α' Περὶ λόγου.

1. Ὁ γραπτὸς λόγος (ἢ γλῶσσα) διαιρεῖται εἰς τὸν *πεζὸν λόγον* καὶ εἰς τὸν *ποιητικὸν λόγον* (τὴν ποίησιν). Καὶ ὁ μὲν πεζὸς λόγος διαιρεῖται εἰς τὴν Ἱστορίαν, Φιλοσοφίαν καὶ Ρητορείαν, ὁ δὲ ποιητικὸς εἰς τὸ Ἔπος, τὸ Μέλος (λυρικήν ποίησιν) καὶ τὸ Δράμα (¹). Ἐκαστον δὲ τῶν 3 εἰδῶν τῆς ποιήσεως ἀντιστοιχεῖ εἰς ἓν τῶν 3 εἰδῶν τοῦ πεζοῦ λόγου, ἴητοι τὸ Ἔπος εἰς τὴν Ἱστορίαν, τὸ Μέλος εἰς τὴν Φιλοσοφίαν καὶ τὸ Δράμα εἰς τὴν Ρητορείαν (μετέχον ὅμως καὶ φιλοσοφίας). Καὶ ἡ μὲν Ἱστορία ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ Ἔπος διὰ τὴν διηγηματικὴν μορφήν· ὅπως δηλ. ἡ Ἱστορία εἶναι διήγησις γεγονότων ἐν πεζῷ λόγῳ οὕτω καὶ τὸ Ἔπος εἶναι διήγησις γεγονότων ἐν ποιητικῷ λόγῳ. Ἡ δὲ Φιλοσοφία ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ Μέλος διὰ τὸ ὑποκειμενικὸν τῆς σκέψεως ἀμφοτέρων· ὅπως δηλ. ἡ Φιλοσοφία ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ ἐξετάζει τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον (τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν) οὕτω καὶ τὸ Μέλος ἐν τῷ ποιητικῷ λόγῳ ἀναφέρεται εἰς τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον, ἴητοι ἐκφράζει συναισθήματα. Ἡ δὲ Ρητορεία ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ Δράμα διὰ τὴν ὑπόκρισιν καὶ τὸν ἐναγώνιον (σφοδρὸν) λόγον ἀμφοτέρων· ὅπως δηλ. ἡ Ρητορεία ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ εἶναι ζωνρὰ παράστασις τῶν σκέψεων τινος οὕτω καὶ τὸ Δράμα ἐν τῷ ποιητικῷ λόγῳ εἶναι παραστατικὴ ἐκτέλεσις τῶν διανοημάτων τινός.

2. Καὶ τὰ ἕξ ταῦτα εἶδη τοῦ λόγου ἐκαλλιέργησαν καὶ ἀνέπτυξαν θαυμασίως οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ὅσον οὐδεὶς ἄλλος λαὸς ἐν τῇ ὑψηλῇ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον κατέλιπον δ' οὕτω ἡμῖν τὰ ἀθάνατα ἐκεῖνα ἀρχαῖα Ἑλληνικά συγγράμματα, ἀτινα πάντες οἱ νεώτεροι λαοὶ πολλὴ δικαίως ἔχουσιν ὡς πρότυπα ἐν πάσαις αὐτῶν ταῖς πράξεσιν ὡς ἀκένωτον πηγὴν πάσης γνώσεως.

3. Διακεκριμέναι ἀρχαῖοι συγγραφεῖς τοιοῦτων ἔργων σφoζομένων ἔτι καὶ σήμερον (διότι πλεῖστα συγγράμματα ἀπόλοντο καέντια ἢ ἄλλως κατα-

(¹) Τὰ τρία εἶδη τοῦ πεζοῦ λόγου εἶσι γεγραμμένα εἰς λόγον καταλογέδην δηλ. κατὰ σειράν, τὰ δὲ τρία εἶδη τοῦ ποιητικοῦ λόγου εἰς λόγον ἔμμετρον δηλ. εἰς στίχους.

στραφέντα) είναι **Ίστορικοί** μὲν ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Θουκυδίδης, ὁ Ξενοφῶν κ.λ.π. **Φιλόσοφοι** δὲ ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης κ.λ.π. **Ῥήτορες** δὲ ὁ Ἰσοκράτης, ὁ Λυσίας, ὁ Δημοσθένης κ.λ.π. **Ἐπικοί** δὲ ποιηταὶ ὁ κορυφαῖος Ὅμηρος, ὁ Ἡσίοδος κ.λ.π. **Λυρικοί** δὲ ὁ Σόλων, ὁ Σιμωνίδης, ὁ Ἀρχίλοχος, ἡ Σαπφώ, ὁ Πίνδαρος κ.λ.π. καὶ **Δραματικοί** ὁ Αἰσχύλος, ὁ Εὐριπίδης καὶ ὁ Σοφοκλής.

Β' Περὶ Ῥητορείας.

Ἡ Ῥητορεία εἴτε ῥητορική (τέχνη) ἀνήκει εἰς τὸν πεζὸν λόγον. Εἶναι δὲ Ῥητορεία ἡ ζωηρὰ καὶ ἔντεχνος παράστασις τῶν σκέψεων τινος. Φύσει δ' αὕτη ἀναπτύσσεται παρὰ τοῖς φιλελευθέροις καὶ δὴ παρὰ τοῖς δημοκρατομένοις λαοῖς, παρ' οἷς ὑπάρχει καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου, ἣν ἀπαιτεῖ ἡ Ῥητορεία. Παρ' Ἑλλήσι κατ' ἐξοχὴν ἀνεπτύχθη καὶ τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ λόγου ἀρξάμενον ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων. Τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς ῥητορείας εὐρίσκονται ἀπὸ τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων ἐπὶ τῆς μοναρχικῆς βασιλείας καὶ εἶτα ἐπὶ τῆς τυραννίδος. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς ἀρχαίους τούτους χρόνους ἡ Ῥητορεία εἶναι κτῆμα ὀλίγων μόνον ἀνθρώπων ἐχόντων ἔμφυτον τὸ χάρισμα τοῦ λόγου (εὐγλωττίαν). Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ Ὀμηρικοὶ ῥήτορες Νέστωρ, Ὀδυσσεὺς κ.λ.π., βραδύτερον δ' ἐν Ἀθήναις ὁ Σόλων, ὁ Πεισίστρατος, ὁ Κλεισθένης καὶ ἰδίᾳ ὁ Περικλῆς. Ἀπὸ δὲ τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους ἡ Ῥητορεία ἐν Ἀθήναις ἀναπτύσσεται ἔτι μᾶλλον. Βραδύτερον δέ, διὰ τῆς ἐκ τῆς Σικελίας (ἐνθα τὸ πρῶτον διὰ τοῦ Τισίου καὶ Γοργίου εἶχε διαμορφωθῆ ἡ ἔντεχνος ῥητορική) εἰσαχθείσης εἰς Ἀθήνας ὑπὸ τοῦ σοφιστοῦ Γοργίου διδασκαλίας τῆς ἐντέχνου Ῥητορείας, ἀνεπτύχθη αὕτη ἔτι μᾶλλον καὶ διεμορφώθη.

Κυρίως ὅμως ἡ Ῥητορεία διεμορφώθη τελείως καὶ ἀνήχθη εἰς ἐπιστημονικὴν περιωπὴν ἀπὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ ἐντεῦθεν καὶ ἰδίᾳ ἐν Ἀθήναις, ἐνθα συνετέλεσαν πολὺ εἰς τὴν τελειότεραν διαμόρφωσιν οὗτης τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, ἡ ἔμφυτος εὐγλωττία τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, ἡ συστηματικὴ διδασκαλία τῶν σοφιστῶν, τὸ φιλόδικον τῶν Ἀθηναίων καὶ ἡ καθόλου πνευματικὴ ἀκμὴ τῆς πόλεως.

Γ' Περὶ τῶν εἰδῶν τοῦ ῥητορικοῦ λόγου.

Τὸ πολιτικὸν βῆμα, τὰ δικαστήρια καὶ αἱ πανηγύρεις ἦσαν τὸ στάδιον τῆς ἐνεργείας τοῦ ῥήτορος. Διὸ ἃ εἶδη ῥητορικοῦ λόγου ἐμορφώθησαν 1) τὸ **συμβουλευτικόν**, περιλαμβάnon δημοσίας πολιτικὰς ἀγορεύσεις, ἐπιδιῶνον τὸ συμφέρον καὶ ἀφορῶν τὸν μέλλοντα χρόνον 2) τὸ **δικαικόν**, περιλαμβά-

νον λόγους ἐν δικαστηρίῳ, ἐπιδιῶκον τὸ δίκαιον καὶ ἀφορῶν τὸν παρελθόντα χρόνον καὶ β) τὸ *πανηγυρικὸν* (ἢ ἐπιδεικτικόν), περιλαμβάνον ἐγκωμιαστικούς ἐν πανηγύρεσι λόγους, ἐπιδιῶκον τὸ ἠθικὸν καλὸν καὶ ἀφορῶν τὸ παρόν, ἀναμνηνησκόμενον δ' ὅμως καὶ τοῦ παρελθόντος καὶ προεικάζον καὶ τὸ μέλλον.

Καὶ τὸ μὲν πολιτικὸν βῆμα ἐν Ἀθήναις ἦτο κυρίως τὸ βῆμα τῆς *Ἐκκλησίας τοῦ δήμου* συνερχομένης τετράκις μὲν τακτικῶς, πολλάκις δὲ καὶ ἐκτόκως κατ' ἀρχάς μὲν εἰς τὴν ἀγορὰν εἶτα δ' εἰς τὴν Πνύκα καὶ βραδύτερον εἰς τὸ θέατρον. Τὰ σπουδαιότερα δὲ ἔργα τῆς Ἐκκλησίας ἦσαν ἡ ψήφισις νόμων, ἡ ἐκλογή ἀρχόντων, ἡ κήρυξις πολέμου, αἱ συμβάσεις, αἱ συμμάχιαί κλπ. Κατ' ἐξαιρέσειν δὲ ἐδίκαζεν ἡ Ἐκκλησία καὶ τὰς εἰσαγγελίας (μηνύσεις διὰ σπουδαῖα δημόσια ἀδικήματα). Ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Ἐκκλησίας, τῇ ἀδείᾳ τοῦ προεδρεύοντος αὐτῆς Πρωτάεως, ἠγόρευον περὶ παντός σπουδαίου ζητήματος οἱ ῥήτορες (προτιμωμένων τῶν πρεσβυτέρων) φέροντες στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὁ δὲ λαὸς ἀπεφαίνετο διὰ χειροτονίας (ἀνατίσσει τῶν χειρῶν)¹. Ἡ ἀποζημίωσις ἐκάστου τῶν ἐκκλησιαζόντων ἦτο κατ' ἀρχάς μὲν ὀβολὸς εἶτα δὲ διῶβολον καὶ βραδύτερον τριῶβολον. Ἐπι δὲ καὶ ἐν τῇ *Βουλῇ* ἐγίνοντο σπουδαῖαι ἀγορεύσεις καὶ μάλιστα γατὰ τὰς δοκιμασίας, ἦτοι τὴν ἐξελέγξιν τῶν ἀρχόντων (Μαντιθ. § 1).

Τὰ δὲ *δικαστήρια* ἦσαν πολλὰ καὶ διάφορα ἐν Ἀθήναις, ὧν σπουδαιότερον τὸ ἐξ 6 *λίλ.* δικαστῶν ἀποτελούμενον τῆς *Ἡλιαίας*, διηρημένον εἰς 10 τμήματα (ἀνὰ 500 ἕκαστον τῶν 1000 ὄντων ἀναπληρωματικῶν) καλούμενα καὶ ταῦτα *δικαστήρια*. Δι' ἰδιαιτέρας κληρώσεως κατὰ τὴν προῖαν τῆς δικασίμου ἡμέρας ὠρίζετο ποῖον τμήμα καὶ τίνες δικασταὶ ἔμελλον νὰ δικάσωσι τὰς κληρωθείσας δίκας. Ἐνώπιον τούτων ἠγόρευεν ὁ *διώκων* (=κατήγορος ἢ ἐνάγων) καὶ ὁ *φεύγων* (=κατηγορούμενος ἢ ἐναγόμενος) ἐφ' ὠρισμένον χρόνον ὀριζόμενον δι' ὕδραυλικοῦ ὠρολογίου καλουμένου *κλεψύδρας*, ἧς ἐπελαμβάνετο (ἐκρατεῖτο) τὸ ὕδωρ κατὰ τὴν ἐν τῷ μεταξὺ ἀνάγνωσιν τῶν μαρτυριῶν, νόμων, ἀπογραφῶν κλπ. Μετὰ τὴν ἀγόρευσιν ἐγίνετο ἡ ψηφοφορία καὶ ἐξεδίδετο ἡ ἀπόφασις τῶν Ἡλιαστῶν, ἧτις ἦτο ὀριστική. Ὁ ἐρήμην ὅμως δικασθεὶς ἠδύνατο ἐντὸς δύο μηνῶν νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν δίκην· ἂν δ' ὁ ἐνάγων δὲν ἐνεφανίζετο ἡ δίκη ἐξηλείφετο. Ἐκαστος δικαστῆς ἐλάμβανεν ὡς ἀποζημίωσιν ἐν ἀρχῇ ὀβολὸν, εἶτα διῶβολον καὶ μετὰ ταῦτα τριῶβολον. Πλὴν τῶν Ἡλιαστῶν ἦσαν καὶ οἱ καλούμενοι *διαίτη-*

(1) Ἡ δὲ *κρύβδην* (=μυστική) ψηφοφορία ἐγίνετο μόνον ἐν ἐκτάκτοις περιστάσειν, ὡς ἐν τῷ *ὄστρακισμῷ*, ἐν τῇ ἀπονομῇ πολιτικοῦ δικαιώματος πρὸς ξένους κλπ. ἐν γένει δὲ ἐπὶ *προσωπικῶν ζητημάτων*.

ταί (δημόσιοι ἢ ιδιωτικοί) δικασταί, ὧν ἡ ἐξουσία ἐξήρτατο ἐκ τῆς βουλήσεως τῶν διαδίκων. Ἔτι δὲ ἦσαν καὶ οἱ κατὰ δῆμους δικασταί, οἵτινες περιορχόμενοι τοὺς δῆμους ἐδίκασον τὰς μικρὰς δίκας (εἰρηνοδίκαι).

Αἱ δὲ *πανηγύρεις* ἦσαν διάφοροι καὶ ποικίλοι, ὡς πολιτικοί, θρησκευτικοί κλπ. ἔτι δὲ αἱ κηδεῖαι κλπ.

Δ' Ῥήτορες λογογράφοι.

Οἱ διάδικοι ἐν Ἀθήναις ὄφειλον νὰ ἀγορεύουσιν αὐτοπροσώπως πλὴν τῶν γυναικῶν καὶ παιδῶν ὑπὲρ ὧν ἠγόρευον συγγενεῖς ἢ ἐπίτροποι αὐτῶν. Ἐπιτρέπετο ὅμως μετὰ τὸν διάδικον νὰ ὁμιλήσῃ καὶ ἕτερός τις συγγενῆς ἢ φίλος, ὁ καλούμενος ὅπως καὶ σήμερον *συνηγορός*. Ἐπειδὴ ὅμως πολλὰ πλάσιασθέντων τῶν νόμων οἱ διάδικοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἠδυνάτων νὰ ὑποστηρίξωσιν ἑαυτοὺς νομικῶς, ἀνεφάνησαν οἱ καλούμενοι *λογογράφοι*, ἤτοι συγγραφεῖς λόγων, οἵτινες ἔμπειροι ὄντες τῶν νόμων καὶ τῆς ῥητορικῆς τέχνης ἔγραφον ἐπὶ χρήμασι λόγους διὰ τοὺς πελάτας αὐτῶν, οἵτινες ἐκμανθάνοντες ἀπήγγελλον αὐτοὺς πρὸ τῶν δικαστῶν (1).

Εἰσαχθεῖσιν δὲ τῆς διδασκαλίας τῆς ῥητορικῆς τέχνης ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ Γοργίου ἐγένοντο ῥητορικαὶ σχολαί, ἐν αἷς οἱ λογογράφοι οὗτοι ῥήτορες ἐμορφούντο τεχνικῶς. Ἐκ τῶν σπουδαιότερων δὲ τοιούτων ἐν Ἀθήναις ῥητόρων ἀνερχομένων εἰς δέκα εἶναι καὶ ὁ Ἰσοκράτης, Λυσίας, Δημοσθένης κ.λ.π.

Ε' Βίος καὶ ἔργα τοῦ Λυσίου.

Ὁ Λυσίας ἐγεννήθη τῷ 444 ἐν Ἀθήναις, ἔνθα ὁ πατὴρ αὐτοῦ Κέφαλος μετόκησεν ἐκ Συρακουσῶν τῇ προτροπῇ τοῦ φίλου του Περικλέους. Καταγόμενος ἐκ καλῆς καὶ εὐπόρου οἰκογενείας² ἐξεπαιδεύθη μετὰ τῶν ἐπιφα-

(1) Καὶ πολιτικούς καὶ πανηγυρικούς λόγους ἔγραφον οἱ τοιοῦτοι λογογράφοι ἐπὶ χρήμασιν.

(2) Ὁ πατὴρ τοῦ Λυσίου Κέφαλος εἶχε ἐν Πιραιεῖ ἐργοστάσιον ἀπλίδων. Διὰ δὲ τὴν ἐν ταῖς δημασίαις λειτουργίας ἐλευθεριότητα καὶ τὴν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ δραστηριότητά του ἀπέλασε τῆς ἀτελείας τῶν μετοικίων, ὅπερ ἦτο φόρος 12 δραχ. ὡς ὁ μέτοικος προσέφερε τῇ πόλει ἕνα τεχνάγη τῆς τῶν νόμων προστασίας. Πρὸς τοῦτοις ἐκτῆροτο καὶ πολιτικὰ δικαιώματα, ὡς νὰ ἐνεργῇ ἄνευ προστατίου Ἀθηναῖον τὰς ὑποθέσεις του, νὰ ἔχη ἀγορῆς, οἰκίας, γῆπεδα κ.λ.π. ἤτοι ἐγένετο ἰσοτελής μέτοικος, μόνον τῶν ἀρχῶν τῆς πόλεως μὴ δυνόμενος νὰ μετασχη. Ἦτο δ' εὐποληπιτότατος συνδεόμενος στενωῶς μετὰ τοῦ Σοφοκλέους, Σωκράτους, Πλάτωνος κ.λ.π. καὶ εἶχε μεγάλην δύναμιν ἐν Ἀθήναις.

γεστέρων Ἀθηναίων. Δεκαπενταετής δὲ περίου μετέβη ὡς ἄποικος μετὰ τῶν ἀδελφῶν του καὶ ἄλλων Ἀθηναίων εἰς Θουρίους τῆς Ἰταλίας, ἐνθα ἐσπούδασε καὶ τὴν ῥητορικὴν τέχνην παρὰ τῷ σοφιστῇ Τισίᾳ. Μετὰ τὴν καταστροφὴν ὁμοίως τῶν Ἀθηναίων ἐν Σικελίᾳ (τῷ 413 γενομένην) κατηγορηθεὶς μετ' ἄλλων ὡς Ἀττικιστῆς ἔφυγεν εἰς Ἀθήνας, ἐνθα ἔζησε τὸν ὑπόλοιπον βίον του. Ἐπὶ δὲ τῶν Τριάκοντα συνελήφθη ἐπὶ θανάτῳ ὡς δημοκρατικός, ἀλλὰ διαφυγὼν ἐσώθη εἰς Μέγαρα, ὁπόθεν βραδύτερον συγκατήλθεν εἰς Ἀθήνας μετὰ τοῦ Θρασυβούλου, ὃν ἐβοήθησε διὰ πολλῶν χρημάτων καὶ ὄπλων πρὸς ἐκδιώξιν τῶν τυράννων. Μετὰ τοῦτο ἀνακηρυχθεὶς διὰ τοῦτο ἰσοτελής μέτοικος ἴδρυσε ῥητορικὴν σχολὴν ἐν Ἀθήναις καὶ ἐδίδασκε τὴν Ρητορικὴν γράφων ἅμα ἐπ' ἀμοιβῇ καὶ λόγους ὡς λογογράφος μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας. Ἀπέθανε δὲ τῷ 378 π. Χ. ἐν Ἀθήναις.

Ἔργα Λυσίου. Ὁ Λυσίας ὡς ῥήτωρ λογογράφος ὑπῆρξε πολυγραφώτατος γράψας περὶ τοὺς 230 λόγους, ὧν ὁμοίως μόνον 34 σφύζονται ἀνήκοντες καὶ εἰς τὰ 3 εἶδη τοῦ ῥητορικοῦ λόγου, πρὸ πάντων δὲ εἰς τὸ δικανικόν. Ἐκ τῶν λόγων δὲ τούτων μόνον τὸν κατ' Ἐρατοσθένους ἐξεκρίνωμεν ὁ ἴδιος ἐν δικαστηρίῳ, τοὺς δ' ἄλλους ἔγραψεν ὑπὲρ ἄλλων ἐπὶ χρήμασιν. Εἰ καὶ ἔγραψεν ὁ Λυσίας λόγους πρὸς χρῆσιν διαφόρων προσώπων, ἀλλ' ὁμοίως κατόρθου νὰ εἰσδύῃ βαθέως εἰς τὸ θέμα τοῦ λόγου, εἰς τὸν χαρακτῆρα τῶν λεγόντων εἰς τὴν κοινωνικὴν θέσιν αὐτῶν, εἰς τὴν ἀνατροφὴν καὶ τὴν ἡλικίαν αὐτῶν καὶ νὰ μεταχειρίζεται τὸ κατάλληλον λεκτικὸν καὶ τὸ ἀρμόδιον ὕφος, ἥτοι εἶχε μεγάλην ἡθοποιίαν. Τὸ δὲ λεκτικὸν αὐτοῦ εἶναι ἀκριβές, χαριέν καὶ ἀπλοῦν καὶ δὲν στενοχωρεῖ τὸν ἀκροατὴν ἀλλ' ἐξαπατᾷ αὐτόν. Ἔχει συνήθως μικρὰς περιόδους ἀλλὰ πυκνὰ νοήματα. Αἱ φράσεις αὐτοῦ εἶναι κοιναὶ καὶ ἀπέριττοι (ισχνὸς λόγος), μόνον δ' ἐν ἀνάγκῃ μεταχειρίζεται ἔντεχον περιοδολογίαν, σπανιώτερον δὲ σχήματα διανοίας ἢ λέξεως. Ἐν γένει δὲ τὸ λεκτικὸν τοῦ Λυσίου διὰ τὰς ἀρετάς του εἶναι τὸ ἄριστον δείγμα τοῦ ἄττικοῦ λόγου ἐν τῇ Ρητορείᾳ, ὅπως τὸ τοῦ Ξενοφῶντος ἐν τῇ Ἱστορίᾳ.

5' Διαίρεσις τοῦ ῥητορικοῦ λόγου.

Πᾶς ῥητορικὸς λόγος, εἴτε συμβουλευτικός, εἴτε δικανικός, εἴτε πανηγυρικός εἶναι, διαιρεῖται εἰς τρία μέρη, τὸ προοίμιον, τὴν διήγησιν καὶ τὸν ἐπίλογον. Ἐν μὲν τῷ προοίμιῳ ὁ ῥήτωρ δηλοῖ τὸν τρόπον τῆς ὁμιλίας του καὶ προδιαθέτει εὐμένως τοὺς δικαστὰς ἢ ἀκροατάς, ἐν δὲ τῇ διηγῆσιν ἐκθέτει τοὺς ἀποδεικτικὸς λόγους ἢ τὰ πράγματα καὶ ἐν τῷ ἐπιλόγῳ συγκεφαλαιῶν τὰ εἰρημένα ἐπικαλεῖται τὴν εὐμένειαν τῶν δικαστῶν ἢ ἀκροατῶν. Τὸ προοίμιον καὶ ὁ ἐπίλογος συνήθως εἶναι βραχέα, ἡ δὲ διήγησις

μακού. Ὁ Λυσίας ἔχει μεγάλην δεξιότητα ἐν τοῖς προοιμίοις, ζωηρότητα καὶ νοηρότητα ἐν ταῖς διηγήσεσι, σαφήνεια ἐν ταῖς ἀποδείξεσι καὶ συντομίαν ἐν τοῖς ἐπιλόγοις, δι' ὧν πείθει πάντοτε. Διὸ πάντοτε σχεδὸν ἐνίκα.

Z' Περὶ τῆς πολιτείας τῶν Ἀθηναίων.

1. Ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν Ἀθηναίων ὑπῆρχον πολλοὶ ἄρχοντες, ὧν σπουδαιότεροι ἦσαν οἱ ἑξῆς:

A' Στρατιωτικοὶ ἄρχοντες ἦσαν 1) οἱ 10 στρατηγοί, εἷς ἕξ ἐκάστης φυλῆς¹ ἐκλεγόμενοι διὰ χειροτονίας ἐκ τῆς τάξεως τῶν πλουσίων μόνον καὶ δι' τῶν ἐχόντων εἰδικὰς γνώσεις. Ἦσαν ἰσότιμοι πρὸς ἀλλήλους, ἄρχοντες ἐκ περιτροπῆς ἐπὶ μίαν ἡμέραν ἕκαστος, ἀπετέλουν δὲ τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν ἐν Ἀθῆναις ἔχοντες καὶ τὸ δικαίωμα νὰ συνάγῃσι τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τῶν πρυτάνεων. Κυρίως εἶχον τὴν ἀνωτάτην στρατιωτικὴν διοίκησιν ἔν τε πολέμῳ καὶ ἐν εἰρήνῃ, παρασκευάζοντες τὰ τοῦ πολέμου, κηρύσσοντες αὐτὸν ἢ συνομολογοῦντες εἰρήνην κ.λ.π. 2) οἱ ταξιάρχοι, 10 ἕξ ἐκάστης φυλῆς ἐκλεγόμενοι ἐνιαυσίως διὰ κλήρου καὶ ὄντες ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν στρατηγῶν, μεθ' ὧν συνεβουλευόντο περὶ τῶν πολεμικῶν καὶ οὐδ' ἀνεπλήρουν ἐν ἀνάγκῃ. 3) οἱ λοχαγοί, διοριζόμενοι ὑπὸ τῶν ταξιάρχων καὶ ὑπαγόμενοι εἰς τὰς διαταγὰς αὐτῶν. 4) οἱ ἱππάρχοι, δύο ὄντες καὶ χειροτονοῦμενοι ἕξ ἀπάντων τῶν Ἀθηναίων ἡγούντο τῶν ἱππέων (5 φυλῶν ἕκαστος) καὶ ἦσαν ἰσότιμοι τοῖς στρατηγοῖς. 5) οἱ φύλαρχοι, ἄρχοντες τῶν ἱππέων ἐκάστης φυλῆς, ὑπαγόμενοι εἰς τοὺς ἱππάρχους καὶ χειροτονοῦμενοι ὑπὸ τῶν φυλετῶν αὐτῶν. 6) οἱ Δεκάδαρχοι, βοηθοὶ τῶν φυλάρχων διοριζόμενοι ὑπ' αὐτῶν.

B' Διοικητικοὶ ἄρχοντες ἦσαν 1) οἱ 9 ἄρχοντες, ἐκλεγόμενοι διὰ κλήρου ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν καὶ τάξεων καὶ ἔχοντες εἰδικὴν ὑπηρεσίαν ἕκαστος, ἦτοι ὁ Ἀρχων (ἐπώνυμος) ἐποπτεύων τὴν οἰκογένειαν καθόλου (προστατεύων τοὺς γονεῖς, τὸς γῆρας, τὰ ὄρφανὰ κ.λ.π.) καὶ ἐπιμελούμενος τῶν διαφορῶν θρησκευτικῶν πανηγύρων (Διονυσίων, Θορρηλίων) καὶ θεωρῶν κ.λ. ὁ Βασίλευς ἐποπτεύων τοὺς ἱεροὺς τόπους καὶ ἐπιμελούμενος τῶν θρησκευτικῶν διατάξεων ἐν γένει καὶ τῶν μυστηρίων, ὁ Πολέμαρχος τελῶν τὰς θυσίας καὶ διοικῶν τὰ ἐπιτάγια καὶ ἐναγίσματα, ἔχων δὲ δικαιοδοσίαν καὶ ἐπὶ τῶν

(1) Αἱ φυλαὶ ἦσαν 10, ἡ Ἐρεχθίδης, Αἰγυῖς, Πανδιονίς, Λεοντίς, Ἀκαμαντίς, Οἰνής, Κεκροπίς, Ἴλποδωντίς, Αἰαντίς καὶ Ἀντιοχίς. Τῷ 306 π. Χ. προσετίθη καὶ ἡ Ἀντιγορίς καὶ ἡ Δημητριάς, βραδύτερον δὲ καὶ ἡ Πτολεμαΐς. Τῷ δὲ 200 π. Χ. προσετίθη καὶ ἡ Ἀντιάλις καταργηθείσης τῆς Ἀντιγορίδος καὶ Δημητριάδος.

μετοίκων και άπελευθέρων, και οί Θεσμοθέται, 6 ὄντες και έπιμελούμενοι τών νόμων έν γένει, ών τήν λύσιν ή μεταρρϋθμισιν εισηγούντο, όρίζοντες δέ τās ήμέρας τής συνεδριάσεως τών δικαστηρίων και τής έκδικάσεως τών δικών. 2) οί ξ ν δ ε κ α, 10 μεθ' ένδός γραμματέας, κληρούμενοι άρ' έκάστης φυλής και άποτελούντες τήν έκτελεστικήν έξουσίαν τής πολιτείας (δεσμοτήριον, σωματικά ή θανατικά ποινά κλπ.), εισπράττοντες δέ πολλάκις και τά όφειλόμενα τῷ δημοσίῳ και άπγράφοντες τά ύπό τοῦ δημοσίου άμφισβητούμενα κτήματα τά ύπό ιδιωτῶν κατεχόμενα, και 3) οί άστυνόμοι, άγορανόμοι, μετρονόμοι (μέτρα και σταθμί), σιτοφύλακες, έπιμεληταί (έμπορίου, νεωρίων, κρηνῶν), όδοποιοί, ιεροποιοί, άθλοθέται, βοῶναι, σιτῶναι, ζητηταί, έξετασταί, πορισταί, έπιστάται κλπ., μετά ειδικής ύπηρεσίας έκαστος.

Γ' **Οικονομικοί άρχοντες** (διαχειρισται χρημάτων). Τοιοῦτοι ήσαν οί διάφοροι ταμίαι, οίον οί τών Ιερῶν χρημάτων τών διαφόρων Θεῶν, οί έλληνοταμίαι, οί ταμίαι τοῦ δήμου, οί έπί τών θεωρικῶν, τών στρατιωτικῶν, τής διοικήσεως κλπ.

2. **Άρχαιρεσάι.** Πλήν τών ύπό τών φυλών χειροτονουμένων άρχόντων έχειροτονοῦντο και πάντες οί πρὸς πόλεμον έκλεγόμενοι και οί ταμίαι τών στρατιωτικῶν, τών θεωρικῶν, τών κρηνῶν και τής διοικήσεως. Πάντες δ' οί λοιποί άρχοντες ήσαν κληρωτοί.

3. **Δοκιμασία άρχόντων.** Έν Άθήναις πάντες οί άρχοντες, κληρωτοί και αίρετοί, πρὶν ανάλαβωσι τά καθήκοντα αὐτῶν, ώφειλον νά δοκιμασθῶσι δηλ. νά έξετασθῶσι καθ' όλον τόν δημοσίον και τόν ιδιωτικόν βίον αὐτῶν. Τοῦτο έγινετο έν τῇ Βουλῇ τών 500 κατ' άρχάς μεν άνεκκλητός είτα δέ μετά δικαιώματος έφέσεως εις ήλιαστικόν δικαστήριον. Τόν δοκιμαζόμενον ήδύνατο νά κατηγορήσῃ ό βουλόμενος τών Άθηναίων. (Πρβλ. και έν Μαντιῶ. § 1).

4. **Άρχαί τῆς βουλῆς.** Η βουλή είχεν ιδίους άρχοντας και ύπηρετας. τοιοῦτοι δ' ήσαν 1) οί Πρυτάνεις, ήτοι οί 50 βουλευταί έκάστῃς πρωτανευούσης (έπί 36 ήμέρας) φυλής, οί διοικοῦντες τά της βουλῆς διά τοῦ άνά 24 ώρας κληρουμένου (λαγχάνοντες) προϊσταμένου αὐτῶν, ᾧςτις έκαλείτο έπιστάτης ή πρόεδρος. 2) οί γραμματεῖς, 3 τόν αριθμόν, έκτελοῦντες σπουδαίαν ύπηρεσίαν έν τῇ βουλῇ (φιλάττοντες νόμους, γραμματα κλπ.). Τούτων ό γ' γραμματεὺς άνεγίνωσκεν έν τῇ βουλῇ όσα γραμματα ήτο άναγκαῖον νά άναγνωσθῶσιν. 3) Οί διάφοροι υπηρέται (νῦν κλητήρες) κλπ.

5. **Έργα τῆς βουλῆς.** Η βουλή έκτὸς τής πρόβουλευτικῆς εργασίας της είχε και διοικητικῆν άποφασίζουσα περὶ διοικητικῶν μεταβολῶν, κρίνουσα τούς άρχοντας, επιβλέπουσα τήν χρηματικήν διαχείρισιν κλπ. και δι-

καστικὴν δικάζουσα τὰς εἰσαγγελίας ἀνεκκλήτως μέχρι ποινῆς 500 δραχ., ἐξελέγγουσα τὴν κλήρωσιν τῶν βουλευτῶν κλπ.

Η' Ῥόθεις τοῦ ὑπὲρ Μαντιθέου λόγου.

Ὁ Μαντίθεος, νέος ἀριστοκρατικὸς ἐν Ἀθήναις, αἰρεθεὶς διὰ κλήρου βουλευτῆς περὶ τὸ 394—390 π. Χ. κατηγορήθη ἐν τῇ βουλῇ ὅτι δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ βουλευέσῃ, διότι ἦτο ἐχθρὸς τῆς Πατρίδος ἅτε ὑπηρετήσας ὡς ἱππεὺς τοὺς ἐχθροὺς αὐτῆς, τοὺς Τριάκοντα, κατὰ τὸν χρόνον τῆς τυραννίας αὐτῶν (404—403 π. Χ.). Τὴν κατηγορίαν ταύτην, ἀπολογούμενος ὁ Μαντίθεος ἐνόπιον τῶν βουλευτῶν ὡς δικαστῶν, ἀποκρούει ἀποδεικνύων ψευδῆ διὰ τε τῶν πραγμάτων αὐτῶν καὶ διὰ τῆς τοῦ βίου του χρηστότητος καὶ διὰ τῶν πρὸς τὴν Πολιτείαν ὑπηρεσιῶν του. Ἡ ἀπολογία αὕτη ἐγένετο περὶ τὸ 394—390 π. Χ. ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις βουλῇ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Μαντιθέου, ἐγράφη ὁμως ὑπὸ τοῦ Λυσίου καὶ φέρει τὴν ἐπιγραφὴν: Ἐν τῇ βουλῇ Μαντιθέου δοξίμαζομένη ἀπολογία.

Θ' Ῥόθεις τοῦ περὶ δημοσίων ἀδικημάτων λόγου.

Ἐν Ἀθήναις πολλάκις τὸ δημόσιον ἐδήμιεν, ὅπως καὶ νῦν, τὴν περιορισίαν πολιτῶν διὰ διαφόρους λόγους (δι' ὀφειλήν, δι' ἐγκλημα κλπ.). Ἄν δὲ κατὰ τῶν τοιούτων πολιτῶν εἶχε προτέραν ἀπαίτησιν ἰδιώτης τις οὗτος ζημιούμενος διεδικάζετο ἅμα πρὸς τε τὸν ὀφειλέτην καὶ πρὸς τὸν δημόσιον. Ἡ τοιαύτη δίκη ὀνομάζετο δίκη δημοσίων ἀδικημάτων, διότι ἡ δήμεσις ἦτο δημόσιον ἀδίκημα κατὰ τοῦ ἰδιώτου πιστοτοῦ. Περὶ τοιαύτης δίκης πρόκειται ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ τοῦ Λυσίου. Ὅθεν ἡ δίκη ἐνταῦθα εἶναι ἰδιωτικὴ ἅμα καὶ δημοσία, ἀλλὰ μείζονα σημασίαν ἔχει ἡ δημοσία, διὸ καὶ ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη τοῦ λόγου ἔνταυθα ὁ ἐνάγων (διώκων), ὅστις δὲν ὀνομάζεται, δὲν εἶναι ἀρχικὸς πιστωτής, ἀλλ' ἐγγονος αὐτοῦ καὶ κληρονόμος. Ἀλλὰ καὶ ὁ ὀφειλέτης Ἐράτων δὲν ζῆ ἤδη ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἐνήχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἐρασίστρατος, οὗ τὴν περιορισίαν ἐδήμιεσε τὸ δημόσιον: Ἐπειδὴ δὲ πρόκειται περὶ δήμεσεως παρακάθηται κατὰ τὴν δίκην ταύτην μετὰ τῶν ἄλλων δικαστῶν τῆς Ἡλιαίας καὶ οἱ ἐπὶ τῶν δήμεσεων εἰδικοὶ δικασταὶ οἱ καλούμενοι σύνδικοι. (1) Ὁ ἐνάγων ἐνταῦθα, ἀνὴρ εὖπορος, ὑπερασπίζει ἐλευτὸν μόνος, τὸν λόγον ὅμως αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ Λυσίας. Ὁ λόγος οὗτος ἀπηγγέλθη περὶ τὸ 397 π. Χ., ὁπότε ἐγένετο ἡ δίκη αὕτη, ἐν τῇ Ἡλιαίᾳ ἐν Ἀθήναις καὶ φέρει τὴν ἐπιγραφὴν (Περὶ δημοσίων ἀδικημάτων, ἢ εἰδικώτερον Περὶ δημοσίου διαδικάσματος. (Πρβλ. § 1 διαδικασία καὶ § 10 διαδικάσμα, ἔτι δὲ καὶ Ζάκα Τόμ. Α'. σελ. 447).

(1) Οἱ σύνδικοι ἦσαν ἀντιπρόσωποι τοῦ δήμου, οἷς ἐξέλεγεν αὐτοὺς ἵνα φροντίζωσι περὶ τῶν συμφερόντων αὐτοῦ. Εἰσῆχθη δὲ αὕτη ἡ ἀρχὴ ἐν Ἀθήναις πιθανῶς μετὰ τὴν τῶν 30 ἐκδίωξιν.

ΛΥΣΙΟΥ

ΕΝ Τῃ ΒΟΥΛῃ,
ΜΑΝΤΙΘΕΩ, ΔΟΚΙΜΑΖΟΜΕΝΩ, ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

1. Εἰ μὴ συνήδειν, ὦ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἠγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι.

2. Ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω, καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς ἢ κακῶς διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἠγήσεται.

3. Ἄξιῷ δέ, ὦ βουλή, ἐάν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἀποδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλεον εἶναι· ἐάν δὲ φαίνομαι καὶ περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ παρὰ τοὺς λόγους τοὺς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἠγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. Πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ' ἵππευσεν οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶν τριάκοντα οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

4. Ἡμᾶς γὰρ ὁ πατὴρ πρὸ τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾶς ὡς Σάτυρον τὸν ἐν τῷ Πόντῳ διαιτησομένους ἐξέπεμψε καὶ οὔτε τῶν τειχῶν καθαιρουμένων ἐπεδημοῦμεν οὔτε μεθισταμένης τῆς πολιτείας, ἀλλ' ἦλθομεν πρὶν τοὺς ἀπὸ Φυλῆς εἰς τὸν Πειραιᾶ κατελθεῖν πρότερον πένθ' ἡμέραις.

5. Καίτοι οὔτε ἡμᾶς εἰκὸς ἦν εἰς τοιοῦτον καιρὸν ἀφι-

γμένους ἐπιθυμεῖν μετέχειν τῶν ἀλλοτρίων κινδύνων οὐτ' ἐκείνοι φαίνονται τοιαύτην γνώμην ἔχοντες ὥστε καὶ τοῖς ἀποδημοῦσι καὶ τοῖς μηδὲν ἔξαμαρτάνουσι μεταδιδόναι τῆς πολιτείας, ἀλλὰ μᾶλλον ἠτίμαζον καὶ τοὺς συγκαταλύσαντας τὸν δῆμον.

6. Ἐπειτα δὲ ἐκ μὲν τοῦ σανιδίου τοὺς ἰπεύσαντας σκοπεῖν εὐηθές ἐστίν· ἐν τούτῳ γὰρ πολλοὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων ἰπεύειν οὐκ ἔνεισιν, ἔνιοι δὲ τῶν ἀποδημούντων ἐγγεγραμμένοι εἰσίν. Ἐκεῖνος δ' ἐστὶν ἔλεγχος μέγιστος· ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε, ἐψηφίσασθε τοὺς φυλάρχους ἀπενεγκεῖν τοὺς ἰπεύσαντας, ἵνα τὰς καταστάσεις ἀναπράξητε παρ' αὐτῶν.

7. Ἐμὲ τοίνυν οὐδείς ἄν ἀποδειξείεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκοις οὔτε κατάστασιν πραχθέντα. Καίτοι πᾶσι ῥάδιον τοῦτο γῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδειξείαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιουῖσθαι. Ὡστε πολὺ ἄν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥάδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰπεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενεχθῆναι.

8. Ἐτι δέ, ὦ βουλή, εἶπερ ἰπευσα, οὐκ ἂν ἦν ἔξαρκος ὡς δεινόν τι πεποιηκώς, ἀλλ' ἠξίου, ἀποδειξέας ὡς οὐδείς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. Ὁρῶ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτη τῇ γνώμῃ χρωμένους καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἰπευσάντων βουλευόντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν στρατηγοὺς καὶ ἰπάρχους χειροτονημένους. Ὡστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιῆσθαι τὴν ἀπολογία, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταψεύσασθαι. Ἀνάβηθι δέ μοι καὶ μαρτύρησον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

9. Περί μὲν τοίνυν ταύτης τῆς αἰτίας οὐκ' οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· δοκεῖ δέ μοι, ὦ βουλή, ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι περὶ αὐτῶν μόνων τῶν κατηγορημένων προσήκειν ἀπολογεῖσθαι, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις δίκαιον εἶναι παντὸς τοῦ βίου λόγον διδόναι. Δέομαι οὖν ὑμῶν μετ' εὐνοίας ἀκροάσασθαι μου. Ποιήσομαι δὲ τὴν ἀπολογίαὶν ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.

10. Ἐγὼ γὰρ πρῶτον μὲν οὐσίας μοι οὐ πολλῆς καταλειφθείσης διὰ τὰς συμφορὰς καὶ τὰς τοῦ πατρὸς καὶ τὰς τῆς πόλεως, δύο μὲν ἀδελφὰς ἐξέδωκα ἐπιδούς τριάκοντα μνᾶς ἑκατέρω, πρὸς τὸν ἀδελφὸν δ' οὕτως ἐνεμίμην ὥστ' ἐκεῖνον πλέον ὁμολογεῖν ἔχειν ἐμοῦ τῶν πατρῶων, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οὕτω βεβίωκα ὥστε μηδεπώποτε μοι μηδὲ πρὸς ἓνα μηδὲν ἔγκλημα γενέσθαι.

11. Καὶ τὰ μὲν ἴδια οὕτω διώκηκα· περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι μέγιστον ἠγοῦμαι τεκμήριον εἶναι τῆς ἐμῆς ἐπεικειας, ὅτι τῶν νεωτέρων ὅσοι περὶ κύβους ἢ πότους ἢ τὰς τοιαύτας ἀκολασίας τυγχάνουσι τὰς διατριβὰς ποιούμενοι, πάντας αὐτοὺς ὄψεσθαι μοι διαφόρους ὄντας καὶ πλεῖστα τούτους περὶ ἐμοῦ λογοποιοῦντας καὶ ψευδομένους. Καίτοι δηλὸν ὅτι, εἰ τῶν αὐτῶν ἐπεθυμοῦμεν, οὐκ ἂν τοιαύτην γνώμην εἶχον περὶ ἐμοῦ.

12. Ἐτι δ', ὦ βουλή, οὐδεὶς ἂν ἀποδείξει περὶ ἐμοῦ δύνατο οὔτε δίκην αἰσχρὰν οὔτε γραφὴν οὔτε εἰσαγγελίαν γεγενημένην· καίτοι ἐτέρους ὁρᾶτε πολλάκις εἰς τοιούτους ἀγῶνας καθεστηκότας.

13. Πρὸς τοίνυν τὰς στρατείας καὶ τοὺς κινδύνους τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους σκέψασθε οἷον ἐμαυτὸν παρέχω τῇ πόλει· πρῶτον μὲν γάρ, ὅτε τὴν συμμαχίαν ἐποιήσασθε πρὸς

Βοιωτοὺς καὶ εἰς Ἄλιαστον ἔδει βοηθεῖν, ὑπὸ Ὀρθοβούλου κατειλεγμένος ἰππεύειν, ἐπειδὴ πάντας ἑώρων τοῖς μὲν ἰππεύουσιν ἀσφάλειαν εἶναι δεῖν νομίζοντας, τοὺς δ' ὀπλίτας διακινδυνεύσειν ἡγουμένους, ἑτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων παρὰ τὸν νόμον, ἐγὼ προσελθὼν ἔφην τῷ Ὀρθοβούλῳ ἐξαλεῖψαί με ἐκ τοῦ καταλόγου, ἡγούμενος αἰσχρὸν εἶναι, τοῦ πλήθους μέλλοντος κινδυνεύειν, ἄδειαν ἑμαυτῷ παρασκευάσαντα στρατεύεσθαι. Καί μοι ἀνάβηθι, Ὀρθόβουλε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

14. Συλλεγέντων τοίνυν τῶν δημοτῶν πρὸ τῆς ἐξόδου, εἰδὼς αὐτῶν ἐνίους πολίτας μὲν χρηστοὺς ὄντας καὶ προθύμους, ἐφοδίων δὲ ἀποροῦντας, εἶπον ὅτι χρή τοὺς ἔχοντας παρέχειν τὰ ἐπιτήδεια τοῖς ἀπόρως διακειμένοις. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο συνεβούλευον τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἔδωκα δυοῖν ἀνδροῖν τριάκοντα δραχμὰς ἑκατέρῳ, οὐχ ὡς πολλὰ κεκτημένος, ἀλλ' ἵνα παράδειγμα τοῦτο τοῖς ἄλλοις γένηται. Καί μοι ἀνάβητε.

ΜΑΡΤΥΡΗΣ.

15. Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ᾧ βουλή, εἰς Κόρινθον ἐξόδου γενομένης καὶ πάντων προειδόντων ὅτι δεήσει κινδυνεύειν, ἑτέρον ἀναδυομένων ἐγὼ διεπραξάμην ὥστε τῆς πρώτης τεταγμένος μάχεσθαι τοῖς πολεμίοις· καὶ μάλιστα τῆς ἡμετέρας φυλῆς δυστυχησάσης καὶ πλείστων ἐναποθανόντων, ὕστερος ἀνεχώρησα τοῦ σεμινοῦ Στειριῶς τοῦ πᾶσιν ἀνθρώποις δειλίαν ὠνειδικότος.

16. Καὶ οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον μετὰ ταῦτα ἐν Κορίνθῳ χωρίων ἰσχυρῶν κατειλημμένων, ὥστε τοὺς πολεμίους μὴ δύνασθαι παριέναι, Ἀγησιλάου δ' εἰς τὴν Βοιωτίαν ἐμβαλόντος, ψηφισαμένων τῶν ἀρχόντων ἀποχωρῆσαι τάξεις

αἵτινες βοηθήσουσι, φοβουμένων ἀπάντων (εἰκότως, ὃ βουλή· δεινὸν γὰρ ἦν ἀγαπητῶς ὀλίγω πρότερον σέσωσμένους ἐφ' ἕτερον κίνδυνον ἰέναι) προσελθὼν ἐγὼ τὸν ταξίαρχον ἐκέλευον ἀκληρωτὶ τὴν ἡμετέραν τάξιν πέμπειν.

17. Ὡστε, εἴ τινες ὑμῶν ὀργίζονται τοῖς τὰ μὲν τῆς πόλεως ἀξιοῦσι πράττειν, ἐκ δὲ τῶν κινδύνων ἀποδιδράσκουσιν, οὐκ ἂν δικαίως περὶ ἐμοῦ τὴν γνώμην ταύτην ἔχοιεν· οὐ γὰρ μόνον τὰ προσταττόμενα ἐποίουν προθύμως, ἀλλὰ καὶ κινδυνεύειν ἐτόλμων. Καὶ ταῦτ' ἐποίουν οὐχ ὡς οὐ δεινὸν ἠγούμενος εἶναι Λακεδαιμονίοις μάχεσθαι, ἀλλ' ἵνα, εἴ ποτε ἀδίκως εἰς κίνδυνον καθισταίμην, διὰ ταῦτα βελτίων ὑφ' ὑμῶν νομιζόμενος ἀπάντων τῶν δικαίων τυγχάνοιμι. Καί μοι ἀνάβητε τούτων μάρτυρες.

ΜΑΡΤΥΡΗΣ.

18. Τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν οὐδεμιᾶς ἀπελείφθην πώποτε, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον διατετέλεκα μετὰ τῶν πρώτων μὲν τὰς ἐξόδους ποιούμενος, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἀναχωρῶν. Καίτοι χρῆ τὸς φιλοτίμως καὶ κοσμίως πολιτευομένους ἐκ τῶν τοιούτων σκοπεῖν, ἀλλ' οὐκ εἴ τις κομᾶ διὰ τοῦτο μισεῖν· τὰ μὲν γὰρ τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα οὔτε τοὺς ιδιώτας οὔτε τὸ κοινὸν τῆς πόλεως βλάπτει, ἐκ δὲ τῶν κινδυνεύειν ἐθελόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἅπαντες ὑμεῖς ὠφελεῖσθε.

19. Ὡστε οὐκ ἄξιον ἀπ' ὄψεως, ὃ βουλή, οὔτε φιλεῖν οὔτε μισεῖν οὐδένα, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων σκοπεῖν· πολλοὶ μὲν γὰρ μικρὸν διαλεγόμενοι καὶ κοσμίως ἀμπεχόμενοι μεγάλων κακῶν αἵτιοι γεγόνασιν, ἕτεροι δὲ τῶν τοιούτων ἀμελοῦντες πολλὰ κάγαθὰ ὑμᾶς εἰσιν εἰργασμένοι.

20. Ἦδη δέ τινων ἠσθόμην, ὃ βουλή, καὶ διὰ ταῦτα

ἀχθομένων μοι, ὅτι νεώτερος ὢν ἐπεχείρησα λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. Ἐγὼ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἠναγκάσθην ὑπὲρ τῶν ἑμαυτοῦ πραγμάτων δημηγορῆσαι, ἔπειτα μέντοι καὶ ἑμαυτῷ δοκῶ φιλοτιμότερον διατεθῆναι τοῦ δέοντος, ἅμα μὲν τῶν προγόνων ἐνθυμούμενος ὅτι οὐδὲν πέπαινανται τὰ τῆς πόλεως πράττοντες, ἅμα δὲ ὑμᾶς ὁρῶν (τὰ γὰρ ἀληθῆ χροῆ λέγειν) τοὺς τοιοῦτους μόνους ἀξιούς τινὸς νομίζοντας εἶναι, ὥστε ὁρῶν ὑμᾶς ταύτην τὴν γνώμην ἔχοντας τίς οὐκ ἂν ἐπαρθείη πράττειν καὶ λέγειν ὑπὲρ τῆς πόλεως; Ἔτι δὲ τί ἂν τοῖς τοιοῦτοις ἄχθοισθε; Οὐ γὰρ ἕτεροι περὶ αὐτῶν κριταί εἰσιν, ἀλλ' ὑμεῖς.

ΛΥΣΙΟΥ

ΠΕΡΙ

ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ

1. Ἴσως τινὲς ὑμῶν, ὧ ἄνδρες δικασταί, διὰ τὸ βούλεσθαί με ἄξιον εἶναι τινος ἡγούνται καὶ εἰπεῖν ἂν μᾶλλον ἑτέρου δύνασθαι. ἐγὼ δὲ τοσοῦτου δέω περὶ τῶν μὴ προσηκόντων ἱκανὸς εἶναι λέγειν, ὥστε δέδοικα μὴ, καὶ περὶ ὧν ἀναγκαῖόν μοι ἔστι λέγειν, ἀδύνατος ὧ τὰ δέοντα εἰπεῖν. Οἶμαι μὲν οὖν, ἂν πάντα διηγῆσωμαι τὰ πεπραγμένα ἡμῖν πρὸς Ἐράτωνα καὶ τοὺς ἐκείνου παῖδας, ὁρδίως ἕξ αὐτῶν ὑμᾶς εὐρήσειν ἃ προσήκει σκέπασθαι περὶ ταύτης τῆς διαδικασίας. Ἐξ ἀρχῆς οὖν ἀκούσατε.

2. Ἐράτων ὁ Ἐρασιφῶντος πατὴρ ἐδανείσατο παρὰ τοῦ ἑμοῦ πάππου τάλαντα δύο. Ὅτι μὲν οὖν ἔλαβε τὰργύριον καὶ ὡς τοσοῦτόν γε ἐδεήθη δανείσασθαι, ὧν ἐναντίον ἐδόθη, μάρτυρας ὑμῖν παρῆξομαι. ἃ δ' ἐχρήσατο αὐτῷ καὶ ὄσα ὠφελήθη, οἱ μᾶλλον τε ἑμοῦ εἰδότες καὶ παραγεγεννημένοι οἷς ἐκεῖνος ἔπραττε διηγῆσονται ὑμῖν καὶ μαρτυρήσουσι. Καὶ μοι κάλει μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

3. Ἔως τοίνυν ὁ Ἐράτων ἔζη, τούς τε τόκους ἀπελαμβάνομεν καὶ τᾶλλα τὰ συγκείμενα· ἐπειδὴ δὲ ἐτελεύτησε καταλιπὼν υἱοὺς τρεῖς, Ἐρασιφῶντα καὶ Ἐράτωνα καὶ Ερασίστρατον, οὗτοι οὐδὲν ἔτι ἡμῖν τῶν δικαίων ἐποίουν. Ἐν μὲν οὖν τῷ πολέμῳ, διότι οὐκ ἦσαν δίκαι, οὐ δυνατοὶ ἦμεν παρ' αὐτῶν ἅ ὄφειλον πράξασθαι· ἐπειδὴ δὲ εἰρήνη ἐγένετο, ὅτε περ πρῶτον αἱ ἀστικάι δίκαι ἐδικάζοντο, λαχὼν ὁ πατήρ παντὸς τοῦ συμβολαίου Ἐρασιστράτῳ, ὅσπερ μόνος τῶν ἀδελφῶν ἐπεδήμει, κατεδικάσατο ἐπὶ Ξεναινέτου ἄρχοντος. Μάρτυρας δὲ καὶ τούτων παρέξομαι ὑμῖν. Καί μοι κάλει μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

4. Ὅτι μὲν τὰ Ἐράτωνος δικάως ἂν ἡμέτερα εἴη ἐκ τούτων ῥάδιον εἰδέναι, ὅτι δὲ πάντα δεδήμευται ἐξ αὐτῶν τῶν ἀπογραφῶν τρεῖς γὰρ καὶ τετράκις ἕκαστα ἀπογεγράφασι. Καίτοι τοῦτό γε παντὶ εὐγνωστον, ὅτι οὐκ ἂν καταλιπόντες, εἴ τι ἄλλο τῶν Ἐράτωνος οἷόν τε ἦν δημεύειν, ἴνα πάντα τὰ Ἐράτωνος ἀλέγραφον καὶ ἅ ἐγὼ πολὺν ἤδη χρόνον κέκτημαι. Ὡς μὲν οὖν ἡμῖν οὐδ' ἐτέρωθεν εἰσπράξασθαι οἷόν τε, ἂν ὑμεῖς ταῦτα δημεύσητε, εὐγνωστόν μοι δοκεῖ εἶναι.

5. Ὡς δὲ τὴν ἀμφισβήτησιν ἐποιησάμην πρὸς τε ὑμᾶς καὶ τούς ἰδιώτας ἔτι ἀκούσατε. Ἔως μὲν γὰρ ἡμῖν οἱ Ἐρασιφώντος οἰκεῖοι τούτων τῶν χρημάτων ἡμφεσβήτην, ἅπαντα ἤξιουν ἐμὰ εἶναι, διότι ὑπὲρ ἅπαντος τοῦ χρέως ἀντιδικῶν πρὸς τὸν πατέρα ὁ Ἐρασίστρατος ἠπτήθη· καὶ τὰ μὲν Σφηητοὶ ἤδη τρία ἔτη μεμίσθωκα, τῶν δὲ Κικυννοὶ καὶ τῆς οἰκίας ἐδικάζομένη τοῖς ἔχουσι. Πέρουσι μὲν οὖν διεγράψαντό μου τὰς δίκας, ἔμποροι φάσκοντες εἶναι· νυνὶ δὲ λαχόντος ἐν τῷ Γαμηλιῶν μηνὶ οἱ ναυτοδίκαι οὐκ ἐξεδίκασαν.

6. Ἐπειδὴ δ' ὑμῖν τὰ Ἐρασιφώντος δημεύειν ἔδοξεν, ἀφείς τῇ πόλει τὰ δύο μέρη τὰ Ἐρασιστράτου ἀξιῶ μοι ψηφισθῆναι, διότι ταῦτά γε ἤδη καὶ πρότερον ἐγνώκατε

ἡμέτερα εἶναι. Ὁρισάμην οὖν ἑμαυτῷ τὸ τρίτον μέρος τῆς ἐκείνων οὐσίας οὐ τὴν ἀκριβείαν ἐπισκεψάμενος, ἀλλὰ πολλῶ πλέον ἢ τὰ δύο μέρη τῷ δημοσίῳ ὑπολιπῶν.

7. Ῥάδιον δὲ γνῶναι ἐκ τοῦ τιμήματος τοῦ ἐπιγεγραμμένου τοῖς χρήμασιν. Ἄπαντα μὲν γὰρ πλείονος ἢ ταλάντου τετίμηγται, ὧν δ' ἐγὼ ἀμφισβητῶ τῷ μὲν πέντε μνᾶς τῷ δὲ χιλίας δραγαῖς ἐπεγραψάμην· καὶ εἰ πλείονος ἄξιά ἐστιν ἢ τοσούτου, ἀποκηρυχθέντων, τὸ περιττὸν ἢ πόλις λήψεται.

8. Ἴνα οὖν εἰδῆτε ὅτι ταῦτα ἀληθῆ ἐστι μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι πρῶτον μὲν τοὺς μεμισθωμένους παρ' ἐμοῦ τὸ Σφηττοῖ χωρίον, ἔπειτα τοῦ Κικυννοῖ τοὺς γείτονας, οἳ ἴσασιν ἡμᾶς ἤδη τρία ἔτη ἀμφισβητοῦντας, ἔτι δὲ τοὺς τε πέρυσιν ἄρξαντας, πρὸς οὓς αἱ δίκαι ἐλήχθησαν, καὶ τοὺς νῦν ναυτοδίκας.

9. Ἀναγνωσθήσονται δὲ ὑμῖν καὶ αὐταὶ αἱ ἀπογραφαί· ἐκ τούτων γὰρ μάλιστα γνώσεσθε ὅτι οὔτε νεωστὶ ταῦτα τὰ χρήματα ἀξιοῦμεν ἡμέτερα εἶναι, οὔτε νυνὶ τῷ δημοσίῳ πλειόνων ἀμφισβητοῦμεν ἢ τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ τοῖς ιδιώταις. Καί μοι κάλει μάρτυρας.

Μ Α Ρ Τ Υ Ρ Η Σ .

Καί μοι ἀνάγνωθι τὰς ἀπογραφάς.

Α Π Ο Γ Ρ Α Φ Α Ι .

10. Ὅτι μὲν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐ παρὰ τὸ δίκαιον ἀξιῶ μοι ψηφίσασθαι τὸ διαδίκασμα, ἀλλ' αὐτὸς τῇ πόλει πολλὰ τῶν ἑμαυτοῦ ἀφείς τοῦτο ἀξιῶ μοι ἀποδοθῆναι, ἀποδέδεικται. Ἡδη δέ μοι δοκεῖ δίκαιον εἶναι καὶ δεηθῆναι ὑμῶν τε καὶ τῶν συνδίκων ἐναντίον ὑμῶν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΝ Τῃ, ΒΟΥΛῃ, ΜΑΝΤΙΘΕΩ, ΔΟΚΙΜΑΖΟΜΕΝΩ, ΑΠΟΛΟΓΙΑ.

§ 1, Γνώμη τοῦ Μαντιθέου περὶ τῶν κατηγορῶν του.

ΛΕΞΕΙΣ-ΦΡΑΣΕΙΣ. *Βουλῇ*—οἱ βουλευταί. *δοκιμάζομαι* = ἐξελέγχομαι καὶ δοκιμασία = ἔλεγχος, ἐξέλεγξις. *σύννοια* (συνήδειν) = ἔχω συνειδήσιν, γνωρίζω καλῶς. *βούλομαι* = διανοοῦμαι, μέλλω. *κακῶς ποιῶ τινα* = βλάπτω τινά. τὸ παθητικόν; *χάρις*—χάρις, εὐγνωμοσύνη, ὑποχρέωσις (ἐπὶ μὲν τοῦ Ἰδιδοντος = εὐεργεσία, ἐπὶ δὲ τοῦ λαμβάνοντος = εὐγνωμοσύνη). *χάριν ἔχω τινὶ*—ἔχω ἢ ὀφείλω εὐγνωμοσύνην εἰς τινα. *ἡγοῦμαι*—νομίζω. *καθίσταμαι εἰς ἔλεγχον τινος* (=δοκιμάζομαι)—ὑποβάλλω ἑμαυτὸν εἰς ἐξέλεγξιν διὰ τινα πράξιν μου. *τὰ βεβαιωμένα τινὶ*—τὰ ἐν τῷ βίῳ πεπραγμένα ὑπὸ τινος, αἱ πράξεις τινός.

ΣΥΝΤΑΞΙΣ-ΕΡΜΗΝΕΙΑ. *εἰ μὴ συνήδειν-ποιεῖν ἐμὲ*—ἐὰν δὲν ἐγνώριζον, ὦ βουλευταί, ὅτι οἱ κατηγοροί (μου) παντοτρόπως διανοοῦνται (ἐν συνειδήσει) νὰ με βλάπτωσιν. *εἶχον ἂν αὐτοῖς πολ. χάρ.*—θὰ ὀφείλον (εἶχον) πρὸς αὐτοὺς πολλὴν εὐγνωμοσύνην (μεγάλην ὑποχρέωσιν). *ταύτης τῆς κατηγορίας* γεν. τῆς αἰτίας—ἐνεκα τῆς κατηγορίας ταύτης (δι' ἣν νῦν με κατηγοροῦσιν). Ἡ ὑπόθετ. πρῶτασις εἰ μὴ ἢ συνήδειν-εἶχον ἂν σημαίνει τὸ ἀπραγματοποιήτον. Τὸ πραγματικόν εἶναι: νῦν γνωρίζω ὅτι διανοοῦνται νὰ με βλάπτωσιν καὶ διὰ τοῦτο δὲν ὀφείλω αὐτοῖς χάριν. Τὸ βουλομένοις κατηγορημ. μετοχὴ ἐκ τοῦ σύννοια, τελεῖσα κατὰ δοτ. ὡς καὶ τὸ ὑποκ. αὐτῆς κατηγοροῦσιν ἐνεκα τῆς προθέσεως σὺν σημαίνουσής ἐνταῦθα—γνωρίζω καλῶς ὅτι καὶ σεῖς γνωρίζετε καλῶς ὅτι εἶναι ψευδὴς ἡ κατηγορία σας (ξέρετε ὅτι οὐκ ξέρω). *αὐτοῖς*—δηλ. τοῖς κατηγοροῖς. δοτ. προσωπ. *ἡγοῦμαι... τούτους εἶναι αἰτίου; μεγ. ἀγαθ. τοῖς ἀδίκ. διαβ.βλ. οὔτινες ἀναγκάζωσιν ἂν αὐτοὺς (τοὺς ἀδίκ. διαβεβλ.) καταστήναι εἰς ἔλεγχον τῶν βεβαιωμένων αὐτοῖς*—νομίζω ὅτι αἰτίου μεγ. ἀγαθ. εἰς τοὺς ἀδίκως διαβεβλ. εἶναι ἐκεῖνοι (ἐν γένει), οὔτινες ἤθελον ἀναγκάζει αὐτοὺς νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς ἔλεγχον τῶν ἐν τῷ βίῳ πράξεόν των (=διὰ τὰς πράξεις των). Αἰτιολογία τοῦ διατι θὰ ὀφείλεν ὁ κατηγορούμενος Μαντιθεὺς πολλὴν χάριν τοῖς κατηγοροῖς αὐτοῦ. Ἡ ἀναφορ. πρῶτ. οὔτινες ἀναγκάζωσιν ἂν προσδιορίζει τὸ ἀορίστως τεθειμένον δεικτικ. τοῦτοσις (=οἰοιδήποτε εἶναι). Τὸ δὲ ἀναγκάζωσιν ἂν δηλοῖ ὅτι ἡ ἀπολογία δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἄνευ ἀνάγκης, ἀλλ' ἵνα τις ἀπολογηθῇ πρέπει νὰ ὑπάρξῃ τοιαύτη ἀνάγκη οἷα ἡ

παρούσα. *τοῖς ἀδίκως διαβεβλ. δοτ. προσωπικ. εἰς τὸ εἶναι. μεγίστων ἀγαθῶν* πόθεν ἐξαρτάται ἡ γενική; *καταστήναι εἰς ἔλεγχον* = ἐλθεῖν (ὑποβαλεῖν ἑαυτοῦς) εἰς ἐξέλεξις = δοκιμασθῆναι, ἐξελεγχθῆναι. *τῶν βεβιωμένων* = γεν. συντακτ. εἰς τὸ ἔλεγχος — ἐξέλεξις τῶν ἐν τῷ βίῳ πράξεων (πεπραγμένων § 2). — *αὐτοῖς* δηλ. τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις. Τί δοτ. εἶναι εἰς τὸ βεβιωμένων; Ἰδὲ Σ. 160 (1). [*Συμπλήρασον διὰ τῶν δευτερευουσῶν προτάσεων τὰς κυρίας ὁδὸς*: Ὑπὸ τίνα προϋπόθεσιν εἶχον ἂν χάριν; Τί συνέηδεν; Τί βουλομένοις τοῖς κατηγοροῖς; Ποίους τοῦτους εἶναι αἰτίους; Τί ἀναγκάζωσιν ἂν οὖτοι;]

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. Ὑποτιθεμένη (ἀπραγματοποίητος) ἔκφρασις εὐγνωμοσύνης τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τοὺς κατηγοροῦς του. Γνώμη τοῦ κατηγορουμένου, ὅτι οἱ κατηγοροὶ προξενοῦσιν ἀγαθὰ τῷ ἀδίκως κατηγορουμένῳ, αἰτιολογοῦσα τὴν ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης του.

ΠΡΟΣΩΠΑ-ΠΡΑΓΜΑΤΑ. *Βουλὴ-δοκιμάζομαι-ἔλεγχος.* Ἡ ἐν Ἀθήναις Βουλὴ ἀποτελουμένη ἐκ 500 βουλευτῶν κληρουμένων κατ' ἔτος ἐκ τῶν συμπληρωσάντων τὸ 30 ἔτος τῆς ἡλικίας ἐξήλεγχε τὴν ἐκλογὴν τῶν νέων βουλευτῶν ἂν ἐγένετο νομίμως, ἂν δηλ. ὁ ἐκλεγείς ἦτο γνήσιος πολίτης, ἂν εἶχε τὴν νόμιμον ἡλικίαν, ἂν δὲν εἶχεν ὑποπέσει εἰς ἐγκλημά τι, ἂν εἶχεν ἐκτελέσει τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς, τοὺς γονεῖς, τοὺς πολίτας καὶ τὴν πολιτείαν καθήκοντα κλπ. καὶ τοῦ μὲν νομίμως ἐκλεγέντος ἐπεκέρου, τοῦ δὲ παρανόμως ἠκέρου τὴν ἐκλογὴν ὡς καὶ ἡ παρ' ἡμῖν βουλὴ πράττει νῦν. Παρόμοιον ἔλεγχον ὑφίσταντο παρ' Ἀθηναίους τότε καὶ πάντες οἱ ἄλλοι ἄρχοντες, στρατηγοί, ῥήτορες κλπ. δηλ. οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ἐν γένει ἐξεταζομένης καὶ τῆς καταγωγῆς καὶ περιουσίας αὐτῶν κλπ. Ὡσαύτως ἐξηλέγχοντο καὶ οἱ νέοι ἂν ἡλικιώθησαν πρὸς ἀπόκτησιν πολιτικῶν δικαιωμάτων. Ὁ ἔλεγχος οὗτος ἐκαλεῖτο *δοκιμασία* (πρβλ. καὶ *δοκιμάζομαι*, ἔλεγχος, εἰς ἔλεγχον καθίσταμαι κλπ.) καὶ ἐγένετο ἐν τῇ βουλῇ, βραδύτερον ὅμως, πολὺ μετὰ τὴν ἐκδίωξιν τῶν 30 καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς δημοκρατίας, ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῶν Ἑλισσίων ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν θεσμοθετῶν. Ὡς *βουλὴ*. Ὁ κατηγορηθεὶς Μαντιθέος ἀπολογεῖται ἐν τῇ βουλῇ πρὸς τοὺς βουλευτὰς περὶ τὸ 394—390. Εἶναι καὶ οὗτος βουλευτὴς ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἀριστοκρατικῶν, κατηγορήθη δὲ ὑπὸ τινων ὅτι δῆθεν ἐπὶ τῶν 30 ὑπηρετήσεν ὡς ἱππεὺς καὶ ἄρα ὑπέσξεν ὁπαδὸς τῶν τυράννων καὶ πολέμιος τῆς δημοκρατίας. *τοῖς κατηγοροῖς.* Ἄγνωστοι οἱ κατηγοροὶ τοῦ Μαντιθέου. Πᾶς τις

(1) Αἱ μὲν συντακτικαὶ παραπομπαὶ γίνονται εἰς τὸ μόνον ἐγκριμένον τοῦ Κράτους συντακτικὸν *Κατεβαίνῃ* (1910), αἱ δὲ γραμματικαὶ εἰς τὴν μόνον ἐγκριμένην τοῦ Κράτους *Γραμματικὴν Ζαγγογιάννη-Φιλικού*.

ἡδύνατο νὰ ὑποβάλλῃ τοιαύτην κατηγορίαν (ἔνστασις κατὰ τοῦ κύρους τῆς ἐκλογῆς βουλευτοῦ) ἐπὶ διαφόροις λόγοις, ὅπως καὶ σήμερον γίνεται. *εἶχον ἄν χάριν — αἰτίους μὲν ἀγαθῶν*· διότι ἔδωσαν ἀφορμὴν νὰ φανῶσιν αἱ ἀρεταὶ του. Ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι παρουσιάζεται εὐθύς ἐξ ἄρχῆς ὁ Μ. μετὰ πολλῆς πεποιθήσεως εἰς ἑαυτὸν· δὲν ἐκφράζει ὡς τὴν εὐγνωμοσύνην του διότι διαβάλλεται ὑπὸ τῶν κατηγορῶν του. *τῆς κατηγορίας*. Ἡ κατὰ τοῦ Μαντιθέου κατηγορία ἦτο ὅτι οὗτος πρὸ 10ετίας ὄλης! (404—403) ὑπηρετήσας δῆθεν ὡς ἱππεὺς ἐν Ἀθήναις ὑπῆρξεν ὀπαδὸς τῶν 30, ἐχθρῶν τῆς πατρίδος. Ὡς τοιοῦτος δὲ δὲν ἡδύνατο νὰ εἶναι βουλευτῆς. *τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοι*. Ὁ Μαντίθεος θεωρεῖ ἑαυτὸν διαβεβλημένον ὑπὸ τῶν κατηγορῶν του, οἵτινες κατηγοροῦσαν αὐτὸν, ὡς φαίνεται, μόνον καὶ μόνον διὰ τὸν σκαίον, αὐστηρὸν καὶ ἀρχαιότροπον τρόπον του, μεθ' οὗ ἐφέρετο πρὸς τοὺς συμπολίτας του. (πρβλ. καὶ § 18). — *τῶν βεβιωμένων*. Ἐν τῷ ἐλέγχῳ ὁ κατηγορούμενος ἐλάμβανεν ἀφορμὴν νὰ ἐκθέσῃ διεξοδικῶς πάσας τὰς καλὰς πράξεις του, διότι ὄφειλε νὰ ποδείξῃ ἑαυτὸν οὐ μόνον εὖενον τῇ πόλει ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν ἄλλον βίον ἀνεπίληπτον. [*Ἐρωτ. Τί ἦτο ὁ Μαντίθεος, ποῦ καὶ ποτε ὠμίλησε καὶ διατὶ κατηγορήθη; Τί γνωρίζεις περὶ τῆς ἐν Ἀθήναις βουλῆς καὶ περὶ τοῦ ἔργου αὐτῆς; Τίνας κατηγοροῦσαν τὸν Μαντίθεον καὶ διατὶ; Διατὶ ὁ κατηγορούμενος Μ. θέλει νὰ ἐκφρῶσιν τὴν εὐγνωμοσύνην του τοῖς κατηγοροῦσι καὶ διατὶ δὲν ἐκφράζει αὐτὴν; Τίνα γνώμην ἔχει ὁ Μαντίθεος περὶ τῶν κατηγορῶν του καὶ πῶς χασακηρίζει τὴν κατηγορίαν*.]

ΚΑΛΛΙΛΟΓΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἐντεχνο; ῥητορικὴ ἔναρξις. Ὁ κατηγορούμενος ἐπίτηδες παρουσιάζεται χαίρων καὶ μετὰ θάρρους. Ὡσαύτως διὰ τοῦ ἐκ τῆς ὑποθέσεως τοῦ ἀπραγματοποιήτου ἐννοουμένου πραγματικοῦ «ἄρα δὲν ἐκφράζω τοῖς κατηγοροῦσι τὰς εὐχαριστίας μου, διότι αὐτοὶ οὐχὶ ὑπὸ συμφέροντος τῆς πολιτείας ἢ ἄλλου ἀγαθοῦ ἐλαττηρίου ἀγόμενοι, ἀλλ' ἐκ κακοβουλίας καὶ ἐπιθυμίας κινούμενοι μὲ κατήγγειλαν» προκαταλαμβάνει τοὺς δικαστὰς ὅτι πρόκειται περὶ ἐμπαθείας τῶν κατηγορῶν καὶ διαδέτεται αὐτοὺς ὑπὲρ ἑαυτοῦ ὡς καὶ διὰ τῆς τεχνικῶς ὑποβαλλομένης ἰδέας ὅτι ἔχει διαβληθῆ ὑπὸ τῶν κατηγορῶν. Τοιούτων ῥητορικῶν τεχνασμάτων βρῖθουσιν οἱ ῥητορικοὶ λόγοι· τοιαῦτα δὲ μεταχειρίζονται καὶ σήμερον οἱ ῥήτορες.

ΔΙΔΑΓΜΑ. Κακὸν ἢ διαβολή. [*Εἰπέ τὸ ρήμα τῆς § ταύτης*].

§ 2. Πεποιθήσις Μαντιθέου πρὸς ἑαυτὸν.

ΛΕΞΙΣ-ΦΡΑΣΕΙΣ. = *Πιστεύω ἑμαυτῷ* = ἔχω πεποιθήσιν εἰς ἑμαυτὸν. *διάκειμαι* = εἶμαι διατεθειμένος. *ἐπειδὰν* = ὅταν. *λέγω* = ὁμιλῶ. *τὰ πεπραγμένα* = αἱ πράξεις (= τὰ βεβιωμένα § 1), *μεταμέλει* τινὶ (τινος) = μεταμέλεια

γίνεται τινι (περί τινος)=μεταμελείται (μετανοεῖ) τις διά τινα πρᾶξιν του. **βελτίων**=καλύτερος, ἀνώτερος.

ΣΥΝΤΑΞΙΣ-ΕΡΜΗΝΕΙΑ. Ἐγὼ γάρ· αἰτιολογεῖ τὴν ἐκφρασθεῖσαν ἀνωτέρω γνώμην τοῦ Μαντιῦ. = λέγω ὃ δὲ τοῦτο, διότι ἐγώ... **Οὕτω... ὥστε ἐλπίζω μεταμελ. καὶ ἠγγήσεσθαι**=τόσον πολὺ... ὥστε ἐλπίζω ὅτι θὰ μεταμεληθῆ... καὶ θὰ μὲ θεωρῆ. Τί σημαίνει ἡ καθ' ὀριστικὴν συμπερασμ. πρότασις (Σ. § 415 α'); Διατὶ τὰ ἀπαρέμφ. ἐτέθησαν κατὰ μέλλοντα (Σ. § 446 β' σημ. α'); — **Καὶ εἴ τις τυ; χάνει διακαίενος**=καὶ ἂν τις τυχαίην νὰ διακαίεται πρὸς ἐμὲ ἀηδῶς ἢ δυσμενῶς. Ἡ ὑπόθ. ἔχει ἀπόδοσιν τὸ ἐλπίζω μεταμ. καὶ ἡ γήσ... ὅπερ εἶναι ἅμα καὶ συμπέρασμα τῶν ἡγουμένων. Τὸ μὲν ἀηδῶς (ἀντίθ. ἡδέως) σημαίνει τὴν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ (τῆς θεᾶς) δυσαρέσκειαν, τὸ δὲ κακῶς τὴν ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ. **ἐπειδὴν ἀκούση.** Ἡ χροὺν. πρῶτ. προσδιορίζει τὸ ἐλπίζω μεταμ. καὶ ἡ γήσ. **ἐμοῦ λέγοντος** ἀντικ. τοῦ ἀκούσῃ (Σ. § 139 θ') ἡ δὲ μετοχ. κατηγορημ. (Σ. § 458 ς')=ὅταν μὲ ἀκούσῃ νὰ ὀμιλῶ περὶ τῶν πράξεών μου. **μεταμελ.-ἠγγήσεσθαι** ἀντιζήμενα τοῦ ἐλπίζω. Τοῦ δ' ἡ γήσεσθαι ὑποκ. μὲν ἐνν. τὸ αὐτόν, ἀντικ. δ' εἶναι τὸ με καὶ κατηγ. τὸ βελτίω. **εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον** ὁ ἐμπρόθ. προσδιορ. προσδιορίζει τὸ ἡ γήσεσθαι=κατὰ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον=εἰς τὸ ἔξης. **βελτίω** ἐγγ. ἢ ὅσον νῦν ἡ γέϊται με.--[**Συμπλήρωσον τὰς προτάσεις ὧδε: Πιστεύω ἑμαυτῷ οὕτως ὥστε ποῶν εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα; Ὑπὸ τίνα προϋπόθεσιν ἐλπίζειν μεταμελήσειν καὶ ἠγγήσεσθαι αὐτόν; Τί τυγχάνει τις; Πότε ἐλπίζω μεταμελήσειν καὶ ἠγγήσεσθαι αὐτόν; Τί ἀκούση (τις) ἐμοῦ;**]

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Αὐτοπεποιθήσις τοῦ ἀπολογουμένου Μαντιθέου.

ΠΡ ΣΩΠΑ-ΠΡΑΓΜΑΤΑ. **Πιστεύω-ἐλπίζω.** Ὁ Μαντιῦ. ἀπολογεῖται μετὰ θάρρους πεποιθῶς εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὸ δίκαιόν του. Φρονεῖ ὅτι οὐδεὶς ἔχει κακὴν ἰδέαν περὶ αὐτοῦ· ἀλλὰ καὶ ἂν τις ἔχη τοιαύτην θὰ μεταβάλλῃ γνώμην ὅταν ἀκούσῃ τὴν ἀπολογίαν του, ἐξ ἧς θέλει φανῆ ὁ βίος του. **τῶν πεπραγμένων.** Ὁ Μαντιῦ. στηρίζει τὴν περὶ ἑαυτοῦ καλὴν ἰδέαν εἰς τὰς πράξεις του. **βελτίω.** Κατὰ τὰ φρονήματα, τὰς πράξεις καὶ τοὺς τρόπους, οἵτινες οὐδένα ἐνοχλοῦσιν. [**Ἐρωτ. Τίνα γνώμην ἔχει ὁ Μαντ. περὶ ἑαυτοῦ; Τί ἐλπίζει ἐκ τῆς ἀπολογίας του; Ποῦ στηρίζει τὴν πεποιθήσιν του ταύτην; Διατὶ λέγει τὰ περὶ ἑαυτοῦ;**]

ΚΑΛΛΙΛΟΓ. ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Διὰ τῆς τεχνιέντως ἐκφρασομένης ταύτης αὐτοπεποιθήσεως κινεῖται ἡ προσοχὴ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν δικαστῶν ὑπὲρ τοῦ ἀπολογουμένου.

ΔΙΔΑΓΜΑ. Πόθεν πρέπει νὰ σχηματίζωμεν τὴν περὶ τινος γνώμην ἡμῶν;
Εἰπὲ τὸ νόημα τῆς 1 καὶ 2 § ὁμοῦ.

§ 3. Ἀξίωσις Μαντιθέου περι ἀπονομῆς τοῦ δικαίου.

ΛΕΞΕΙΣ-ΦΡΑΣΕΙΣ. ἀξι(ό)ω=ἔχω τὴν ἀξίωσιν. εὖνον· εἰμί τι=διά-
κειμαι τινι εὖνοϊκῶς, εἶμαι ἀφωσιωμένος εἰς τινα. τὰ καθεστηκότα πράγ-
ματα=ἡ ὑπάρχουσα τῆς πολιτείας κατάστασις, τὸ παρὸν πολίτευμα. πλέον
=πλεονέκτημα, ὠφέλεια, κέρδος. μετρίως=κοσμίως, σωφρόνως, ἐπαινετῶς.
δόξα=ἡ (κακὴ) φήμη. δοκιμάζω=ἐπιδοκιμάζω, θεωρῶ τινα νομίμως ἐκλε-
γένητα=ἐπικυρῶ τὴν ἐκλογὴν (§ 1). — χεῖρων=φαῦλος, κακοήθης. ἱππεύω=
ὑπηρετῶ ὡς (εἶμαι) ἱππεύς, ἐπιδημ(έ)ω=εἶμαι ἐν τῇ πατρίδι μου. ἡ πο-
λιτεία=τὸ πολίτευμα.

ΣΥΝΤΑΞΙΣ-ΕΡΜΗΝΕΙΑ. Ὡς εὖνονς εἰμί—ὡς ἠνάγκαμαι. Εἰδικαί
προτάσεις ἐπεξηγοῦμαι τὸ τοῦτο=ἐάν σῶς ἀποδείξω τοῦτο μόνον, δηλ.
ὅτι εἶμαι ἀφωσιωμένος εἰς τὸ ὑπάρχον πολίτευμα (τὸ δημοκρατικόν) καὶ ὅτι
ἔχω ἀναγκασθῆ (τότε δηλ. ἐπὶ τῶν 30) νὰ μετέχω τῶν αὐτῶν μὲ ὑμᾶς κινδύ-
νων (τῶν ἐπὶ τῆς ὀλιγαρχίας γενομένων τῇ πόλει). ἤτοι νὰ συγκινδυνεύω μεθ'
ὑμῶν τῶν δημοκρατικῶν τὸ κ α θ ε σ τ η κ ὁ σ ι π ρ ὶ α γ μ. δοτ. συντακτ. τοῦ
εὖνου, τὸ δε τῶν αὐτῶν κινδύνων ἀντικ. τοῦ μετέχειν, τὸ δὲ
ὑμῖν. δοτ. συντακτικὴ εἰς τὸ τῶν αὐτῶν. μηδὲν πῶ... εἶναι. Ἐκ τοῦ
ἀξιῶ μεθ' οὗ ἀποτελεῖ τὴν ἀπόδοσιν τῆς ὑποθέσεως=ἐάν ἀποδείξω... δὲν
ἔχω τὴν ἀξίωσιν νὰ ἔχω ἀκόμη (διὰ τούτου μόνου) ὠφέλειάν τινα (κέρδος τι)
δηλ.=μὲ αὐτὴν τὴν ἀπόδειξιν μόνον μὴ ἐπικυρώνετε ἀκόμη τὴν ἐκλογὴν μου,
διότι δὲν εἶναι ἀρκετὴ πρέπει νὰποδείξω καὶ τὸ ἐπόμενον. Τὸ μ η δ ἔ ν π λ έ ο ν
έ ο τ ῖ μ ο ι=μηδὲν πλέον γίνεταί μοι ἢ=μηδὲν ὠφελούμαι, τὸ δὲ μ η δ ἔ ν
π ω=ἀκόμη μὴ=ὄχι ἀκόμη. ἐὰν φαίνωμαι...βεβιωκῶς...δέομαι=ἐάν εἶμαι
φανερὸς (εἶμαι φανερόν) ὅτι ἔχω ζήσει...παρκαλιῶ. Ὑποθετ. ἡ πρότ., ἡ δὲ με-
τοχ. κατηγορημ. πολὺ σύνδεσον τῷ παρὰ τὴν δόξαν. παρὰ τὴν δόξαν
(ἐνν. βεβιωκῶς)=παρὰ τὴν καλὴν φήμην, ἣν οἱ κατήγοροί μου προσπαθοῦσι
νὰ μοὶ ἀποδώσωσιν. τῶν ἐχθρῶν=τῶν κατηγορῶν. δοκιμάζειν—ἡγεῖσθαι
ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ δέομαι=ἐμοῦ μὲν τὴν ἐκλογὴν νὰ ἐπικυρώνητε τού-
τους δὲ (δηλ. τοὺς κατηγοροὺς μου) νὰ θεωρήτε φαῦλους (=νὰ νομίζητε ὅτι
οὗτοι εἶναι φ.). Τὸ συγκριτ. χεῖρων ἀντι βετικῶ. ὡς (=ὅτι) οὐχ ἱππευον
οὐδὲ ἐπεδήμουν οὐδὲ μετέσχοι. εἰδ. προτάσεις ἀντικεῖμ. τοῦ ἀποδείξω.
ἐπὶ ἰῶν 30=ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν (ὅτε ἤρχον οἱ) 30. οὐδὲ μετέσχον=καί ᾧτι
δὲν ἔλαβον μέρος εἰς τὸ τότε (ἐπὶ τῶν 30) πολίτευμα (τὸ ὀλιγαρχικόν). Τὰ
ἀξιῶ—δέομαι ἀντὶ τῶν ἀξιῶ—ἀξιῶ—[Συμπλήρωσον τὰς προτ. ὡδε:
Ὑπὸ τίνα προϋπέθειν ἀξιῶ μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι; Ποῖον τοῦτο ἀπο-
δείξω; Ὑπὸ τίους προϋπέθειν δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν τοὺς οὗς ὅς
ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι; Τί ἀποδείξω;].

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ἀξίωσις τοῦ Μαντιθέου περὶ ἑαυτοῦ. Παράκλησις τοῦ Μαντιθέου περὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν κατηγορῶν του. Πρώτη ἀπόδειξις τοῦ Μαντιθέου.

ΠΡΟΣΩΠ. ΠΡΑΓΜ. Ἀξιῶ μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι. Ὁ Μαντίθεος νέος ἀριστοκρατικὸς καὶ τολμηρὸς, ἔχων συνείδησιν τῆς ἀξίας του καὶ διὰ τὴν ἀτομικότητά του καὶ διὰ τὴν οἰκογενειακὴν καταγωγὴν του καὶ πεποιθὼς εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὸ δίκαιόν του ὑπισχεταί μετὰ παρηγορίας εἰς τὴν βουλὴν ὅτι δὲν ἔχει ἀξίωσιν ἰκανοποιήσεως ἂν ἐκ τῆς ἀγορεύσεώς του ἀποδειχθῇ μόνον ἀγαθὸς πολίτης καὶ ὑποστηρικτὴς τῆς κινδυνεύουσας πατρίδος· ἀλλ' ἂν ὅμως καὶ τοῦτο ἀποδειχθῇ καὶ πρὸς τούτοις ὅτι καὶ ὅλος ὁ βίος του ὑπῆρξεν ἀρεμπτος καὶ ὅλως ἐναντίος ἐκείνου, ὃν οἱ κατήγοροι ψευδῶς ἀποδίδουσιν αὐτῷ, τότε ζητεῖ ὡς ἰκανοποιήσιν τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἐκλογῆς του καὶ τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν κατηγορῶν του ὡς φαύλων διαβολέων. **τοῖς καθεστ. πράγμασι.** Ἐγκατασταθέντων τῷ 404 ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου τῶν 30 (τυράνων) ἐν Ἀθίναϊς κατελύθη τὸ περιφημον δημοκρατικὸν πολίτευμα τῶν Ἀθηναίων καὶ εἰσῆχθη τὸ ὀλιγαρχικὸν καθ' ὃ διώκουν οἱ 30 καθ' ἀρχάς μὲν ἠπίως, βραδύτερον δὲ τυραννικῶς πιέζοντες καὶ καταδιώκοντες πάντα ἀντιφρονοῦντα. Παρὰ πάντα ταῦτα ὅμως τὸ δημοκρατικὸν κόμμα ὑπῆρχε πάντοτε ἐν Ἀθί. ναις καίτοι ἀνίσχυρον. Μετὰ δὲ τὴν ὑπὸ τοῦ Θρασυβούλου ἐκδίωξιν τῶν 30 (περὶ τὸ τέλος Ἀπριλίου 403 ἤτοι 8 μῆνας μετὰ τὴν ἐγκατάστασίν των) ἐπεκράτησε πάλιν τὸ δημοκρατικὸν κόμμα ἐν Ἀθίναϊς καὶ πολλοὶ ἀριστοκρατικοὶ ἐξεδιώχθησαν κατηγορηθέντες ὡς ὀπαδοὶ καὶ ὑποστηρικταὶ τῶν 30. Τοσοῦτον δὲ μῖσος ἀνεπτύχθη τότε ἐν Ἀθίναϊς κατὰ τῶν 30 καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτῶν, ὥστε καὶ μετὰ 10 ὅλα ἔτη (περὶ τὸ 393 ἢ 392 ὅτε γίνεται ἡ προκειμένη δίκη) κατηγορήθη ὁ Μαντίθεος διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Οὗτος ὅμως ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ὑπῆρξέ ποτε ὀπαδὸς τῶν ὀλιγαρχικῶν 30, ἀλλὰ πολέμιος αὐτῶν ἀνήγων εἰς τὴν τάξιν τῶν μετρίων ἀριστοκρατικῶν. Περὶ τῶν τριάζοντα καὶ τῆς καταλύσεως αὐτῶν ἰδὲ Ξενοφ. Ἑλλην. Β' γ' 14 καὶ δ'. — **τῶν αὐτῶν κινδύνων.** Πᾶς δημοκρατικὸς ἐπὶ τῶν 30 ἐκινδύνευε νὰ ἀποβίβῃ τὴν περιουσίαν του, τὴν τιμὴν του καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν ζωὴν του. Τὸν κίνδυνον τοῦτον διέτρεξε καὶ ὁ φυγὼν ἐξ Ἀθηνῶν Μαντίθεος ἰδίᾳ δε]κατὰ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ. **ἀμὲν.** Οἱ δικάζοντες τὸν βουλευτὴν Μαντίθεον βουλευταὶ εἶναι δημοκρατικοὶ ἀνήγοντες εἰς τὴν καὶ ἐπὶ τῶν 30 δημοκρατικὴν μερίδα, ἦν καὶ ὁ Μαντίθεος θὰ ἀποδείξῃ, ὅτι ὑπεστήριξε, παρὰ τὸ κατηγορητήριον. **μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι.** Ὁ Μαντίθεος δηλοῖ ὅτι δὲν θέλει νὰ ἔχῃ κέρδος ἐκ τῆς δίκης του τ. ἔ. δὲν θέλει νὰ ἐπικυρώσωσιν οἱ βουλευταὶ τὴν ἐκλογὴν του, ἂν δὲν ἀποδείξῃ ὅτι καὶ ὁ βίος του ὅλος, ἰδιωτικὸς καὶ δημόσιος, ὑπῆρξε, πολὺ ἀνώτερος καὶ ἀξιέταινος. **περὶ τὰ ἄλλα.** Ὁ Μαντίθεος ἐκτὸς τῆς ἀφοσιώσεώς του εἰς τὸ ὑφιστάμενον δημοκρατικὸν πολίτευμα (εὐνοῦς τοῖς καθεστῆτοσι

πραγμασι) και εκτός τῶν κινδύνων οὐς διέτρεξεν ἕνεκα τῆς τῶν 30 ὀλιγαρχίας (ἠγάγκασμαι μετέχειν τῶν κινδύνων) και κατά τὸν ἄλλον ἰδιωτικὸν και δημόσιον βίον του ὑπῆρξεν ἄμεμπτος, *μετρίως βεβιωκώς*. Ὁ σὺμφρων και ἠθικὸς βίος οὐ μόνον τὸ πάλαι ἀλλὰ και σήμερον ἐπαινεῖται και θεωρεῖται σπουδαῖον ἐλαφρυντικὸν μέσον εἰς πάντα κατηγορούμενον δι' ἔγκλημά τι (πρβλ. και § 1). — *τὴν δόξαν*. Ἐκ τῆς κατηγορίας τῆς ἀποδιδομένης τινὶ σχηματίζεται πάντοτε κακὴ τις φήμη μέχρις οὐ ἀποδειχθῆ τὸ ἐναντίον. *χείρους*. ὁ χαρακτηρισμὸς τῶν κατηγορῶν ὡς φαύλων θὰ ἦτο μία ἐπὶ πλέον ἱκανοποίησις τοῦ ἀδίκως διαβληθέντος Μαντιθέου. *ἵππευον*. Οἱ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἵππεων ἀνήγοντες και ὡς ἵππεις ὑπηρετήσαντες ἐπὶ τῶν 30 κατηγορήθησαν πάντες ὡς ὀπαδοὶ τῶν 30 και πολλοὶ μὲν ἐξ αὐτῶν ἐτιμωρήθησαν, ἀλλὰ και οἱ μὴ τιμωρηθέντες ἐθεωροῦντο κατόπιν ὡς ἐχθροὶ τῆς Δημοκρατίας και περιεφρονούντο. Πρβλ. Ξενοφ. Ἑλλην. Γ' α' 4. — *τῆς τότε πολιτείας*. δηλ. τῆς διοικήσεως τῶν 30 και τῆς ἐπ' αὐτῶν ὀλιγαρχίας. (τῷ 404-403) ἦν κατ' εὐφημισμὸν ὀνομάζει πολίτευμα ἐνταῦθα. [*Ἔρωτ. Τίνα ἀξίωσιν προβάλλει ὁ ἀπολογούμενος Μαντίθεος και μετὰ ποίου τρόπου ; Πότε κατεστάθησαν οἱ 80 ἐν Ἀθήναις και πῶς διόκησαν ; Πότε και ὑπὸ τίνος ἐξεδιόχθησαν ; Πῶς διακείντο τότε τὰ δύο κόμματα ; Πότε γίνεται ἡ παρούσα δίκη και διατί κατηγορεῖται ὁ Μ ; Εἶναι ἀληθὴς ἡ κατηγορία ; Τί ἐπέστησαν οἱ δημοκρατικοὶ ἐπὶ τῶν 30 ; Μοῖον πολίτευμα εἶναι ἐν Ἀθήναις κατά τὸν χρόνον τῆς δίκης ; Ὑπὸ ποίου ὄρους ζητεῖ ἱκανοποίησιν ὁ Μ ; Τί προτείνει πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀθωότητός του ; Ποία ἰδέα ἐσηματίσθη περὶ τοῦ Μ. ἐκ τῆς διαβολῆς τῶν κατηγορῶν του ; Τίνα ἱκανοποίησιν ζητεῖ διὰ τοῦτο ; Τί θὰ δέξῃ πρῶτον ὁ Μαντίθεος ; Ποία ἰδέα ἐσηματίσθη ἐν Ἀθήναις περὶ τῶν ἱππευσάντων ἐπὶ τῶν 30 ;]*

ΚΑΛΛΛΟΓ. ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ὁ Μαντίθ. δὲν δίδει σημασίαν εἰς τὴν κατηγορίαν ἵνα παραστήσῃ ταύτην ὡς ψευδῆ και πρὸς τοῦτο λέγει ὅτι δὲν θέλει ἱκανοποίησιν διὰ τοῦτο· ἐὰν ὅμως ἀποδειχθῆ πρὸς τούτοις ὅτι και ὁ βίος του ὅλως ὑπῆρξεν ἄμεμπτος και ἀξίεπαινος τότε ζητεῖ ὡς ἱκανοποίησιν τὴν ἀλόρριψιν τῆς κατηγορίας (ἦτοι τὴν ἐκίχρῳσιν τῆς ἐκλογῆς του) και τὸν στιγματισμὸν τῶν κατηγορῶν του. Διὰ τῆς γενναιότητος ταύτης και τῆς πεποθησῶς του ἐμπνέει τὴν πεποίθησιν και εἰς τοὺς δικαστὰς του και προδιαθέτει αὐτοὺς ὑπερ' ἐαυτοῦ. Εἶναι και τοῦτο ὀητορικὸν τέχνασμα.

ΔΙΔΑΓΜΑ. Τὸ δίκαιον ἐνθαροῦναι και ἀνδρῖζει τὸν ἀνθρῳπον.

Εἰπέ τὸ νόημα τῆς § ταύτης.

§ 1-4. Α' μεθοδικὴ ἐνότης. ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ τοῦ λόγου.
Προδράθεσις τῶν δικαστῶν.

Α ΕΡΙΑ ΨΙΣ. Ἐὰν δὲν ἐβλεπον τὴν κακοβουλίαν τῶν κατηγορῶν

μον (κατηγορούντων με ὡς ἐχθρὸν τῆς δημοκρατίας μετὰ δεκαετίαν ὅλην ἐξ ἐμπαθείας καὶ μόνον) θὰ ἐξέφραζον αὐτοῖς τὰς εὐχαριστίας μου διότι μοι δ.δουσιν ἀφορμὴν νὰ ἐκθέσω ἐνταῦθα τὸν βίον μου καὶ νὰ καταδείξω ἐκ τούτου τὴν ἀξίαν μου (§ 1). Ἐχω δὲ τόσην πεποίθησιν εἰς τὸν ἑαυτὸν μου ὥστε, καὶ ἂν τις ἕνεκα τῆς ἀποδοθείσης μοι κατηγορίας (ἢ ἄλλως ὅπωςδῆποτε) ἔξη σχηματίσει κακὴν ἰδέαν περὶ ἐμοῦ, ὅταν ἀκούσῃ τὰς πράξεις μου θὰ μεταβάλλῃ γνώμην (§ 2). Σᾶς δηλῶ δέ, κύριοι βουλευταί, ὅτι δὲν θέλω καμμίαν ἱκανοποίησιν ἐὰν ἀποδείξω μόνον ὅτι ἡ κατηγορία εἶναι ψευδής. Ἐὰν ὁμως ἀποδείξω καὶ τοῦτο ἐπὶ πλέον δὲ ἀποδείξω ὅτι καὶ ὅλος ὁ βίος μου ὑπῆρξεν ἀξίεπαινος τότε ἱκανοποιήσατέ με (§ 3).

Ἄφ' οὗ διὰ τοῦ **προοιμίου** προσεπάθησε νὰ προδιαθέσῃ καλῶς τοὺς δικοστάς του δηλοῖ ὅτι θὰ ἀποδείξῃ πρῶτον ψευδεῖς τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν ἀντιπάλων (δηλ. τὴν κατηγορίαν) ὅτι ἴ π π ε υ σ ε ν ἐ π ἰ τ ὼ ν β θ καὶ με τ έ σ χ ε τ ῆ ς ὀ λ ι γ α ρ χ ί α ς καὶ εἶτα θὰ ἐπιφέρῃ ἄλλας ἀποδείξεις. Οὕτω εἰσέρχεται εἰς τὴν διήγησιν.

Εἰπὲ τὸ νόημα ὅλον τοῦ προοιμίου ἐν συνεχείᾳ.

§ 4. Ἄπουσία Μαντιθέου ἐξ Ἀθηνῶν.

ΛΕΞΕΙΣ-ΦΡΑΣΕΙΣ. ὡς=πρός. **διατάσσομαι-ᾶμαι**=διάγω τὸν βίον, ζῶ (διητώμην, διήτησα καὶ ἐδιαίτησα, διητήθην). **ἐκπέμπω**=στέλλω ἔξω, ἐξαποστέλλω. **καθαίρει** ᾧ (καθεῖλον)=κατακηρηνίζω. **ἐπιδημῶ**=εἶμαι ἐν τῇ πατρίδι (τῇ δήμῳ) μου. πρβλ. *ἐνδημῶ, ἀποδημῶ, φιλαπόδημος*. **μεθίσταμαι** (μετέστην-μεθέστηκα)=μεταβάλλομαι, ἀλλάσσω· τὸ δὲ *μεθίστημι* (μετέστησα, μεταστήσας ἔχω)=μεταβάλλω, τὸ δὲ *μετάστασις*=μεταβολή. **κατέροχμα**=ἐπανάροχομαι ἐκ τῆς ἐξορίας.

ΣΥΝΤΑΞ.—**ΕΡΜΗΝ.** ὁ πατήρ (ἐνν. ἡμῶν) ἐξέπεμψεν ἡμᾶς ὡς Σάτυρον... **διατησομένους**=ἀπέστειλεν ἡμᾶς (ἐμὲ καὶ τὸν ἀδελφόν μου § 10) πρὸς τὸν Σ. τὸν ἐν τῷ Πόντῳ (ἄρχοντα) ἵνα διαγάγωμεν (παρ' αὐτῶ) τὸν βίον (μας). Διατί ἡ τελικὴ μετγ. κατὰ μέλλοντα (Σ. § 460 δ'); Τὸ ἡμᾶς προυτάχθη ἐπίτηδες ἵνα τονισθῇ περισσότερον. τὸ γάρ=δηλαδή. **καὶ τῶν τευχ' καθαίρει.**=ὅτε ἐκηρηνίζοντο τὰ τείχη. **μεθιστομέν τῆς πολιτ.** (ἐνν. ἐπεδήμουν)=οὔτε ὅτε μετεβάλλετο τὸ πολίτευμα ἡμῶν ἐν τῇ πατρίδι μῶν (ἐν Ἀθήναις). Αἱ μειοχαι εἶναι χρόνου παρτατ. θεωρεῖ δηλ. ὁ Μαντίθ. τὰς πράξεις

διαρκεσάσας ἐπί τινα χρόνον ἐν τῷ παρελθόντι. Τί γενικαί εἶναι αὐταὶ καὶ διατί (Σ. § 462 α); *καὶ οὔτε... οὔτε... ἂ λ' ἤλθομεν* = καὶ οὔτε ἐπεδήμουν... οὔτε (ἐπεδήμουν)... ἄλλ' ἤλθομεν. Ἀπὸ τοῦ ἐνικοῦ ἐπεδήμουν μετέτεσεν εἰς πληθυντικὸν ἤλθομεν διότι ἐκεῖ μὲν τὸ ἐπιδημεῖν ἀφορᾷ κυρίως αὐτὸν ὡς κατηγορούμενον, ἐνταῦθα δὲ τὸ (ἐπαν)έλθειν ἐκ τοῦ Πόντου ἀφορᾷ καὶ αὐτὸν καὶ τὸν ἀδελφόν του ὡς καὶ τὸ ἀνωτέρω ἐξέπεμψεν ἡμᾶς. *ἀλλ' ἤλθομεν... πρὶν καταελθεῖν* = ἄλλ' ἐπανήλθομεν (εἰς Ἀθήνας ἐγὼ καὶ ὁ ἀδελφός μου) πρὶν οἱ ἐν τῇ Φυλῇ ὄντες ἐπιστρέψωσιν (ἐκ τῆς Φυλῆς) εἰς τὸν Πειραιᾶ πέντε ἡμέρας πρότερον. Τὸ πρότερον ὃ ἡμέρα. προσδιορίζει, ἀκριβέστερον τὴν χρονικ. πρὸτ. *πρὶν καταελθεῖν*, συνάπτεται δὲ τῷ ἤλθωμεν. Τὸ δὲ πέντε ἡμέρας. εἶνε δοτ. τοῦ μέτρου εἰς τὸ πρότερον = προτύτερα κατὰ ὃ ἡμέρας = ἤλθομεν ὃ ἡμέρας πρὸ τῆς καθόδου τῶν ἐν τῇ Φυλῇ *τοὺς ἀπὸ Φυλ.* κατὰ βραχυλογίαν ἀντι= τοὺς ἐν τῇ Φ. ἀπὸ Φ. Ἡ αἰτιατικὴ αὕτη εἶναι ὑποκείμενον τοῦ *καταελθεῖν*. Διατί (Σ. § 449 β'); — / *Συμπλήρωσον τὰς πρὸτ. ὧδε. Πρὸς τίνα σκοπὸν ὁ πατὴρ ἐξέπεμψεν ἡμᾶς...; Πότε καὶ πότε οὐκ ἐπεδήμουν; Πότε ἤλθομεν;*].

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ἀποστολὴ Μαντιθέου (μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του) εἰς Πόντον· Ἀπουσία τοῦ Μαντιθέου ἐξ Ἀθηνῶν ἐπὶ πολὺ. Ἐπάνοδος Μαντιθ. (μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ) εἰς Ἀθήνας.

ΠΡΟΣΩΠ.-ΠΡΑΓΜ. Ἡ ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορᾷ. Ἡ ἀτυχία καὶ συμφορᾷ, ἦν ἔπαθον οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ἥτις αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου τῷ 405 π. Χ. ἤτοι ἡ ἀπώλεια τοῦ στόλου, ἡ πτώσις τῆς δημοκρατίας καὶ τὰ ἐκ τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν 30 παθήματα αὐτῶν. **δ Σάτυρος**· ἄρχων τοῦ Πόντου κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς καταστροφῆς τῶν Ἀθηναίων, ἀπόγονος τοῦ Σπαρτόκου καὶ πολὺ φίλος τῶν Ἀθηναίων. **δ Πόντος**, χώρα παρὰ τὰ Β. παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἀποτελοῦσα τότε ἴδιον βασιλεῖον καλούμενον *βασίλειον τοῦ Πόντου* ἢ *βασ.* τοῦ Βοσπόρου ἢ *κωνδόντων Βοσπορωνῶν*. Συνίστατο δὲ τὸ βασιλεῖον τοῦτο ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν (τῶν Μιλησίων) τῶν κειμένων ἐπὶ τῆς Χερσονήσου Κιμμερίας (τῆς Ταυρικῆς) καὶ τῶν πέριξ παραλίων. Ἐπειδὴ δὲ ἐν ταῖς ἀποικίαις ταύταις ἦσαν καὶ Ἀθηναῖοι, αὐταὶ συνεδέοντο μετὰ τῶν Ἀθηναίων φιλικῶς. Προτεύουσα τοῦ βασιλείου τούτου ἦτο τότε τὸ Ποντικίαιον (νῦν Κέρτζ). — *ἐξέπεμψεν*. ὁ πατὴρ τοῦ Μαντιθέου, πλούσιος ἀριστοκρατικὸς συνδεόμενος μετὰ τοῦ βασιλέως τοῦ Πόντου Σατύρου, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν τοὺς υἱοὺς του κατὰ τὴν ἀναρχίαν τῶν 30 (404-403) πρὸς ἀσφάλειαν. *τῶν τειχῶν*. Ἡ καθαίρεσις τῶν τειχῶν τῶν Ἀθηνῶν ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου τῷ 404 ὑπὸ τὸν ἥγον τῶν αὐλῶν (Ξενοφ. Ἑλλην. Β' β' 23). **μεθισταμ. τῆς πολιτείας**. Ἡ μεταβολὴ τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος τῶν

Ἀθηνῶν εἰς ἀριστοκρατικὸν ἢ μάλλον εἰς τυραννικὸν ἐγένετο ἐν Ἀθήναις τῷ 404 ὀλίγον μετὰ τὴν τῶν τειχῶν καθαιρέσιν καὶ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν τριάκοντα (ιδεὶ καὶ § 3) πρβλ. Ξενοφ. Ἑλλην. Β' γ' 11 καὶ ἐξῆς. ἀπὸ Φυλῆς· Διορκούσης τῆς τυραννικῆς ἀρχῆς τῶν 30 πολλοὶ ἐξόριστοι Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Θρασυβούλου κατέλαβον τὴν Φυλὴν (Ξενοφ. Ἑλλην. Β' δ' 2', φρούριον ὄχυρον τῆς Ἀττικῆς(!) παρὰ τὰ ὄρια τῆς Βοιωτίας, ἐκεῖθεν δ' οὐξήθεντες καὶ νικῆσαντες τοὺς ἐπιτεθέντας ὀπαδοὺς τῶν 30 κατέλαβον τὴν Μου. νικίαν τοῦ Πειραιῶς (Ἑλλην. Β' δ' 10). Νικῆσαντες δ' ἐκεῖ τοὺς 30 ἀνέβησαν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ κατέλυσαν τὴν ἀρχὴν αὐτῶν καταφυγόντων εἰς Ἐλευσίνα καὶ ἐκεῖθεν διαλυθέντων (Ἑλλην. Β' δ' 24). Ἡ κατάλυσις τῶν 30 ἐγένετο μετὰ δμηγον τυραννίαν, ἥτοι τὸν 7βριον τοῦ 403. [*Ἔρωτ. Ποία εἶναι ἡ ἐν Ἑλλησπόντῳ συμφορὰ τῶν Ἀθηναίων; Τί ἦτο ὁ Σάτυρος καὶ τί ὁ Πόντος; Πότε ἐστάλη εἰς Πόντον ὁ Μαντιθεὸς καὶ διατί; Πότε καθηρέθησαν τὰ τεῖχη τῶν Ἀθηνῶν καὶ πότε ἀνεστάθη ἡ δημοκρατία; Τί εἶναι ἡ Φυλὴ καὶ τί συνέβη ἐν αὐτῇ ἐπὶ τῶν 30; Πότε κατελύθησαν οἱ 30 καὶ ποῦ κατέφυγον;*].

ΚΑΛ ΛΟ ΞΕΕΤ ΣΙΣ. Ἡ πρώτη αὕτη ἀπόδειξις τοῦ Μαντιθ. πιστομένη ὑπὸ ἱστορικῶν γεγονότων εἶναι ἀναμφισβήτητος.

Εἰπὲ τὸ νόημα τῆς § ταύτης.

§ 5. Ἀδύνατος ἢ εἰς τὴν διοίκησιν τῶν 30 συμμετοχὴ τοῦ Μαντ.

ΛΞΞ·ΦΡΑΣ. εἰκὸς εἰσιν = εἶναι φυσικόν, εὐλογον, πιθανόν. καιρός = κακὴ περίστασις (κατάστασις τῶν πραγμάτων). ἀλλότριος = ξένος. ἀποδημῶ = εἶμαι ἢ διατρίβω ἐν τῇ ξένῃ (πρβλ. ἐπιδημῶ § 4) — ἐξαμαρτάνω = ἀμαρτημὰ (ἔγγλημὰ) τι πράττω, εἶμαι ἔνοχος. μεταδίδωμί τινί τινος = μεταδίδω εἰς τινά τι. ἢ πο'ιτεία = ἡ ἀρχή, τὸ ἀξίωμα, ἡ διοικήσις, ἡ συμμετοχὴ εἰς τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων. ἀτιμάζω τινὰ = δὲν τιμῶ ἢ στερεῶ τινὰ τῆς τιμῆς = μεταχειρίζομαι τινὰ περιφρονητικῶς. συγκαταλύω τι = μετὰ τινος ἄλλου καταλύω (=καταργῶ) τι, ἥτοι βοηθῶ τινὰ εἰς τὴν κατάλυσιν (πολιτευματός) τινος.

ΣΥΝΤΑΞ·ΕΡΜΗΝ. οὔτε εἰκὸς ἦν·οὔτε φαίνονται ἔχοντες, ὥστε μεταδίδου·ἀλλ' ἠτιμάζον. = αἱ 3 κύριαι προτάσεις. ἡμᾶς ὑποκ. τοῦ ἐπιθυμεῖν. διατί κατ' αἰτιατικὴν (Σ. § 449 β'); ἡμᾶς ἐπιθυμεῖν. ὑποκ. τοῦ ἀπροσώπου εἰκόσ ἢ ν (Σ. § 470) = τὸ ἐπιθυμεῖν ἡμᾶς οὐκ ἦν εἰκόσ = τὸ νὰ ἐπιθυμῶμεν ἡμεῖς δὲν ἦτο φυσικόν = δὲν ἦτο φυσικόν νὰ ἐπιθυμῶμεν ἡμεῖς· τὸ δὲ μετέχειν ἀντικ. τοῦ ἐπιθυμεῖν. τῶν ἀλλοτρίων κινδ. ἀντικ. τοῦ μετέχειν. διατί κατὰ γενικὴν; ἀφιγμένους = σύνκλιον τῷ ἡμᾶς. Ἡ μετοχ.

(1) Ἡ Φυλὴ ἦτο καὶ δῆμος τῆς Ἀττικῆς ἀνήκων εἰς τὴν Οἰνηίδα φυλὴν.

εἶναι μᾶλλον αἰτιολογ. εἰς τὸ οὐκ εἰκόσ ἦν ἐπιθυμεῖν ἢ χρονική= Καὶ τῇ ἀληθείᾳ οὔτε ἡμεῖς (ἐγὼ καὶ ὁ ἀδελφός μου) ἦτο φυσικόν, ἐπειδὴ εἶχομεν ἔλθει εἰς τοιαύτην κακὴν περίστασιν, νὰ ἐπιθυῶμεν νὰ λαμβάνωμεν μέρος εἰς ξένους κινδύνους. *ἐκείνοι* = δηλ. οἱ 30. *φαίνονται ἔχοντες* = φανερά ἔχουσιν = εἶναι φανερόν ὅτι ἔχουσι = βεβαίως ἔχουσιν. *ὥστε μεταδίδουσι* ἢ κατ' ἀπαρέμματα συμπερασματικὴ πρότασις (Σ. § 415 β') σημαίνει τὸ δυνατόν ἐπακολούθημα = ὥστε νὰ (δύνανται νὰ) μεταδίδουσι· εἶναι δὲ σχεδὸν ἐλεξήγησις τοῦ τοιαύτην... ὡς εἰ ἔλεγεν = οὕτω διανοοῦμενοι ὥστε... *τοῖς ἀποδημ. τοῖς μὴ ἔξαμ. τῆς πολιτείας*· ἀντιεἶμι. τοῦ μεταδιδόνασι (ἰδὲ τὴν σύνταξιν τοῦ ρήματος) = ὥστε καὶ εἰς τοὺς ἀπουσιάζοντας ἐξ Ἀθηνῶν (ἐπὶ τῶν 30) καὶ μηδόπως ἐνόχους (μηδὲν ἀμάρτημα διατρέξαντας κατὰ τῆς δημοκρατίας καὶ ὑπὲρ τῶν 30) νὰ δίδουσι διοικήσιν (ἀγαθὰ τῆς διοικήσεως εἶτε ἀξιώματα ἐν τῇ διοικήσει) = ὥστε νὰ ἐπιτρέπωσι καὶ εἰς τοὺς ἀποδημοῦντας τότε νὰ λαμβάνωσι μέρος εἰς τὴν διοικήσιν τῶν κοινῶν. Τὸ α' καὶ εἶναι προσθετικόν = ὄχι μόνον εἰς τοὺς παρόντας (συνεργάτας των) νὰ δίδωσιν ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἀποδημοῦντας ἀκόμη. Τὸ β' καὶ συνδέει τὸ ἀποδημοῦσι καὶ μὴ ἔξαμαρτάνουσι. *ἀλλὰ μᾶλλον* = ἀλλὰ τούναντιον, δηλ. οὐ μόνον δὲν ἔδιδον ἀξιώματα εἰς τοὺς ἀποδημοῦντας ἀλλὰ καὶ ἠτιμάζον (= ἐστέρον τῆς πολιτείας) καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν (τῶν 30) καταργήσαντας τὸ δημοκρατ. πολιτεύμα, ἦτοι τοὺς συνεργάτας καὶ συντρόφους των εἰς τὴν κατύλυσιν τῆς δημοκρατίας. [*Συμπλήρωσον τὰς προτ. ὧδε. Διατί οὐκ ἦν εἰκόσ ἡμᾶς ἐπιθυμεῖν; Τί οὐκ ἦν εἰκόσ ἡμᾶς ἐπιθυμεῖν; Τί φαίνονται ἐκείνοι; Ἐκεῖνοι φαίνονται ἔχοντες τοιαύτην γνώμην ὥστε ποῖον νὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα;*].

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. Φυσικὴ ἦτο ἡ ἀπὸ ξένων κινδύνων ἀποχὴ ἡμῶν. Βεβαίως οἱ 30 δὲν θὰ ἔδιδον ἀξίωμα εἰς τοὺς ἀπόντας. Ἀλλὰ τούναντιον ἀφῆρουν αὐτὰ καὶ ἀπὸ τῶν συντρόφων αὐτῶν.

ΠΡΟΣΩΠ.-ΠΡΑΓΜ. εἰς τοιαῦτον καιρόν. ὁ Μαντίθεος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του ἐπέστρεψαν εἰς Ἀθήνας κατὰ τὰς ἀνωμάλους καὶ κρισίμους ἡμέρας, καθ' ἃς ὁ Θρασύβουλος καὶ οἱ ὀπαδοὶ του νικῆσαντες ἐν Φυλῇ τοὺς 30 ἠπειλοῦν νὰ καταλάβωσι τὸν Πειραιᾶ καὶ εἶχεν ἀρχίσει ὁ ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν ἐξ ἄστεως καὶ τῶν ἐκ Πειραιῶς. Τοῦτο ἐγένετο κατὰ τὰς ἀρχὰς 7 ἡμερῶν τοῦ 403.—*ἀλλοτρίων κινδύνων.* Οἱ ξένοι διὰ τὸν Μαντίθειον κίνδυνοι οὗτοι ἦσαν οἱ κίνδυνοι οὓς οἱ 30 διέτρεχον κατὰ τὴν ἐν Μομφυζίᾳ (τοῦ Πειραιῶς) μάχην πρὸς τὸν Θρασύβουλον καὶ τοὺς ὀπαδοὺς του. Ἐν αὐτῇ ἔλαβον μέρος ὑπὲρ τῶν 30 καὶ οἱ τότε ἵπταις Ἀθηναῖσι. Φαίνεται δ' ὅτι οἱ κατήγοροι τοῦ Μαντιθ. διὰ τῆς α' κατηγορίας των, ὅτι ὁ Μαντίθεος ἵπτευεν ἐπὶ τῶν 30 (§ 3 καὶ 1), ἐνόοντο ὅτι ἵπτευε κατὰ τὴν μάχην ταύτην τῆς Μομφυζίας. *μηδὲν ἔξαμαρτάνουσι.* Οἱ 30 θὰ ἦσαν ἀνόητοι βεβαίως ἂν ἔδιδον θέσεις

καὶ ἀξιόματα εἰς ἀνθρώπους ἀπόντας καὶ μηδεμίαν ὑπηρεσίαν προσεγγόν-
τας αὐτοῖς, ὡς ἦτο καὶ ὁ Μαντιθεός. Οὐδὲ δύναται τις νὰ εἶπῃ ὅτι οἱ 30 ἔσπευ-
σαν νὰ παριποιηθῶσι τὸν Μαντιθεόν μόλις ἐπανελθόντα ἐκ τοῦ Πόντου
(πένθ' ἡμέρας πρότερον § 4) καὶ νὰ δώσωσιν αὐτῷ διοικήσιν τινα, διότι ὁ
Μαντιθ., ὅστις ἐπὶ πολλοὺς μῆνας διετέλει ἐξορίστος ἐν Πόντῳ, δὲν θὰ ἐδέχεται
τοῦτο τότε ὅτε οἱ 30 ἤρχισαν νὰ νικῶνται "Ἄν ἤθελε ἡδύνατο νὰ πράξῃ
τοῦτο πολὺ πρότερον ἐπὶ τῆς ἰσχύος τῶν 30. τῆς πολιτείας. Τοῦτο κυρίως
σημαίνει ἐγγράφῃν ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν τρισχιλίων (ἐν ᾧ οἱ 30 εἶχον
μετεχειρίζοντο σκληρῶς καὶ ἀπανθρώπως καὶ πολλοὺς ἐκ τῶν ὁμοφρόνων
ὁπαδῶν των, ἄλλους δὲ καὶ ἐφρόνευον, ὡς τὸν συνάρχοντα αὐτῶν Θηραμένην
καὶ ἄλλους (Ξενοφ. Ἑλλην. Β' γ' 50-τέλους). *τοὺς συγκαταλύσαντας* ἐννοεῖ
τὸν Θηραμένην καὶ τοὺς φίλους του, οἵτινες μείναντες ἐν Ἀθήναις συνειργά-
σθησαν μετὰ τῶν 30 εἰς τὴν κατάλυσιν τοῦ δημοκρ. πολιτεύματος ἐν ἀντι-
θέσει πρὸς τοὺς ἀποδημοῦντας καὶ μηδὲν ἐξαμαρτάνοντας
[Ἐρωτ. Πότε ὁ Μαντιθεός ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας ἐκ τοῦ Πόντου; Ὑπὸ ποίας
περιοστάσεως διετέλουν τότε οἱ 30; Ποῖον κίνδυνον εἰέτρεχον τότε οἱ 30 κατ'
ἐπὶ τινῶν; Ἦτο δυνατόν νὰ λάβῃ μέρος τότε εἰς τὴν διοίκησιν τῶν 30 ὁ
Μαντ. καὶ διατί; Πῶς ἐφρόντο οἱ 30 καὶ πρὸς τοὺς φίλους των;]

ΚΑΛΛΙΛΟΓ.-ΕΞΕΤ ΣΙΣ. Ὁ Μαντιθεός ἐπανελθὼν εἰς Ἀθήνας ἐν
ἡμέραις ἀνωμάλοις καὶ κρισίμοις δὲν ἦτο πιθανὸν νὰ συμμετάσχη τῆς διοι-
κήσεως τῶν 30. Τὸ ἀπίθανον τοῦτο ἐνισχύει ἡ ἀπληστία, φιλαρχία καὶ ὀμό-
της τῶν 30. Καὶ αἱ ἀποδείξεις αὐταὶ εἶναι πειστικά. Παρατήρησον ὅτι εἰ
καὶ ὑπέσχετο ὁ ρήτωρ ἐν § 3 ὅτι θὰ ἀποδείξῃ 1) ὅτι δὲν ἔπτευσε καὶ 2) ὅτι
δὲν μετέσχε τῆς τότε πολιτείας, ὅμως ἀποδεικνύει πρῶτον τὸ δεύτερον καὶ
εἶτα τὸ πρῶτον.

ΔΙΔΑΓΜ. Τί διδασκόμεθα ἐκ τῆς διαγωγῆς τῶν 30; [Ἐπὶ τὸ νόημα].

§ 6. Μωρὰ ἢ ἀπόδειξις τῆς κατηγορίας τοῦ Μαντιθεοῦ.

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. τὸ *σανίδιον* = πίναξ μικρὸς κεχρωματισμένος. *σκο-
π(έ)ω* = παρατηρῶ, ἐξετάζω, κρίνω. *εὐηθες* = ἀπλοῦν, ἀνόητον, μωρὸν. *ὁμο-
λογ(έ)ω* = ὁμολογῶ, παραδέχομαι. *ἐννευσιν* = ἐνυπάρχουσι, περιέχονται ἐν τινι.
ἀναφέρονται. *ἐννοι* = τινές. *ἀπιδημῶ* § 5. — *ἐλεγχος* = δοκιμασία (§ 1, ἐξέλεγεῖς
ἀπόδειξις. *κατέρχομαι* (κάθοδος) = ἐπανέρχομαι ἐκ τῆς ἐξορίας εἰς τὴν πατρίδα.
μου. Λέγεται ἐπὶ τῶν φυγάδων (ἐξορίστων). Πρβλ. καὶ *κατάγειν*, *κατιέ-
ναι*, *φρυγεῖν*, ἐκβάλλειν, *κάθοδος* φυγάδων. *ψιφίζομαι* = διὰ

ψηφοφορίας ἀποφασίζω (δίδω τὴν ψήφον μου ἴτοι τὴν γνώμην μου) = διατάσσω· τὸ δὲ ψήφισω = ἀριθμῶ μὲ ψήφους, λογοριάζω. ἀποφέρω (ἀπηνέγκον-ἀπηνήνοχα) = ὀνομάζω ἢ ὀνομασιὶ δηλῶ, ἀναγγέλλω ἢ ἀναφέρω τι εἰς προϋσταμένην ἀρχήν. *κατόσχευσις* = ἐπιχορήγησις, προκαταβολή. ἀναπράττω = εἰσπράττω πάλιν (παίρνω, πίσω).

ΣΥΝΤΑΞ. — ΕΡΜΗΝ. *τοὺς ἰππεύσαντας.* ἀντικ. τοῦ σκοπεῖν, οὗ ὑποκ. ἐννοεῖται τὸ τινά σκοπεῖν. ὑποκ. τοῦ ἀπροσώπου εὐθητός ἐστιν = Τὸ σκοπεῖν... ἐστὶν εὐθές = τὸ γὰρ ἐξετάζει τις (να εὐρη) ἐκ τοῦ σανιδίου τοῦς ὑπηρετήσαντας ὡς ἰππεῖς (ἐπὶ τῶν 30) εἶναι ἀνόητον πρᾶγμα. ἐν τούτῳ δηλ. τῷ σανιδίῳ. *τῶν ὁμολογούντων...* = ἐκ τῶν παραδεχομένων. *ἰππεύειν.* παρατ. = ὅτι ἰππευόν. *ἐκεῖνος* (καθ' ἕλξιν ἐκ τοῦ ἕλεγχος) ἀντὶ ἐκεῖνο δὲ τὸ σανιδίον ἐστὶν ἕλεγχος... = ἡ ἐξῆς δὲ εἶναι ἀσφαλεστάτη ἀπόδειξις. *ἐπειδὴ γὰρ κατήλθετε.* Ἡ πρότασις ἐπεξηγεῖ τὸ ἐκεῖνος... = ὅτε δηλ. ἐπανάλθετε ἐκ τῆς ἐξορίας. *τοὺς φυλάρχους* ὑποκ. τοῦ ἀπενεγκεῖν, τὸ δὲ τοὺς ἰππεύσαντας ἀντικειμ. αὐτοῦ = ἐλάβετε τὴν ἀπόφασιν (= ἐδώσατε διαταγήν) ὅπως οἱ φύλαρχοι ἀναφέρωσιν (εἰς τοὺς ἄρχοντας) ὀνομασιὶ τοὺς ὑπηρετήσαντας ὡς ἰππεῖς (ἐπὶ τῶν 30), ἴτοι γὰρ ἀναφέρωσι τὰ ὀνόματα τῶν ὑπηρετήσαντων εἰς τὸ ἰππικόν. *ἵνα ἀναπράξῃτε* = ἵνα εἰσπράξῃτε πάλιν (πάρετε πίσω). *Τί προσδιορίζει ἡ τελικὴ πρότ. ; [Συμπλήρωσον τὰς προτ. ὧδε. Διατί εἶναι εὐθές σκοπεῖν τινὰ τοὺς ἰππ. ἐκ τοῦ σανιδίου ; Ποῖος δηλ. εἶναι μέγιστος ἕλεγχος ; Πότε ἐψηφίσασθε ; Τί ἐψηφίσασθε ;].*

ΠΕΡ ΕΧΟΜ. Μωρὸς ὁ ἐκ τοῦ σανιδίου ἕλεγχος τῶν ἰππευσάντων. Μέγιστος (τέλειος) ἕλεγχος εἶναι ὁ ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν φυλάρχων γινόμενος.

ΠΡΟΣΩΠ. — ΠΡΑΓΜ. *ἐκ τοῦ σανιδίου.* Τὸ σανίδιον τοῦτο ἦτο σανὶς ἀηλιμιμένη ἢ διὰ γύψου καὶ ἄρα λευκή (= λεύκωμα) ἢ διὰ μείγματος κηροῦ καὶ πίσης· ἐχρησίμευε δὲ ἐπὶ τῶν 30, ὅπως γράφωσιν οὗτοι ἐπ' αὐτοῦ τὰ ὀνόματα τῶν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν ὑπηρετησάντων ὡς ἰππέων. Ἦτο δηλ. τὸ σανίδιον κατάλογος τῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν 30 ὑπαρχάντων ἰππέων. Ἄλλ' ὁ κατάλογος οὗτος ἦτο ἀμφιβόλου κύρους ἕνεκα τῆς εὐκολίας μεθ' ἧς ἠδύνατό τις ἀλλάσσειν τὰ ὀνόματα γὰρ νοθεύει αὐτόν. Ὅθεν οὐδεμίαν πίστιν ἠδύνατο γὰρ παρέχει μετὰ τὴν ἐκδίωξιν τῶν 30, διότι ἐν μέρει μὲν ἦτο ἐσφαλμένος ἐν μέρει δὲ παραπεποιημένος. Διὸ οὐδεμία κατηγορία ἠδύνατο λογικῶς γὰρ στηριχθῆναι ἐπ' αὐτόν. Τοιοῦτον κατάλογον εἶχον καὶ αὐτοὶ οἱ 30 τῶν τρισηλίων καλούμενον, ἐν ᾧ εἶχον ἐγγράφει τὰ ὀνόματα τῶν ὁμοφρόνων καὶ ὑποστηρικτῶν τῶν. *ἐγγεγραμμένοι.* Ἐν τῷ σανιδίῳ ἦσαν ἐγγεγραμμένα ὀνόματα ἀνθρώπων ἀποδημούντων κατὰ τὴν ἀναρχίαν (τὴν ἐποχὴν δηλ. τῶν 30) ἀντὶ τῶν ἐξαλειφθέντων ἐπίτηδες ὀνομάτων ἄλλων ἰππευσάντων τότε πρᾶγματι. Τοῦτο ἐγένετο βεβαίως ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων. *κατήλθετε.* Ὁ Μαντιδ.

ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς βουλευτὰς ἔννοσέ δι' αὐτῶν πάντας τοὺς δημοκρατικούς καὶ διὰ τοὺς κυρίους αὐτῶν ἀντιπροσώπους δηλ. τὸν Θρασύβουλον καὶ τοὺς ὀπαδοὺς του, οἵτινες ἐπαίηθησαν καὶ ἀποκατεστάθησαν ἐν τῇ ἀρχῇ μετὰ τὴν τῶν 30 ἐκδίωξιν κατὰ τὸν 7βριον τοῦ 403. *τοὺς φυλάρχους*. Ἐν Ἀθήναις ἐξελέγοντο 10 φύλαρχοι (εἷς ἐξ ἐκάστης φυλῆς), οἵτινες ἐν καιρῷ πολέμου ἦσαν ὑποστράτηγοι τῶν 2 ἱπάρχων, ἤτοι τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἱππέων. Κύριον δ' ἔργον εἶχον οἱ φύλαρχοι νὰ καταρτίζωσι τὸν κατάλογόν τῶν ἱππέων τῆς φυλῆς των καὶ νὰ παραδίδωσιν αὐτὸν εἰς τὸν δήμον ἢ εἰς ὄρισμένον ἐπιτετραμμένον αὐτοῦ. πρβλ. *Εἰσαγ. Ζ'* καὶ § 7 οἱ σὺν δ ι κ ο ι). — *ἀπενεγκεῖν*. Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς δημοκρατίας ἐν Ἀθήναις (τῷ 403) διὰ ψηφίσματος τοῦ δήμου ὑπεχρεώθησαν οἱ νέοι ἐκλεχθέντες τότε 10 φύλαρχοι νὰ γράψωσιν ἕκαστος ἐν ἰδίῳ καταλόγῳ πάντας τοὺς εἰς τὴν φυλὴν του ἀνήκοντας ἱππεῖς τοὺς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν τριάκοντα διατελέσαντας, ἀνεξαρτήτως τοῦ χρόνου τῆς κατατάξεως αὐτῶν (τοῦ ἂν δηλ. εἶχον καταταχθῆ εἰς τὸ ἱπικὸν πρὸ τῶν 30 ἢ ἐπ' αὐτῶν). Ὁ κατάλογος οὗτος εἶχε κῆρος ἀπόλυτον, διότι ἐγένετο ὑπ' ἰδίαν ἀτομικὴν εὐθύνην τῶν φυλάρχων. *τὰς καταστάσεις*. Οἱ πλούσιοι ἀριστοκρατικοὶ ὑποχρεούμενοι νὰ τρέφωσι πολεμικὸν ἵππον κατειάσσαντο εἰς τὸ ἱπικὸν στρατευόμενοι. Εἰς ἕκαστον τοῦτον εἰσερχόμενον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἱππέων καὶ ἅμα τῇ ὀρκωμοσίᾳ αὐτοῦ ἐδίδετο χρηματικὸν τι ποσὸν πρὸς ἐξοπλισμὸν τοῦ ἵππου καὶ διατήρησιν αὐτοῦ. Τὰ χρήματα ταῦτα ἐκαλοῦντο *κατάστασις* (ἐπιχορηγίσις προκαταβολή) ἐφάπαξ διδομένη. *ἀναπαράξει*. Ἡ κατάστασις συνήθως ἀπεδίδετο ἐν τέλει τῆς ὑπηρεσίας ἐκάστου ἱππέως. Ἄλλ' ἐπειδὴ οἱ ἐπὶ τῶν 30 ἱππεῖς ὑπηρετήσαν τοὺς 50 ἐπὶ βλάβῃ τῶν συμφερόντων τῆς δημοκρατίας τ. ἔ. προδοτικῶς, αὕτη μετὰ τὴν παλινόρθωσιν αὐτῆς καὶ τὴν ἐκδίωξιν τῶν 30 ἐπέβαλεν εἰς τοὺς ἱππεῖς τούτους εὐθύς τὴν ἐπιστροφὴν τῆς δοθείσης αὐτοῖς ἐπιχορηγήσεως ὡς τιμωρίαν κατ' αὐτῶν διὰ τὴν διαγωγὴν των. [*Ἐρωτ. Τί γνωρίζεις περὶ σανιδίου ; Πότι ἐγένετο ἡ ἐπάνοδος τῶν ἐξοριστῶν (Θρασυβούλου κλπ) καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς δημοκρατίας ; Τί γνωρίζεις περὶ φυλάρχων ; Εἰς τίνα ὑποχρέωσιν ὑπεβλήθησαν οἱ φύλαρχοι μετὰ τὴν παλινόρθωσιν ; Εἶχον κῆρος οἱ κατάλογοι τῶν φυλάρχων ; Τί ἦτο ἡ κατάστασις καὶ πότε ἐπιστρέφετο αὕτη ;*].

ΚΑΛΛ!ΛΟΓ-ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Τὸ νὰ χαρακτηρίσῃ ὁ κατηγορούμενος τὴν ἐκ τοῦ σανιδίου ἐξέτασιν τῆς κατηγορίας ὡς εὐήθειαν εἶναι μὲν ζωνηρὸν καὶ ἀρεπές, ἀλλ' εἶναι πολὺ τεχνικὸν καὶ πειστικόν. Ἀντιθέτως πρὸς τὸ ἄκρον τοῦ σανιδίου ἐξαιρέται τὸ ἔγκυρον τοῦ καταλόγου τῶν φυλάρχων. Τούτων δ' ἀποδεικνυμένων κατωτέρω προκύπτει φανερόν τὸ δίκαιον τοῦ κατηγορουμένου καὶ ψευδὴς ἡ κατηγορία. Ἐν ᾧ περὶ τῆς ἀποδημίας καὶ τῆς ἀποχῆς του ἀπὸ τῆς τῆς τότε πολιτείας συντόμως ὁμίλησε (§ 4 καὶ 5), διότι τὸ πρᾶγμα ἦτο ἀπλού-

στερον, περί τοῦ ὅτι δὲν ἵππευσεν ὁμιλεῖ διὰ μακρῶν (§ 6-9), διότι τὸ πρᾶγμα εἶναι σπουδαιότερον ἔνεκα τῆς κατὰ τῶν ἱππέων γενικῆς τότε κατακραυγῆς.

ΔΙΔΑΓΜ. Παρατήρησον μέχρι τίνος φθάνει τὸ θάρρος τοῦ κατηγορουμένου αισθανομένου τὸ δίκαιόν του. (πρβλ. καὶ § 3). Τί μᾶς διδάσκει τοῦτο;

Εἰπέ τὸ νόημα τῆς § ταύτης.

§ 7. Ὁ κατάλογος τῶν φυλάρχων εἶναι ἀξιόπιστος καὶ οὐχὶ τὸ σανίδιον.

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. ἀποφέρομαι (ἀπηγέσθην) ἰδ. § 6. πράττομαι. παθ. τοῦ πρᾶττω = εἰσπράττω (§ 6 ἀναπράττω) = ὑποβάλλομαι εἰς πληρωμὴν. ζημιόωμαι (ζημία = πρόστιμον) = τιμωροῦμαι διὰ προστίμου. τὰ γράμματα = ὁ κατάλογος.

ΣΥΝΤΑΞ.-ΕΡΜΗΝ. τοίνυν δηλοῖ τὸ συμπέρασμα τῶν ἐν τῇ προηγουμένῃ §.—ἀποδείξειεν ἄν. Τί εὐκτικ. εἶναι (Σ. § 279); ἀπενεχθέντα-παραδοθέντα-πραχθέντα (ἐμὲ) κατηγορημ. μετοχῇ ἐξαρκώμεναι ἐκ τοῦ ἀποδείξειεν ἄν = οὐδεὶς λοιπὸν δύναται νὰ ἀποδείξῃ οὔτε ὅτι ἐγὼ ἀνηγγέλθην (ἐδηλώθη τὸ ὄνομά μου) ὑπὸ τῶν φυλάρχων, οὔτε ὅτι παρεδόθην εἰς τοὺς συνδίκους, οὔτε ὅτι ὑπεβλήθην εἰς ἐπιστροφήν τῆς καταστάσεως (ὅτι οἱ σύνδικοι εἰσπραξαν παρ' ἐμοῦ τὴν καιάοτασιν). καίτοι ῥᾶδιον (ἔστι) = καὶ βεβαίως εἶναι εὐκόλον εἰς πάντας νὰ γνωρίσῃσι τοῦτο... Τὸ γυνῶναι εἶναι ὑποκ. τοῦ ἀπροσώπου ῥᾶδιόν ἐστι. τὸ δὲ τοῦτο ἀντικ. τοῦ γυνῶναι ἢ δὲ εἰδικ. πρότ. ὅτι ἀναγκ. ἦν εἶναι ἐπεξηγήσις τοῦ τοῦτο. εἰ μὴ ἀποδείξειαν ὑπόθεσις ἢ ἀπόδοσις τὸ ἀναγκαῖον ἦν ζημιόωσθαι, τὸ δὲ τοῖς φυλάρχοις δοτ. προσωπ. εἰς τὸ ἀναγκαῖον ἦν. τοὺς ἔχοντας = τοὺς εἰληφότας = ἐκείνους οἵτινες εἶχον λάβει. Τὸ ἔχω = εἴληφα (Σ. § 259). αὐτοῖς. ὑποκ. τοῦ ζημιόωσθαι τεθὲν κατὰ δοτικὴν (ἀντὶ κατ' αἰτιατ.) ἵνα συμφωνήσῃ τῷ φυλάρχοις εἰς ὃ ἀναφέρεται, ἀντιτίθεται δὲ τῷ τοὺς ἔχοντας... τὸ δὲ ζημιόωσθαι εἶναι ὑποκ. τοῦ ἀναγκαῖον ἦν = ὅτι δηλ. ἦτο ἀναγκαῖον εἰς τοὺς φυλάρχους νὰ τιμωρῶνται αὐτοὶ διὰ προστίμου, ἐὰν δὲν ἠθελον παρουσιάσει (φανερῶσει) τοὺς ἔχοντας (λάβει) τὴν ἐπιχορήγησιν (τὴν χρηματικὴν προκαταβολὴν τοῦ ἱππέως) = ὅτι κατ' ἀνάγκην θὰ ἐτιμωροῦντο οἱ φύλαρχοι ἂν δὲν ἠδύναντο νὰ καταστήσωσι φανεροὺς πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς λαβόντας (ἐπὶ τῶν 30) τὴν χρηματ. ἐπιχορήγησιν δηλ. τοὺς ἱππεύσαντας ἐπὶ τῶν 30.—ὥστε πιστεύετε ἂν πολὺ δικαιότερον. Τὸ δυνατόν συμπέρασμα τῆς ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει (ῥᾶδιον ἐστὶ γυνῶναι ὅτι...) πράξεως = ὥστε πολὺ δικαιότερον δύνασθε νὰ πιστεύητε εἰς ἐκεῖνα τὰ γράμματα (δηλ. τοὺς καταλόγους τῶν φυλάρχων) ἢ εἰς ταῦτα (ἐνν. τὰ γράμματα δηλ. τὸ σανίδιον). Λέγει ἐκεῖνος διότι δὲν εὐρίσκεται ἐν τῇ βουλῇ ὁ

κατάλογος τῶν φυλάρχων εἶτε διότι ὁ κατήγορος ἀπεσιώπησεν αὐτόν, λέγει δὲ τ ο ὕ τ ο ι ς, διότι φαίνεται ὅτι τὸ σανίδιον ἦτο ὀνηρημένον ἐκεῖ ἐν τῇ βουλῇ, εἶτε διότι περὶ τούτου ἔχει γίνει ἀνωτέρω ἐκτενέστερος λόγος. Πότε μετεχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι τὴν ο ὕ τ ο ι ς καὶ πότε τὴν ἐκείνος. (Σ. § 297) ; ἡ **τούτοις**. β' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἕνεκα τοῦ δ ι κ α ι ὀ τ ε ρ ο ν. **ἐκ τούτων** ἐνν. τῶν γραμμάτων δηλ. ἐκ τοῦ σανιδίου (καὶ ἐπὶ τοῦ σανιδίου ἦσαν γράμματα ὅπως καὶ ἐν τῷ καταλόγῳ). Τὸ τ ο ὕ τ ω ν ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐγγύτερον τούτοις (τῷ σανιδίῳ) τὸ δὲ ἐ ν ἐ κ εῖ ν ο ι ς εἰς τὸ ἀπωτέρω γράμμασι. **ῥάδιον ἦν τῷ βουλομ. ἐξαλειφθ.**—εὐκόλον ἦτο εἰς τὸν θέλοντα νὰ ἐξαλειφθῇ εἶτε νὰ ἐξαλείψῃ τὸ ὄνομά του. Ἡ δοτ. εἶναι προσωπικὴ εἰς τὸ ῥ ἔ δ ι ο ν ἦν καὶ ὑποκειμ. εἰς τὸ ἐ ξ α λ ε ι φ θ ἦ ν α ι. **τοὺς ἰππεύσαντι.** ὑποκ. τοῦ ἀ π ε ν ε χ θ ἦ ν α ι, ὅπερ ὑποκ. τοῦ ἀ ν α γ κ α ῖ ο ν ἦ ν—ἐντός δ' ἐκείνου (τοῦ καταλόγου τῶν φυλάρχων) ἦτο ἀναγκαῖον πάντες οἱ ὑπηρετήσαντες ὡς ἰππεῖς (ἐπὶ τῶν 30) νὰ καταγραφῶσιν (ὀνομαστὶ) ὑπὸ τῶν φυλάρχων καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν νάναγγελθῶσιν εἰς τὸν δῆμον. Τὸ ἀ ν α γ κ α ῖ ο ν ἔχει πολλὴν δύναμιν ἐνταῦθα ἀντιτιθέμενον τῷ ῥ ἔ δ ι ο ν. [**Σιμπλήρωσ. τὰς προτ. ὠδε. Τί οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν ; Διατί οὐ παραδοθέντα τοῖς συνδίκους ; Ποῖον τοῦτο ῥάδιον ἐστὶ γνῶναι ; Ὑπὸ τίνα προϋπόθεσιν ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχ. ζημιοῦσθαι ; Ῥάδιον ἐστὶ γνῶναι δι...οὕτως ὥστε ποῖον νὰ δύναται νὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα ; Διατί πιστεύοιτε ἂν δικαιότερον ἐκείνοις ἢ τούτοις ;]**

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ἀδύνατος ἡ ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν φυλάρχων ἀπόδειξις ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου. Εὐαπόδεικτον τὸ κῆρος τοῦ καταλόγου τούτου ἐκ τῆς ἀτομικῆς εὐθύνης τῶν φυλάρχων. Τὸ ἔγκυρον καὶ ἀσφαλὲς τοῦ καταλόγου τῶν φυλάρχων καὶ τὸ ἄκυρον καὶ ἐπισφαλὲς τοῦ σανιδίου διὰ τὸ εὐκόλον τῆς νοθεύσεως.

ΡΟΣΩΠ.-ΠΡΑΓΜ. ἀπενεχθέντα. ἰδὲ ἐν § 6 ἀ π ε ν ε χ θ ἦ ν α ι. **φυλάρχων § 6.—τοῖς συνδίκους.** Οἱ σ ὕ ν δ ι κ ο ι ἐν Ἀθήναις μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν 30 εἶχον καθῆκον νὰ συλλέγωσι τὰ χρηματικὰ πρόστιμα τῶν τιμωρηθέντων πολιτῶν ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ταμείου διὰ δὲ τοὺς μὴ πληρώνοντας ταῦτα συνελάμβανον ὡς ὑπολόγους τοὺς φυλάρχους αὐτῶν. Πρὸς τούτοις οἱ σύνδικοι ἐδίκαζον ὑπὸ τὴν ἐπιβλεψὴν τῶν ἡλιαστῶν καὶ πᾶσαν δίκην ἀφορῶσαν εἰς τὰς δημεύσεις, ἐν γένει δὲ ἐπέβλεπον πᾶσαν οἰκονομικὴν ἀπαίτησιν τοῦ δήμου. πρβλ. τοὺς νῦν εἰσπράκτορας, ταμίαις καὶ ἐφόρους. **κατάστασινπραχθέντα.** ἰδὲ § 6. Περὶ 3 πρόκειται ἐνταῦθα 1) δὲν ἀνηγγέλθη τὸ ὄνομά του εἰς τὸν δῆμον ὑπὸ τοῦ φυλάρχου, 2) δὲν παρεδόθη εἰς τοὺς συνδίκους καὶ 3) οἱ σύνδ. δὲν εἰσέπραξαν παρ' αὐτοῦ τὴν κατάστασιν **τοὺς ἔχοντας ζημιοῦσθαι.** Πάντας ἀνεξαίρετως ἐκείνους, οἵτινες εἶχον λάβει πρὸ τῶν 30 τὴν χρηματικὴν ἐπιχορήγησιν, διετάχθησαν οἱ φύλαρχοι εὐθὺς μετὰ τὴν

παλινόρθωσιν· νὰ καταγράψωσιν ἐν καταλόγῳ ὑπ' ἰδίων αὐτῶν εὐθύνην. Διὰ πᾶσαν δὲ οἰανδήποτε καὶ ὅπωςδήποτε παράλειψιν ἢ διὰ πᾶν σφάλμα των οἱ φύλαρχοι ἦσαν ἀτομικῶς ἐπόλογοι, ὡς σήμερον οἱ ταμίαι ὑποχρεούμενοι νὰ πληρῶνωσι τὸ ἐλλείπον ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων. **δικαιότερον πιστεύετε.** Διότι ὁ μὲν κατάλογος τῶν φυλάρχων ἦτο ἀναμφισβητήτου κύρους, ὁ δὲ κατάλογος τοῦ σανιδίου τούναντίον εἶχε νοθευθῆ. **ἐκείνοις τοῖς γράμμ.** Ἐννοεῖ τὸν ὑπὸ τῶν φυλάρχων παραδοθέντα τοῖς ἄρχουσι κατάλογον, ἐν ᾧ ἦσαν καὶ τὰ πρακτικὰ τῶν ἀναπράξεων καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πραχθέντων τὰς καταστάσεις, ὅπως σήμερον εἰς τὰ μ η τ ρ ϖ α. Ὁ κατάλογος οὗτος δὲν ἦτο εὐκόλον νὰ παραποιηθῆ, ὅπως τὸ σανίδιον ὅπερ εὐρίσκετο πιθανῶς ἐν τῷ βουλευτηρίῳ καθὼς καὶ ὁ κατάλογος τῶν τ ρ ι σ χ ι λ ι ω ν (Ξεν. Ἑλλην. Β' γ' 51), ἴσως δὲ ἦτο ἐκτεθειμένον καὶ δημοσίᾳ. **ἀναγκαῖον ἦν ἀπερχθῆναι.** Τοῦτο συνέβαινεν ἕνεκα τῆς ἀτομικῆς εὐθύνης τῶν φυλάρχων, ἠναγκασμένων νὰ ἀναφέρωσι πάντας. [**Ἔρωτ.** Ἦτο ὁ Μαντίθεος ἐγγεγραμμένος ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν φυλάρχων ὡς ἱππέυσας; Τί ἦσαν οἱ σύνδικοι καὶ ποῖον τὸ ἔργον αὐτῶν; Σήμερον τίνας ἀσκοῦσι τὸ ἔργον ἐκείων; Εἶχε παραλάβει ὁ Μ. χρηματικὴν προκαταβολήν; Τί ὄφειλον νὰ πράξωσιν οἱ φύλαρχοι καὶ τίνα εὐθύνην εἶλον; Εἰς τίνα δημόσια ἔγγραφα ἔπρεπε νὰ δίδηται πιστις; Ἦσαν ἠναγκασμένοι οἱ φύλαρχοι νὰ καταγράψωσι πιστῶς πάντας τοὺς ἱππέυσαντας καὶ διατί;].

ΚΑΛΛΙΛΟΓ-ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἀφ' οὗ ὁ Μαντιῦθ. δὲν ἦτο ἐγγεγραμμένος ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν φυλάρχων, ὅστις ἦτο ἀναμφισβητήτου κύρους, ἀλλ' ἐν τῷ σανιδίῳ, ὅπερ ἦτο νενοθευμένον, βεβαίως δὲν δύναται νὰ στηριχθῆ κατ' αὐτοῦ δικαία κατηγορία. Τὸ ἐπιχείρημα λογικὸν καὶ πειστικόν.

ΔΙΔΑΓΜ. Ὅταν τὰ πράγματα βοῶσιν οἱ λόγοι περιτιοί.

Εἰπὲ τὸ νόημα τῆς § ταύτης.

§ 8. Ἄν ἔπτευεν ὁ Μαντίθεος καὶ ὠμολόγει τοῦτο.

ΛΕΞ-ΦΡΑΣ. **ἔξαργος** = ὁ ἀρνούμενος. **κακῶς πάσχω** = κακοποιοῦμαι πρβλ. τὰ κακῶς ποιῶ, εὐ πύσχω, εὐ ποιῶ. **δοκιμάζομαι** § 3. **βουλεύω** (ἀμετάβ.) = εἶμαι βουλευτής, συνεδριάζω ἐν τῇ βουλῇ. **ποιῶμαι τὴν ἀπολογίαν** = ἀπολογοῦμαι. πρβλ. τὰ ποιοῦμαι πόλεμον = πολεμῶ, ποιοῦμαι μάχην = μάχομαι. κλπ. — **περιφανῶς** = φανερῶς (ὀλοφάνερα). **καταπεύδομαι τινος** = λέγω ψεῦδη (ψεῦδομαι) κατὰ τινος. **ἀναβαίω** (ἐπὶ μαρτύρων καὶ ρητόρων) = ἀνέρχομαι εἰς τὸ βῆμα. **μαρτυρ(έ)ῶ** = χρησιμεύω ὡς (γίνομαι) μάρτυς.

ΣΥΝΤΑΞ.-ΕΡΜ-N. ἔτι δέ. προσθήκη νέου λόγου εἰς τοὺς ἀνωτέρω ὡς καὶ διὰ τοῦ ἐν § 6 ἔπειτα δέ. εἴπερ ἴππ. οὐκ. ἂν ἦν ἔξαργ. ὑποθετ.

προτ. (δ' εἶδους) σημαίνουσα τὸ ἀπραγματοποιήτον = ἐὰν ἤθελον ὑπηρετήσεαι, τότε ὡς ἱππεὺς δὲν θὰ ἠρνούμην τοῦτο. ὡς *πειπονηκώς*. = ὡς νὰ ἔχω διαπραΐξει φοβερόν τι (σφάλμα διὰ τὸ ὅποσον εἶμαι ἄξιως τιμωρίας) — *ἀλλ' ἠξίουν* (ἐνν. ἄν) *δοκιμάζεσθαι* = ἀλλὰ θὰ ἀπήτην νὰ ἐπιδοκιμάζωμαι (νὰ ἐπικυρωθῆ ἢ ἢ ἐκλογῇ μου). *ἀποδείξας* = ἐὰν (καὶ ἀπ' οὗ) ἀποδείξω. ὡς... *οὐδεις κ. πέπονθε* ἢ εἶδιζ προτ. ἀντικ. τοῦ ἀποδείξας = ὅτι οὐδεις ἐκ τῶν πολιτῶν ἔχει κακοποιηθῆ (πάθει κακὸν) ὑπ' ἐμοῦ. *ὄρω ὑμᾶς-χρωμένους* = βλέπω δὲ ὅτι καὶ σεῖς ἔχετε (μεταχειρίζεσθε) ταύτην τὴν γνώμην (ὅτι τὸ ἱππεύειν οὐκ ἔστι δεινόν). Τί εἶναι ἢ ἐκ τοῦ ὄρω ἔξαρμομένη αὕτη μετοχὴ (Σ. § 458 ζ') καὶ τί ἢ δοτ. εἰς τὸ χρωμένους; *πολλοὺς βουλευοντας-χειροτονημένους* = καὶ ὅτι πολλοὶ μὲν εἶναι (παρακάθηται ὡς) βουλευται — πολλοὶ δέ... ἔχουσι χειροτονηθῆ στρατηγοὶ καί... Αἱ μετοχαὶ ἐκ τοῦ ὄρω ὡς καὶ ἢ χρωμένους πρὸς ἢν ἐτέθησαν κατὰ παραθέσειν ἐν τῷ κυρίως εἶναι ἢ αἰτιολογία αὐτῆς ὡς εἰ ἦτο «καὶ γὰρ πολλοὶ μὲν βουλεύουσι, πολλοὶ δὲ χειροτόνηται». ὥστε-*ταταψεύσασθαι*. Ἡ σειρὰ εἶναι: ὥστε (ὑμεῖς) ἠγεῖσθε (ἐμὲ διὰ μηδὲν ἄλλο ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογία ταύτην ἢ ὅτι (διότι) ἐτόλμησαν (οἱ κατήγοροί μου) περιφανῶς καταψεύσασθαι μου. Τὸ ἠγεῖσθε εἶναι προστακτικὴ, ἢ δὲ συμπερ. πρότασις (Σ. § 415 α') σημαίνει τὸ πραγματικὸν συμπέρασμα ὄλων τῶν ἠγουμένων ἀπὸ § 4 καὶ ἐξῆς, τὸ δὲ ἐμὲ ποιεῖσθαι τ. ἀπολ. ἀντικ. τοῦ ἠγεῖσθαι, τὸ δὲ ἢ ὅτι ἐτόλμησαν β' ὄρος τῆς συγκρίσεως, διότι τὸ μηδὲν δι' ἄλλο (ἀντὶ διὰ μηδὲν ἄλλο) ἔχει παραθετικὴν ἔννοιαν. Τὸ δὲ περιφανῶς σύναφον τῷ καταψεύσασθαι ὁ ἀντικ. τοῦ ἐτόλμησαν, τὸ δὲ ἐμοῦ ἀντικ. τοῦ καταψεύσασθαι = ὥστε νὰ νομίζετε (= μάθετε) ὅτι ἐγὼ δι' οὐδένα ἄλλον λόγον ποιοῦμαι ταύτην τὴν ἀπολογία (τὴν περὶ τοῦ ἱππεύειν) ἢ διότι ἐτόλμησαν οἱ κατήγοροί μου φανερῶς (= ἔλαβον τὸ θράσος) νὰ εἴπωσι ψεῦδη ἐναντίον μου. *ἀνάβηθι καὶ μαρτύρησον* - ἐνν. σὺ ὦ μάρτυς. Τὸ μοῖδοτ. χαριστικὴ = πρὸς χάριν μου, σὲ παρακαλῶ = ἀνάβηθι δὲ (εἰς τὸ βῆμα), ὦ μάρτυς, παρακαλῶ καὶ μαρτύρησον (περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων μου) εἴτε = ἄς ἔλθῃ ὁ μάρτυς καὶ ἄς μαρτυρήσῃ ἂν λέγω ἀληθῆ. [*Συμπλήρωσ. τὰς προτ. ὧδε. Ὑπὸ τίνα προϋπόθεσιν οὐκ ἂν ἦν ἔξαρκος; Διὰ τί οὐκ ἂν ἦν ἔξαρκος; Ὑπὸ τίνα προϋπόθεσιν ἢ τότε ἤθελον ἂν δοκιμάζεσθαι; Τί ἀποδείξας; Τί καὶ τί ὄρω; Πάντα τὰνωτέρω (§ 4-9) ἐλέγχθησαν οὕτως ὥστε ποῖον νὰ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα;*].

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ἐὰν ὑπῆρέτων εἰς τὸ ἱπικὸν ἐπὶ τῶν 30 δὲν θὰ ἠρνούμην τοῦτο. Καὶ ὑμεῖς τὰ αὐτὰ μετ' ἐμοῦ φρονεῖτε ὡς πρὸς τὸ ἱππεύειν. Νὰ νομίζετε ὅτι ἐγὼ ἀντικρούω τὸ ὅτι ἱππευσα μόνον διότι θέλω νὰ διαψεύσω τοὺς ψευδῶς κατηγορήσαντάς με. — Πρόσκλησις μάρτυρος.

ΠΡΟΣΩΠ.-ΠΡΑΓΜ. *ἔτι δέ.* Διὰ τούτου προστίθεται εἰς τοὺς ἀνωτέρω

λόγους και άλλος λόγος του ψευδοῦς τῆς κατηγορίας. Οἱ λόγοι οἱ ἀναιρου-
 ντες τὴν κατηγορίαν εἶναι 1) ὅτι διέμενον ὁ Μ. ἐν Πόντῳ και δὲν ἐπεδήμει
 ἀλλ' ἐπανῆλθεν ὀλίγον πρὸ τῆς ἐκδιώξεως τῶν 30 (§ 4).—2) ὅτι ἦτο ἀπίθανον
 αὐτὸς μὲν νὰ ζητήσῃ νὰ ἀναμειχθῇ εἰς κινδύνους ἐν τοιαύταις ἀνομάλοις περι-
 στάσεσιν, οἱ δὲ 30 νὰ δώσωσιν αὐτῷ ἀξιώματα ἄνευ προηγουμένης ὑπηρε-
 σίας (§ 5).—3) ὅτι ἦτο ἀνοήτος ἢ ἐπὶ τοῦ νόθου σανιδίου στρίξις τῆς κατη-
 γορίας (§ 6).—4) ὅτι ἐν τῷ γνησίῳ καταλόγῳ τῶν φυλάρχων δὲν ἐφέρετο τὸ
 ὄνομά του ὡς ἵππεύσαντος (§ 7) και τέλος 5) ὅτι δὲν ἦτο λογικὸν νὰ ἀποκρύψῃ
 τὴν ὑπηρεσίαν του ἐν τῷ ἱπικῷ ἂν ὄντως ἵππευε τότε, ἀλλ' ἀντὶ τούτου θὰ
 ἐξήτει νὰ δικαιολογήσῃ τὴν πράξιν του, ὡς ἔπραξαν και ἄλλοι βουλευταί,
 στρατηγοὶ κλπ. (§ 8).—ὡς **δεινὸν πεποικῶς**. Ἡ ἐν τῷ ἱπικῷ ὑπηρεσία ἐπὶ
 τῶν 30 εἶχε χαρακτηρισθῇ μετὰ ταῦτα ὡς ἔγκλημα ἐσχάτης προδοσίας κατὰ
 τῆς πατρίδος. Ἐν τούτοις ἂν τις τῶν ἵππευσάντων τότε ἀπεδείκνυε τὴν ἀθρό-
 τητά του ἠδύνατο νὰπαλλαγῇ πάσης κατηγορίας, διότι βεβαίως πολλοὶ τῶν
 ἵππευσάντων τότε ἔπραξαν τοῦτο κατ' ἀνάγκην και οὐχὶ ἐξ ἀντιδημοκρατικοῦ
 πνεύματος. Ἰσως μάλιστα τινες ἵππευσαν τότε ἐπίτηδες ὅπως χρησιμεύσωσι
 κρυφίως τῇ πατρίδι. Δὲν ἦτο λοιπὸν ἀπολύτως ἔγκλημα ἢ τότε ἐν τῷ ἱπικῷ
 ὑπηρεσία τινὸς και μᾶλλον ἔνεκα τοῦ ἀναπτυχθέντος τότε μίσους (§ 3) ἐδόθη
 τοιοῦτος χαρακτηρισμὸς. **ἠξίουσαν ἂν δοκιμάζεσθαι**. διότι ἤμιν ἀθῶος ὡς
 μηδὲνα ἀδικήσας. **ταύτη τῇ γνώμῃ χρωμένους**. Τὴν ιδεάν αὐτήν, ὅτι ἢ
 ὑπηρεσία τῶν ἵππεων κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀναρχίας (ἐπὶ τῶν 30) δὲν ἦτο
 ἔγκλημα ἀπολύτως, ἔχετε και ὑμεῖς οἱ ἄλλοι βουλευταὶ και δὴ πολλοὶ ἐξ
 ὑμῶν εἴσθε ἤδη βουλευταὶ και στρατηγοὶ και ἵπταρχοὶ ἂν και ὑπῆρξατε τότε
 ἵππεῖς. Ὅ,τι λοιπὸν ἐπράξατε σεῖς (ἀποδείξαντες τὴν ἀθρότητά σας και
 ἀπαλλαγέντες) ἠδυνάμην νὰ πράξω και ἐγὼ ἂν ὄντως ἵππευον τότε. Ἀλλὰ δὲν
 ἵππευσα και κακῶς κατηγοροῦμαι. **στρατηγούς**. Οἱ μὲν βουλευταὶ ἐκληροῦντο,
 οἱ δὲ στρατηγοὶ ἐχειροτονοῦντο. Ἐπὶ Κλεισθένους (500 π. Χ.) τὸ πρῶτον
 ἤρχισεν ἐν Ἀθήναις ἢ ἐκλογὴ τῶν 10 στρατηγῶν (ἐνὸς ἐξ ἐκάστης φυλῆς).
 Περὶ τῶν καθηκόντων αὐτῶν ὡς και περὶ τῶν ἱπάρχων (τῶν 2 ἀνω-
 τάτων ἀρχόντων τῶν ἵππεων) κλπ. ἰδ. Εἰσαγ. Ζ' πρὸβλ. και § 6. **ταύτην τὴν ἀπο-
 λογίαν** Ἀναγκάζομαι νὰ ἐπιμεινῶ ἐν τῇ ἐξελέγξει τῆς περὶ τοῦ ὅτι ἵππευσα
 κατηγορίας μόνον και μόνον ἵνα διαψεύσω τοὺς κατηγοροὺς μου και στιγμα-
 τίσω τὴν ἀναίδειαν αὐτῶν· ἄλλως ἢ ἀθρότης μου εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων
 φανερὰ και δὲν ἔχω ἀνάγκην ἀπολογίας. **Ἀνάβηθι**. Οἱ παριστάμενοι ἐν τῷ
 δικαστηρίῳ μάρτυρες τῆς ὑπερασπίσεως ἐκαλοῦντο ὑπὸ τοῦ ἀπολογουμένου
 ἵνα προσωπικῶς βεβαιώσωσι τὸ ἀληθὲς τοῦ ἰσχυρισμοῦ αὐτοῦ· πρὸς τοῦτο δὲ
 ἀνέβαινον ἐφ' ὑψηλοῦ τινος παρὰ τὸ βῆμα μέρους, ὅπερ ἐκαλεῖτο π ὀ δ ι ο ν
 ἵνα γίνωνται τοῖς πᾶσιν ἀκουστοί. Ἀντὶ τούτου ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου

σήμερον διατάσσει τὸν μάρτυρα νὰ ὀπισθοχωρήσῃ ὀλίγον ἵνα γίνηται ἀκουστότερος τοῖς πᾶσι καὶ ἰδίᾳ ἐν τῷ Κακουριγοδικεῖῳ ἵνα ἀκούσῃ καλῶς οἱ δικάζοντες ἕνορκοι. Διὰ τοῦ ἀ ν ἄ β ἦ θ ι ὁ ἀπολογούμενος ἀπευθύνεται πρὸς τινα τῶν παρισταμένων μαρτύρων, μεθ' ὧν ἔρχονται βεβαίως καὶ οἱ ἄλλοι, ἂν ὑπάρχωσι πολλοὶ καὶ ἂν εἶναι ἀνάγκη. **μαρτύρησον.** Ἡ μαρτυρία τοῦ μάρτυρος δὲν ἀναγράφεται ἐν τῷ κειμένῳ ἀλλ' ἐννοεῖται ἐκ τοῦ μ α ρ τ ῦ ρ η σ ο ν καὶ ἐκ τοῦ ἀκολούθου ΜΑΡΤΥΡΙΑ. (πρβλ. καὶ «δημοσ. ἀδικημάτων» § 2). Ἐνταῦθα οἱ μάρτυρες θὰ μαρτυρήσωσι κυρίως μόνον περὶ τοῦ γεγονότος τῆς εἰς Ἀθήνας ἐπανόδου τοῦ Μαντιθέου ἐκ τοῦ Πόντου καὶ δὴ περὶ τοῦ χρόνου αὐτῆς, διότι τὰ λοιπὰ γεγονότα (ἀπὸ § 4—9) εἶναι ἐν μέρει μὲν ἐπακολουθήματα τοῦ γεγονότος τούτου ἐν μέρει δὲ γνωστὰ ἐκ τῶν δημοσίων ἐγγράφων (δηλ. τοῦ καταλόγου τῶν φυλάρχων καὶ τοῦ σανιδίου), ὧν ἀντίγραφα βεβαίως θὰ εἶχεν ὁ ἀπολογούμενος, πρβλ. καὶ § 7.—[**Ἐρωτ.** *Τίνες οἱ λόγοι τοῦ ψευδοῦς τῆς κατηγορίας τοῦ Μαντι;* *Τί ἠδύνατο νὰ πράξῃ ὁ Μ. ἂν ἔπνευε καὶ τίνες ἄλλοι ἔπραξαν τοῦτο;* *Τί γνωρίζεις περὶ στρατηγῶν, ἱππάρχων καὶ φυλάρχων ἐν Ἀθήναις;* *Διατί μόνον ἀπολογεῖται ὁ Μ.;* *Πῶς, ὑπὸ τίνος καὶ ποῦ προσεκαλοῦντο οἱ μάρτυρες τότε καὶ ποῦ ἔνν;*; *Ἡ μαρτυρία τοῦ μάρτυρος ἀναγράφεται ἐν τῷ ῥητορικῷ λόγῳ;* *Ποῖο τίνος ἐμαρτύρησαν ἐνταῦθα οἱ μάρτυρες;*]

ΚΑΛΛΙΔΟΓ. ΕΞΕΤΑΣ. Τὴν ἐπὶ τῶν 30 ὑπηρεσίαν ἐν τῷ ἱππικῷ δὲν θεωρεῖ ὁ Μ. ἀπολύτως ἐγκλημα (ὡς δεινόν τι) καὶ ἀποδεικνύει μὲν τοῦτο καὶ δι' ἄλλων παρακαθημένων βουλευτῶν κλπ. ἀλλὰ τονίζει τοῦτο ἐπίτηδες πρὸς ἄρσιν πάσης ὑπονοίας. Ἀλλὰ καὶ ἡ δήλωσις ὅτι ἀναγκάζεται νὰπολογηθῇ μόνον καὶ μόνον ὅπως διαφεύσῃ τοὺς ψευδομένους κατηγοροὺς του γίνεται μετὰ τέχνης ὅπως φανῇ ἡ πεποιθήσις τοῦ ἀπολογουμένου καὶ διατεθῶσιν εὐμενῶς οἱ δικασταί. Διὰ τῆς τελευταίας ταύτης ἀποδείξεως συμπληρῶν τὰς προηγουμένας (ἀπὸ § 4) ἀποδεικνύει τελείως ὅτι ο ὔ τ ε ἴ π π ε υ σ ε ν ο ὔ τ ε μ ε τ ἔ σ χ ε τ ἦ ς τ ὅ τ ε π ο λ ι τ ε ῖ α ς. Πρὸς τοῦτο καλεῖ ἐν τέλει καὶ τοὺς μάρτυρας.

ΔΙΔΑΓΜ. Τί διδασκόμεθα ἐκ τούτων; [*Εἰπὲ τὸ νόημα τῆς §.*]

§ 4-9. Β' μεθοδικῆ ἐνότης. Α' ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΔΙΗΓΗΣΕΩΣ. Ἀ ν α σ κ ε ν ῆ τ ῶ ν ἰ σ χ υ ρ ι σ μ ῶ ν τ ῶ ν ἀ ν τ ι π ἄ λ ω ν, ἥτοι ἀνασκενῆ τῆς κατηγορίας ὡς ἀναποδείκτου καὶ μωρῶς ὑποσηριζομένης.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ. Ὁ Μαντιθεὸς διὰ διαφόρων ἐπιχειρημάτων ἀνατρέπει τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν κατηγορῶν του καὶ ἀποδεικνύει, ψευδῆ τὴν κατηγορίαν ἀδιῶν τὴν διατυπωθεῖσαν διὰ τῆς ἐν § 3 προτάσεως. Διὰ δὲ τῆς ἐν τέλει συμπερασματ. προτάσεως ἐξάγει τὸ συμπέρασμα

τῆς ἀποδείξεώς του. Ἀντιᾶθα τελευτᾶ τὸ α' μέρος τῆς διηγήσεως ο ἰ
 ἰσχυρισμοὶ τῶν ἀντιπάλων, καὶ ἄρχεται τὸ β' μέρος,
 α ἰ ἀποδείξεις (προβλ. Α' μεθοδ. ἐνότητα).

* Ἀνακεφαλαίωση τὰ ἐπιχειρήματα καὶ εἰς τὸ νόημα τῆς μεθοδ. ἐνότητος.

§ 9. Ὁ Μαντ. θὰ ὁμιλήσῃ διὰ βραχυτάτων περὶ τοῦ βίου του.

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. αἰτία=κατηγορία. ἀγών (δικαστικός)=δίκη. τὰ κατηγορη-
 μένα=αἱ κατηγορίαί. προσήκει=πρέπει, ἀρμόζει. δοκιμασία=ἐξελέγξις
 ἀρχόντων (§ 1). ἀκροῶμαι ἵνος=ἀκούω τινὰ ὁμιλοῦντα. ποιεῖν τὴν ἀπο-
 λογίαν (§ 8). βραχὺς=ὀλίγος, σύντομος.

ΣΥΝΤΑΞ.-ΕΡΜΗΝ. ταύτης τῆς αἰτίας=τῆς περὶ ἧς πρόκειται=τῆς
 παρούσης κατηγορίας (ἦν μοι ἀποδίδουσιν). οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ πλείω λέγειν=
 δὲν γνωρίζω πρὸς τίνα σκοπὸν (=διατί) εἶναι ἀνάγκη (πρέπει) νὰ λέγω περισ-
 σότερα=ἀρκετὰ εἶπον περὶ τῆς κατηγορίας. Ἡ αἰτιατ. ὅ, τι σημαίνει τὸ
 τελικὸν αἷτιον ὡς καὶ παρ' ἡμῖν δ ἐ ν ξ ἐ ρ ω τί (π ρ ὅ ς τί) τὰ θ ἐ λ ει ς
 α ὑ τ ᾶ; Ἡ δὲ πρότασις ὅτι δε ἰ... ἐ γ ει ν εἶναι π λ α γ. ἐρωτ. ἐξαρτω-
 μένη ἐκ τοῦ ο ὑ κ ο ἰ δ α. δοκεῖ μοι προσήκειν ἀπολογεῖσθαι=νομίζω...ὅτι
 πρέπει κατὰ μὲν τὰς ἄλλας (ἐκτὸς τῆς δοκιμασίας) δίκας νὰ ἀπολογηταί τις
 (ὁ κατηγορούμενος) περὶ μόνων τῶν εἰς αὐτὸν ἀποδιδομένων κατηγοριῶν.
 Ὅρα τὴν σύνταξιν τῶν ἀπροσώπων (Σ. § 470). Τοῦ α' ὑποκ. εἶναι τὸ β', τοῦ
 δὲ β' τὸ γ', τοῦ δὲ γ' ὑποκ. ἔνν. τὸ τ ι ν ᾶ ἢ τὸν κ α τ η γ ο ρ ο ὗ μ ε ν ο ν
 ἐν τοῖς ἄλλοις...ἐν ταῖς δοκιμασίαις σημαίνουσι τὸν χρόνον=ὅταν δικάζη-
 ται...ὅταν δοκιμάζηται τις. δίκαιον εἶναι. Ὑποκειμ. τοῦ δ ο κ ε ἰ μ ο ι. Τὸ
 δὲ λ ὅ γ ο ν δι δ ὄ ν α ἰ ὑποκ. τοῦ δ ἰ κ α ι ο ν ε ἰ ν α ἰ, διότι πάντα εἶναι
 ἀπρόσωπα. Τοῦ δὲ δ ἰ δ ὄ ν α ἰ λ ὅ γ ο ν (=ἀπολογεῖσθαι) ὑποκ. ἔνν. τὸ
 τ ι ν ᾶ ἢ τὸ ν δ ο κ ι μ α ζ ὶ μ ε ν ο ν=Κατὰ δὲ τὰς δοκιμασίας (τὰς δίκας
 τῆς ἐξελέγξεως οἷα καὶ ἡ παρούσα) νομίζω ὅτι εἶναι δίκαιον νὰ δίδῃ
 τις λόγον περὶ ὅλου τοῦ βίου του. μετ εὐνοίας=εὐνοϊκῶς, συναπτ. τῆ
 ἀ κ ρ ὸ ἄ σ θ α ἰ, οὐ ἄντιτ. τὸ μ ο ν=Σὺς παρακαλῶ λοιπὸν νὰ μὲ ἀκού-
 σῃται εὐνοϊκῶς. Ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων=δι' ὅσον τὸ δυνατόν
 ὀλιγοτέρων=ὅσον δύνωμαι σύντομώτατα. Τὸ ὡ ς ἂ ν δ ὦ ν ὡ μ α ἰ ἐπιτείνει
 τὸ ὑπερθετικὸν (Σ. § 94 γ'). [Συμπλήρ. τὰς προτ. ὠδε. Τί οὐκ οἶδ' ἰ; Πότε
 δοκεῖ μοι προσήκειν ἀπολογεῖσθαι περὶ τῶν κατηγορημ. μόνον καὶ πότε δίδοναι
 λόγον περὶ παντὸς τοῦ βίου;].

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ἀρκετὰ τὰ λεχθέντα περὶ τῆς κατηγορίας. Ἐν ταῖς ἄλλαις
 δίκαις πρέπει νὰ περιορίζηται τις ἐν τῇ κατηγορίᾳ, ἐν δὲ ταῖς δοκιμασίαις

πρέπει να απολογηται και περι όλου του βίου του. Παράκλησις περι εὐμενοῦς ἀκροάσεως. Ἡ ἀπολογία ἔσται βραχυτάτη.

ΠΡΟΣΩΠ.- ΠΡΑΓΜ. *περι ταύτης τῆς αἰτίας.* Περι τῆς εἰς τὸν Μαντίθ. ἀποδιδομένης νῦν κατηγορίας, ὅτι ἵππευσε καὶ μετέσχε τῆς ὀλιγαρχίας. *πλείω λέγειν.* Θεωρεῖ περιττὸν ὁ Μαντ. νὰ μακρολογῆσι περισσότερον πρὸς ἀποδείξιν τοῦ ψευδοῦς τῆς κατηγορίας, διότι ἀρχετὰ ἐπιχειρήματα ἔφερε περι τούτου.—*παντὸς τοῦ βίου.* Κατὰ τὰς δοκιμασίας ἐξητάζετο λεπτομερῶς καὶ ἅπας ὁ ἰδιωτικὸς καὶ δημόσιος βίος τοῦ κατηγορουμένου, οἷοι αὐταὶ ἦσαν ἀγῶνες θετικοὶ προκειμένου περι κήσεως τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος. Τούτο ἐν ταῖς ἄλλαις δίκαις δὲν ἐγένετο. Πρβλ. καὶ § 1. Τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἰδιωτ. καὶ δημοσίου βίου του ὁ Μ. ὑπέσχετο καὶ ἐν τῷ προοιμίῳ ἐὰν δὲ φαίνομαί... β ε β ι ο κ ὄ ς. *δέομαι.* Διὰ τούτου προκαλεῖ τὴν εὐμενῆ ἀκροάσιν τῶν δικαστῶν. Τούτο συνήθως γίνεται ἐν τῷ προοιμίῳ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκεῖ ὁ Μαντίθιος παρεκάλεσε τοὺς δικαστὰς γενικῶς ἐνταῦθα παρακαλεῖ αὐτοὺς εἰδικώτερον ὅπως ἀκούσωσιν εὐμενῶς τὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ (§ 10-13) καὶ δημοσίου (§ 13-18) βίου του. Ὅθεν ἡ αὕτη εἶναι τὸ προοίμιον τοῦ ὁκολούθου μέρους τῆς διηγήσεως (§ 10-20).—*ποιήσω. τὴν ἀπολογίαν.* Μετεχειρίσθη τὴν λέξιν ταύτην διότι καὶ ἡ περι τοῦ βίου του λογοδοσία ἀπολογία εἶναι, ἀφ' οὗ οἱ κατήγοροι κατηγορήσαν καὶ τὸν τρόπον τοῦ βίου του. *Διὰ βραχυτάτων.* Ἡ διαβεβαίωσις αὕτη τῶν ἀγορευόντων εἶναι συχνοτάτη ἐν τοῖς προοιμίοις καὶ γίνεται, ἵνα προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν καὶ εὐμενῆ ἀκροάσιν τῶν δικαστῶν ἀπαρεσχομένων εἰς μακροὺς λόγους. Τούτο εἶναι ῥητορικὸν σχῆμα καὶ λέγεται π ρ ο δ ι ὀ ρ θ ο σ ι ς. Οἱ ῥήτορες οὐ μόνον ὑπασχοῦντο ἐν τοῖς προοιμίοις τὴν συντομίαν ἀλλὰ καὶ ἐπεδίωκον αὐτήν, ὡς καὶ τὴν σαφήνειαν καὶ τὴν πιθανότητα, ἵνα γίνωνται μᾶλλον εὐχάριστοι τοῖς δικασταῖς καὶ κερδίωσι τὴν δίκην. Τούτο πράττουσι καὶ σήμερον οἱ ἀγορευόντες ἐν δικαστηρίοις καὶ πολὺ ἐκ τούτου κερδίζουσιν.— [*Ἐρωτ. Τί ἀπέδειξεν ἕως τώρα ὁ Μ; Εἶναι πειστικὰ τὰ ἐπιχειρήματά του; Τί ἐξητάζετο κατὰ τὰς δοκιμασίας; Τί ὑπέσχετο ὁ Μ. ἐν § 3, τί ἀπέδειξε καὶ τίνα παράκλησιν ὑποβάλλει ἤδη; Πῶς ὑπιοχρεῖται διὰ τὰ ὁμιλήσῃ περι τοῦ βίου του καὶ διὰ τί;].*

ΚΑΛΛΙΛΟΓ.-ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἐπιτηδες λέγει ὁ Μ. ὅτι εἶναι περιττὸν νὰ εἴπῃ περισσότερα περι τῆς κατηγορίας, ἵνα κατασῆσῃ πιθανώτερα τὰ ἐπιχειρήματά του. Φρονῶν δ' ὅτι κατὰ τὰς δοκιμασίας πρέπει νὰ ἐξετάζηται ὅλος ὁ βίος τοῦ κατηγορουμένου παρακαλεῖ τοὺς δικαστὰς νὰκούσωσιν εὐμενῶς τὰ τοῦ βίου του ἐκτεθησόμενα συντομώτατα. Οὕτω μετὰ τὴν ἀνασκευὴν τῶν ἰσχυρισμῶν τῆς κατηγορίας (§ 4-9) διὰ νέου ἤδη προοιμίου δηλοῖ τί θὰ εἴπῃ μετὰ ταῦτα. Παρατήρησον τὴν μέθοδον, ἣν ἀκολουθεῖ, καὶ τὴν π ρ ο δ ι ὀ ρ θ ο σ ι ν, ἣν πολὺ ἐνωρὶς μετεχειρίσθη καὶ πρὶν οἱ δικασταὶ κουρασθῶσιν.—

Ἐν ᾧ ἐν τῷ προοίμῳ ὑπῆρξεν ἀλαζονικός ὁ Μ. ἐνταῦθα εἶναι εὐγενής, διότι ἔχει μὲν εἶχεν ὕλην ἀφθονον καὶ οἱ δικασταὶ δὲν εἶχον κουρασθῆ ἔνταυθα δὲ προκειμένου περὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου του, δὲν θέλει νὰ εἶναι ὀληθρός.

§ 9 Γ' μεθοδικῆ ἐνότης. Ἀνακεφαλαίωσις εἰρημένων καὶ παρόκλησις Μαντιῦ. περὶ ἐδμενοῦς ἀκροάσεως τῶν τοῦ βίου του.

Εἰπέ τὸ νόημα τῆς § ταύτης.

§ 10. Οἰκογενεακὸς καὶ ἰδιωτικὸς βίος Μαντιθεῦ.

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. Οὐσία=περιουσία. καταλείπω=ἀφίνω (πίσω) ἐπὶ τῶν ἀποθηνησκόντων. αἱ συμφοραὶ=τὰ δυστυχήματα. ἐκδίδωμι=ὑπανδρεύω, δίδω τὴν θυγατέρα ἢ ἀδελφὴν μου ἔξω τῆς οἰκίας. ἐπιδίδωμι=δίδω ὡς προῖκα ἤτις ἦν δῶρον· διὸ καὶ αἱ αἰτ. π ρ ο ἰ κ α καὶ δ ω ρ ε ἄ ν ὡς ἐπιρρ. ἔχουσι τὴν αὐτὴν σημασίαν. Ἐπὶ δὲ τῆς νύμφης λέγεται τὸ (ἐ π ι) φ ἔ ρ ε σ θ α ι=φέρειν μεθ' ἑαυτῆς προῖκα· ἐπὶ δὲ τοῦ γαμβροῦ τὸ λ α μ β ἄ ν ε ι ν π ρ ο ἰ κ α. νέμομαι καὶ διανέμομαι καὶ μερίζομαι (πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἢ πρὸς ἀλλήλους). Ἐπὶ τῆς ὑπὸ τῶν υἱῶν διανομῆς τῆς πατρικῆς περιουσίας. Τὸ δὲ (δια)νέμο ἐπὶ τοῦ πατρὸς μερίζοντος εἰς τοὺς υἱοὺς τὴν περιουσίαν του. Τὰ πατρῶα=τὰ ἐκ τοῦ πατρὸς εἰς τοὺς υἱοὺς παραδοθέντα (ἐπὶ τῆς περιουσίας). Τὰ πατρικά ἐπὶ τῶν φίλων ἢ ξένων καὶ τὰ πάτρια ἐπὶ τῶν τῆς πόλεως ἐθίμων, νόμων κλπ. μηδεπώποτε=οὐδέποτε ἕως τώρα. ἔγκλημα (ἐγκλωῶ)=αἰτία παραπόνου, ἔνοχοποίησις, κατηγορία. ἔγκλημα γίνεταί μοι πρὸς τινα (ἐν σχέσει πρὸς τινα)=γίνεται κατηγορία τις εἰς ἐμὲ ἐκ μέρους τινός, δίδω ἔγω εἰς τινα ἀφορμὴν κατηγορίας ἢ παραπόνου κατ' ἐμοῦ=κατηγοροῦμαι (ἐνοχοποιῶμαι) ὑπό τινος.

ΣΥΝΤΑ.-ΞΕΡΜΗΝ. γαρ=διασαφητικόν. πρῶτον μὲν... ἀντιτίθεται τῷ ἐν § 11. περὶ δὲ τῶν κοινῶν... οὐ πολλῆς=ὀλίγης, καταλειφθείσης=εἰ καὶ κατελείφθη=ἂν καὶ ἔμεινεν εἰς ἐμὲ ὀλίγη περιουσία ἔνεκα τῶν δυστυχημάτων καὶ τοῦ πατρὸς μου καὶ τῆς πολιτείας. ἐπιδοὺς ἐκατέρω=δώσας (ἀφ' οὗ ἔδωκα) ὡς προῖκα εἰς ἐκάστην ἐκ τῶν δύο χωριστά...—ἐνειμάμην ἐνν. τὴν οὐσίαν=μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου δὲ διεμοίρυσα τὴν περιουσίαν μας κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε ἐκεῖνος νὰ ὁμολογῇ ὅτι ἔχει λάβει περισσότερα ἂπὸ ἐμὲ ἐκ τῶν πατρικῶν κτημάτων. Τί γενικ. εἶναι αἱ ἐκ τοῦ π λ έ ο ν ἔξαρτώμεναι ἐμοῦ (Σ. § 91) καὶ πατρώων (Σ. § 85 ε'); Τί συμπέρασμα εἶναι τὸ ὅσ τε... ὁ μ ο λ ο γ ε ἶ ν (Σ. § 415 β'); Το ἔ χ ε ι ν =εἰληφέναι (Σ. § 259). Το π λ έ ο ν=πλεῖον μέρος, τὸ δὲ ἐ κ ε ἶ ν ο ν ἔ ξ ε ν ε κ τ έ ο ν μετὰ ἐμφάσεως=ἐκεῖνος ὁ ἴδιος καὶ ὄχι ἐγώ...=ὥστε γενέσθαι μοι =ὥστε οὐδέποτε ἕως τώρα ὑπ' οὐδενὸς οὐδὲ ὡς νὰ κατηγορηθῶ. Ἰδ. Σ. §

415 β'. Περὶ δὲ τῆς συσσωρεύσεως τῶν ἀρνήσεων μὴ δέποτε μὴ δέ-
 μη δὲ ν-ἀποτελουσῶν ἰσχυρὰν ἀρνητικὴν ἔκφρασιν ἰδὲ Σ. § 242. Τὸ δέ-
 μη δέπερος ἔνα ἐμφαντιζώτερον τοῦ πρὸς μὴ δένα. [*Συμπλήρωσ-
 τας προτ. ἐξέδωκα 2 ἀδελφάς* ἦν καὶ συνέβη τί; Διὰ τίνας λόγους... κατα-
 λειφθεῖσις; Πότε ἐξέδωκα 2 ἀδελφάς; *Ἐνευμάμη τὴν οὐσίαν... οὕτως
 ὥστε τί νὰ συμβάλῃ; Πρὸς τοὺς ἄλλους βεβλώκα οὕτως ὥστε τί νὰ συμβῇ;*]

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ὁ Μαντιθεὸς ὑπανδρεῖ τὰς δύο ἀδελφάς του. Ὁ Μ. δια-
 νέμεται μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του τὴν πατρικὴν περιουσίαν. Ὁ Μ. διαβιοῖ μα-
 κρῖον τῶν δικαστηρίων.

ΠΡΟΣΩΠ. **ΡΑΓΜ.** *Διὰ τὰς συμφοράς.* Αἱ οἰκογενειακαὶ συμφοραὶ
 τοῦ πατρὸς τοῦ Μαντιθεοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι ἐπακολουθήματα πολιτικῶν
 πράξεόν του, δι' ὃ παραβάλλονται πρὸς τὰς τῆς πολιτείας. Πρβλ. καὶ § 20,
 ἔνθα φαίνεται ὅτι ἡ οἰκογένεια τοῦ Μαντιθεοῦ δὲν εἶχε τὴν εὐνοίαν τοῦ
 δήμου. Σπουδαιότερα ἀφορμὴ τούτων φαίνεται ὅτι ἦσαν τὰ ἀριστοκρατικά
 φρονήματα τῆς οἰκογενείας καὶ αἱ σχέσεις αὐτῆς πρὸς ξένους δυνάστας § 4.
 Πιθανώτατον δ' ὅτι ἐν ταῖς συμφοραῖς ταύταις περιλαμβάνονται καὶ ἐμπο-
 ρικαὶ ἐπιχειρήσεις (πρβλ. τὸ ἐν § 4 *διαιτησομένους*), διότι δὲν ἦτο
 δυνατόν νὰ μένωσιν ἄπρακτοι τοσοῦτον χρόνον ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ ἐμπορίου. Αἱ
 δὲ τῆς πόλεως συμφοραὶ εἶναι ἡ καταστροφὴ τοῦ στόλου ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς,
 ἡ ὑποταγὴ τῶν Ἀθηναίων καὶ αἱ ἐπακολουθήσασαι ἐπὶ τῆς ἀναρχίας συμπερι-
 λαμβανομένων καὶ τῶν τῶν ἰδιωτῶν, οἵτινες ἀναγκαζόμενοι νὰ μάχωνται ἐγί-
 νοντο πενέστεροι. *Ἐξέδωκα.* Κατὰ τὸ Ἀττικὸν δίκαιον οἱ ἀδελφοὶ εἶχον
 ὑποχρέωσιν νὰ ὑπανδρεύωσι τὰς ἀδελφάς των μὴ λαμβανούσας κληρονομίαν
 (ἄτερ δικαίωμα εἶχον μόνον οἱ υἱοί). Ἐὰν ἔπραττον τοῦτο εὐχαρίστως καὶ
 ἀξιολεπῶς ἐτιμῶντο, ἐὰν δ' ἐβοήθουν καὶ ἀποτέρευσ συγγενεῖς εἰς τὴν ἀπο-
 καταστάσιν τῶν θυγατρῶν των ἐτιμῶντο πολὺ περισσότερον. Τοῦναντίον
 ἀδιαφορῶν τις περὶ τῆς ἀδελφῆς του ὀνειδίζετο καὶ περιεφρονεῖτο, ὅπως
 ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ σήμερον. *Ἐπιδοῦς.* Ἡ προῖξ ἦτο ἀπαραίτητος ἢ δὲ
 μὴ προικισθεῖσα κόρη ἔθεωρεῖτο ἀνεκδοτος ἢτοι μὴ ἀποκαταστάσα διὸ
 οἱ ἄνευ προικὸς γάμοι ἦσαν σπάνιοι καὶ εἶχον συνήθως κακὰ ἀποτελέσματα
 διὰ τὰς γυναῖκας. Παρόμοιον συμβαίνει καὶ σήμερον. **30 μναί.** Ἡ μνᾶ δὲν
 ἦτο νόμισμα, ἀλλ' ὀνομασία χρηματικῆς ποσοῦ 100 δραχμῶν, ὡς καὶ τὸ τάλ-
 λαντον 6 χιλ. δραχμῶν. Ἡ συνήθης προῖξ ἐν Ἀθήναις ἦτο τότε 30—40 μναί,
 σπανίως δὲ μικροτέρα. Παρὰ δὲ τοῖς πλουσίοις ἀνήρχετο καὶ εἰς 50 μναί
 καὶ εἰς ἓν τάλαντον, Ἀλλὰ καὶ δεκατάλαντος προῖξ ἀναφέρεται Ἀνδοκίδης δ'
 13). Καὶ σήμερον παρὰ τῷ λαῷ τοιαύτη τις προῖξ 3—4 χιλιάδ. δραχμῶν
 δίδεται συνήθως ἐκτὸς τῶν πτωχῶν. Παρὰ τοῖς πλουσίοις ὅμως σήμερον ἢ
 προῖξ εἶναι πολὺ μεγαλυτέρα ἀνερχομένη οὐ μόνον εἰς 60 χιλ. ἀλλὰ καὶ εἰς

ἐκατομμύρια. Ἴστέον δ' ὅτι ἡ ἀξία τῶν χρημάτων σήμερον εἶναι ἑπταπλασία ἢ ὄκταπλασία τῆς παρ' ἀρχαίους ἕνεκα τῶν συνθηκῶν τοῦ βίου. **Ἐνευμάμην.** Ὅπως καὶ σήμερον οὕτω καὶ παρ' ἀρχαίους πᾶσα ἀπλησία ἐν τῇ διανομῇ τῆς πατρικῆς περιουσίας κατακρίνεται, ἢ δ' εἰλικρίνεια καὶ ἀφιλοκέρδεια ἐξετιμᾶτο πολύ. **Μηδὲν ἔγκλημα... γενέσθαι.** Οὔτε αὐτὸς ἐδικάζετο ἐγκαλούμενος οὔτε ἄλλους ἐνεκάλει. Καὶ παρ' ἀρχαίους καὶ σήμερον ἡ ἀπὸ τῶν δικαστηρίων ἀποχὴ ἐπαινεῖται τὸ δὲ φιλόδοξον τῶν ἀνθρώπων κατακρίνεται. Μόνον ἐν ἀπολύτῳ ἀνάγκῃ πρέπει νὰ καταφεύγῃ τις εἰς τὰ δικαστήρια καὶ ἀφ' οὗ πρῶτον ἐξαντλήσῃ πᾶν ἄλλο μέσον. Διὸ λέγομεν «Καλύτερα ἕνας κακὸς συμβιβασμὸς παρά μία καλὴ δίκη». [**Ἔρω.** Τίνες αἱ συμφοραὶ τῆς πόλεως καὶ τίνες αἱ τοῦ Μαντιθέου; Τί καθήκον εἶχον οἱ ἀδελφοὶ πρὸς τὰς ἀδελφάς; Πῶς ἐθεωρεῖτο ἡ προίξ καὶ παρ' ἀρχαίους; Τίς ἡ συνήθης προίξ τότε καὶ τίς τώρα; Πῶς θεωρεῖται πάντοτε ἡ ἀφιλοκέρδης διανομή τῆς περιουσίας καὶ ἡ ἀπὸ τῶν δικαστηρίων ἀποχὴ;]

« ΑΛΛΙΛΟΓ. ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Συντομώτατα ὄντως, ὡς ὑπέσχετο ἐν § 9, ἐκθέτει ὁ Μαντιθεὸς ἐνταῦθα τὰ τοῦ ἰδιαίτερου βίου του τονίζων τὰ σπουδαιότερα σημεῖα αὐτοῦ, ἤτοι πῶς πρὸς μὲν τὰς ἀδελφάς του προσηνέχθη φιλανθρωπῶς, πρὸς δὲ τὸν ἀδελφόν του ἀφιλοκέρδως, πρὸς δὲ τοὺς συμπολίτας του φιλικῶς. Ἐκ τούτων ἐξάγεται ὅτι ἦτο εἰλικρινὴς καὶ ἀφιλοκέρδης οὐ μόνον πρὸς τοὺς συγγενεῖς του ἀλλὰ καὶ πρὸς πάντας ἐν γένει. Διὰ τῶν ἀρετῶν του τούτων καὶ ἰδίᾳ διὰ τῶν φιλανθρωπῶν αἰσθημάτων κινεῖ τὴν συμπάθειαν τῶν δικαστῶν, διὰ δὲ τῆς γοργότητος τοῦ λόγου συναρπάζει αὐτοῦ. Διὸ ἀμέσως μεταβαίνει εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ κοινωνικοῦ βίου του.

ΔΙΔΑΓΜ. Πῶς πρέπει νὰ ἐκκληρώμεν τὰ πρὸς τὸν πλησίον (ἰδίᾳ δὲ πρὸς τοὺς συγγενεῖς μας) καθήκοντα ἡμῶν; [*εἰπέ τὸ νόημα τῆς § ταύτης*].

§ 11 καὶ 12. Κοινωνικὸς ἐν γένει βίος τοῦ Μαντιθέου.

ΛΕΞ. ΦΡΑΣ. τὰ ἴδια=αἱ ἰδιωτικαὶ ὑποθέσεις. **διοικῶ**=κυβερνῶ, διευθύνω (τὸν οἶκον, τὴν περιουσίαν, τὴν πόλιν).—**τεκμήριον** (τεκμαίρομαι)=σημεῖον, ἀπόδειξις πιστῆ (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς μᾶ ρ τυ ρ α ς). **ἐπιείκεια**=κοσμιότης, ἠθικὴ (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν κακοήθειαν).—**κύβος**=μικρὸν κανονικὸν ἐξάπλευρον φέρον ἐπὶ τῶν πλευρῶν ὀφθαλμοῦς (τὰ ζάρια), οὗ χρῆσις ἐγένετο ἐν ὁμωνύμῳ παιγνιδίῳ (νῦν τὰ β λ ι). Ὁ **πότος** (πίνω)=τὸ πίνειν (τὸ πιετό).—**ἀκολασία**=ἡ ἀκόλαστος πράξις. **ποιῶμαι διατριβὰς περὶ τι**=διατρίβω, ἐνασχολοῦμαι εἰς τι. **διάφορος**=ἀντίπαλος, ἐχθρὸς. **λογοποιῶ**=πλάττω καὶ διαδίδω λόγους (ψευδεῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ δυσμενεῖς). **φλυαρῶ**. **δίκη**=ἐπὶ ἰδιωτικῆς ὑποθέσεως. **γραφῆ**=ἔγγραφος κατηγορία

ἐπί δημοσίας ὑποθέσεως. **εἰσαγγελία** = σπουδαία κατηγορία ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου ἢ τῆς βουλῆς περὶ ἐγκλήματος βλάπτοντος τὴν Πολιτείαν. **ἀγών** = δίκη. **καθίσταμαι εἰς ἀγῶνας** = καταπνῶ, φέρομαι εἰς δίκας = ἀναμειγνύομαι μὲ τὰ δικαστήρια.

ΣΥΝΤΑΞ. ΕΡΜΗΝ. τὰ μὲν ἴδια οὕτω διέκρηκα = συγκεφαλαίως καὶ ἐπανάληψις τῶν ἐν § 10 πρῶτον μὲν ἐξέδωκα, ἐνειμάμην, βεβίωκα. **περὶ δὲ τῶν κοινῶν μοι.** Ἡ ἀντίθεσις ἐνταῦθα γίνεται πρὸς τί; Τί δοτ. εἶναι το μοι εἰς τὸ κοινῶν; Ἡ εἰδικ. πρότασις ὅτι... ὄψεσθε... εἶναι ὑποκείμε. τοῦ ἡγοῦμαι. Τί εἶναι τὸ τεκμήριον; Ἡ σύνταξις εἶναι = ὅτι (ἐκ τῶν νεωτέρων πάντας αὐτοῦς, ὅσοι... τυγχάνουσι... ποιούμενοι... ὄψεσθε ὄντας διαφόρους μοι... καὶ λογοποιούντας καὶ ψευδομένους. Τί πρότασις εἶναι ἢ διὰ τοῦ ὅσοι εἰσαγομένη καὶ τίνας λέξεις προσδιορίζει (Σ. § 434); Τί εἶναι ἢ ἐκ τοῦ τυγχάνουσιν (Σ. § 458 γ') ἐξαρτωμένη μετοχὴ ποιούμενοι; Τὸ συγκριτ. νετέρων ἐνταῦθα = τῶν νέων. **πάντας αὐτοῦς** μετ' ἐμφάσεως λέγεται τὸ πάντας διὸ τίθεται ἡ αὐτὸς (ἀντὶ τῆς οὐτοῦ) πρὸς ἐπανάληψιν τῶν ἡγουμένων. ὅσοι κ.τ.λ... **ὄψεσθε** ἐνν. ἄν παρακολουθήσῃτε τὸν λόγον μου. Τί δοτ. εἶναι τὸ μοι εἰς τὸ διαφόρους! Τί μετοχαί εἶναι αἱ ἐκ τοῦ ὄψεσθε ἐξαρτώμεναι ὄντας, λογοποιούντας καὶ ψευδομένους (Σ. § 458 ε'); **πλεῖστα** σύστοιχον ἀντικ. τοῦ λογοποιούντας = Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰ κοινὰ (τὰς κοινωνικὰς ὑποθέσεις μου ἢ τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ συμπεριφορὰν) μου νομίζω ὅτι μεγίστη ἀπόδειξις τῆς κοσμιότητός μου εἶναι τὸ ὅτι θὰ ἴδῃτε (ἐκ τῶν λόγου μου) ὅτι πάντες ἐκεῖνοι ἐκ τῶν νέων ὅσοι τυχαίνει νὰ ἀσχολῶνται εἰς τοὺς κύβους (παίγνδια) ἢ εἰς τοὺς πότους ἢ εἰς ἄλλας τοιαύτας ἀκολασίας, εἶναι ἐχθροὶ μου (μὲ μισοῦσι) καὶ ὅτι ψεύδονται (ἐναντίον μου). — **Καὶ τοὶ δῆλον** ἐνν. ἐστὶν = καὶ ἐν τούτοις εἶναι (βεβαίως) φανερόν ὅτι... **Εἰ ἐπεθυμοῦμεν** ... ἐνν. ὑποκ. ἐγὼ καὶ οἱ εἰρημένοι ἄσωτοι νέοι. **τῶν αὐτῶν** τί εἶναι εἰς τὸ ἐπεθυμοῦμεν (Σ. § 139 ε'); **οὐκ ἂν εἶχον**.. ἐνν. οἱ ἄσωτοι αὐτοί. Περὶ τῆς ὑποθετικῆς προτάσεως ἴδε Σ. § 422. = Ἐὰν εἶχομεν τὰς αὐτὰς ἐπιθυμίας ἐγὼ καὶ οἱ ἄσωτοι νέοι, ἐκεῖνοι δὲν θὰ εἶχον περὶ ἐμοῦ τοιαύτην γνώμην (δηλ. δὲν θὰ ἦσαν ἐχθροὶ μου ὅπως τώρα ἀλλὰ φίλοι μου). Ἄρα ἢ πρὸς με ἐχθρότης τῶν ἀκολάστων νέων εἶναι ἀπόδειξις ὅτι δὲν εἴμεθα ὅμοιοι ἀλλ' ὅτι ἐγὼ εἶμαι ἠθικὸς διότι «ὅμοιος ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει». **Οὐδεὶς δύναται ἂν ἀποδείξαι γεγεννημένην** = Οὐδεὶς θέλει εἶναι δυνατόν ν' ἀποδείξῃ (προκειμένου περὶ ἐμοῦ) ὅτι οὔτε δίκη αἰσχρὰ οὔτε γραφὴ οὔτε εἰσαγγελία ἔχει γίνεσθαι (ἐνν. πρὸς ἐμέ). Τί μετοχὴ εἶναι ἢ γεγεννημένην (Σ. 458 ε'); **καίτοι** = καὶ ὅμως. **καθεστηκότας** ἐκ τοῦ ὁρᾷτε = ὅτι ἄλλοι ἔχουσι περιέλ-

θει. εἰς τοιοῦτ. ἀγῶνας δηλ. εἰς δικαστικούς ἀγῶνας (δίχην, γραφήν, εἰσαγγελίαν).—[*Συμπλήρωσ. τὰς προτ. Τί ἡγοῦμι ; Ποῖον εἶναι καὶ τί εἶναι ; Ποίους πάντας ὄψεσθε ; Τί ὄψεσθε πάντας αὐτούς ; Τί ἐστὶ δῆλον ; ἐπὶ τίνα προσιπόθησιν οὐκ ἂν εἶχον... ; Τί οὐ δύναίτο ἂν τις ἀποδείξαι ; τί ὁράτε ;]*

ΠΕΡ.ΕΧΟΜ. Καλὴ διοίκησις τῶν ἰδιωτικῶν ὑποθέσεων τοῦ Μαντιθέου. Ἀποδείξεις τῆς κοσμιότητος τοῦ Μαντιθέου εἶναι ἢ κατ' αὐτοῦ δυσμέγεια πάντων τῶν διεφθαρμένων νέων τῆς ἐποχῆς του. Ἐὰν ὁ Μαντίθεος οὐδέποτε δι' οὐδέν κατηγγέλθη εἰς τὸ δικαστήριον. Πολλοὶ ἄλλοι καθ' ἐκάστην δικάζονται.

ΠΡΟΣΩΠ.-ΠΡΑΓΜ. *Ἰδία κοινά.* Ἰδιωτικαὶ ὑποθέσεις εἶναι αἱ μνημονευθεῖσαι ἐν § 10, αἱ ἀφορῶσαι εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Μαντιθέου, κοιναὶ δὲ αἱ ἔχουσαι σχέσιν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους πολίτας, ἤτοι αἱ κοινωνικαὶ συναναστροφαὶ του ἢ ἐνάσκησις τῶν δικαιωμάτων ἐν τῇ πολιτείᾳ (δίκαι, γραφαὶ κλπ.), αἱ ἐκστρατεῖαι καὶ ἐγγένει ἢ συμπεριφορὰ του ἐν τῇ Κοινωνίᾳ. *ἐπιχειρείας.* Ἡ ἀπὸ τῶν ἀκολασίων (κύβων, πότων κ.τ.λ.) ἀπογῆ τῶν νέων ἐθεωρεῖτο ἢ καλυτέρα βάσις οὐ μόνον τοῦ ἰδιωτικοῦ ἀλλὰ καὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου παρ' ἀρχαίοις, διότι οἱ ἀπεχόμενοι τῶν ἀκολασίων τούτων καὶ καλῶς κυβερνῶντες ἑαυτούς θὰ ἐκυβερῶν βεβαίως καλῶς καὶ τὴν πολιτείαν. Τὰ καλὰ ἄτομα θὰ εἶναι καὶ καλοὶ πολῖται. *Περὶ κύβων ἢ πότους...* Τὸ παίζειν τοὺς κύβους (τὸ νῦν χαρτοπαικτεῖν) καὶ τὸ πίνειν οἶνον ἐθεωροῦντο παρ' ἀρχαίοις αἰσχίστη ἠδονὴ τῶν νέων, ὅπως καὶ σήμερον παρὰ τοῖς σφραουνοῦσιν. Παρ' ἀρχαίοις πάντες σχεδὸν οἱ νέοι τῶν καλῶν οἰκογενειῶν ἦσαν φιλόκυβροι παίζοντες κύβους (τάβλι) ἐπὶ χρήμασι. Τὸ κακὸν τοῦτο κληρονομηθὲν διατηρεῖται δυστυχῶς μέχρι σήμερον, ὅτε τὸ χαρτοπαικτεῖν ἐπὶ χρήμασιν ἀνήλθεν εἰς ἐπιστήμην καὶ ἀπέβη φοβερὰ μάλιστα τῶν κοινωνιῶν διὰ τὰ ἐξ αὐτοῦ καθ' ἐκάστην δυστυχήματα. Ἀλλὰ καὶ τὸ κακὸν τοῦ πότου (τῆς μέθης) ἐποπλασιασθή δυστυχῶς σήμερον καὶ εἶναι φοβερώτερον, διότι σήμερον δὲν γίνεται χρῆσις μόνον οἴνου ἀλλὰ καὶ ἄλλων οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν πολὺ ἐπικινδυνότερων τοῦ οἴνου. Διὸ ὁ ἀλκολισμός σήμερον, ἄγνωστος παρ' ἀρχαίοις, πολλαπλασιασθεὶς ἐξησθένισε τὸ ἀνθρώπινον σῶμα παραλύσαν τὸ νευρικὸν σύστημα καὶ ἀπειλεῖ τὴν ἀνθρωπότητα ὅλην. *λογοποιούνας.* Ἡ λογοποιία, ἤτοι τὸ γὰ φλυαρῆ τις κατ' ἐντίμων καὶ εὐπολήτων προσώπων εἴτε ἐν τῇ ἀγορᾷ εἴτε ἐν τῇ ὁδῷ εἴτε ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις (νῦν ἰδίᾳ ἐν τοῖς καφενεύοις), ἤτοι καὶ παρ' ἀρχαίοις ὡς καὶ νῦν ἐν χρήσει ἀλλ' ἐθεωρεῖτο, ὡς καὶ νῦν μεγίστη κακία. *δίχην αἰσχρὰν.* Αἰσχραὶ δίκαι ἦσαν αἱ ἰδιωτικαὶ αἱ ποσοβάλλουσαι τὴν τιμὴν τοῦ κατηγορουμένου δι' αἰσχρὰν πρᾶξιν του (οἷα αἱ δι' ἐγκατάλειψιν ἀνυπάνδρου ἀδελφῆς, αἱ διὰ σφετερισμὸν ἀδελφικῆς περιου-

σίας, αἱ διὰ κλοπὴν κλπ.) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς γραφάς καὶ εἰσαγγελίας, αἵτινες στενωῶς συνεδέοντο πρὸς τὸ δημόσιον ἅτε βλάπτουσαι αὐτό. *πολλάκις καθεστηκότας*. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον τὸ ἐλάττωμα τῆς φιλοδικίας, ὡς καὶ νῦν πολλοί. Διὸ καὶ παρ' ἐκείνοις, ὡς καὶ νῦν, τὸ νάπέχηται τις τῶν δικαστηρίων, εἴτε ὡς κατηγορὸς εἴτε ὡς κατηγορούμενος, ἦτο ἐπαινετόν. — [*Ἐρωτ. Τίνα τὰ ἴδια καὶ τίνα τὰ κοινὰ ; Πῶς χαρακτηρίζονται πάντοτε οἱ ἀκόλαστον βίον διὰγοντες (χαρτοπαίχται, μέθυσοι κλπ.) ; Τίνα τὰ ἐκ τῆς χαρτοπαίξιαις καὶ τῆς μέθης κακὰ ; Πῶς θεωρεῖται πάντοτε ἡ λογοποιΐα ; Τίνες δίκαι οἶμαι ἀίσχραι ; Πῶς θεωρεῖται πάντοτε ἡ φιλοδικία ;*]

ΚΑΛΛΙΑ γ. - **ΕΞΕΤΑΣΙΣ**. Συγκεφαλαιώσας ὁ Μαντ. τὸ τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου του ἐξετάζει εἴτα συντομώτατα τὸν κοινωνικὸν βίον του ἐξαιρῶν α') τὸ ἀνεπιλήπτον τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ συμπεριφορᾶς του καὶ β') τὸ μὴ φιλόδικον. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ (§ 11) ἀποδεικνύει τὴν κοινωνικὴν σεμνότητά του διὰ τοῦ ὅτι οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μετὰ τῆς διεσθαρμένης νεολαίας τῆς κατατριβούσης τὸν πολῦτιμον χρόνον τῆς νεότητός της εἰς τὰ σκιραφεῖα (κυβευτήρια ἢ νῦν καφενεῖα). Τεχνηέντως δὲ διὰ τῆς ὑποθέσεως τοῦ ἀπραγματοποιήτου καθιστᾷ ἐναργεστέρην καὶ πιστευτοτέρην τὴν κοινωνικὴν κοσμιότητά του. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ (§ 12) ἀποδεικνύει ὅτι οὔτε πολιτικὴν τενα ἀιτωτικὴν δίκην εἶχε ἐπὶ βλάβῃ ἄλλου, οὔτε ποινικὴν ἐπὶ βλάβῃ τοῦ δημοσίου. Οὕτω συνάγεται ὅτι ὁ ἠθικὸς καὶ σεμνὸς ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ ὁ μὴ φιλόδικος εἶναι ἄξιος πάσης τιμῆς. Καὶ διὰ τῶν ἀρετῶν τούτων ἐνισχύεται ἡ ὑπὲρ τοῦ Μαντιθ. εὐμένεια τῶν δικαστῶν. Καὶ ἐνταυθα ὁ λόγος εἶναι γοργὸς ἐπίτηδες, κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ Λυσίου θηρεύοντος τὴν συντομίαν πάντοτε.

ΔΙΔΑΓΜ. Τί μᾶς διδάσκει ἡ τιμή, ἣν ἡ Πολιτεία καὶ ἡ Κοινωνία ἀποδίδουσι τοῖς ἠθικοῖς καὶ κοσμοῖς; [*Εἰπὲ τὸ νόημα τῶν §§ τούτων*].

§ 10-13. Δ' μεθοδικῆ ἐνότης. Ἰδιωτικὸς καθόλου εἴτε πολιτικὸς βίος τοῦ Μαντιθεοῦ. [*Ποίος τις ὑπῆρξεν ὁ Μαντιθ. ἀπέναντι τῆς οἰκογενείας του, τῶν δικαστηρίων καὶ τῆς κοινωνίας ;*]

Εἰπὲ τὸ νόημα τῆς μεθοδικῆς ταύτης ἐνότης.

§ 13. Στρατιωτικὸς βίος Μαντιθεοῦ (γενναιότης).

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. *στρατεία* = ἐκστρατεία. *σκοποῦμαι* (ἐσχεψάμην) = παρατηρῶ. *ποιοῦμαι συμμαχίαν* = συμμαχῶ. *βοηθῶ* (ἀμετάβ.) = σπεύδω εἰς βοήθειαν. *καταλέγομαι* (κατείλεγμα) = καταγράφω εἰς καταλόγον ὡς στρατιώτης, τὸ δὲ κατὰ τὴν ἐγὼ = συλλέγω, κατατάσσω, καταγράφω στρατιώτας ἐν καταλόγῳ. *οἱ δὲ πῖται* = οἱ πεζοὶ στρατιῶται, τὸ πεζικὸν στράτευμα. *ἀναβαίω ἐπὶ τοὺς ἵππους* = κατατάσσομαι εἰς τὸ ἵππικόν. *ἀδοκίμαστος* = ἀνεξέλεγκτος, ἀνεξέ-

ταστος. **φημί**=κελεύω. τὸ **πλήθος**=οἱ πολλοὶ (στρατιῶται).—**ἄδεια**=ἀφοβία, ἀσφάλεια. **στρατεύομαι**=ἐκτελῶ στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, μετέρχομαι στρατιωτικὰ ἔργα. Τὸ δὲ **στρατεύω**=ἐκστρατεύω. Πολλάκις ὁμῶς τίθενται ἀδιαφόρως τὸ ἐνεργητ. καὶ μεσον.

ΣΥΝΤΑΞΙΣ-ΕΡΜΗΝ. *Πρὸς... τὰς στρατείας...*—ὡς πρὸς δὲ τὰς ἐκστρατείας καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἐνώπιον τῶν πολεμιῶν κινδύνους παρατηρήσατε ὅποιον παρέχω τὸν ἑαυτὸν μου (πῶς φέρομαι) εἰς τὴν πόλιν (πατρίδα). Διὰ τοῦ **τοῖνον** (=δέ, ἔτι, ἔπειτα Σ. § 399) μεταβαίνει ὁ ῥήτωρ εἰς ἐξέτασιν νέου θέματος, τοῦ στρατιωτικοῦ βίου του. Ἡ πρότασις οἶον **παρέχω** ἐμ... εἶναι πλαγία ἐρωτημ.—**Πρῶτον μὲν** ἀντιτίθεται τῷ ἐν § 15 μετὰ ταῦτα **τοῖνον**, τὸ δὲ γὰρ διωσκητικόν· τὸ οἶον δύναται γὰρ συνταχθῆ καὶ μετὰ τοῦ **πρὸς...** τὰς **στρατείας...** ὁπότε=πῶσον πρόθυμον... **τὴν οὐμαχίαν**=τὴν ἤδη ὑπάρχουσαν καὶ ἤδη γωστήν. Τοῦτο σημαίνει τὸ ἄρθρον. **καὶ ἔδει βοηθεῖν**=καὶ ὅτε ἔδει βοηθεῖν (ἐνν. ὑποκ. ὑμᾶς)=καὶ ἦτο ἀνάγκη γὰρ σπεύδιτε εἰς Ἀλίαρον πρὸς βεήθεια... **βοηθεῖν εἰς Ἀλ.**=θεῖν εἰς Ἀλ. Ἡ σύνταξις κατὰ τὸ β' συνθετικὸν μέρος τοῦ ῥήματος. **κατελεγμένους ἱππεύειν**=ἐν ᾧ ἤμην ἐγγεγραμμένος ὑπὸ τοῦ Ὁρθοβούλου ἐν πῶ καταλόγῳ ἵνα ἱππεύω (εἶμαι ἱππεύς). Τὸ ἀπαρέμφ. σημαίνει ἐνέργειαν σκοπομένην (Σ. § 445 δ').—**νομίζοντας** ἐκ τοῦ ἐώρων=ἐπειδὴ (ἐγὼ) ἔβλεπον ὅτι πάντες ἐνόμιζον. **Τὸ δεῖν** (=εἰκός, ἀναγκαῖον εἶναι=σχεδὸν) ἐκ τοῦ **νομίζοντας**, τὸ δ' εἶναι ὑποκ. τοῦ **δεῖν** (Σ. § 470)=ὅτι σχεδὸν εἰς μὲν τοὺς ἱππεῖς ὑπάρχει ἀσφάλεια... **ἡγουμένους** (ἐνν. ὑποκ. πάντας)—**διακινδυνεύειν** ἡ μτλ. ἐκ τοῦ ἐώρων=(Ἐπειδὴ δὲ ἔβλεπον ἐγὼ) ὅτι πάντες ἐνόμιζον ὅτι οἱ ὀπλιταὶ θὰ ὑποστῶσι τὸν κίνδυνον... Τὸ **νομίζοντας**—**ἡγοῦμαι** εἶναι συνώνυμα (σχῆμα ἰσόκωλον (Σ. § 232)).—**ἀναβάντων**=ἐν ᾧ ἄλλοι κατετάχθησαν εἰς τὸ ἱππικὸν ἄνευ προηγουμένης δοκιμασίας πικρῶν. **προσελθὼν**=ἐγὼ παρυσιασθεὶς εἰς τὸν Ὁρθ, ρεζάλεσα αὐτὸν γὰρ μὲ ἐξαλείψην ἐκ τοῦ καταλόγου (τῶν ἱππέων).—**ἡγούμενος αἰσχρὸν εἶναι (ἐμὲ) παρασ...**—**στρατεύεσθαι**=διότι ἐνόμιζον ὅτι ἦτο αἰσχρὸν πρᾶγμα γὰρ ἐκστρατεύω ἀφ' οὗ πρῶτον παρασκευάσω ἀσφάλειαν εἰς (ἐξασφαλίσω) τὸν ἑαυτὸν μου, ἦτοι γὰρ ἐκστρατεύω ἐγὼ ἐν ἀσφαλείᾳ ἐν ᾧ τὸ πλῆθος ἐμελλε γὰρ κινδυνεῖν. **καὶ μοι ἀνάβηθι** ἰδ. § 8.—[**ἐμπλήρωσ. τὰς προτ. Τί σκέψασθε; Πότε καὶ πότε προσελθὼν ἔφην τῷ Ὁρθ; Ἐφην τῷ Ὁρθ. ἂν καὶ εἶχε συμβῆ, τί; Διὰ τί ἔφην τῷ Ὁρθ; Τί ἐώρων; Τί νομίζοντας πάντας; Τί καὶ τί δεῖν; Ἐφην τῷ Ὁρθ. ἂν καὶ συνέβη τί; Τί ἔφην τῷ Ὁρθ; Διὰ τί ἔφην τῷ Ὁρθ. ἐξαλείψαι με; Αἰσχρὸν εἶναι ἐμὲ στρατεύεσθαι πότε καὶ ἐν ᾧ θὰ σὺνέβαινε τί;]**

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ὁ Μαντιῖθ. ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῶν δικαστῶν ἐπὶ τοῦ

στρατιωτικοῦ βίου του.—Ζητεῖ παρὰ τοῦ φυλάρχου του Ὁρθοβούλου νὰ καταταχθῇ εἰς τὸ πεζικὸν καίτοι τοῦτο ἦτο ἐπικινδυνότερον τοῦ ἵππικου— Προσκαλεῖ τὸν Ὁρθόβουλον μάτρυρα,

ΠΡΟΣΩΠ- ΠΡΑΓΜ. *τὴν συμμαχίαν.* Ἐν ἔτει 395 π. Χ. ἀρχομένου τοῦ Βοιωτικοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι τῇ ἐνεργείᾳ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν Θρασυβούλου τοῦ Στειριέως καὶ Θρασυβούλου τοῦ Κολλυτέως συνεμάχησαν μετὰ τῶν Θηβαίων κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων (Ξενοφ. Ἑλλην. Γ' ε' 2 καὶ 16). Ἡ συμμαχία αὕτη διατηρεῖται ἤδη κατὰ τὴν ἀπολογίαν τοῦ Μαντιθέου καὶ διαλύεται βραδύτερον, μετὰ τὸν Βοιωτικὸν πόλεμον, ὅτε οἱ Θηβαῖοι ἐξήτησαν τὴν ἡγεμονίαν. **Ἀλίαρτον.** Ἡ Ἀλίαρτος ἦτο πόλις τῆς Βοιωτίας παρὰ τὴν Κωπαῖδα λίμνην. (Ξενοφ. Ἑλλην. Γ' ε' 6). Παρ' αὐτήν, ἀπειλουμένην ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου, ἐγένετο κατὰ τὰ τέλη τοῦ φθινοπώρου τοῦ 395 ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ θέρους τοῦ 394 ἡ κατ' αὐτοῦ μάχη τῶν Ἀλιαρτίων καὶ Θηβαίων, ἐν ἣ καὶ ἔπεσεν ὁ Λύσανδρος. Εἰς τὴν μάχην ταύτην ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Πausanίας δὲν ἔλαβε μέρος βραδύνας νὰ φθάσῃ καὶ διὰ τοῦτο ἐτιμωρήθη (Ξενοφ. Ἑλλην. Γ' ε' 25) Ἀλλὰ καὶ ὁ Θρασύβουλος δὲν ἔλαβε μέρος εἰς αὐτὴν ἐλθόντων τῶν Ἀθηναίων μετὰ τὸ πέρας αὐτῆς. **Ὁρθοβούλου.** Ὁ Ὁρθόβουλος ἦτο φύλαρχος τῆς Ἀκαμαντίδος φυλῆς, ἐν ἣ ἀνῆκε καὶ ὁ Μαντιθεός. Οὗτος ὡς φύλαρχος ἐκράτει τὸν κατάλογον τῶν στρατευσίων ἱππέων τῆς φυλῆς του. **ἀσφάλειαν—κίνδυνον.** Προκειμένου νὰ γίνῃ κατὰ τὸ φθινοπώρον τοῦ 395 ἢ εἰς Βοιωτίαν ὑπὲρ τῶν Θηβαίων καὶ κατὰ τῶν Λακεδαιμ. ἐκστρατεία τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τὸν Θρασύβουλον τὸν Στειριέα πολλοὶ Ἀθηναῖοι καταταγμένοι ἐν τοῖς ὀπλίταις (εἰς τὸ πεζικὸν) ἐπειδὴ ἐνόμιζον ὅτι ἐκινδύνευον, διότι ἡ φάλαγξ (τὸ πεζικὸν) τῶν Λακεδ. ἦτο ἰσχυρὰ, κατετάχθησαν εἰς τὸ ἵππικὸν ἀδοκίμαστοι γνωρίζοντες ὅτι τὸ ἵππικὸν αὐτῶν ἦτο ἀσφαλέστερον, διότι τὸ ἵππικὸν τῶν Λακεδαιμονίων ἦτο ὀλίγον καὶ κατώτερον τοῦ τῶν Ἀθηναίων (Ξεν. Ἑλλ. Γ' ε' 23). **ἐτέρων ἀναβάτων.** Ἀναφέρεται ὁ Ἀλκιβιάδης ὁ νεώτερος ὡς καταταχθεὶς εἰς τὸ ἵππικὸν ἀδοκίμαστος παρὰ τὸν νόμον ἐκ δειλίας. **ἀδοκιμάστων.** Παρ' Ἀθηναίους οὐδεὶς κατετάσσετο ἐν τῷ ἵππικῷ ἂν πρῶτον δὲν ἐξητάζετο κατὰ τὴν καταγωγὴν, τὴν σωματικὴν ἰκανότητα, τὴν τεχνικὴν ἐμπειρίαν καὶ τὴν τοῦ ἵππου χρῆσιν. Παρόμοιόν τι γίνεται καὶ σήμερον ἐν τῇ κατατάξει τῶν στρατιωτῶν ἵνα εἰς ἕκαστον στρατιωτικὸν σῶμα ὑπηρετήσιν οἱ καταλληλοτέροι. **παρὰ τὸν νόμον,** κελεύοντα «εἰάν τις ἀδοκίμαστος ἱππεὺς ἄτιμον εἶναι». **ἐκ τοῦ καταλόγου.** Ὁ Μαντιθεός ἐκ φιλοπατρίας καὶ ἀνδρείας ζητεῖ παρὰ τοῦ φυλάρχου του νὰ ἐξαλείψῃ αὐτὸν ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ἱππέων ἐν ᾧ ἦτο ἐγγεγραμμένος ὡς πλούσιος, καὶ νὰ ἐγγράψῃ αὐτὸν εἰς τὸν κατάλογον τῶν ὑπὸ τῶν Θρασύβουλον ὀπλιτῶν ἀφ' οὓ οἱ ἄλλοι ἐφοβοῦντο ὡς δειλοί. **τοῦ πλήθους.** Εἰς μὲν τὸ ἵππικὸν κατετάσσοντο οἱ πλούσιοι (οἱ ὀλί-

γού) εἰς δὲ τὸ πεζικόν (ὀπλίτας) οἱ πολλοί. Ὡστε τὸ π λ ἦ θ ο ς ἐνταῦθα ἀντιτίθεται πρὸς τοὺς ἵππεις καὶ δὴ πρὸς τὸν ὀμιλοῦντα Μαντίθεον. [Ἐρωτ. Τί γνωρίζεις περὶ τῆς συμμαχίας Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων καὶ τί περὶ τῆς Ἀλκιβίου καὶ τῆς παρ' αὐτὴν μάχης; Τίς ὁ φύλαρχος τοῦ Μαντιθέου; Τί γνωρίζεις περὶ φυλῶν ἐν Ἀθήναις; Ποῖον στρατιωτικὸν σῶμα ἐθθωρεῖτο ἐν Ἀθήναις ἀσφαλέστερον καὶ διατὶ; Τί ἐξήταζον κατὰ τὴν κατάταξιν τῶν ἱππέων; Τίνας κατετάσσοντο ἐν Ἀθήναις εἰς τὸ ἱππικόν καὶ τίνας εἰς τὸ πεζικόν;].

ΚΑΛΛΙΛΟΓ.-ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ὁ Μαντίθεος προκαλέσας τὴν προσοχὴν τῶν δικαστῶν ἐξετάζει συντομώτατα τὸν στρατιωτικὸν βίον του, ἀναφέρων ὡς παράδειγμα τῆς ἀνδρείας καὶ φιλοπατρίας του τὸ τολμηρὸν διάβημα εἰς ὃ εἶχε προβῆ ἐν ἔτει 395 ὅτε προέκυετο νῦ γίνῃ ἢ εἰς Ἀλκιβίου στρατεία τῶν Ἀθηναίων. Διὰ τοῦ τολμηματός του τούτου, ὑπὲρ οὗ ἐπικαλεῖται τὴν ἐπίσημον μαρτυρίαν τοῦ φυλάρχου τοῦ Ὀρθοβούλου, κινεῖ τὴν ἐκτίμησιν τῶν δικαστῶν.

ΔΙΔΑΓΜ. Τί μᾶς διδάσκει ἡ γενναιότης τοῦ Μαντιθέου; [Εἰπὲ τὸ νόημω].

§ 14. Συνέχεια τοῦ στρατιωτικ. βίου τοῦ Μαντιθ. (γενναιοδωρία).

ΛΞ.-ΦΡΑΣ. *δημότης* = συνδημότης, πρβλ. καὶ *πολιτης* = συμπολίτης, πατριώτης = συμπατριώτης. *ἐξόδος* (ἐξέδρομοι = ἐκστρατεύω) = ἐκστρατεία. *χρηστὸς* = τίμιος, ἠθικός. *ἐφόδιον* (ἐπί-όδος) = ὁ μισθὸς τοῦ στρατιώτου (ἐν πορείᾳ). *ἀπορῶ τινος* = στερεοῦμαι, δὲν ἔχω τι. *οἱ ἔχοντες* οὐσιαστικῶς = οἱ εὐποροὶ, οἱ πλούσιοι. *οἱ ἀπόρως διακείμενοι* = οἱ ἄποροι, οἱ πτωχοί. *συμβουλεύω τινι* = δίδω συμβουλὴν εἰς τινά. *κτώμαι* = ἔχω.

ΣΥΝΤΑΞ.-ΕΡΜΗΝ. *Συλλεγέντων* = ἄφ' οὗ λοιπὸν συνελέγησαν οἱ συνδημῶται μου. *εἰδῶς (ἐγὼ) ἐπίουσι ὄντας μὲν... ἀποροῦντας δὲ...* = ἐπειδὴ ἐγνώριζον ὅτι τινὲς ἦσαν μὲν... ἀλλ' ὅμως ἐστεροῦντο ἐξόδων. Τί μετοχαι εἶναι αὐται (Σ. § 458 ζ'); *τοὺς ἔχοντας* ὑποκ. τοῦ *π α ρ ἔ χ ε ι ν*, ὅπερ ἄλλιν εἶναι ὑποκ. τοῦ *χ ρ ἦ* (Σ. § 449 β' καὶ 470) = ὅτι πρέπει οἱ εὐποροὶ νὰ παρέχωσι τὰ ἀναγκαζοῦντα... *καὶ αὐτὸς* = καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος. *δυσὶν ἀνδροῦν* ἢ δοτ. εἶναι ἀντικ. τοῦ *ἔ δ ω κ α*. Τὸ δὲ *ἐ κ α τ ἔ ρ ω* ὡς παράθεσις εἰς τὸ *ἀ ν δ ρ ο ἰ ν* = πρὸς 2 ἄνδρας 30 δρχ. πρὸς ἑκάτερον. *Ὁδῶς κεκτημένος* = οὐχὶ διότι εἶχον πολλὰ χρήματα (Σ § 460 β' β'). *τοῦτο* δηλ. ποῖον; *καὶ μοι ἀνάβητε* ἰδ. § 3. — [Συμπλήρωσ. τὰς προτ. *Ποῖε εἶπον; διατὶ εἶπον; Τί καὶ τί εἰδῶς; Τί εἶπον; Διατὶ ἔδωκα 30 δρχμ. ἑκατέρω; Πρὸς τίνα σκοπὸν ἔδωκα ταύτας;].*

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ὁ Μαντιθ. προτρέπει τοὺς πλουσίους νὰ βοηθήσωσι τοὺς πτωχοὺς στρατιώτας. Ὁ Μαν. δίδει ἀνά 30 δρχμ. εἰς δύο πτωχοὺς στρατιώτας. Ὁ Μαν. προσκαλεῖ μάρτυρας περὶ τῆς φιλανθρωπίας καὶ γενναιοδωρίας του.

ΠΡΟΣΩΠ-ΠΡΑΓΜ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ. Περί τούτου ιδέ § 8. Ὁ Ὀρθοβ. κλειται ὡς μάρτυς ἵνα βεβαιώσῃ τί; **Συλλεγέντων τῶν δημοτῶν.** Οἱ συνδημόται τοῦ Μαντιθέου ἦσαν οἱ τοῦ δήμου Θεορικοῦ ! (ἐξ οὗ καὶ αὐτὸς κατήγετο), τῆς Ἀκαμαντίδος φυλῆς. Οἱ στρατευόμενοι ὄπλιται ἐκάστης φυλῆς συνηθορίζοντο κατὰ δήμους καὶ ἐπελευροῦντο ὑπὸ τῶν οἰκείων δημάρχων, οἵτινες καὶ κατέγραφον τοὺς ὑποχρεουμένους πρὸς στρατείαν ἐν καταλόγῳ, ὃν ἐφύλαττον αὐτοὶ (ὡς οἱ φυλαρχοὶ τὸν τῶν ἱππέων)—**ἐξόδον.** Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῆς εἰς Κόρινθον (§ 15) ἐκστρατείας ὑπὸ τὸν Θερασύβουλον τὸν Στειριέα. **ἐφοδίον.** Ἀπὸ τοῦ Περικλέους καὶ τῆ εἰσηγήσει αὐτοῦ οἱ Ἀθηναῖοι ἔδιδον μισθὸν εἰς τοὺς ἐκστρατεύοντας πολίτας καὶ σιτηρέσιον (ειθαρίμι) ἀνερχόμενα ἀμφοτέρω περιπίου εἰς δύο ὄβολους καθ' ἐκάστην κατὰ στρατιώτην. Ἐπειδὴ δὲ τὰ χρήματα ταῦτα δὲν ἀπήρκοιεν πολλοὶ φιλοπάτριδες Ἀθηναῖοι ἔδιδον εἰς τοὺς ἀπόροισι στρατιώταις χρηματικὰς τινὰς προκαταβολὰς (ἐπιφοράς) εἴτε πρὸς ὄπλισμόν αὐτῶν εἴτε πρὸς διατροφὴν κατὰ τὴν πορείαν (ἐφόδια, viaticum, ἐπιτήδεια). Ἡ τοιαυτὴ τῶν πλουσίων Ἀθηναίων πράξις ἐκαλεῖτο φιλανθρωπία. **οὐσῶν ἀνδρῶν.** Οἱ δύο οὗτοι στρατιῶται ἦσαν βεβαίως συνδημόται τοῦ Μαντιθέου, αἱ δὲ 60 δραχμ. ἂς ἔλαβον θὰ ἐχρησίμευον μᾶλλον πρὸς ὄπλισμόν αὐτῶν. **Ἀνάβητε-Μάρτυρες.** Οἱ κληθέντες; οὗτοι μάρτυρες φαίνεται ὅτι ἦσαν οἱ δύο συνδημόται του, οἷς εἶχε δώσει χρήματα, οἵτινες βεβαίως ἐπεβεβαίωσαν τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεχθέντα. **Ἐρωτ.** Τίς κατέγραφε καὶ ἐκράτει τὸν κατάλογον τῶν ἱππέων καὶ τίς τὸν τῶν ὀπλιτῶν; Πῶς ἐγένετο ἡ στρατολογία ἐκάστης φυλῆς; Τί ἐδίδετο τοῖς ἐκστρατευούσι καὶ τί ἔπραττον πολλάκις οἱ πλούσιοι; Τίνας ἐκάλεσεν ὁ Μαντιθέος μάρτυρας τῆς φιλανθρωπίας του;]

ΚΑΛΛΙΑ. ΕΞΕΤ. Ὁ Μαντιθέου ἵνα δείξῃ ὅτι καὶ φιλόανθρωπος ἦτο ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν πρὸς τὴν Πατρίδα καθηκόντων του ἀναφέρει ἐπίτηδες ὅτι καὶ αὐτὸς ἠσχίσε φιλανθρωπίαν καὶ ἄλλους προέτρεψε εἰς τοῦτο, ἵνα κινήσῃ τὴν συμπάθειαν τῶν δικαστῶν του. Τεχνηέντως ἐπαινεῖ ἑαυτὸν ὁ Μαντιθέος ἀναφέρον συντομώτατα τὰς ἀξιολογωτέρας πράξεις του ἄνευ πολυλογίας καὶ περιττολογίας ἵνα εὐχαριστῇ τοὺς δικαστάς.

ΔΙΔΑΓΜ. Τί διδασκόμεθα ἐκ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Μαντιθέου;

Ἐπὲς τὸ νόημα τῆς §.

§ 15 καὶ 16. Συνέχεια τοῦ στρατ. βίου τοῦ Μαντ.

(15 ἀνδραγαθία Μαντιθέου, 16 ἐξόδιον Μαντιθέου).

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ.- Ἐξόδος=§ 14. ἐξόδο; γίνετα παθ. τοῦ ἐξόδον ποί-

(1) Ἡ Θεορικός ἦτο μία τῶν πάλαιων 12 πόλεων τῆς Ἀττικῆς, ἧς ἐρεῖα πια σφίζονται ἐν τῇ θέσει Θέρικα τῆς ἀνατολικῆς παραλλῆλ τῆς Ἀττικῆς.

οὐμαι (= ἐκστρατεύω). — *πρόοιδα* = ἐκ τῶν προτέρων γνωρίζω. *ἀναδύομαι* ἐπὶ φρυγάδων = ἀποφεύγω τὴν ἐκστρατείαν ἢ τὴν μάχην, ἀποσύρομαι τ. ἐφεύγω καὶ κρύπτομαι. *διαπράττομαι* = ἐνεργῶ, κατορθώνω. *τάσσομαι* (τέταγμαi) = παρατάσσομαι. *δυστυχῶ* = ἠττῶμαι. *ἐναποθνήσκω* = φρονεύομαι ἐν τινι μάχῃ. πρβλ. Ξενοφ. Ἑλλην. Γ' α' 4. ἐ ν α π ὀ λ λ υ μ α ι. *ἀναχωρῶ* = ὑποχωρῶ, φεύγω. *σεμνός* (σέβω) = μεγαλόσχημος, σοβαρός (βαρῦς), ὑπερήφανος. *Σειριῶς* = Στειριέως (Γραμ. § 32 γ'). *ὄνειδίζω τινί δειλίαν* = ὑβρίζω τινά διὰ δειλίαν, ἀτοδίδω εἰς τινά δειλίαν, θεωρῶ τινά δειλόν. *πάντες ἀνθρώποι* = ὅλος ὁ κόσμος. *χωρίον ἰσχυρὸν* = θέσις ὄχυρά. *παρέρχομαι* (παριέναι) = διέρχομαι, διαβαίνω. *ἐμβάλλω* = εἰσβάλλω. *ψηφίζομαι* = ἀποφασίζω. *ἀποχωρίζω* = χωρίζω ἀπὸ τινος, ἀποσπῶ. *τάξις* = τάγμα. *βοηθῶ* (ἀμετ.) = ὑπάγω πρὸς βοήθειαν. *εἰκότως* = εὐλόγως. *ἀγαπητῶς* = μόλις (μετὰ δυσκολίας μετὰ κόπου). *σφύζομαι* = διασφύζομαι, γλυτώνω. *λέναι* (εἶμι) = πορεύεσθαι, μεταβαίνειν. *ἀκληρωσι* = ἄνευ κληρώσεως.

ΣΥΝΤΑΞΙΣ-ΕΡΜΗΝ. *γενομένης-προειδόντων* = ὅτε ἐγένετο ἐκστρατεία καὶ πάντες προεγνώριζον. *ὅτι δεήσει* = ὅτι μέλλουσι πάντως (κατ' ἀνάγκην) νὰ κινδυνεύωσιν = ὅτι ἀσφαλῶς θὰ ἐκτεθῶσιν εἰς κινδύνους (οὐχὶ ὡς ἐν § 13 βοηθ. εἰς Ἀλίουτονον). Τί πρότασις εἶναι αὕτη καὶ τί εἶναι εἰς τὸ προειδόντων (Σ. § 405); *ἀνοδυομένων* = εἰ καὶ ἔττεροι ἀνεδύνετο = ἐν τῷ ἄλλοι ἀπεσύροντο (ἀποφεύγοντες τὴν μάχην ἐχώνοντο εἰς τὸ βάθος καὶ ἐκρύπτοντο). Τί μετοχ. εἶναι; *ὥστε μάχεσθαι (ἐγὼ) τεταγμένος τῆς πρώτης.* Ἡ συμπερ. πρότασις ἐκ τοῦ διεπεραξάμεην. Τί σημαίνει (Σ. § 415 β' 1); Ἡ γεν. τῆς πρώτης (ἐνν. τάξεως = σειρᾶς) εἶναι κατηγορηματ. (Σ. § 37) εἰς τὸ τεταγμένος = ὥστε εἶναι (= νὰ εἶμαι) τῆς πρώτης (σειρᾶς στρατιώτης) = ἐγὼ ἐνήγησα (οὐ μόνον δὲν ἀπέφυγον ἀλλὰ καὶ ἐπέζητησα) ὥστε νὰ μάχωμαι κατὰ τῶν πολεμίων παρατεταγμένος ἐν τῇ πρώτῃ σειρᾷ (τῆς παρατάξεως). *καὶ μάλιστα* συνδέτ. τῷ ἀνεχώρησα. *δυστυχησάσης-ἐναποθανόντων* = ἀφ' οὗ ἠτήθη καὶ πλείστοι στρατιῶται ἐν τῇ μάχῃ ἐφρονεύθησαν. Ἡ ἐν δηλοῖ τὸν τόπον ἐνθα ἔγενεν ὁ θάνατος. *ὑστερος τοῦ σεμνοῦ* = μετὰ τὸν σεμνὸν Στ. Τὸ ὕστερος κατηγορούμ. ἢ δὲ γενικὴ συγκριτικὴ, διότι τὸ ὕστερος = ὑστερότερα. *τοῦ ὄνειδικός* = ὅστις ὄνειδίζε δειλίαν πᾶσιν ἀνθρώποις. Τί μετχ. εἶναι (Σ. § 454); Τὸ πᾶς ἀπάγγελιον μετ' ἐμφάσεως (Σ. § 76). *οὐ πολλαῖ*: (= ὀλίγαις), δοτικ. τοῦ μέτρου εἰς τὸ ὕστερον, μεθ' οὗ προσδιορίζει ἀκριβέστερον τὸ μετὰ ταῦτα = Καὶ ὀλίγας ἡμέρας ὑστερον μετὰ (ἀπὸ) τὰ εἰρημένα γεγονότα. Ἐλέχθη πλεοναστικῶς ὡς καὶ τὸ ἐν § 4 πρὶν καταλεθεῖν πρότ. ὁ ἡμέρας. *κατειλημμένων* (ἐνν. ἡμῶν Σ. § 160 β') *ἐμβαλόντος.* αἰτιολ. μετοχαὶ ἢ δὲ ψηφισαμένων ἄρχων., ἢ δὲ φοβομένων ἐνδοτικῆ = ἐπειδὴ εἶχον καταληφθῆ ὑφ' ἡμῶν

ὄχουραί θέσεις ἐν Κορινθίᾳ ὁ δὲ (καὶ ἐπειδὴ ὁ) Ἄγης. εἰσέβαλεν εἰς Βοιωτ. ἀφ' οὗ οἱ ἄρχοντες (οἱ στρατηγοὶ) ἀπεράσισαν νὰ ἀποσπάσωσι... ἂν καὶ ἐφοβοῦντο πάντες οἱ ἄλλοι ἐγὼ παρουσιασθεὶς εἰς τὸν ταξιαρχόν μου προέτεινον νὰ ἀποστείλῃ... Διὰ τὴν αἰ δὺ πρῶται μετοχαὶ συνδέονται οὐχὶ ὅμως καὶ ἡ β' μετὰ τῆς γ' καὶ ἡ γ' μετὰ τῆς δ' (Σ. 465 καὶ 466 β'); ὥστε μὴ δύνασθαι παρῆναι... ἐκ τοῦ κατελημμένων (Σ. § 415) = ὥστε οἱ πολέμιοι (δηλ. οἱ Λακεδ.) νὰ μὴ δύνανται νὰ διαβῶσιν. Ποῖον τὸ ὑποκ. τῶν ἀπαρειφ. καὶ διατί (Σ. § 449 β'); αἰτίαι βοήθησουσι = ἵνα αὐταὶ μεταβῶσιν εἰς βοήθειαν (Σ. § 436). — εἰκότως-ἰέναι. Ἡ παρέμπτωτος αὕτη περίοδος τοῦ λόγου διακόπτουσα τὴν συνέχειαν αὐτοῦ αἰτιολογεῖ τὸ φοβούμενον. Εἰς τὸ εἰκότως ἔνν. τὸ ἐφοβοῦντο. σεσωσμένους-ἰέναι ἔνν. ἡμᾶς = εὐλόγως δ' ἐφοβοῦντο, ὃ βουλευταὶ, ἅπαντες, διότι ἦτο φοβερόν πρᾶγμα ἐν ᾧ ἴμόλις καὶ μετὰ δυσκολίας πρὸ ὀλίγου εἴχομεν σωθῆναι (γλυτώσει) νὰ μεταβαίνωμεν (νὰ ἐπιτεθῶμεν πάλιν) εἰς ἄλλον (νέον) κίνδυνον. τὸν ταξιαρχόν = τὸν ἐμὸν ταξιαρχόν. διὸ ἐτέθη τὸ ἄρθρον (Σ. § 70 σημ.). — [Συμπλήρωσ. τὰς προτ. Πότε διεπραξάμην καὶ ἐν ᾧ συνέβαινε τί; Τί προσιδόντων πάντων; Διεπραξάμην ἂν καὶ συνέβαινε τί; Διεπραξάμην οὕτως ὥστε τί νὰ συμβαίη; ἀνεχώρησα ἀφ' οὗ συνέβη τί καὶ τί; Τίνος σεμνοῦ Στειριῶς; Διὰ τίνα καὶ τίνα λόγον ψηφισαμένων τῶν ἀρχόντων; Χωρίων κατελιημένων οὕτως ὥστε τί νὰ συμβαίη; Πότε καὶ ἀφ' οὗ συνέβη τί ἐκέλευον ἐγὼ; Τῶν ἀρχόντων ψηφισαμένων ἀποχωρῆσαι τάξεις πρὸς τίνα σκοπόν; Ἐγὼ ἐκέλευον ἂν καὶ συνέβαινε τί; Διὰ τί ἀπάντων φοβουμένων; Ἡμᾶς ἰέναι ἐφ' ἕτερον κίνδυνον ἐν ᾧ τί εἶχε συμβῆ; Τί ἐκέλευον ἐγὼ;].

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Κατόρθωμα τοῦ Μαντιθέου. (Πότε; τί;). Ὁ Μαντίθ. ὑποχωρεῖ τελευταίως (ποῦ; πότε;). Πρότασις τοῦ Μαντιθέου πρὸς τὸν ταξιαρχόν του (πότε, πρὸς τί;) καὶ αἰτιολογία τοῦ φόβου τῶν στρατιωτῶν (διατί;).

ΠΡΟΣΩΠ.-ΠΡΑΓΜ. Μετὰ ταῦτα. Μετὰ τὴν εἰρημένην κατὰ τὸ 395 ἐστρατείαν τῶν Ἀθηναίων εἰς Ἀλλίαντον, ἦτοι κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 394 ἐπὶ τοῦ Κορινθιακοῦ πολέμου. εἰς Κόρινθον. Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῆς ὅλης χώρας τῆς Κορίνθου καὶ οὐχὶ περὶ τῆς πόλεως. ἐξόδου. Κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 394 διαρκούντος τοῦ Κορινθιακοῦ πολέμου 600 ἵππεῖς καὶ 6 χιλ. ὀπλίται Ἀθηναῖοι (ἐν οἷς καὶ ὁ Μαντίθεος) ἐστάλησαν εἰς Κορινθίαν ὑπὸ τὸν Θρασύβουλον ἵνα μετὰ τῶν συμμάχων τῶν Κορινθίων, Βοιωτῶν, Ἀργείων κλπ., πολεμήσωσι τοὺς Λακεδ. Πάντες οὗτοι οἱ σύμμαχοι συνηθροίσθησαν ἐν τῇ κοιλάδι τῆς Νεμέας πρὸς Α. τῆς Φλιοῦντος, ἐκεῖθεν δὲ στραφέντες πρὸς τὰ ΒΔ. συνήντησαν τοὺς Λακεδαιμονίους, στρατηγούμενους ὑπὸ τοῦ Ἀριστοδήμου, παρὰ τὴν κόμην Ἐλευσιαν μεταξὺ Σικυθῶνος καὶ Κορίνθου, ἔνθα συνήψαν σπουδαίαν μάχην μετ' αὐτῶν (Ξενοφ. Ἑλλην. Δ' β' 14, 15, 17), καθ'

ἦν οἱ Ἀθηναῖοι ἔπαθον μεγάλην πανωλεθρίαν, ἡττηθεισῶν 6 φυλῶν (Ξενοφ. Ἑλλην. Δ' β' 21). Κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἠνδραγάθησεν ὁ Μαντίθεος ὡς ὀπλίτης. *δεήσει κινδυνεύειν*. οἱ Ἀθηναῖοι ἐγκωρύζον ὅτι θὰ ἐκινδύνευον πολεμοῦντες κατὰ τῶν πολυαριθμοτέρων καὶ ἰσχυροτέρων κατὰ ξηρὰν Λακεδ. καὶ τῶν συμμάχων τῶν ἐν αὐτῇ τῇ Πελοποννήσῳ (ἐν Κορινθίῳ). Ἦσαν δὲ περὶ τούτου βέβαιοι ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐν § 13 ἔδ ε ι β ο η θ. εἰς Ἀλί· α ρ τ ο ν, ἐνθα οἱ Ἀθηναῖοι οὐ μετασχόντες δὲν ἐκινδύνευσαν. *ἀναδυομένων*. Ἔνεκα τοῦ εἰρημιένου κινδύνου πολλοὶ Ἀθηναῖοι φοβούμενοι δὲν ἐξετίθεντο εἰς κίνδυνον ἐν τῇ μάχῃ. Σκωπτικῶς μεταχειρίζεται τὴν λέξιν ταύτην (εἰλημμένην ἐκ τῶν ἐνδυμάτων ὡς καὶ τὸ ἀ ν α β ἰ ἄ λ λ ο μ α ι) ὁ γενναῖος στρατιώτης Μαντίθεος ἵνα χαρακτηρίσῃ προσηκόντως τοὺς δειλοὺς στρατιώτας τοὺς μὴ ἐκτελοῦντας τὸ ὑπέρτατον πρὸς τὴν πατρίδα καθήκον των, ἀλλὰ κρυπτομένους. *τῆς πρώτης* (τάξεως). στρατιωτικὸς ὅρος συνήθης παρ' ἀρχαίους. πρβλ. τὸ παρ' ἡμῖν «εἶναι πρώτης». *τῆς ἡμετ. φυλῆς*. Ἐν ἐκστρατείᾳ ἐκάστη φυλὴ τῶν Ἀθηναίων ἀπετέλει ἴδιον πεζικὸν τάγμα. Ὡστε τὸ φυλὴ ἐνταῦθα = τάξις ἦτοι πεζικὸν σῶμα, ἐν ᾧ φυλὴ = κυρίως τὸ ἵππικόν. Κατὰ τὴν εἰρημμένην μάχην τῆς Ἐπεικίας ἡ φυλὴ (τὸ τάγμα) τοῦ Μαντιθεοῦ, ἦτοι ἡ Ἀκαμαντίς, ἦτο ἀκ τῶν ἡττηθεισῶν 6 φυλῶν. Κατ' εὐφημισμὸν (Σ. § 509) λέγει δ υ σ τ υ χ η σ ἄ σ η ς ἀντὶ ἡ τ τ η θ ε ἰ σ η ς. *Τοῦ σεμνοῦ Στειριῶς* δηλ. τοῦ Θρασυβούλου (υἱοῦ τοῦ Λύκου) τοῦ καταγομένου ἐκ τοῦ δήμου Στειρίας τῆς Πανδιονίδος φυλῆς. Οὗτος ἦτο ὁ γνωστός γενναῖος τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς ὁ καὶ ἐν Ἀργινοῦσαις διακριθεὶς καὶ ἐν ἄλλαις μάχαις ὁ μετὰ τὴν πτώσιν τῶν Ἀθηναίων ἀπελθὼν ἐξόριστος εἰς Θήβας εἶτα δὲ καταλαβὼν τὴν Φυλὴν καὶ πολεμήσας καὶ ἐκδιώξας τῇ ἰδιαιτέρᾳ συνδρομῇ τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Πανσανίου, τοὺς 30 τυράννους καὶ ἀνιδρύσας τὴν δημοκρατίαν τῷ 403. Οὗτος καὶ ἐν τῷ Βοιωτικῷ καὶ Κορινθιακῷ πολέμῳ ἠγωνίσθη καὶ βραδύτερον τῷ 391 ἀποκατέστησεν ἐν Θάσῳ τὴν δημοκρατίαν. Ἀπέθανε δὲ δολοφονηθεὶς (ἔνεκα βιαιοπραγιῶν τῶν στρατιωτῶν του) ἐν Ἀσπένδῳ τῆς Παμφυλίας τῷ 389. Ὁ προκλητικὸς καὶ πρὸς ἔπαρσιν ἐπιρρητικὸς τρόπος τοῦ ἀνδρὸς τούτου (δι' ὃν καὶ αὐθάδης καὶ ὑπερόπτης ἐκλήθη) συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ὀνομασθῇ οὗτος καὶ ὑπὸ τοῦ ῥήτορος εἰρωνικῶς (Σ. § 508) ἐνταῦθα σ ε μ ν ὄ ς, δι' οὐ ἐπιθέτου ἐχαρακτηρίζοντο συνήθως οἱ προσποιοῦμενοι τὸν ἐπίσημον καὶ σοβαρὸν, οἱ ἀβρονόμενοι. Διὰ δὲ τοῦ Σ τ ε ι ρ ι ῶ ς διεκρίνεται ἀπὸ τοῦ Θρασυβ. τοῦ Κολλυτέως καὶ τοῦ Ἐρχιῶς. Ἐκεῖτο δ' ὁ δῆμος Σ τ ε ι ρ ῖ α εἰς τὸ ΒΔ. τοῦ λιμένος Π ὁ ρ τ ο - Ρ ἄ φ τ η τῶν ἀρχαίων Πρασιῶν (νῦν δήμου Κρωπίας), εἰς ὃν ἔφερε καὶ ὁδὸς καλουμένη Σ τ ε ι ρ ῖ α κ ῆ. *ὠνειδικότος*. Ὀλίγον πρὸ τῆς ἐκφωνήσεως τοῦ λόγου τούτου ὁ Θρασύβουλος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου εἶχεν ὑβρίσει ὡς δειλοὺς πάντας! Διὰ τὴν ὑπεροπτικὴν συμπεριφορὰν του ταύτην

γνωστήν τότε ἐν τῇ κοινονίᾳ τῶν Ἀθηναίων, ὁ ῥήτωρ ἐνταῦθα εἰρωνεύεται αὐτὸν πρὸς χάριν καὶ τῶν δικαστῶν καὶ τοῦ ἀρχορατηρίου ὄλου. **Μετὰ ταῦτα.** Κατὰ τὸ 394 διαρκούσης τῆς εἰς Κορινθίαν στρατείας τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τὸν Θρασύβουλον. **χωρίων...κατελημμένον.** Οἱ Ἀθηναῖοι καὶ λοιποὶ σύμμαχοι μετὰ τὴν παρὰ τὴν Ἐπεικίαν ἦτταν αὐτῶν κατέλαβον ὄχυράς παρὰ τὸν Ἴσθμὸν θέσεις ἵνα ἐμποδίσωσι τὸν νικηφόρον στρατὸν τῶν Λακεδ. νὰ διαβῇ διὰ τοῦ Ἴσθμου καὶ νὰ ἐνωθῇ μετὰ τοῦ ἐκ Μ. Ἀσίας μετακλιθέντος καὶ εἰς Βοιωτίαν ἐμβαλόντος ἤδη Ἀγησιλάου. Καὶ ὄντως ἠμποδίσαν τοὺς Λακεδ. μόνον δὲ μία μόρα ἠδυνήθη διὰ θαλάσσης νὰ φθάσῃ εἰς Βοιωτίαν καὶ νὰ βοηθήσῃ τὸν Ἀγησίλ. (Ξ. Ἑλλ. Δ' γ' 15).—**ἐμβαλόντος.** Ἡ εἰσβολὴ αὕτη τοῦ Ἀγησίλ. εἰς τὴν Βοιωτίαν ἐγένετο ἐκ τῆς Φωκίδος κατὰ τὸ 394, ὅτε ἔγινε καὶ ἡ ἐν Κορωνεῖα μάχη μεθ' ἣν ὁ Ἀγησίλ. ἐρχόμενος εἰς Πελοπόν. ἔμελλε νὰ συνενωθῇ μετὰ τῶν ἐν Κορινθίᾳ Σπαρτιατικῶν στρατευμάτων. **ἀποχωρῆσαι-βοηθήσουσι.** Οἱ ἄρχοντες (στρατηγοὶ) τῶν ἐν Κορινθίᾳ (Ἴσθμῳ) κατεχόντων τὰς ὄχυράς θέσεις συμμαχικῶν στρατευμάτων, ἐπειδὴ αἱ θέσεις τῶν ἦσαν ὄχυρα εὐκόλως ἠδύναντο νὰ ποστεῖλωσι τάγματά τινα εἰς Βοιωτίαν πρὸς βοήθειαν τῶν ἐκεῖ κατὰ τοῦ Ἀγησίλ. ἀγωνιζομένων συμμάχων τῶν. **εἰκότως.** ὁ γενναῖος Μαντίθεος σκόπτει βεβαίως διὰ τοῦτου τοὺς ὑπὸ τῆς τύχης μὴ εὐνοηθέντας ἐν τῇ παρὰ τὴν Ἐπεικίαν μάχῃ συστρατιώτας του. **ὀλίγω πρότερον.** κατὰ τὴν γενομένην παρὰ τὴν Ἐπεικίαν μάχην. **τὸν ταξίαρχον.** ὁ ταξίαρχος ὡς κατώτερος ἀξιωματικὸς ὄφειλε μόνον νὰ αναγγεῖλλῃ τοῖς στρατηγοῖς (ἄρχουσι) τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Μαντιθέου, ἐκεῖνοι δὲ θὰ ἀπεφάσιζον. Ἡ αἰτήσις τοῦ Μαντιθέου φαίνεται ὅτι δὲν ἐγένετο δεκτὴ, διότι εἶναι γνωστὸν ὅτι οὗτος δὲν μετέσχε τῆς ἐν Κορωνεῖα μάχης. **ἀκληρωτί.** Προέτεινε τοῦτο διότι ἐν καιρῷ κινδύνου διὰ κλήρου ὀρίζοντο αἱ φυλαὶ αἰτινες ἔπρεπε νὰ ἐκστρατεύωσιν. [**Ἔρωτ. Ποῦ καὶ ποῦ εἶχεν ἐκστρατεύσει ὁ Μαντίθεος ; Τί γνωρίζεις περὶ τῆς εἰς Κόρινθον ἐκστρατείας τῶν Ἀθηναίων καὶ τί περὶ τοῦ Θρασυβούλου τοῦ Στειριεύου ; Ἦτο ἐπικίνδυνος ἡ ἐκστρατεία αὕτη ; Τί ἔπαθον οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Κορινθίᾳ καὶ τί κατώρθωσαν μετὰ τῶν ἄλλων συμμάχων τῶν ; Διατί οἱ Ἀθηναῖοι ἐφοβοῦντο τὴν εἰς Βοιωτίαν ἐκστρατείαν καὶ τί ἔπραξε τότε ὁ Μαντίθεος ; Τίνας ἔστειλλον εἰς ἐκστρατείαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐν καιρῷ κινδύνου ;].**

ΚΑΛΛΙΛΟΓ-ΞΕΕΤΑΣΙΣ. Ἀπὸ τῆς φιλανθρωπίας ἐν πολέμῳ μεταπηδᾷ ἤδη ὁ Μαντίθεος τεχνήτους εἰς ἄλλο πολεμικὸν κατόρθωμα, τὴν ἐν Κορίνθῳ ἀνδραγαθίαν του, ἣν συντόμως μὲν ἀλλὰ ζωηρῶς παριστᾷ διὰ τῆς πάνυ τεχνικῆς ἀναμειξέως τοῦ ὀνόματος τοῦ περιβόητου Θρασυβούλου, δι' ἧς ἐξυψοῖ ἔτι μᾶλλον ἑαυτόν. Μὴ ἀρξοῦμενος δ' εἰς τοῦτο συνεπάγεται καὶ ἕτερον ἐν Κορίνθῳ τόλμημά του, ὅπερ παριστᾷ ὡς σπάνιον καὶ σπουδαῖον ἕνεκα τοῦ φόβου, ὕφ'

οὐ πάντες τότε κατεΐχοντο διὰ τοὺς ἐκτάκτους κινδύνους. Διὰ τῶν νέων τούτων σπουδαίων στρατιωτικῶν κατορθωμάτων του, ἅτινα ἐπίτηδες ἐν τέλει γοργῶς καὶ τεχνηέντως ἀναφέρει, ἐκλήθητι ὄντως τοὺς δικαστὰς του. Διὸ εὐθύς μετὰ ταῦτα προβαίνει εἰς τὰ συμπεράσματα τῆς ἐξετάσεως τοῦ ὅλου στρατιωτικοῦ βίου του.

ΔΙΔΑΓΜ. Τί διδασκόμεθα ἐκ τῶν περὶ Μαντιθέου καὶ περὶ Θρασυβούλου εἰρημένων; *[Εἰπέ τὸ νόημα τῶν § 15 καὶ 16].*

§ 13-17 Ε' μεθοδ. ἐνότης : Στρατιωτικὸς εἶτε δημοσίος βίος τοῦ Μαντιθέου. *[Ποιὸς τις ἐπῆρξεν ὁ Μαντίθεος ὡς στρατιώτης ἀπέναντι τῆς Πατρίδος του ;].* *Εἰπέ τὸ νόημα τῆς μεθοδ. ταύτης ἐνότητος.*

§ 17. Κρίσεις Μαντιθ. περὶ τῆς στρατιωτικ. ἀρετῆς του

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. ἀξιῶ=ἔχω ἀξιώσεις, πράττω τὰ τῆς πόλεως=διοικῶ, κυβερνῶ τὴν πόλιν (πρβλ. πολιτεύομαι § 18), ἀποδιδράσκω=δραστεύω, κινδυνεύω=ἐκτίθεμαι εἰς κίνδυνον, δεινὸν=φοβερόν, ἐπικίνδυνον, καθίσταμαι εἰς κίνδυνον=φθάω, καταπῶ εἰς κίνδυνον, κινδυνεύω, βελτίων=ἠθικώτερος, καλύτερος, τυγχάνω=ἐπιτυγχάνω εὐρίσκω.

ΣΥΝΤΑΞ.-ΕΡΜΗΝ. ὥστε...οὐκ ἂν ἔχοιεν. Ἡ συμπερασμ. πρότ. εἶναι ἀπόδοσις τῆς ὑποθέσεως εἴ τινες ὀργίζονται (Σ. § 119). Τίνες ἔχοιεν; τοῖς ἀξιούσι μὲν πράττειν...ἀποδιδράσκουσι δὲ ἐκ τῶν κινδύνων. Αἱ δοτικαὶ εἶναι ἀντικείμενα τοῦ ὀργίζονται="Ὅστε ἂν (παραδεχθῶμεν ὅτι) τινὲς ἐξ ὑμῶν ὀργίζονται κατὰ τῶν ἐχόντων μὲν ἀξιώσεις νὰ κυβερνώσι τὴν πόλιν, ἀποφειρόντων ὁμῶς τοὺς κινδύνους (ἐν ταῖς ἐκστρατείασι), δὲν δύναται νὰ ἔχωσι δικαίως (καὶ) περὶ ἐμοῦ τὴν γνώμην ταύτην (ὅτι ἀξιῶ πράττειν τὰ τῆς πολ. καὶ ἀποδιδράσκω ἐκ τῶν κινδύνων). οὐ γὰρ (ἐγὼ) ἐποιοῦν μόνον...ἀλλὰ καὶ ἐτόλμων. Αἰτιολογεῖ ὅλην τὴν προηγουμένην πρότασιν=διότι δὲν ἐξετέλουν μόνον τὰς διαταγὰς...ἀλλὰ καὶ εἶχον τὴν τόλμην νὰ...τὰ προστατόμενα ἐνν. ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ἤτοι δὲν περιοριζόμεν μόνον εἰς τὸ ποιεῖν τὰς προσταγὰς τῶν προϊσταμένων μου ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀνελάμβανον κινδύνους. οὐχ ὡς ἠγοούμενος-ἀλλ' ἵνα τυγχάνοιμι. Συνάπτεται μετὰ αἰτιολ. λόγου τελικὸς=οὐχὶ διότι ἐνόμιζον...ἀλλ' ἵνα εὐρίσκω τὸ πλῆρες δίκαιόν μου (ἅπασαν τὴν νόμιμον προστασίαν).—οὐ δεινὸν εἶναι. ἐκ τοῦ ἡγοῦμαι=ὅτι δὲν εἶναι ἐπικίνδυνον. μάχεσθαι=νὰ μάχωμαι. ὑποκ. τοῦ ἀπροσώπου οὐ δεῖν ὅτι νὰ εἶπωτε...καθιστάμην...=ὑπόθεσις τοῦ ἵνα τυγχάνοιμι=ἂν ποτε...ἤθελον (κινδυνεύσει) καταπῆσει εἰς κίνδυνον. ἀδίκως. Τοῦτο ἔχει πολλὴν δύναμιν ἐνταῦθα. διὰ ταῦτα=διὰ τὰς (εἰρημένας) ὑπηρεσίας μου ταύτας ἰὰ ἐνομιζόμεν...βελτίων. ἐνν. παρὰ ἂν ἐξετέλουν οὐχὶ προθύμως (ἀλλὰ μόνον ἐξ ἀνάγκης) τὸ καθήκον μου. καὶ μοι...=ιδὲ § 8.

[*Συμπλήρωσ. τὰς προτ. Τί δύναται νά συμπεράνωσιν οἱ δικασταὶ τοῦ Μαντιθ. ἐκ τῶν στρατιωτικῶν αὐτοῦ πράξεων ; Ὑπὸ ποίαν προϋπόθεσιν δὲν δύναται οἱ δικασταὶ τοῦ Μ. νά ὀργίζωνται κατ' αὐτοῦ ; Διατί οἱ δικασταὶ τοῦ Μ. δὲν δύναται νά ὀργίζωνται κατ' αὐτοῦ ; Διατί ἐπόιουν ταῦτα καὶ πρὸς τίνα σκοπὸν ; Ὑπὸ ποίαν προϋπόθεσιν τυγχάνοιμι τῶν δικαίων καὶ διατί τυγχάνοιμι αὐτῶν ;].*

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Οἱ δικασταὶ δὲν δύναται νά ἔχωσι κακίην γνώμην περὶ τοῦ Μαντιθέου. Ὁ Μαν. οὐ μόνον τὰς διαταγὰς τῶν ἑρχόντων ἐξετέλει ἀλλὰ καὶ εἰς κινδύνους ἐξετίθεται. Ὁ Μ. ἐπρατε ταῦτα πρὸς ὄρισμένον σκοπὸν (τίνα) ; Ὁ Μ. προσκαλεῖ μάρτυρας περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων του.

ΠΡΟΣ - ΠΡΑΓΜ. *Τὰ τῆς πόλεως πράττειν.* Κατὰ τὴν δοκιμασίαν ἀπεκλείοντο ἐκ τῶν διαφόρων δημοσίων ἀξιομάτων καὶ ἐν γενεῖ ἐκ τῆς διοικήσεως τῆς πόλεως οἱ ἄνανδροι. *ἀξιοῦσι - ἀποδιδράσκουσι.* Διὰ τούτων φαίνεται ὅτι ὑπαινίσσεται ὁ Μαντίθεος τὸν Θρασύβουλον τὸν Στειριά, ὅστις μετὰ τὴν παρὰ τὴν Ἐπειερίαν μάχην ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἔμενεν ἄνευ ἀξιώματός τινος ἐν Ἀθήναις, εἰ καὶ ἐπεθύμει νά μετέχη τῆς κυβερνήσεως χωρὶς ὁμῶς νά μετέχη καὶ τῶν κινδύνων. *κινδυνεύειν ἐτόλμων.* Ὁ Μαντιθ. πολλάκις προσέβη εἰς παρακεκινδυνευμένα διαβήματα, οἷα καὶ τὰ ἐν § 13, 15 καὶ 16 μνημονευθέντα, χάριν τῆς πατρίδος του. *ἀδίκως τῶν δικαίων.* Δὲν ψέγει τὸ νάποδοκιμασθῆναι δικαίως ἂν καὶ πολλὰ ἐνηργέτησε τὴν πόλιν, ἀλλὰ τὸ νά ἀδικηθῆναι τ. ἔ. δὲν θέλει νά ὠφεληθῆναι ἀδίκως ἐκ τῶν πρὸς τὴν πόλιν εὐεργεσιῶν του, ἀλλὰ θεωρεῖ δίκαιον νά ἐπιτυγχάνῃ πάντων τῶν δικαίων ἅπ' οὐ εἶναι χρηστὸς πολίτης, ἥτοι ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει συγκεκριμένως νά ἐπιδοκιμασθῆναι καὶ νά δοθῆναι αὐτῷ τὸ ἀξίωμα τοῦ βουλευτοῦ ἀνθ' ὃν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἐπραξεν. **Ἀνάβητε ΜΑΡΤΥΡΕΣ.** Οἱ μάρτυρες ἐνταῦθα θά ἐπιβραβιώσῃσι τὰ ἐν § 15 καὶ 16 εἰρημένα, πιθανὸν δὲ νά εἶναι μεταξὺ τῶν μαρτύρων τούτων καὶ ὁ μνημονευθεὶς ταξίαρχος τοῦ Μαντιθέου. [*Ἔρωτ. Τί ἐπάθαινον ἐν Ἀθήναις οἱ δεῖλοι καὶ φυγάδες ; Τί λέγεται περὶ τοῦ ἀλαζονικοῦ Θρασυβούλου ; Τίνα τὰ τολμήματα τοῦ Μαντι ; Τί ζητεῖ ἤδη ὁ Μαντι. ἀντὶ τῶν πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσιῶν του ; Πρὸς τίνα σκοπὸν ἐπικαλεῖται τοὺς μάρτυρας ἐγκαθῆθα ὁ Μαντι ;]*

ΚΑΛΙΛΟΓ. ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Πρὶν ἢ ἀναπνεύσωσιν οἱ δικασταὶ ἐκ τῆς ἀγορεύσεως τῶν ἀλλεπαλλήλων στρατιωτικῶν κατορθωμάτων τοῦ Μαντιθέου, οὗτος συγκεκριμένως ταῦτα ἐπιφέρει τὰς ἐπ' αὐτῶν κρίσεις του. Ἐν ταύταις παρατηρητέα ἢ τέχνη μεθ' ἧς ὁ ῥήτωρ συνδυάζει καὶ σχετίζει τὰ εἰρημένα κατορθώματά του μετὰ τῆς δίκης του. Ὅτι ἔπραξα, λέγει, δὲν τὸ ἔπραξα τυχαίως ἢ ἐκ νεανικῆς παραφορᾶς ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ κινδύνου διπτελῶν, ἀλλ' ἐν γνώσει ἐκινδύνευσά ἵνα δύναμαι μίαν ἡμέραν νά μεταχειρισθῶ τὰς θυσίας

μου ταύτας πρὸς ὠφέλειάν μου· καὶ ἰδοὺ τώρα, ὅτε μάλιστα ἀδίκως κατηγοροῦμαι (καὶ τοῦτο τεχνικῶς ἀναφέρει. πρβλ. καὶ § 15) ἐπικαλοῦμαι ὑπὲρ ἑμοῦ τὰ κατορθώματά μου. Καὶ οἶονεὶ ἀνακράζει. «ἐξετίσατε τοὺς μάρτυρας, βεβαίωθητε περὶ τούτων, καὶ ἀπαλλάξατέ με, διότι δὲν σὰς ἐπιτρέπεται νὰ πράξητε ἄλλως μετὰ τοιαύτας θυσίας μου». Διὰ τούτων ἐπιβάλλεται καὶ οἶονεὶ ἐκβιάζει τοὺς δικαστάς. Ἐνταῦθα ἡ τέχνη τοῦ ῥήτορος εἶναι ὄντως ἀξιοθαύμαστος.

ΔΙΔΑΓΜ. Τὸ πρὸς τὴν Πατρίδα καθήκον τοῦ Μαντιθέου φαίνεται ὑπὸ ὄρους ἐκπληρούμενον ἐνταῦθα, διότι δὲν ὑπάρχει ἀκόμη τὸ χριστιανικὸν φῶς. Ὅπως δὴποτε ὁμως ἡ Πατρίς λαμβάνει ὑπ' ὄψει τῆς τᾶς θυσίας τῶν πολιτῶν τῆς πάντοτε. Ἡμεῖς πῶς πρέπει νὰ ἐκπληρώμεν τὰ πρὸς τὴν Πατρίδα καθήκοντα ἡμῶν ;

[Ἐἶπε τὸ νόημα τῆς § ταύτης]

§ 18 καὶ 19. Γενικὴ ἐπισκόπησις τοῦ ὅλου βίου τοῦ Μαντιθέου.

ΛΕΞ. - ΦΡΑΣ. - φρουρά = φρούρησις. ἀπολείπομαι τινος (μέσ.) = καθυστερῶ, μένω ὀπίσω τινός. πῶποτε = ποτὲ ἕως τώρα. ἔξοδον ποιῶμαι = ἐκστρατεύω. ἀναχωρῶ = ἐπιστρέφω, ὑποχωρῶ. κοσμίως = σεμνῶς, καλῶς, τιμίως, ἀμέμπτως. πολιτεύομαι ὡς καὶ παρ' ἡμῖν πρβλ. καὶ τὸ πρῶτον τὰ τῆς πόλεως § 17. Τὸ δὲ πολιτεύω = εἶμαι πολίτης. σκοπῶ = ἐξετάζω, κρίνω. κομ(ά)ω (ζόμην) = ἔχω ζόμην, καλλοπιζῶ τὴν ζόμην μου. τὰ ἐπιτηδεύματα = τρόπος τοῦ ζῆν, συνήθεια. ὄψις = ὄ,τι τις ὄρα = τὸ ἐξωτερικόν (τοῦ ἀνθρώπου). φιλῶ = ἀγαπῶ. μικρὸν = ταπεινὴ τῆ φωνῆ (σιγά) ἀντίθ. τοῦ μέγα = μεγαλοφώνως. διαλέγομαι = ὁμιλῶ. ἀμπέχομαι κοσμίως = ἐνδύομαι εὐπρεπῶς, ἐπιμελῶς (ἀμφι-ἔχω ἡμπειζόμεν). ἐργάζομαι τινά τι = πρᾶττω (προξενῶ) τι εἷς τινα.

ΣΥΝΤΑΞ. - ΕΡΜ + Ν. τῶν τοίνυν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν... = ἀντικ. τοῦ ἀπελείφθη = ἀπὸ οὐδεμιᾶς δὲ ἄλλης ἐκστρατείας καὶ φρουρᾶς... Τὸ τοίνυν εἶναι μεταβατικόν = δέ. Τὸ δὲ ἀλλὰ διατετέλεσται ἀντιτίθεται τῷ οὐδεμιᾶς... ποιούμενος ἰὰς ἐξόδους (= ἐξιών) καὶ ἀναχωρῶν. ἐκ τοῦ διατετέλεσται. Τί μετοχαί εἶναι (Σ. 458 γ') ; = Ἄλλὰ καθ' ὅλον τὸν χρόνον διαρκῶς (ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους) μετὰ τῶν πρώτων μὲν ἔχω ἐκστρατεύσει, μετὰ τῶν τελευταίων δὲ ἔχω ἐπανέλθει. καίτοι = καὶ βεβαίως, κατὰ ταῦτα λοιπόν. τοὺς πολιτευομένους ἀντικ. τοῦ σκοπεῖν, οὗ ὑποκ. ἐνν. τοὺς ἀνθρώπους ἢ τινά. Ποῖον τὸ ὑποκ. τοῦ χρεῖ (Σ. § 470) ; Ἄλλ' οὐκ... μισεῖν (ἐνν. ὑποκ. τοὺς ἀνθρώπους ἢ τινά) = καὶ οὐχί... νὰ μισῶσιν αὐτόν. διὰ τοῦτο. δηλ. τὸ κομᾶν. εἴ τις κομᾶ... οὐ χρῆ... μισεῖν αὐτόν (Σ. 419 α'). τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδ. = αἱ τοιαῦται συνήθειαι (τοῦ κομᾶν κλπ.), τὸ κοινόν τῆς πόλεως = τὸ δημόσιον. βλέπει =

βλάβιτους (Σ. 31 β'). *ἐκ δὲν τῶν...* ἀντίθεοις πρὸς τὸ τὰ μέν... *πρὸς τοὺς πολεμίους*. Σύνδεσον τῷ *κινδυνεύειν* = ἀπέναντι τῶν πολεμίῳν. "*Ὡστε οὐκ ἄξιον (ἔστιν)... φιλεῖν... μισεῖν... σκοπεῖν*. Τὸ πραγματικὸν συμπέρασμα ὅλης τῆς προηγουμένης περιόδου. (καὶ τοι χρὴ τοὺς φιλοτίμους...), ὅπερ ἔχει σχεδὸν μορφὴν γνωμικοῦ. Ὑποκ. τῶν ἀπαρεμφάτων ἔνν. τὸ ὑμᾶς (ὡ βουλευταί), Ποῖον εἶναι τὸ ὑποκ. τοῦ οὐκ ἄξιόν ἐστιν; *ἀπ' ὄψεως* = ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Πρβλ. καὶ τὸ τῆς ὁμιλουμένης «ἀπὸ τῆν ὄψι καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάποδην». *Πολλοί... γάρ*. Τί αἰτιολογεῖ ἡ ἀνεξαρτήτως τιθεμένη (Σ. § 395) αἰτιολ. πρότασις; *διαλεγόμενοι-ἀμπεχόμενοι-ἀμελοῦντες* = εἶ καὶ διαλέγονται, ἀμπέχονται-ἀμελοῦσι. Τί μετοχαί εἶναι (Σ. 460 ε'); *αἴτιοι... κακῶν* ἔνν. τῇ πόλει. *τῶν τοιούτων* δηλ. τοῦ μὲν ἄλλο δὲ διαλέγεσθαι, κοσμίως ἀμπεχέσθαι γλπ. *πολλὰ κάγαθὰ* = πολλὰς κάγαθὰς πράξεις ἢ ἐργασίας. Τί ἀντικ. εἶναι εἰς τὸ εἰργασμένοι εἰσὶν (Σ. § 138); "Ὅρα τὴν σύνταξιν τοῦ ἐργάζομαι.—[*Συμπλήρωσ. τὰς προοτι διατετέλεκα; Τί καὶ τί χρὴ; Ὑπὸ τίνα προῦπόθεσιν οὐ χρὴ μισεῖν; Ἐκ τῶν ἐθελόντων τί; Ποῖον οὐκ ἔστιν ἄξιον; Πολλοὶ γεγονάσιν αἴτιοι... ἂν καὶ συμβαίη τί καὶ τί; Ἐτεροὶ εἰσιν ἐργασμένοι ἂν καὶ συμβαίη τί;]*

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ὁ Μαντίθεος ἀπὸ οὐδεμιᾶς ἐκστρατείας ἔλειψε, ἀλλὰ διαρκῶς ἐξεστράτεψε πρῶτος καὶ ἐπέστρεψε τελευταῖος. Τοὺς καλοὺς πολιτικούς πρέπει νὰ κρίνῃ τις ἐκ τῶν δημοσίων πράξεών των καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ τρόπου τῆς περιβολῆς. Ὁ τρόπος τοῦ ζῆν οὐδένα βλάπτει, αἱ γενναῖαι ὁμως πράξεις τινὸς ὠφελουσι πάντας. Δὲν πρέπει νὰ γαπῶμεν ἢ νὰ μισῶμέν τινα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ του, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων του. Πολλοὶ εὐγενεῖς τοὺς τρόπους καὶ τὴν περιβολὴν ἔβλαψαν, ἄλλοι δὲ μὴ τοιοῦτοι ὠφέλησαν πολὺ.

ΠΡΟΣ-ΠΡΑΓΜ. *τῶν ἄλλων στρατειῶν καὶ φρουρῶν*. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν κατὰ τὸ ἔτος 395 γενομένην εἰς Βοιωτίαν (§ 13) ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηναίων, εἰς ἣν ὁ Μαντίθεος εἶχε λάβει μέρος. Μετὰ τὸ 395 μόνον μία ἐκστρατεία τῶν Ἀθηναίων ἀξία λόγου ἐγένετο εἰς Βοιωτίαν, ἢ τοῦ 394, ὅτε ἐγένετο ἡ ἐν Κορωνεῖα μάχη· ἀλλὰ ταύτης ὁ Μαντίθεος δὲν μετέσχε (§16). ἔμεινε ὁμοῦ ὡς φρουρὸς ἐν Κορίνθῳ, ὅπερ ταῦτον. Φ ρ ο υ ρ α ἰ δ' ἐν ταῦθα δὲν εἶναι μόνον αἱ φυλακαὶ τῶν φρουρίων τῆς Ἀττικῆς (ὡς συνήθως) ἐφύλαττον οἱ περὶ τοὺς νέους 18-20 ἐτῶν), ἀλλὰ γενικῶς αἱ φυλακαὶ ἰσχυρῶν φρουρίων. *ἐκ τῶν τοιούτων*. Ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἔμπροσθεν περιγραφέντας γενναίους τρόπους τοῦ Μαντιθ. *κομᾶ*. Πολλοὶ πλούσιοι νέοι ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαγῶν κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἠσμένιζον νὰ τρέφωσι γένειον καὶ κόμημακρὰν ὡς οἱ Λάκωνες, διὸ καὶ Λακωνιστὰὶ ἐγαλοῦντο. Τοῦτο ἦτο ἀπλήϊδοτροπία καὶ ἐσκόπει τὴν ἀποφυγὴν τῆς ἐπικρατησάσης ἡδυπαθείας καὶ τρυφιλότητος καὶ τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἀφελοῦς καὶ αὐστηρῆς Σπαρτιατικῆς.

διαίτης. Οί νέοι οὔτοι κατηγοροῦντο διὰ τοῦτο ὡς Λακωνίζοντες, διότι συνέπιπτε νά εἶναι καί ἀριστοκρατικοί. Μεταξὺ τούτων τῶν ἰδιοτροπῶν νέων ἦτο καί ἡ Μαντίθεος, καθ' οὗ ἐπέρριψεν ἡ κατηγορία καί ταύτην τὴν μομφὴν σὺν τῇ τεῦ σκαλιοῦ τρόπου του (§ 14).—*τὰ ἐπιτηδεύματα.* Ἡ συνήθεια τῶν κομῶντων καί γενειῶντων ἀριστοκρατικῶν νέων ἐν Ἀθήναις καί ἀλλαγῶ. *ἀπ' ὄψεως.* Πολὺ δικάως ὁ Μαντίθεος λέγει τοῦτο. Οὐδέποτε ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά κρινῆται ἐκ τῆς περιβολῆς ἢ τῆς κομώσεως ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων, εἰ καί πολλάκις ἡ ἐπιτετηδευμένη κόμωσις χαρακτηρίζει κακῶς τὸν ἔχοντα αὐτήν καί μάλιστα ὅταν αὕτη εἶναι ἀντεθνική ὡς ἐχαρακτηρίζετο ἡ τοῦ Μαντιθέου καί τῶν ἄλλων Λακωνιστῶν νέων Ἀθηναίων. *μικρὸν διαλεγόμενος.* Τὸ ἡρέμα βαδίζειν καί πρῶως διαλέγεσθαι (σιγά ὀμιλεῖν) ἐθεωροῦντο καί τότε καί τώρα ὡς εὐπρεπές καί εὐγενές, τὸ δὲ μεγαλοφῶνος φθέγγεσθαι ἦτο (ὡς καί σήμερον) σημεῖον ἑλλιποῦς ἀνατροφῆς. *κοσμίως ἀμπεχόμενοι.* Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς Λακωνιστὰς (ἰδὲ κατωτέρω). Ἡ κοσμία καί σεμνὴ περιβολὴ τῶν νέων ἦτο καί τότε, ὡς καί τώρα, σημεῖον εὐγενείας καί εὐπρεπείας οὐχὶ ὅμως καί ἡ περισσῶς ἐπιτετηδευμένη κόμωσις δι' ἧς πολλοὶ κτηνορὶ κρύπτοντες τὴν ἐσωτερικὴν ἀκοσμίαν αὐτῶν ἐπιδεικνύουσι σωφροσύνην. Διὸ εὐλόγως λέγει ὁ Μαντ. ὅτι πολλοὶ τοιοῦτοι ὑποκρίται ὑπῆρξαν προδόται τῆς πόλεως ἐν ᾧ ἄλλοι ἀφελεῖς καί ἀπέριττοι ὠφέλησαν αὐτήν. *ἀμελοῦντες.* Οἱ Λακωνισταὶ νέοι παρημέλουν τὴν ἐνδυμασίαν εἰς τρίβων, ἐν ἐλαφρὸν ὑπόδημα (παντόφλαι) καί μίς βακτηρία ἦτο ἡ ὅλη ἐνδυμασία των, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς κομψομένους νέους. Ἀλλὰ καί τὰ ἥθη αὐτῶν ἦσαν πῶς τραχέα, διότι κατεγίνοντο πολὺ εἰς τὴν γυμναστικὴν.—[*Ἐρωτ. Εἰς τίνας ἐκοιτρατείας τῶν Ἀθηναίων ἐλαβε μέρος ὁ Μαντίθεος; Ἐτρεφον κόμην οἱ νέοι ἐν Ἀθήναις; Πόθεν κριτέος ὁ ἄνθρωπος; Πῶς ἐθεωρεῖτο τὸ κάλαι καί νῦν τὸ μεγαλοφῶνος ὀμιλεῖν καί τὸ ἀμελῶς ἐνδύεσθαι καί πῶς τὰ ἐναντία τούτων;].*

ΚΑΛΙΛΟΓ. ΕΞΕΤ. Ὁ Μαντίθεος μετὰ τὸ κορύφωμα, εἰς ὃ ἀνῆλθεν ἐν τῇ διηγήσει τῶν στρατιωτ. κατορθωμάτων του, ἀναπνεύσας ὀλίγον ἐκ τῆς ἐν τῷ μεταξὺ γενομένης ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων καί δηλώσας ὅτι καί ἄλλοτε πάντοτε τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὡς στρατιώτης, προβαίνει οἰονεὶ εἰς συγκεκριλαίωσιν γενικὴν ἐπισκοπῶν τὸν ὅλον βίον του καί καταλήγων εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ πολίτης πρέπει νά κρινῆται ἐκ τῶν πράξεσών του (ἰδιωτικῶν καί δημοσίων) καί οὐχὶ ἐκ τῆς διαίτης, τῆς περιβολῆς ἢ τῶν ἰδιοτροπιῶν του. Ἐν τῇ ἐξετάσει ταύτῃ δικαιολογεῖ ἑαυτὸν ἐπαρκῶς διατί τρέφει κόμην καί γένειον, ὅπερ παριστᾷ ὡς λίαν ἐπουσιῶδες καί οἰονεὶ ἐλέγχει τοὺς παρεξηγούντας τὴν τοιαύτην νεανικὴν ἰδιοτροπίαν του ἀντὶ νάπολογῆται εἰς τὴν ἀποδοθεῖσαν αὐτῷ μομφήν. φαίνεται δηλ. ὁ Μαντιθ. ἐνταῦθα ἀφελῆς καί κοσμοπολίτης, οὐχὶ δὲ

σημένιουτος και τυπικός. Ἐὐν γενικὴν ταύτην ἐπισι:όησιν τοῦ ὄλου βίου του ὁ Μαντιῦ. καταλλήλως συνέδεσε πρὸς τὸν στρατιωτικὸν βίον του διὰ τῶν ἐν ἀρχῇ τῆς § 18 εἰρημέων, διότι τοῦτο συνέφερεν αὐτῷ. Τὸ τμήμα τοῦτο εἶναι ἐπίλογος (συγκεφαλαίωσις) τῆς ὅλης διηγήσεως τοῦ βίου του. (§ 10-18), ἧς ὁ πρόλογος εἶναι ἡ § 9 (Πρβλ. § 9). Ἐνταῦθα τελευταῖα καὶ τὸ β' μέρος τῆς διηγήσεως, αἱ ἀποδείξεις τοῦ ψευδοῦς τῶν ἰσχυρισμῶν τῶν ἀντιπάλων (πρβλ. Β' μεθοδ. ἐνότ) καὶ ἀκολουθεῖ ὁ ἐπίλογος τοῦ λόγου.

ΔΙΔΑΓΜ. Πόθεν κριτέος ὁ ἄνθρωπος; Ἡ ἀνδρεία ἔστω φιλόπατρις καὶ λογική.

[Εἰπὲ τὸ νόημα τῶν § τούτων]

§ 17-20. 5' μεθοδικὴ ἐνότης. Συγκεφαλαίωσις καὶ κρίσεις ἐπὶ τοῦ ὄλου βίου τοῦ Μαντιθέου ἀπὸ § 10-20.

Εἰπὲ τὸ νόημα τῆς μεθοδ. ταύτης ἐνότητος.

§ 20. Ὁ Μαντ. δὲν εἶνε ἀξιόμεικτος διότι ἐπολιτεύθη νέος.

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. αἰσθάνομαι = ἐννοῶ, ἀντιλαμβάνομαι. παρατηρῶ. ἀχθομαί τι = ἀγανακτῶ, δυσαρεστοῦμαι κατὰ τινος. ἐν τῷ δήμῳ λέγω = τῷ δήμῳ ὁμιλῶ = ὁμιλῶ εἰς τὸν δήμον ἧσοι ἐνώπιον τοῦ λαοῦ (τῆς Ἐκκλησίας). δοκῶ ἐμαντῶ = φαίνομαι εἰς ἐμαυτὸν = φρονῶ καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος. διατίθεμαι = διατίθεμαι ψυχικῶς. ἐνθυμοῦμαι = ἀναμνησκομαι, ἐννοῶ. ἀναλογίζομαι, ἔχω ὑπ' ὄψει μου. πρῶτον τὰ τῆς πόλεως = πολιτεύομαι. πρβλ. καὶ § 17 καὶ 18. ἅμα μὲν-ἅμα δὲ = συγχρόνως μὲν-συγχρόνως δὲ, ἀφ' ἐνός μὲν-ἀφ' ἑτέρου δὲ. ἐπαίρομαι = παρακινεῖμαι.

ΣΥΝΤΑΞ.-ΕΡΜΗΝ. Ἡδη δέ = τώρα δέ. (ὡς σὰς εἶπω καὶ ἄλλο τι). Διὰ τούτου μεταβαίνει εἰς ἐξέτασιν νέου τινός. τινῶν ἀντικ. τοῦ ἡσθόμην ἀχθομένων μοι. κατηγ. μετοχὴ εἰς τὸ τινῶν. καὶ διὰ ταῦτα. Ἐπεξηγείται ὑπὸ τῆς ἀκολουθοῦσης προτάσεως ὅτι ἐπεχείρησα. Τὸ καὶ διὰ ταῦτα ὅτι = διότι. νεώτερος ἐνν. τοῦ δέοντος, τοῦ συνήθους, τῆς νομίμου ἡλικίας = ἀνήλικος. ὄν. ἐναντιωμ. μετοχὴ = Τώρα δέ, ὡς βουλευταί, ἐνόησα ὅτι τινὲς δυσαρεστοῦνται κατ' ἐμοῦ πρὸς τούτους καὶ διὰ τὸ ἐξῆς, διότι δηλ. ἐγὼ ἂν καὶ εἶμαι νέος ἐτόλμησα (ἐπεχείρησα) νὰ ὁμιλῶ ἐνώπιον (τῆς ἐκκλησίας) τοῦ λαοῦ. τὸ μὲν πρῶτον = κατ' ἀρχάς, μὲν. ἀντιτίθεται τῷ ἔπειτα μέντοι. ἠναγκάσθη ἐνν. ὑπὸ τῶν περιστάσεων. δημηγορῆσαι ἐκ τοῦ ἠναγκάσθη = νὰ ὁμιλήσω δημοσίᾳ, νὰ ἐμφανισθῶ εἰς δημοσίον βῆμα. ὑπὲρ τῶν... = χάριν τῶν ἰδίων (ἀτομικῶν) ὑποθέσεων μου. καὶ ἐμαντῶ δοκῶ. προσωπικὴ σύνταξις. Τὸ καὶ προσθετικόν, τὸ δὲ ἐμαυτῶ δοκῶ διαιεθ. εὐγενὴς ἔκφρασις ἀντὶ τοῦ διετεθέην = ἔπειτα

ἄμωσ νομίζω (φαινομαι εἰς τὸν ἑαυτὸν μου) καὶ ἐγὼ ὅτι διετέθην φιλοτιμότερος τοῦ πρόποντος (με περισσοτέραν φιλοτιμίαν ἀπὸ ὅτι ἦτο ἀνάγκη). Τί δοτ. εἶναι τὸ ἐμαυτῷ εἰς τὸ δοκῶ; Τί γενική εἶναι τοῦ δέοντος; *ἐνθυμούμενος τῶν προγόνων*...κατὰ πρόληψιν (Σ. § 23) ἀντὶ τοῦ ἐνθ υμ ού μ ενος...ὅτι οἱ πρόγονοι οὐδὲν πέπαυνται=διότι ἐνθυμοῦμαι, ὅτι οἱ πρόγ. οὐδὲν ἔχουσι παύσει νὰ πολιτεύωνται. Ἡ εἰδίζ. πρώτασις ὅτι...πέπαυνται εἶναι ἀντιζ. τοῦ ἐνθ υμ. Ἡ δὲ μετγ. πρῶτατοντες κατηγορηματ. εἰς τὸ πέπαυνται (Σ. § 458 δ').—*ὄρων*=διότι βλέπω. *ὑμᾶς νομίζοντας* ἐκ τοῦ ὄρων=ὅτι σεῖς νομίζετε. *λέγειν* ὑποκ. τοῦ χ ρ ή. εἰς δὲ τὸ λέγειν ἐνν. ὑποκ. τὸ τινά. *τοὺς τοιοῦτους μόνους*. ὑποκ. τοῦ εἶναι τὸ δὲ ἀξίους κατηγορ. *τινός*; (ἐκ τοῦ ἀξίους) ἐξαιρεῖ τὴν ἔννοιαν (Σ. § 327 α'). Τίνος γένους εἶναι;=Ἄφ' ἑνὸς μὲν διότι ἐνθυμοῦμαι ὅτι οἱ πρόγονοί μου οὐδὲν ἔχον παύσει νὰ ἀναμειγνύωνται εἰς τὰ πολιτικά (=νὰ πολιτεύωνται) ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι βλέπω ὅτι ὑμεῖς νομίζετε ὅτι μόνοι οἱ τοιοῦτοι (δηλ. οἱ πολιτευόμενοι) εἶναι ἀξιοὶ λόγου τινός (=σπουδαῖοι).—*ὥστε τίς οὐκ ἐπορθεῖται*=τίς οὐκ ἂν φιλοτιμότερον τοῦ δέοντος διαθεθεῖ; Ἢ συμπερασμ. πρῶτ. σημαίνει τὸ συμπεράσμα τοῦ ὄρων ὑμᾶς νομίζοντας...ἀξίους μόνους...ἐκφέρεται δὲ δι' ἐρωτήσεως ἀρητικῶς ἵνα σημαῖν ζωηρότερον τὸ πρᾶγμα (ἀντὶ τῆς καταφατικῆς πάντες ἐπαρθεῖς) εἶναι δ' ἅμα καὶ ἀπόδοσις ὑποθέσεως, διότι τὸ ὄρων εἶναι ὑποθ.=εἰ ὀρή τις. *ἔχοντας* κατηγορ. μετγ. ἐκ τοῦ ὄρων ν=ὥστε τίς βλέπον ὅτι ὑμεῖς ἔχετε τὴν γνώμην ταύτην (θεωρεῖτε δηλ. ἀξίους...μόνους τοὺς τὰ τῆς πόλεως πρᾶττοντας) δὲν ἤθελε παρακινήθῃ=πᾶς βλέπων (ἂν ἤθελε βλέπει) ὅτι ὑμεῖς ἔχετε τὴν γνώμην ταύτην βεβαίως ἤθελε παρακινήθῃ νὰ πρᾶττη καὶ νὰ ὀμιλῇ ὑπὲρ τῆς πόλεως (δηλ. νὰ πολιτεύηται), ἦτοι πᾶς τις ἐκ τῆς τοιαύτης γνώμης ὑμῶν ὠθεῖται εἰς τὴν πολιτικὴν. *ἔτι δὲ*=ἐκτός τούτων (τῶν εἰρημένων δικαιολογιῶν μου).—*Τί αἰτιατ.* τῆς αἰτίας=διατί. *τοῖς τοιοῦτοις* δηλ. τοῖς ἐπιχειροῦσι λέγειν ἐν τῷ δήμῳ. τ. ἔ. τοῖς πολιτευομένοις. Διὰ τοῦ ἔτι δὲ προσθέτει εἰς τὸ πρῶτον ἐπιχείρημα (τίς οὐκ ἂν ἐπαρθεῖς) καὶ ἕτερον τοιοῦτον. Διὰ τῶν ἐρωτήσεων ἐκφράζει ζωηρότερον τὰς ἐννοίας.=Προσέτι δὲ διατί (πῶς) δύνασθε νὰ ὀργίξῃσθε κατὰ τῶν τοιοῦτων ἀνθρώπων; (=δὲν δύνασθε δικαίως νὰ ὀργίξῃσθε κατ' αὐτῶν) διότι δὲν εἶναι ἄλλο κριταὶ περὶ αὐτῶν ἀλλ' ὑμεῖς=ὑμεῖς εἶσθε καὶ αἰτιοὶ τοῦ κακοῦ καὶ κριταὶ αὐτοῦ.—[*Συμπλήρωσ. τὰς προτ. Τί ἡσθόμην*; *Ἐπεχείρησα λέγειν ἂν καὶ συνέβαινε τί*; *Τί ἡγοράσθην καὶ τί δοκῶ*; *Διατί δοκῶ*; *Τί ἐνθυμούμενος*; *Τί οὐ κέπαυνται*; *Διατί ἄλλο δοκῶ*; *Τί ὄρων ὑμᾶς*; *Ὀρῶν ὑμᾶς νομίζοντας...ἀξίους μόνους...οὕτως ὥστε τί ἤθελε γίνε*; *Ἐπὸ τίνα προϋπόθεσιν οὐκ ἂν ἐπαρθεῖς τις*; *Τί ὄρων ὑμᾶς*; *Τίς ὁ λόγος δι' ὃν δὲν δύνασθε νὰ ὀργίξῃσθε κατὰ τῶν τοιοῦτων ἀνθρώπων*;].

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ὁ Μαντίθεος αισθάνεται τὴν κατ' αὐτοῦ δυσαρέσκειάν τινων διότι ἐπολιτεύθη νέος. Ὁ Μαντ. ἠναγκάσθη νὰ πολιτευθῆ νέος διὰ πολλοὺς λόγους (Τίνας ;). Οὐδεὶς λόγος νὰ λυτηθῶσιν οἱ δικασταὶ (βουλευταὶ) τοῦ Μαντιθέου, διότι οὗτος ἐπολιτεύθη νέος, καὶ αὐτοὶ οἱ κρινόντες νῦν αὐτὸν ἐπολιτεύθησαν νέοι.

ΠΡΟΣ.-ΠΡΑΓΜ. *ἤδη δέ-ἐγὼ δέ.* Ὁ Μαντίθεος παρατηρήσας, ὡς φαίνεται, ὅτι τινὲς ἐμέμφοντο αὐτὸν καὶ διότι ἐπολιτεύθη νέος ἀνασκευάζει καὶ ταύτην τὴν μομφὴν τάνυ θαρραλέως, *νεώτερος ὢν.* Οἱ νέοι ἐν Ἀθήναις σπανίως ἀνήρχοντο εἰς τὸ βῆμα τῆς Ἐκκλησίας ἢ τοῦ δικαστηρίου πρὸ τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους. Οἱ δὲ καλῶς ἀνατεθραμμένοι νέοι καὶ ὑπερβαίνοντες τὸ εἰκοστὸν ἔτος ἀπέφευγον ἐπὶ πολὺ ἔτι τὸ βῆμα τοῦτο ἐνίοτε δὲ τὸ πρῶτον προσερχόμενοι ἐξήτιον συγγνώμην. Ἡ τάσις τοῦ νὰ πολιτευῶνται οἱ νέοι οὐ μὴ συμπληρώσαντες τὴν νόμιμον ἡλικίαν παρατηρεῖται καὶ σήμερον δυστυχῶς. Διὸ πολλάκις καὶ σήμερον οἱ τοιοῦτοι ἀποβάλλονται ἐκ τῆς βουλῆς, ἀκυρουμένης τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν. Τὸ ἄτοπον τοῦτο γίνεται ἐφ' ὅσον δὲν τηρεῖται ἡ τῶν ἀρχαίων ἀρχὴ «οἱ μὲν νέοι στρατεύονται οἱ δὲ ἄνδρες βουλευονται». Διὸ βουλευταὶ ἐξελέγοντο τότε οἱ συμπληρώσαντες τὸ 30ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των. *ἠναγκάσθη ὑπὲρ τῶν ἑμαντοῦ.* Διὰ τίνα λόγον ἠναγκάσθη νὰ δημηγορήσῃ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ Ὁ Μαντιθέου δὲν λέγεται ἐνταῦθα. Ἐὰν ὅμως συνδυάσωμεν τὸ ὑπὲρ τῶν ἑμαντοῦ πρᾶγμα τῶν καὶ ἐπὶ τὸ ἐν § 10 διὰ τὰς συμφορὰς τοῦ πατρὸς, δυνάμεθα νὰ συναγάγωμεν ὅτι αἱ συμφοραὶ τοῦ πατρὸς τοῦ ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ δημηγορήσῃ νέος ὢν ὑπὲρ τῆς περιουσίας του, διότι ἠπειλήθη ἴσως δήμευσις κατ' αὐτῆς. δὲν δηλοῦται δὲ ἂν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν τῇ Ἡλικίᾳ ἐδημηγόρησε, διότι καὶ αὕτη δημοσ ἦτο καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ δήμου. *φιλοτιμότερον διατεθῆναι-τῶν προγόνων-πράττοντες.* Ὁ Μαντιθέος καταγόμενος ἐκ πολιτευομένης οἰκογενείας εἶχε τάσιν εἰς τὸ πολιτεύεσθαι καὶ διὰ τοῦτο κυρίως ἐπολιτεύθη πρὸ τῆς νομίμου ἡλικίας. Εἰς τοῦτο ὅμως συνετέλεσε καὶ ἡ σύμπτωσις ὅτι εἶχε πρότερον δημηγορήσει διότι ἐκινδύνευεν ἡ περιουσία του. Παριστᾶ δ' ἑαυτὸν ἐνταῦθα σφόδρα φιλότιμον καὶ ἐπιζητούντα τὸν ἔπαινον τοῦ δήμου ἐν τε τοῖς πολέμοις καὶ ἐν τῇ πολιτείᾳ. *δρῶν ὑμᾶς νομιζόντες-ἐπαρθεῖν.* Ἴνα κάλλιον δικαιολογηθῆ Ὁ Μ. διότι ἐπολιτεύθη νέος ἐπικαλεῖται τὴν παρὰ τοῖς βουλευταῖς ἐτιζατοῦσαν τότε γνώμην ὅτι οἱ καλῶς καὶ εὐτόλμως διοικοῦντες τὴν ἑαυτῶν περιουσίαν καὶ νέοι πολιτευόμενοι θεωροῦνται ἄξιοι ἀρχῶν καὶ ἀξιομάτων καὶ ἔπαινοῦνται καὶ ἐκτιμῶνται. Τοιαύτη ἰδέα ὑπάρχει καὶ σήμερον. Ἐκ τῆς ἰδέας ταύτης ἐνθαρρυνόμενος Ὁ Μαντ. ἐπολιτεύθη νέος καὶ ὑπερηφανεύεται μάλιστα διὰ τοῦτο; *Τὰ γὰρ ἀληθῆ...* Μετὰ παρησίας Ὁ Μαντ. σπεύδει νὰ εἴπῃ ὅτι λέγει τὴν ἀλήθειαν ἵνα προλάβῃ

τήν δυσαρέσκειαν τῶν δικαστῶν, διότι ἡ ἀλήθεια θὰ εἶναι πικρὰ ἐνταῦθα ἀκουομένη. ἐν τῇ Ρητορικῇ τοῦτο λέγεται πα ρ ρ η σ ί α. Διὰ τούτου ὁ Μαντ. ἐπιτηδεῖως κολακεύει τοὺς βουλευτάς (ἐν ᾧ φαίνεται ὅτι ψέγει αὐτοὺς) διότι τιμῶσι μόνον τοὺς περὶ τὰ πολιτικὰ ἀσχολουμένους. λέγει δὲ τοῖς δικασταῖς σχεδὸν τὸ τοῦ Ἰσοκράτους IB' 10 «οἱ μὴ τυχόντες τόλμης ἀτιμότεροι περιέρχονται (=θεωροῦνται) πρὸς τὸ δοκεῖν ἀξιοὶ τινες εἶναι (=ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν) τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ» ἤτοι οἶονεὶ λέγει «Ἐμεῖς ἐκτιμάτε τοὺς τολμηροὺς μόνον τοὺς δὲ ἀτόλμους καὶ δειλοὺς θεωρεῖτε κατωτέρους καὶ τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου! Διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ (ἀφ' οὗ μάλιστα κατάγομαι καὶ ἀπὸ πολιτευομένης οἰκογενείας) ἐπολιτεύθην νέος καὶ τὴν εὐθύνην ἔχετε σεις». Τοῦτο ἦτο ἀληθὲς ἀλλ' ἡ ἀλήθεια αὕτη ἦτο πικρὰ διὰ τοὺς δικαστάς, τοὺς τοιούτους, δηλ. τοὺς δραστηρίους νέους. Ὅπως καὶ νῦν οὕτω καὶ τότε οἱ δραστήριοι νέοι ἐθεωροῦντο ἱκανοὶ νὰ διαχειρισθῶσι καὶ τὰ δημόσια. *Τί ἄχθοισθε ὑμεῖς.* Ἐμεῖς αὐτοὶ διὰ τὴν εἰρημένην γνώμην σας εἰσθε αἴτιοι τῆς τοιαύτης τάσεως τῶν νέων νὰ πολιτεύονται προῶρος. Ὅθεν δὲν δύνασθε δικαίως νὰ κατακρίνητε τοὺς αὐτοὺς ἀφ' οὗ ὑμεῖς εἰσθε δικασταὶ καὶ αἴτιοι τῆς τοιαύτης παραβάσεως. Τοῦτο θὰ ἐγίνετο ἂν ἄλλοι (καὶ οὐχὶ ὑμεῖς) ἐδικάζον περὶ τούτου. Δὲν δύνασθε λοιπὸν νὰ με καταδικάσθε διὰ τοιοῦτον λόγον δι' ὃν καὶ σεις εὐθύνησθε. Ἀλλὰ καὶ οὐδὲν κακὸν ἐκ τούτου γεννᾶται, διότι ἐξ ὑμῶν ἐξαρτᾶται ἢ τε ἐπιδοκιμασία καὶ ἀποδοκιμασία τῶν πολιτευομένων. Ἡ δικαιολογία ὅμως αὕτη δὲν εἶναι ἀποχρῶσα, διότι δὲν πρέπει νὰ δικαιολογῇ τις τὰ κακῶς ἔχοντα διὰ τῶν κακῶς ἐχόντων. Ἐν τούτοις φαίνεται ὅτι καὶ αὕτη ἐλήφθη ὑπ' ὄψει καὶ ὁ Μ. ἠθωώθη.—[*Ἔρωτ.* Ἀπὸ ποίας ἡλικίας ἐπολιτεύοντο οἱ νέοι ἐν Ἀθήναις; Διατὶ ὁ Μαντ. ἐπολιτεύθη προῶρος; Τίς ἰδέα ἐπεκράτει ἐν Ἀθήναις τὸ πάλαι περὶ τῶν δραστηρίων καὶ τολμηρῶν νέων; Δύνανται δικαίως νὰ δικάσωσι τὸν Μαντίδρον οἱ δικασταὶ του διότι ἐπολιτεύθη νέος; Ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δίκης;]

ΚΑΛΛΙΛΟΓ. ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἡ § αὕτη εἶναι ὁ ἐπίλογος τοῦ ὅλου λόγου. Ἐντὶ δ' ὅμως ἐν αὐτῷ νὰ συγκεφαλαιώσῃ ὁ ῥήτωρ τὸν λόγον του καὶ νὰ παρακαλέσῃ τοὺς δικαστάς του, ὡς συνήθως συμβαίνει, νὰ εἶναι ἐπιεικεῖς, διακαιολογῆται διὰ νέαν μομφήν, ἣν ἀπέδωκαν αὐτῷ, διατὶ ἐλ. ἐπολιτεύθη νέος. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ δικαιολογίᾳ ταύτῃ μεταχειρίζεται τρόπον ἀσυνήθη, ἀλαζονικῶς ἀναφέροντες τὰ παραδείγματα τῶν προγόνων του καὶ τὴν πολιτικὴν κρίσιν τοῦ δήμου, εἰς ᾗ στηρίζει τὴν πρόωρον πολιτικὴν του. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐθαδῶς πως φέρεται ὁ Μαντίθ. ἐν τῷ ἐπιλόγῳ, εἰρωνευόμενος τοὺς δικαστάς καὶ σχεδὸν ἀπειλῶν αὐτοὺς ὅτι δὲν δύνανται νὰ καταδικάσωσιν αὐτὸν διὰ τὴν μομφὴν ταύτην, διότι καὶ οἱ ἴδιοι εἶναι ἀξιοὶ τοιαύτης μομφῆς ὡς πολιτευθέντες προῶρος. Ὡστε δυνατόν εἶπεν ὅτι ἡ § αὕτη εἶναι μᾶλλον

προσθήκη νέου επιχειρήματος τεχνηέντως ἐν τέλει ἐπιφερομένου πρὸς κατά-
πληξιν τῶν δικαστῶν ἢ ἐπίλογος. Διὰ τοῦ ἐπιλόγου τούτου ὁ ῥήτωρ δηλοῖ
τεχνηέντως ὅτι τὸ μόνον ἐγκλημα ὅπερ δύναται νὰ ἀποδοθῇ αὐτῷ εἶναι ἡ
μεγάλῃ πρὸς τὸ πολιτεῦσθαι ἐπιθυμία του· ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο πάλιν δὲν
πταίει αὐτὸς ἀλλ' ὁ δῆμος ὁ οὕτω κρίνων τοὺς πολιτευομένους. Ἐκτὸς τῆς
ἀλαζονίας καὶ τοῦ θρασύους τοῦ Μαντιθέου ἐν τῷ ἐπιλόγῳ παρατηρεῖται καὶ
ἡ παρρησία αὐτοῦ, ἣτις εἶναι ῥητορικὸν τέχνασμα.

ΔΙΔΑΓΜ. Εἶναι ὀρθὸν νὰ στηρίξῃ τις τὰς πράξεις του εἰς οἵανδήποτε
κοινὴν γνώμην; Πού κυρίως πρέπει νὰ στηρίζωμεν τὰς πράξεις ἡμῶν;

§ 20. Ζ' μ.εθοδ. κή ἐνότ. ης. Ὁ **ΕΠΙΛΟΓΟΣ** τοῦ λόγου.
Ὁ Μαντίθεος ἀνήκει εἰς πολιτευομένην οἰκογενεῖαν.

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΟΛΟΥ

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ. Ὁ Μαντίθεος ἀποδεικνύει ψευδῆ τὸν ἰσχυρισμὸν
τῶν κατηγορῶν ὅτι ἡ ἐπιτομή ἐγένετο ὡς ἵππευς τοὺς τριάν-
τα, διότι 1) αὐτὸς ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας μόνον 5 ἡμέρας
πρὸ τῆς καταλήψεως τοῦ Πειραιῶς 2) τὸ ὄνομά του δὲν εὐρίσκετο ἐν
τῷ κῆρος ἔχοντι καταλόγῳ τῶν φυλάρχων 3) ὁ βίος του καὶ ὡς ἰδιώ-
του καὶ ὡς στρατιώτου δὲν συνῆδε πρὸς τὴν κατηγορίαν. Διὰ τὸ ὅτι δὲ
εἶχε μεγάλην πρὸς τὸ πολιτεῦσθαι κλίσην δὲν πταίει αὐτὸς ἀλλ' ὁ
δῆμος μὴ ἔχων καλὴν βᾶσιν ἐν τῇ ἐκτιμῇσει τῶν πολιτευομένων.

ΚΡΙΣΕΙΣ. 1. Ἡ ἀπολογία τοῦ Μαντιθέου εἶναι ἀρκούντως πειστική. Ἡ
σαφὴς διήγησις τῶν πράξεων αὐτοῦ καὶ ὡς πολίτου καὶ ὡς στρατιώτου ἀπο-
δεικνύει ὅτι οὐδόλως δύναται νὰποδοθῇ αὐτῷ ὑπόνοια κακοῦ φρονήματος
ἀλλὰ τοῦναντίον ὅτι οὗτος διὰ τὰς πρὸς τὸν δῆμον εὐεργεσίας αὐτοῦ ἐδικαιοῦτο
νὰ ἀξιωθῇ τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος. Ὁ χαρακτήρ τοῦ Μαντ. εἶναι ἐξαι-
ρετος τὸ δ' ὄνομα αὐτοῦ μόνον ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ λόγου κεῖται.

2. Ὁ λόγος εἶναι βραχύς καὶ ἄνευ σπουδαίων ῥητορικῶν σχημάτων, γνω-
μικῶν καὶ Ἀττικῆς χάριτος· ἐτι δὲ εἶναι τραχύς, ἀλαζονικός καὶ σχεδὸν προ-
κλητικός, διότι καὶ ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀπαγγέλλοντος αὐτὸν ἦτο ἀρχαιότροπος
καὶ στρατιωτικός. Τοιοῦτον ὕφος ἤρμοξεν ἐν τῷ στόματι νέου ἀριστοκρατικοῦ,
τολμηροῦ καὶ ἀτρομήτου στρατιώτου συνειδότης τὴν τε ἀτομικὴν ἀξίαν καὶ
τὰς οἰκογενειακάς αὐτοῦ παραδόσεις καὶ καταφρονούντος τὴν κοινότητα καὶ
τοὺς λεπτὰς τρόπους τῶν ἐκτεθειμένων συνηλιζιωτῶν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο
καὶ τὸ τέλος τοῦ λόγου εἶναι ταχύ, ἀπότομον ἀπέριττον καὶ ἀληθῶς στρατιω-

τικόν, ὡς ὁ πᾶς λόγος, ἀνταποκρινόμενον εἰς τὸ ἦθος τοῦ ῥήτορος. Αἱ δ' ἀρεταὶ τοῦ λόγου εἶναι ἡ συντομία, ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ ἠθοποιία, δι' ἣν μάλιστα ἐθεωρήθη ὡς εἰς τῶν πρώτων λόγων τοῦ Λυσίου.

3. Ἀλλὰ καὶ ἡ οἰκονομία (τεχνικὴ μορφή) τοῦ λόγου εἶναι ἄτεχνος. Εἰς τὸ θρασὺ καὶ παράδοξον προοίμιον (§ 1 καὶ 2) καὶ τὴν ἐγωϊστικὴν πρότασιν (§ 3) ἐπικολουθεῖ ὁ βραχὺς δισχυρισμὸς τῶν ἐναντίων (§ 4-9), ἡ ἀπόδειξις ὅτι καὶ ὁ ἰδιωτικὸς καὶ ὁ δημόσιος βίος τοῦ δοκιμαζομένου δὲν καθιστῶσιν αὐτὸν ἀνάξιον τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιωματοῦ (§ 9-20) καὶ τέλος ἀντὶ ἐπιλόγου ἡ ἔκθεσις τῶν παραδειγμάτων τῶν προγόνων του καὶ τῆς ἐπικρατούσης ἰδέας περὶ πολιτικῆς, ἐφ' ὃν ὁ ἀπολογούμενος ἐστήριξε τὴν πρόωρον εἰς τὰ πολιτικὰ ἀνάμειξίν του.

ΣΥΓΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ 1. Ἐνωσον πάσας τὰς μεθοδικὰς ἐνότητας τοῦ λόγου καὶ διηγήθητι συντόμως ὅλον τὸν λόγον.

2. Διάκρινον τὸ προοίμιον, τὴν διήγησιν, καὶ τὸν ἐπίλογον τοῦ λόγου καὶ χαρακτηρίσον αὐτά.

3. Διαίρεσον τὴν διήγησιν εἰς τὰ μέρη αὐτῆς.

4. Εἰπέ τί παρατηρεῖς ὡς πρὸς τὸν ὅλον λόγον καὶ ὡς πρὸς τὴν οἰκονομίαν αὐτοῦ.

5. Εἰπέ τὰ σπουδαιότερα πραγματικὰ γεγονότα, τὰ ἀξιολογώτερα ῥητορικὰ τεχνάσματα καὶ τὰ ὑψηλότερα διδάγματα τοῦ λόγου τούτου.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΣ. Ποῦ, πότε καὶ διατί κατηγορήθη ὁ Μαντιθεός; Τί ἀπέδειξεν ἀπολογούμενος ὁ Μαντιθεός καὶ διὰ τίνων ἐπιχειρημάτων; Πότε ἐγένετο ἡ ἀπολογία αὐτοῦ Μαντιθέου, ὑπὸ τίνος ἐγράφη καὶ ὑπὸ τίνος ἀπηγγέλη; Τί ἀπολογία εἶναι αὕτη, τί λόγος εἶναι οὗτος καὶ τίς ἡ οἰκονομία αὐτοῦ.

ΣΥΓΓΡΗΣΙΣ. Καὶ παρ' ἀρχαίοις ἐγένοντο, ὡς καὶ νῦν, ἐνστάσεις τοῦ κύρους ἐκλογῆς βουλευτοῦ, ἃς ἐξεδίκαζεν ἡ βουλή. Αἱ συμπάθειαι αἱ ἀντιπάθειαι τῶν πολιτευομένων δὲν ἔλειπον καὶ τότε, πολλάκις δὲ καὶ αὐταὶ καὶ ἡ προσωπικότης τῶν βουλευτῶν ἐλαμβάνοντο, ὑπ' ὄψιν ὡς καὶ σήμερον συμβαίνει, παραβλεπομένων τῶν τύπων. Τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα καὶ ἡ κληρονομικὴ πολιτικὴ καὶ ὁ πλοῦτος ἐθεωροῦντο καὶ τότε, ὡς καὶ νῦν, πολιτικὰ κεφάλαια χωρὶς ὅμως νάπολλεῖωνται τῆς πολιτικῆς καὶ νέοι δραστήριοι καὶ ἱκανοί. Τὰ στρατιωτικὰ ἀνδραγαθήματα καὶ αἱ κοινωνικαὶ καὶ οἰκογενειακαὶ ἀρεταὶ ὡσαύτως ἐλαμβάνοντο ὑπ' ὄψιν καὶ τότε ὡς καὶ νῦν καὶ ἐν γένει ὁ πολιτικὸς, κοινωνικὸς, οἰκογενειακὸς κλπ. βίος τῶν ἀρχαίων ἐν πᾶσι σχεδὸν ἦτο ὁμοίος τῷ νῦν τοιοῦτῳ βίῳ ἡμῶν.

ΕΠΑΝΑΛΗΨΙΣ. Διηγήθητι γραπτῶς ἢ προφορικῶς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ λόγου τούτου ἐν λεπτομερείᾳ ἐπὶ τῇ βάσει πάντων τῶν εἰρημένων.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΔΙΚΗΜΑΤΩΝ

§ 1. Ἡ δῆθεν περι τὸ λέγειν ἀπειρία τοῦ ὁμιλοῦντος.

ΛΕΞΕΙΣ ΦΡΑΣΕΙΣ. *ἀξιόσ τιός εἰμι* = ἔχω ἀξίαν τινά, ἀξίω *κάτι τι*. *λέγω* = ὁμιλῶ, δημηγορῶ. *τοσοῦτου δέω* = χρειάζομαι (ἀπέχω, μοί λείπει) τόσον νά... ὥστε. — *Τὰ προσηκόντα* = τὰ πρόποντα. *ικανός εἰμι* = ἔχω τὴν ἰκανότητα, δύναμαι. *ἀδύνατός εἰμι* = δὲν ἔχω τὴν ἰκανότητα, ἀδυνατῶ. *τὰ δέοντα* = τὰ ἀναγκαῖα. *Τὰ πεπραγμένα τινι* = αἱ πράξεις τινός. *σκοποῦμαι* = σκέπτομαι, ἐξετάζω. *διαδικασία* = ἡ μετὰ τινος δίκη περὶ ἀντιποίησης περιουσίας.

ΣΥΝΤΑΞΙΣ-ΕΡΜΗΝΕΙΑ. *Ἴσως-δύνασθαι*. Σύνταξον ὧδε: Ἴσως τινὲς ἠγοῦνται με διὰ τὸ βούλεσθαι εἶναι ἀξιόν τινος δύνασθαι ἂν καὶ εἰπεῖν μᾶλλον ἐτέρου="Ἴσως τινὲς... νομίζουσιν ὅτι ἐγὼ ἐπειδὴ θέλω νά ἔχω ἀξίαν τινά θά ἠδυνάμην (διὰ τοῦτο) καὶ νά ὁμιλήσω καλύτερον ἄλλου τινός. Τὸ με εἶναι ὑποκ. τῶν ἀπαρεμφ. πάντων ἰδ. Σ. § 449 β' (1), τὸ δὲ διὰ τὸ βούλεσθαι σημαίνει αἰτίαν. *με δύνασθαι ἂν* = ὅτι ἐγὼ δυναίμην ἂν (Σ. § 447). Τὸ ἀπαρέμφ. τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἡ γ ο ὦ ν τ α ι, τὸ δὲ εἰ π ε ἰ ν ἐκ τοῦ δ ὦ ν α σ θ α ι καὶ τὸ εἶ ν α ι ἐκ τοῦ β ο ὦ λ ε σ θ α ι. Τί εἶναι τὸ δ ι κ α σ τ α ἰ εἰς τὸ ἄνδρες (Σ. § 55); — *καὶ εἰπεῖν* τὸ κ α ἰ ἐπιδοτικόν = ...ἀκόμη καὶ νά εἶπω. *ἐτέρου* τί γενικὴ (Σ. § 91); — *ἐγὼ δέ...* = ἐγὼ δὲ τοσοῦτου δέω εἶναι ἰκανός λέγειν περὶ τῶν μὴ προσηκόντων = ἄλλ' ἐγὼ τόσον πολὺ ἐπέχω ἀπὸ τοῦ νά δύναμαι νά ὁμιλῶ περὶ τῶν μὴ προπόντων ὥστε... Τὸ δέω ἐπίθετα προσωπικῶς (Σ. § 472). Πόθεν ἐξαρτᾶται τὸ εἶ ν α ι (ἰ κ α ν ὄ σ) πόθεν τὸ λ έ γ ε ι ν; Τί ὄρος εἶναι τὸ ἰ κ α ν ὄ σ; ὥστε *δέδοικα μὴ ὦ ἀδύνατος εἰπεῖν τὰ...* = ὥστε φοβοῦμαι μήπως δὲν ἔχω τὴν ἰκανότητα νά εἶπω τὰ πρόποντα (ἀκόμη) καὶ περὶ ὅσων μοί εἶναι (ἀπολύτως) ἀναγκαῖον νά ὁμιλῶ. Περὶ τῆς συμπερ. προτ. ἰδ. Σ. § 415 α', περὶ δὲ τῆς ἐξ αὐτῆς ἐξαγομῆνης πλαγ. ἐρωτημ. μ ἢ ὦ... Σ. § 410. — Τὸ λ έ γ ε ι ν ὑποκ. τοῦ ἀ ν α γ κ α ἰ ὄ ν έ σ τ ι (Σ. § 470). — *οἦν* δηλοῖ τὸ πραγματικὸν συμπέρασμα τῶν ἠγομένων, τὸ δὲ με ν εἶναι βεβαιωτικόν = Νομίζω λοιπὸν (τούτων οὕτως ἐχόντων) βεβαίως. *ἂν διηγῆσθαι* ἢ ὑπόθεσις τοῦ ο ἶ ο μ α ι ὕ μ ᾱ σ ε ὕ ρ ἡ σ ε ι ν = ἂν διηγηθῶ... νομίζω ὅτι σεῖς θά εἴρητε... Πόθεν ἐξαρτᾶται τὸ ε ὕ ρ ἡ σ ε ι ν καὶ διατί ἐτέθη κατὰ μέλλοντα (Σ. § 446 β' σημ. α'); —

(1) Καὶ ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ αἱ συντακτικαὶ παραπομπαὶ γίνονται εἰς τὸ μόνον ἐγκυκλιζόμενον τοῦ Κράτους συντακτικὸν Κατεβαλῆ (1910).

τὰ πεπραγμένα ἡμῶν=πάντα τὰ ὑφ' ἡμῶν (ἐμοῦ καὶ τοῦ πατρός μου) πεπραγμένα=πάσας τὰς πράξεις μας. Τί εἶναι ἡ δοτ. ἡ μὲν εἰς τὸ πεπραγμένα (Σ. § 160 β');—*ἐκείνου* δηλ. τοῦ Ἐράτῃου. Εἶπεν ἐκεῖνο διότι εἶχεν ἀποθάνει ἤδη ὁ Ἐράτῃου. *ἐξ αὐτῶν* δηλ. τίνων; *ἂ προσήκει*. Ἡ ἀναφορ. πρότασις εἶναι ἀντικ. τοῦ εὐρήσειν=ἐκεῖνα τὰ ὅποια πρέπει (ἢ καὶ ὡς πλαγ. ἐρωτηματ.=τίνα πρέπει) νὰ ἐξετάσῃτε προκειμένου περὶ τῆς διαδικασίας (δίκης) ταύτης. Τὸ μὲν σκέψασθαι εἶναι ὑποκ. τοῦ προσήκει (Σ. § 470), τοῦ δὲ σκέψασθαι ὑποκ. ἐνν. τὸ ὑμᾶς.—*οὖν* τὸ πραγματικὸν συμπέρασμα τοῦ οἴομαι ὑμᾶς εὐρήσειν... [*Συμπλήρωσον τὰς κυρίας προτάσεις διὰ τῶν δευτερευουσῶν ὡδε*: *Διαιτῆσονται τινες*; *Τί βούλεσθαί με*; *Τί ἡγοῦνται τινες*; *Τί δύνασθαι ἄν με*; *Τί δέω τοσοῦτου*; *Τοσοῦτον δέω ἱκανὸς εἶναι λέγειν ὥστε* ποῖον εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα; *Τί δέδοικα*; *Ἄδύνατος ὦ τί*; *Ὑπὸ τίνα προϋπόθεσιν οἴομαι ὑμᾶς εὐρήσειν*; *Τί εὐρήσεις ὑμᾶς* ;]

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ὁ ὁμιλῶν εἰκάζει τὴν περὶ ἑαυτοῦ γνώμην τινῶν—Δηλοῖ ὅτι δὲν ἔχει ῥητορικὴν ἱκανότητα—Ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι πρέπει νὰ διηγηθῇ τὴν ὑπόθεσιν τῆς διαδικασίας ὅλης ἐξ ἀρχῆς καὶ προκαλεῖ τὴν προσοχὴν τῶν δικαστῶν εἰς τοῦτο.

ΠΡΟΣΩΠΙ-ΠΡΑΓΜ. *Δικασταί.* Οἱ δικασταὶ ἐνταῦθα εἶναι Ἡλιασταί, συμπαρακάθηται ὁμως μετ' αὐτῶν καὶ οἱ σύνδικοι, διότι ἐν τῇ δίκῃ ταύτῃ πρόκειται περὶ δημεύσεως τῆς περιουσίας ἰδιώτου ὑπὸ τοῦ δημοσίου (Πρβλ. Εἰσαγ. Θ').—*ἄξιον εἶναι.* Ὁ ὁμιλῶν ἐνταῦθα μετὰ μετριοφροσύνης διμλεῖ περὶ τῆς ἐν τῇ Κοινωνίᾳ θέσεώς του, ἥτις, ὡς φαίνεται, εἶναι ἀρχετὰ σπουδαία ἔνεκα τῶν ὑπὲρ τῆς πόλεως δαπανῶν του. Οὗτος ἐνταῦθα ἀρχεταὶ ἀπὸ τῆς ἑαυτοῦ συστάσεως λέγων ὅτι ἔργον μὲν εἶναι ἀγαθὸς πολίτης λόγῳ δὲ οὐδὲ διὰ τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα εἶναι ἐπιτήδειος. *δύνασθαι καὶ εἰπεῖν.* Ὁ ὁμιλῶν ἐπιτήδης λέγει οἷα παρ' ὄλην τὴν ἄλλην ἀξίαν του δὲν ἔχει τὴν ἱκανότητα τοῦ λέγειν. Τίς εἶναι ὁ ὁμιλῶν ἐνταῦθα θέλει φανῆ εὐθὺς κατωτέρω ἐν § 2. Παρατηρητέον ἐνταῦθα ὅτι οὐδεμίαν σχεδὸν διαφορὰν ὑπάρχει μετὰ τῆς βουλήσεως (βούλεσθαι) καὶ τῆς δυνάμεως (δύνασθαι).—*τῶν μὴ προσήκοντων.* Τὰ μὴ προσήκοντα ἀναφέρονται εἰς τὸ μᾶλλον ἐτέρον καὶ εἶναι τὰ ἀνάρμοστα εἰς φιλαλήθη καὶ εἰλικρινῆ ἄνθρωπον, ἥτοι τὰ ῥητορικὰ τεχνάσματα, δι' ὧν πολλάκις οἱ ἐπιτήδαιοι ῥήτορες διαστρέφουσι τὴν ἀλήθειαν εἰς βάρος τοῦ ἀντιπάλου των. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ ὁμιλῶν ἐνταῦθα ὑποκρίνεται τὸν ἄπειρον ἐπιτήδης ἵνα δείξῃ ὅτι δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἐπιτηδείων καὶ σχεδὸν λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ νομίσωσιν οἱ δικασταὶ ὅτι αὐτὸς ἀγωνίζεται ὡς εὐγλωττός τις νὰ λάβῃ τὰ τοῦ δημοσίου πράγματα παριστάνων αὐτὰ ὡς ἰδικά του. *περὶ ὧν ἀναγκαῖον.* Ἀναγκαῖα καὶ ἀπαραίτητα ἐν τινι δίκῃ, ἐν ἀντι-

θέσει πρὸς τὰ μὴ προσήκοντα, εἶναι τὰ σπουδαιότερα πραγματικά γεγονότα τῆς ὑποθέσεως, ἄνευ τῶν ὁποίων δύναται νὰ ζημιωθῇ ὁ διάδικος. Ὁ ἄπειρος καὶ ἄτεχνος διάδικος καὶ ἐκ τούτων παραλείπει πολλά, ἐν τῷ ὁ ἔμπειρος καὶ εὐγλωττος ῥήτωρ δημιουργεῖ πολλάκις καὶ ἴδια πρὸς ὠφέλειαν τοῦ πελάτου του. **δέω-δέοντα.** Παιγνίδιον μεταξύ λέξεων, αἵτινες ὁμως τὰ μέγιστα διαφέρουσι κατὰ σημασίαν ἐνταῦθα. **πάντα τὰ πεπραγμένα.** Ὁ ὁμιλῶν νομίζει ὅτι πρέπει νὰ διηγηθῇ ὅλην τὴν ὑπόθεσιν τῆς μεταξύ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀρχικοῦ ἀντιδίκου τοῦ Ἐράτωνος (§ 2) δίκης, ἵνα ἐκ ταύτης κρίνωσιν αὐτοὶ οἱ δικασταὶ ἀφ' οὗ αὐτὸς στερεῖται τῆς ῥητορικῆς τέχνης. **καὶ τοὺς παῖδας.** Ἀναφέρει καὶ τούτους, διότι οἱτοὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς τῶν Ἐράτωνος διαδέχονται καὶ ἀντικαθιστῶσιν αὐτόν. **ἃ προσήκει.** Διὰ τούτου ζητεῖ ὁ ὁμιλῶν νὰ μὴ ἀδικήσωσιν αὐτὸν οἱ δικασταὶ. **τῆς διαδικασίας.** Τῆς μεταξύ τοῦ ὁμιλοῦντος καὶ τοῦ δημοσίου δίκης ταύτης. Ἐκ τούτου καὶ ἐκ τοῦ ἐν § 10 τὸ διαδίκασμα φαίνεται ὅτι ἡ παρούσα δίκη εἶναι διαδικασία μεταξύ ιδιώτου ὡς τρίτου ἀπαιτητοῦ καὶ τοῦ δημοσίου. Διὸ καὶ ἡ ἐπιγραφή τοῦ λόγου δύναται νὰ γίνῃ «περὶ δημοσίου διαδικάσματος».

ΚΑΛΛΙΛΟΓ. ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἡ § αὕτη εἶναι τὸ προοίμιον τοῦ λόγου μεθ' ἱκανῆς δὲ τέχνης προοιμιάζεται ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ. Ἡ τεχνηέντως γενομένη ὑποτίμησις τῆς ἀξίας του, ὁ διὰ τοῦ ἴσως δισταγμὸς αὐτοῦ, ἡ παραδοχὴ τῆς ιδέας ὅτι στερεῖται ῥητορικῆς ἱκανότητος καὶ ἡ ἀφελὴς γνώμη ὅτι πρέπει νὰ διηγηθῇ τὴν ὑπόθεσιν ὅλην λεπτομερῶς ὡς τις ἄπειρος, εἶναι τεχνάσματα, δι' ὧν προκαλεῖ τὴν εὐμενῆ ἀκρόασιν τῶν δικαστῶν. Ἄλλ' ἡ μεγαλύτερα τέχνη ἐγκτεται ἐν τῷ «τῶν μὴ προσήκοντων», δι' οὗ ὑποβάλλει τὴν ιδέαν ὅτι θὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν γυμνῆν, διότι δῆθεν δὲν γνωρίζει τὴν ῥητορικὴν τέχνην. Διὰ τούτων προδιαθέσας ἀρκούντως τοὺς δικαστὰς προβαίνει εὐθὺς εἰς τὴν διήγησιν τῆς ὑποθέσεως. Τὸ προοίμιον εἶναι ἀφελὲς καὶ βραχὺ ἀλλὰ πολὺ τεχνικόν. Παρατήρησον ἐνταῦθα καὶ παιγνιδίον τῶν λέξεων δέω-δέομαι.

ΔΙΔΑΓΜΑ. Ἔσο πάντοτε εὐλικρινής. [Εἰπέ τὸ νόημα τῆς § ταύτης].

§ 1 Α' μεθοδικῆ ἐνώτης. Τὸ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ τοῦ λόγου.
Προδιάθεσις τῶν δικαστῶν.

§ 2. Τὸ δάνειον τοῦ ἀρχικοῦ ὀφειλέτου.

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. *δανείζομαι* = λαμβάνω χρήματα ἐπὶ τόκῳ (δανει(α)κά), τὸ δὲ *δανείζω* = δίδω χρήμ. ἐπὶ τόκῳ (τοκίζω). *τάργυριον* = τὰ χρήματα. *ἐναντίον* = ἐνώπιον. *παρέχομαι μάρτυρας* = προσάγω (φέρω) μάρτ. ὑπὲρ ἑμαυτοῦ (Σ. § 110). — *παραγίνομαι τινι* = παρευρίσκομαι, εἶμαι παρὸν εἰς τι. *μαρτυρεῖ(ῶ)* = γίνομαι (χρησιμεύω ὡς) μάρτυς. *καλῶ μάρτυρας* = προσκαλῶ μάρτυρας.

ΣΥΝΤΑΞ.-ΕΡΜΗΝ. *ἔδανείσατο* = ἔλαβεν, ἔδανείσθη. *ὅτι ἔλαβε-ὡς ἐδέηθη* ειδικ. προτάσ. ἐξαρτώμεναι ἐκ τοῦ παρ᾽ ἐξομαίμαρτ. = (ἵνα μαρτυρήσωσιν) ὅτι παρέλαβεν (ὁ Ἐράτων)...καὶ ὅτι...*ἐδέηθη δανείσασθαι* = ἔλαβεν ἀνάγκην (ὁ Ἐράτ.) νὰ δανεισθῆ. *ὧν* γεν. συντακτ. τοῦ ἐναντίου = τούτους ἐνόπιον τῶν ὁποίων ἐδόθησαν τὰ χρήματα θὰ προσαγάγω εἰς σᾶς ὡς μάρτυρας. Τὸ μὲν μάρτυρας κατηγορ. τὸ δὲ ὑμῖν καὶ τὸ ἐνν. τοῦ τοῦ ἀντικείμενα (Σ. § 128). — *ἂ ἐχρήσατο ὅσα ὠφελήθη* πλαγ. ἔρωτ. προτ. ἐξαρτώμεναι ἐκ τοῦ διηγῆσονταὶ καὶ μαρτυρῆσουσιν = τίνα χρῆσιν ἔκαμεν αὐτοῦ ὁ Ἐρ. = πῶς μετεχειρίσθη αὐτὸ (τὸ ἀργύριον) καὶ πόσα ὠφελήθη ἐξ αὐτοῦ. Τὸ ἂ = ἄτινα (Σ. § 407 σημ.) εἶναι σύστοιχον ἀντικείμ. τοῦ ἐχρήσατο (Σ. § 133 σημ.). Πῶς συντάσσεται τὸ χρῶμα; *οἱ εἰδότες τε καὶ παραγ.* = οἱ γνωρίζοντες κάλλιον ἐμοῦ καὶ παρόντες (οἱ εἶχον παρευρεθῆ). — *οἷς* = τούτοις ἂ ἔπραττεν = εἰς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐκεῖνος (ὁ Ἐρ.) ἔπραττεν, ἦτοι εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις ἃς ἐνήργει διὰ τῶν δανε(α)κῶν χρημάτων. *ἐμοῦ* β' ὄρος τῆς συγκρίσ. *καὶ μοι...* (δοτ. χαριστ.) = καί, παρακαλῶ, προσκίλει μάρτυρας. πρβλ. καὶ Μαντιθ. § 8. — [*Συμπλήρωσ. τὰς προτ. ὧδε. Παρέξομαι μάρτυρας μαρτυρήσοντας τί; Τί διηγῆσμαι καὶ μαρτυρήσουσιν οἱ εἰδότες καὶ παραγ. (= οἱ μάρτυρες);*].

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Τὸ ἀρχικὸν δάνειον. Ὑπόδειξις μαρτύρων περὶ τοῦ δανείου. Μάρτυρες αὐτόπται θὰ βεβαιώσωσι τὴν χρῆσιν τοῦ δανείου. Πρόσκλησις μαρτύρων.

ΠΡΟΣΩΠ.-ΠΡΑΓΜ. *ἔδανείσατο παρὰ τοῦ πάππου.* Ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι ὁ ὀμίλων ἐνταῦθα εἶναι ὁ κληρονόμος καὶ ἔγγονος τοῦ ἀρχικοῦ δανειστοῦ καὶ ὡς τοιοῦτος εἶναι ἐνάγων (διώκων) ἐν τῇ προκειμένῃ δίκῃ ἐν ἣ πρόκειται περὶ παλαιοῦ τινος δανείου. Ἐναγόμενος δ' εἶναι οὐχὶ ὁ ἀρχικὸς ὀφειλέτης Ἐράτων, ὅστις εἶχεν ἀποθάνει ἤδη, ἀλλ' ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἐρασιφῶν. Δὲν ἐνάγει δ' ὁ ἐνάγων ἤδη τὸν ὀφειλέτην ἀλλὰ τὸ δημόσιον ζήτησιν νὰ ἐκποιήσῃ ἤδη ὅλην τὴν περιουσίαν τοῦ ὀφειλέτου τοῦ Ἐράτωνος, ὡς φανήσεται κατωτέρω. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη τοῦ λόγου, διότι ἡ ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐκποίησης περιουσίας τινὸς διεκδικουμένης καὶ ὑπὸ ἄλλου ἦτο δημόσιον ἀδίκημα. Τὸ δάνειον ἐγένετο τότε σχεδὸν ὅπως καὶ σήμερον, ἐνώπιον μαρτύρων καὶ ἐπὶ ἀσφαλείᾳ δι' ἀποδείξεις (ἰδιωτικῆς ἢ ἐμάρτυρου τ. ἔ. συμβολαιογραφικῆς), δι' ἐνεχύρου κινήτων πραγμάτων ἢ δούλων καὶ δι' ὑποθήκης ἀκινήτων κτημάτων. Ἀλλὰ καὶ καλῇ τῇ πίστει ἐδίδοντο δάνεια. Τὸ περὶ οὗ πρόκειται ἐνταῦθα δάνειον εἶχε γίνεαι διὰ συμβολαίου (§ 3). Ὁ δὲ τότε τὸτε ἦτο συνήθως $12 \frac{9}{10}$ - $16 \frac{9}{10}$, ἐνίοτε δὲ ἀνήρχετο καὶ μέχρι $33 \frac{1}{2}$ ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. — **Ἐρασιφῶντος.** Ἐκ τῶν 3 υἱῶν (§ 3) τοῦ ἀποθανόντος ἀρχικοῦ ὀφειλέτου Ἐράτωνος ἀναφέρει ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ μόνον τὸν Ἐρασι-

φώντα, διότι οὗτος ἦτο ὁ πρεσβύτερος καὶ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ εἶχε διημεύσει τὸ δημόσιον (§ 5).—*ιδλαντον*. Τοῦτο δὲν ἦτο νόμισμα ἀλλ' ὀνομασία χρηματικού ποσοῦ 6 χιλ. δραχμῶν. *παρέξομαι μάρτυρας*. Ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις ἐν ταῖς πολιτικαῖς δίκαις ἐπετρέπετο καὶ τότε καὶ ἐγένετο ἕπως καὶ νῦν ἐνόρκως κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀγορεύσεως ἐπιλαμβανομένου τοῦ ὕδατος τῆς κλειψύδρας. Προσεκαλοῦντο δὲ οἱ μάρτυρες ὑπὸ τῶν διαδίκων διὰ π ρ ο σ κ λ ή σ ε ω ς καὶ ἐτιμωροῦντο ἂν δὲν προσήρχοντο ὡς λιπομάρτυρες. *ὡς ἐχρήσατο ὅσα ὠφελήθη*. Ἦτο ἀνάγκη νλοποδειχθῆ ὄχι μόνον ὅτι ἐδανείσθη τὰ χρήματα ὁ ὀφειλέτης ἀλλὰ καὶ ὅτι ἔκαμε χρήσιν αὐτῶν καὶ ὅτι ἐκέρδισεν ἐξ αὐτῶν, διότι τοῦτο διέθετεν εὐμενέστερον τοὺς δικαστὰς ὑπὲρ τοῦ ἀγωνιζομένου διαδίκου. *οἱ εἰδότες καὶ παραγενε*. Τοιοῦτοι ἦσαν ἐκεῖνοι οἵτινες εἶτε ὡς μάρτυρες, εἶτε ὡς γείτονες, εἶτε ὡς φίλοι, εἶτε ὡς συνεργάται τοῦ Ἐράτωνος ἐγνώριζον βεβαίως κάλλιον τοῦ ἐγγόνου δανειστοῦ (ἐνεκα τῆς ἡλικίας του) καὶ τὰ τοῦ δανείου καὶ τὰς ἐργασίας τοῦ Ἐράτ. καὶ τὰ κέρδη αὐτοῦ *ἔπραττε*. Πρόκειται κυρίως περὶ ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων ἐνταῦθα. *διηγῆσονται*. Δὲν σημαίνει τοῦτο ὅτι θὰ διηγηθῶσι διὰ στόματος, διότι πάντα ἦσαν γεγραμμένα ἵνα μὴ μάτην παρέρχηται χρόνος, οἱ δὲ μάρτυρες ἐπεβεβαίουν αὐτὰ ἀναγινωσζόμενα ὑπὸ τοῦ γραμματέως. Φαίνεται δ' ὅτι ἐνταῦθα αἱ μαρτυρίαι ἦσαν βραχύταται καὶ διὰ τοῦτο οὐδεὶς λόγος γίνεται περὶ κλειψύδρας, ὡς ἀλλαχὸν διὰ τῆς φράσεως «*ναί μοι ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ*». Ἰσως δὲ ἐγένετο μὲν τοῦτο ἀλλὰ δὲν ἀνεγράφη ὡς γνωστόν. *κάλει μάρτυρας*. Τοὺς μάρτυρας ἐν τῷ δικαστηρίῳ προσεκάλει ἵνα προσέλθωσιν εἰς τὸ προεδρεῖον ὁ ὑπηρέτης (νῦν κλητῆρ) τοῦ δικαστηρίου. Καὶ ἂν μὲν τὸ πρῶτον ἐξητάζετο ἤδη ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ὁ μάρτυς ἐξητάζετο προφορικῶς ἀνερχόμενος ἐπὶ τοῦ ποδίου (Μαντ. § 8), ἂν δὲ εἶχεν ἐξετασθῆ καὶ ἐν προανακρίσει, ἡ μαρτυρία του ἐκεῖνη, ἐπὶ γραμματίου γεγραμμένη, προσεκομιζέτο εἰς τὸ δικαστήριον καὶ ἀνεγινώσκετο ὑπὸ τοῦ γραμματέως, τοῦ μάρτυρος ἐπιβεβαιούντος αὐτὴν ἐκ τοῦ προεδρείου ἢ διὰ λόγου ἢ διὰ κλίσεως τῆς κεφαλῆς. Ὁ χρόνος τῆς ἀναγνώσεως τῆς μαρτυρίας ἢ ἄλλου ἐγγράφου δὲν προσμετρεῖτο τῷ ἀγορεύοντι. Διὸ ἐπελαμβάνετο τότε τὸ ὕδωρ τῆς κλειψύδρας. **ΜΑΡΤΥΡΙΑ**. Ἐνταῦθα οἱ μάρτυρες θὰ μαρτυρήσωσι περὶ τε τοῦ δανείου καὶ περὶ τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ ὡς καὶ περὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ ὠφελείας τοῦ Ἐράτ. (δηλ. τὰ ἐν § 2).—*Ἐρωτ*. *Περὶ τίνας πρόκειται ἐν τῇ παρουσίᾳ δίκη; Πῶς ἐγένετο τὸ δάνειον πορ' Ἀθηναίους καὶ ἐπὶ πόσῳ τόκῳ; Τί ἦτο τὸ τάλαντον; Πῶς ἐγένετο πορ' ἄρχαίους ἢ πρόσκληρις καὶ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων; Τί θὰ μαρτυρήσωσιν οἱ μάρτυρες ἐνταῦθα;*].

ΚΑΛΛΙΛΟΓ-ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ διήγησις τοῦ λόγου. Ἡ ἀπλή, σαφὴς καὶ γοργή, ὡς ἔπεσχέθη ἐν τῷ προοίμῳ, διατύπωσις τῶν νοη-

μότων ὀφείλεται καὶ εἰς τὰ πράγματα αὐτὰ ὄντα ἀπλῶς ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Λυσίαν. [ἔγένετο τὸ δάνειον; πόσον ἦτο; ποῖα χρῆσις αὐτοῦ ἐγένετο;].

ΔΙΔΑΓΜ. Ἐπιτρέπεται ἡ τοκογλυφία; [*Εἰς τὸ νόημα τῆς §*].

§ 3. Δικαστικοὶ ἀγῶνες δανειστοῦ καὶ ὀφειλέτου.

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. ἀπολαμβάνω=λαμβάνω τι (ὀφειλόμενον) ὀπίσω. τὰ συγ-
κείμενα.=τὰ συμφωνημένα. τὰ δίκαια πωῶ τινι—ἀποδίδω εἰς τινα πᾶν
ὅ,τι εἶναι δίκαιον. δυνατός εἰμι=δύναμαι. § 1—πράττομαι τινά (ἢ παρὰ
τινός) τι=εἰσπράττω τι παρὰ τινος. ἀστικός; (οὐχὶ ἀστυκός)=ὁ τῶν ἀστών
εἶτε πολιτῶν. συμβολαίου λαχεῖν τινι=ἐνάγειν εἶτε καλεῖν τινα εἰς τὸ δικασ-
τήριον ἕνεκα συμβολαίου, κάμνειν κλησὶν εἰς τινα δυνάμει συμβολαίου.
ἐπιδημ(έ)ω=εἶμαι ἐν τῇ πατρίδι μου. Ὁσαύτως καὶ ἐν δ η μ ὦ. Τούναντιον
δὲ ἀ π ο δ η μ ὦ=εἶμαι εἰς τὰ ξένα. καταδικάζουσι τινος (μέσ. περιποιητ.
διάμεσον)=καταδικάζω τινά ἐν τῷ δικαστηρίῳ (πρὸς ὀφειλείαν μου διὰ τῶν
δικαστῶν).

ΣΥΝΤΑΞ.-ΕΡΜΗΝ. ἕως ἔζη=ἐν ὅσῳ ἔζη ἐλαμβάνομεν τοὺς τ. καὶ ὅ,τι
ἄλλο εἶχομεν συμφωνήσει ἐν τῷ συμβολαίῳ. ἐπειδὴ δέ...=ἀλλ' ἀφ' οὗ ἀπέ-
θανεν ἀφήσας (ὡς κληρονόμους). Τὰ κύρια ὀνόματα εἶναι ἐπεξηγήσις τοῦ τ ρ ε ἰς
οὗτοι δηλ. τίνες; οὐδὲν (ἐκ) τῶν δικαίων=οὐδὲν δίκαιον (καμίαν ὑποχρέ-
ωσιν) ἀπέδιδον πλέον εἰς ἡμᾶς (ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου). ἐν τῷ πολέμῳ.=
κατὰ τὸν πόλεμον. (ἐν ὅσῳ διήρκει ὁ πόλ.). Τί σημαίνει ὁ προσδιορισμ. (Σ. §
149 γ'); διότι οὐκ ἦσαν δίκαια=ἐπειδὴ δὲν ἐγίνοντο δίκαια (διακοπεῖσθαι ἕνεκα
τοῦ πολέμου). ἐπειδὴ ἐγένετο=ἀλλ' ἀφ' οὗ ἐγένεν εἰρήνη (ἔπαυσεν ὁ πόλε-
μος.—ὅτε περ πρώτον=καὶ ἀκριβῶς (εὐθύς) ὅτε πρώτην φορὰν (μετὰ
τὸν πόλεμον) ἐγίνοντο (ἐπανελαμβάνοντο) αἱ δίκαια τῶν ἀστών (τῶν κατοίκων
τῆς πόλεως). Ἡ χρον. αὕτη πρότασις προσδιορίζει ἀκριβέστερον τὴν προη-
γουμένην ἐ π ε ἰ δ ἡ ἔ γ έ ν ε τ ο. λαχῶν τῷ Ἐρασιστράτῳ...τοῦ συμβολαίου=
καλέσας (ἐναγαγὼν) ὁ πατήρ μου τὸν Ἐρασιστράτον εἰς τὸ δικαστήριον δυ-
νάμει τοῦ (δανειστικοῦ) συμβολαίου (των) δι' ὅλον τὸ ὀφειλόμενον ποσόν. Ἡ
γενικ. ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐνν. δ ἰ κ η ν, τὸ δὲ π α ν τ ὸς ἀντιτίθεται τῷ Ἐρα-
σιστράτῳ, ὅστις εἶναι εἰς. ὅσπερ ἐνν. Ἐρασιστράτος. τῶν ἀδελφῶν=ἐκ τῶν
3 ὀφειλέτῶν ἀδελφῶν, Ἐρασιφώντος, Ἐράτωνος καὶ Ἐρασιστράτου. κατεδι-
κάσατο ἐνν. αὐτοῦ=κατεδίκασεν αὐτὸν ἦτο ἐκέρδισε τὴν δίκην πείσας τοὺς
δικαστὰς περὶ τοῦ δικαίου του. ἐπὶ Σ. ἄρχοντο;=ὅτε ἦτο ἄρχων ἐπόνυμος
ὁ Σελ. Τί σημαίνει ἡ γενικὴ (Σ. § 149 γ'); τούτων=περὶ τούτων δηλ. τῶν ἐν
τῇ § 3 εἰρημένων. Καὶ μοι κάλει. ἰδ. § 2—[Συμπλήρωσ. τὰς προτ. Ἐως
πότε ἀπελαμβάνομεν; Πότε οὗτοι οὐδὲν...ἐποιοῦν; Γιατί οὐκ ἦμεν δυνατοί;

Κατὰ τίνα χρόνον, πότε ακριβῶς καὶ ἀφ' οὗ ἔγινε τί, καταδικάσατο ὁ πατήρ; Τίτι Ἐρασιστράτῳ λαχὼν ὁ πατήρ;].

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Πληρωμὴ τῶν τόκων τῷ δανειστῇ ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου. Κατακράτησις τῶν τόκων ὑπὸ τῶν κληρονόμων τοῦ ὀφειλέτου. Οὐδεμία δικαστικὴ πρᾶξις ἐγένετο κατὰ τὸν πόλεμον. Μετὰ τὸν πόλεμον ὁ πισω-
της καταδικάζει τὸν ἕνα κληρονόμον τοῦ ὀφειλέτου δι' ὄλον τὸ χρέος. Ἐπό-
δειξις καὶ πρόσκλησις μαρτύρων.

ΠΡΟΣΩΠ-ΠΡΑΓΜ. τὰ *συγκείμενα*. Αἱ ἐν τῷ συμβολαίῳ περιλαμβα-
νόμεναι συμφωνίαι, οἷον νὰ δίδῃ ὁ ὀφειλέτης σὺν τῷ τόκῳ καὶ μέρος τοῦ
κεφαλαίου ἢ ἄγοῦ ἐπικαρτίαν ἢ ἄλλα πράγματα εἴτε ὡς τόκον εἴτε ὡς
κεφάλαιον κλπ. Ταῦτα κατωτέρω καλεῖ τὰ *δίκαια*. Ἐράτων. Παρ' ἀρ-
χαιοῖς ὁ υἱὸς ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς συνήθως· παρ' ἡμῖν ζῶντος τοῦ
πατρὸς σπανιότατα γίνεται τοῦτο καὶ διη παρὰ τοῖς βασιλεῦσι, μόνον δὲ ἂν
ἀποθανόντος τοῦ πατρὸς ὑπάρχη υἱὸς ἀβάπτιστος λαμβάνει πάντοτε τὸ ὄνο-
μα τοῦ πατρὸς του. Ὡσαύτως παρ' ἀρχαίοις κατ' ἔθος ὡς καὶ παρ' ἡμῖν ὁ
πρῶτος υἱὸς ἐλάμβανε τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς πάπου. τῶν *δικαίων*. Πᾶν
ὅτι ὁ ὀφειλέτης ἔδιδε τῷ δανειστῇ ἦτο δίκαιον, διότι ἐδίδετο ἕνεκα ὀφειλῆς
συμφωνίας, διὸ ἡ καθυστέρησις αὐτοῦ ἐτιμωρεῖτο. Οἱ υἱοὶ τοῦ ἀρχικοῦ ὀφει-
λέτου Ἐράτωνος ἀσεβούντες πρὸς τὸν ἀποθανόντα πατέρα αὐτῶν καὶ πρὸς
τοὺς νόμους ἔπαυσαν τὸν πληρώνειν τὸν τόκον καὶ τὰς ἄλλας συμφωνίας τοῦ
πατρὸς των πρὸς τὸν δανειστὴν. ἐν τῷ *πολέμῳ*. Ἐνταῦθα ἔννοε τὸν Πελο-
πονν. πόλεμον 431—404 π. Χ. μάλιστα δὲ τὸν Δεκελεικὸν καὶ τὴν ἔπειτα ἀρ-
χὴν τῶν 30 καὶ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον (412—403). *οὐκ ἦσαν δίκαι*. Ἐν
καίρῳ σπουδαίου πολέμου οἷος ὁ Πελοπονν. πᾶσαι αἱ δίκαι διεκόπτοντο καὶ
τότε ὅπως καὶ σήμερον, ἦτοι ἐκηρύσσεται τὸ λεγόμενον *δικαιοστάσιον*,
ὅπερ ἔληγεν ἅμα τῇ λήξει τοῦ πολέμου. *ὅτε περ πρῶτον*. Τοῦτο δηλοῖ ὅτι ὁ
πατήρ τοῦ διαδίκου ἐποφελήθη τὴν πρώτην ἐπιστάσαν εὐκαιρίαν ἵνα διεκδι-
κῆσῃ τὰ δικαιώματά του. *αἱ ἀστικά δίκαι*. Αἱ μεταξὺ ἀστῶν δίκαι ἐδικά-
ζοντο πάντοτε ἐν τῇ Ἡλιαίᾳ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν θεομοιτητῶν. *λαχὼν*. Ἡ
ἡμέρα τῆς εἰκῆς ὠρίζετο διὰ κλήρου. Ὡσαύτως διὰ κλήρου ὠρίζετο καὶ ἡ
σειρὰ τῆς ἐκδικάσεως ὑποθέσεώς τινος καὶ οἱ δικάσοντες δικασταί. *ὁ πατήρ*.
Τὴν πρώτην ἀγωγὴν περὶ τοῦ δανείου ἔκαμεν οὐχὶ ὁ νῦν ἐνάγων ἀλλ' ὁ πατήρ
αὐτοῦ, ὅστις ἐνταῦθα δὲν παρίσταται εἴτε διότι ἀπέθανεν, εἴτε διότι εἶχε
πληρεξούσιον τὸν υἱόν του. *πατὴρ τοῦ συμβολαίου*. Ὁ πατήρ τοῦ ἐνάγον-
τος ἐνήγαγεν εἰς δίκην μόνον τὸν ἕνα ἐκ τῶν 3 κληρονόμων τοῦ ἀρχικοῦ
ὀφειλέτου, ἀπόντων τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἐζήτησε διὰ τῆς ἀγωγῆς του ὄλην τὴν
ἀπαίτησιν, ἦτοι ἐζήτησε νὰ καταδικασθῇ ὁ ἀντιδικὸς ἀλληλεγγύως, ὡς λέγε-
ται σήμερον. *Καταδικάσατο ἐπὶ Σεν*. Ὁ Ξενάινετος διετέλεσεν ἐπόνυμος

ἀρχων ἐν Ἀθήναις τῷ 401 π. X. Τότε λοιπὸν ὁ πατήρ τοῦ ἐνάγοντος ἐκέρδιον ἐν τῷ δικαστηρίῳ τὴν δίκην, ὅτε ὁ ἀρχικὸς ὀφειλέτης Ἐράτων εἶχεν ἀποθάνει. **μάρτυρας**. Οἱ μάρτυρες ἐνταῦθα θά βεβαιώσωσι πάντα τὰ ἐν § 3 εἰρημένα (δηλ. τίνα;)—[**Ἐρωτ.** *Τί γνωρίζεις περὶ δανείου καὶ ἀποδόσεως τῶν τόκων ; Τί περὶ δικαιοστασίου καὶ τί περὶ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς σειρᾶς τῆς δίκης ; Τίς εἶναι ὁ ἐνάγων ἐνταῦθα, τίς ὁ ἐναγόμενος καὶ ποῖον τὸ ζητηθὲν ποσόν ; Πότε ἐγένεν ἡ μεταξὺ τῶν διαδίκων δίκη ; Ἐξῆς ἤδη ὁ Ἐράτων ; Τί βεβαιοῦσιν ἐνταῦθα οἱ μάρτυρες ;*]

ΚΑΛΛΙΛΟΓ. ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Μετὰ γοργότητος ἀλλὰ καὶ σαφηνείας ὁ ἐνάγων διηγεῖται ἐν τῇ § ταύτῃ τὴν ἱστορίαν τοῦ δανείου ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῆς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὀφειλέτου Ἐράτωνος καταδίκης τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἐρασιστράτου ἐν ἔτει 401 π. X. Τὰ γεγονότα εἶναι πειστικά.

ΔΙΔΑΓΜ. Κληρονομιῶν περιουσίαν ἀναλαμβάνει καὶ τὰ χρῆμα αὐτῆς.
[*Ἐπέε το νόημα τῆς § ταύτης*].

§ 2 καὶ 3 B' μεθοδ. ἐνότης. Ἱστορία τοῦ δανείου.

§ 4. Κακῶς ἐδημεύθη ἡ περιουσία τοῦ Ἐράτωνος ἀνήμευσα τῷ δανειστῇ διαδίκῳ.

ΛΕΞ-ΦΡΑΣ. **δημεύω** = ἀποστερῶ τὴν περιουσίαν τινὸς ὑπὲρ τοῦ δημοσίου λόγῳ ποινῆς, ἐκποιῶ (πωλῶ) αὐτήν. **ἀπογραφή** = καταγραφή (μετ' ἐκτιμῆσεως) τῆς περιουσίας τινὸς πρὸς δήμουςιν. **ἀπογράφω** = καταγράφω καὶ ἐκτιμῶ τὴν περιουσίαν τινὸς πρὸς δήμουςιν. **εὔγνωστος** = ὁ εὐκόλως δυνάμενος νὰ γνωσθῇ (κατά)δηλος, φανερός· **εὔγνωστόν ἐστι τινι** = εὐκόλως δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ. **οἶόν τέ ἐστιν** = δυνατόν ἐστιν (Σ. § 303 σημ. α). — **κέκτημαι** = ἔχω (εἰς τὴν κατοχὴν μου).

ΣΥΝΤΑΞ-ΕΡΜΗΝ. *Τὰ Ἐράτωνος* (ἐνν. κτήματα) *εἶη*. Τί σύνταξις εἶναι (Σ. § 31 β') ; — "**Οτι εἶη-ὅτι δεδήμευται** ἀντικείμενα τοῦ **εἶδέναι** (ὅ μ ἄ ς ἢ τ ι ν ἄ), ὅπερ εἶναι ὑποκ. τοῦ κυρίου ῥήματος ῥ ἔ δ ἰ ὄ ν (ἐ σ τ ι ν) = ὅτι τὰ μὲν κτήματα τοῦ (ἀρχικοῦ ὀφειλέτου) Ἐράτωνος δικαίως δύναται νὰ ἀνήκωσιν εἰς ἐμὲ ἐκ τούτων (τῶν εἰρημένων ἐν § 3) εἶναι εὐκόλον νὰ ἐννοήσῃτε (μάθητε), ὅτι δὲ πάντα (τὰ κτήμ. αὐτὰ τοῦ Ἐρωτ.) ἔχουσι δημευθῆ ὑπὸ τοῦ δημοσίου (εἶναι εὐκόλον νὰ μάθητε) ἐξ αὐτῶν τῶν ἀπογραφῶν (τῶν ἐπὶ τῶν κτημ. τούτων). = **ἀπογεγράφασι** ἐνν. ὑποκ. οἱ ἀπογραφεῖς ἰδ. Σ. § 22 α'. — **ἐκάστα** = ἕκαστον τῶν κτημάτων χωριστά (κατ' εἶδη ἢ κατὰ κτηματικὰς περιφερείας. Τοῦτο σημαίνει ὁ πληθυντ.) — **εὔγνωστον** ἐνν. ἐ σ τ ι ν. **ὅτι οὐκ**

ἀν... ἀπέγραφοι (1) Ἡ εἰδικ. πρότ. εἶναι ἐπεξηγήσεις τοῦ τοῦ τοῦ, ἡ δὲ σύνταξις ἴδε: ὅτι εἰ οἶόν τε ἦν δημεύειν ἄλλο τι τῶν Ἐράτωνος, οὐκ ἂν παραλιπόντες (αὐτὸ) ἀπέγραφοι καὶ ἂ ἐγὼ πολ. ἦδη χρ. κέκτημαι, ἵνα π. τὰ Ἐρ. ἀπέγραφοι. — Καὶ ἀληθῶς τοῦτο τοῦλάχιστον εἰς πάντα εἶναι κατάδηλον ὅτι δηλ. οἱ ἀπογραφεῖς, ἂν ἦτο δυνατόν νὰ δημεύουσιν ἄλλο τι (κτῆμα) τοῦ Ἐράτωνος δὲν θὰ ἀπέγραφοι, παραλείψαντες (αὐτὸ τὸ ἄλλο τι), καὶ ἐκεῖνα τα ὅποια ἐγὼ πρὸ πολλοῦ ἦδη χρόνου ἔχω εἰς τὴν κατοχὴν μου, ἵνα οὕτω ἀπέγραφοι πάντα τὰ κτήματα τοῦ Ἐράτωνος (= ἄλλὰ θὰ ἀπέγραφοι καὶ ἐκεῖνο ἀφ' οὗ ἀπέγραψαν καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ κατεχόμενα ἦδη). Ἄρα κατέγραψαν καὶ ἂ ἐγὼ κατεῖχον, διότι δὲν ὑπῆρχεν ἄλλο, ἵνα οὕτω ἀπογράψωσι πᾶσαν ἀνεξαρκῆτως τὴν περιουσίαν τοῦ Ἐράτωνος. Τὸ εἰ οἶόν τε ἦν δημεύειν... εἶναι ἡ ὑπόθεσις τὸ δὲ οὐκ ἂν... ἀπέγραφοι ἢ ἀπόδοσις (Σ. § 422). — Ἡ μτχ. παραλιπόντες (= ἀφ' οὗ παραλείψωσι) προσδιορίζει χρονικῶς τὸ οὐκ ἂν ἀπέγραφοι καὶ ἔχει ἀντικειμ. τὸ ἐννοούμενον δημεύειν ἄλλο τι. Ἡ δὲ τελικὴ πρότ. ἵνα πάντα... ἀπέγραφοι δηλοῖ σκοπὸν μάταιον (ἀνεκπλήρωτον) διότι προηγείται ὑπόθεσις ἀπραγματοποιήτου (Σ. § 414). — Διὰ τούτων θέλει νάποδείξῃ ὅτι ὅλη ἡ περιουσία τοῦ ἀρχικοῦ ὀφειλέτου Ἐράτωνος ἔχει δημευθῆ ἦδη ὑπὸ τοῦ δημοσίου καὶ ὅτι ὁ δανειστής οὗτος μὴ ἔχων πόθεν ἄλλοθεν νὰ λάβῃ τὰ χρήματα του ἀδικεῖται. Διὸ ἐν τοῖς κατωτέρω ζητεῖ νάπαλλαγῇ τῆς δημεύσεως ἢ ὑπ' αὐτοῦ κατεχομένη ἦδη περιουσία τοῦ ὀφειλέτου του. Τὸ χωρίον τοῦτο εἶναι ἐφθαρμένον πολλαχῶς διορθωθέν. ἡ μὲν οἶόν τε (ἔστιν) = ὅτι μὲν λοιπὸν δὲν ἦτο δυνατόν εἰς ἡμᾶς (= ἐμὲ) οὐδὲ ἄλλοθεν νὰ εἰσπράξωμεν (τὰ χρήματά μας). — ταῦτα = δηλ. τὰ κτήματα τοῦ Ἐράτ. ἂ νῦν ἡμεῖς (ἐγὼ) κέκτημεθα. *δοκεῖ μοι εἶναι εὐγνωστον* = νομίζω ὅτι εἶναι κατάδηλον (ἀποδειχθὲν ἦδη ἐκ τῶν εἰρημένων ἐν τῇ § ταύτῃ) τὸ ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν εἰς ἡμᾶς νὰ εἰσπράξωμεν... Ὑποκ. τοῦ δοκεῖ εἶναι τὸ εἶναι εὐγνωστον (= ὅτι εὐγνωστόν ἐστι) ὅπερ ἀποτελεῖ ἀπόσπαστον σύνταξιν καὶ ἔχει ὑποκ. τὴν εἰδικ. πρότ. ὡς οἶόν τε ἐστίν, διότι μετὰ τὰς ἀπροσώπους ἐκφράσεις δὴ λόγ ἐστίν, φανερόν ἐστίν, εὐγνωστόν ἐστίν, τίθεται ὡς ὑποκ. εἰδικὴ πρότ. καὶ οὐχὶ ἀπαρέμφατον (Ἰδ. Σ. Κατεβαίνῃ παλαιὸν § 53). Τὸ δὲ εἰσπράξασθαι εἶναι ὑποκ. τοῦ οἶόν τε ἦν (Σ. § 470). — *ἂν δημεύσητε* = ἂν σεῖς ἀποφασίσητε νὰ ἐκποιήσητε... [*Συμπλήρ. τὰς προτάσ. Τί καὶ τί ἐστὶ ῥῆδιον εἰδέναι; Διατί ἐστὶ ῥῆδιον εἰδέναι ταῦτα; Τί ἐστὶ παντὶ εὐγνωστον; Πότε οὐκ ἂν ἀπέγραφοι καὶ ἂ ἐγὼ κέκτημαι; Ὑπὸ τίνα προϋπόθεσιν;*

(1). Ἐν τῷ κειμένῳ ἐκ παραδρομῆς παρελείφθη ἡ λέξις ἀπέγραφοι τεθεῖσα ἀπαξ ἀντὶ νὰ τεθῇ δις ἀπέγραφοι, ἀπέγραφοι.

Πρός τίνα σκοπόν ; Ὑπὸ τίνα προϋπόθεσιν οὐχ οἷόν τε εἶναι ἡμῖν εἰσπράξασθαι ;

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Φανερόν ὅτι τὰ κτήματα τοῦ Ἐράτ. ἀνήκουσι τῷ ἐνάγωντι (δανειστῇ), ἀλλ' ὅτι ἔχουσι δημοιυθῆ πάντα, διότι τρεῖς καὶ τετρακτὰς τὸ δημοσίον ἔχει ἀπογράψει αὐτά. Εὐνόητον ὅτι τὸ δημοσίον ἀπέγραψε πάντα τὰ κτήματα τοῦ Ἐρ. συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ κατεχομένων. Ὅθεν ὁ ἐνάγων δὲν δύναται ἄλλοθεν νὰ λάβῃ τὰ χρήματά του καὶ θὰ ἐδικηθῇ ἂν τὰ ἀπογραφέντα ταῦτα ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐλοιπηθῶσιν.

ΠΡΟΣΩΠ.-ΠΡΑΓΜ. *Τὰ Ἐράτωνος.* Ἐννοεῖ πᾶσαν τὴν περιουσίαν τοῦ ἀρχικοῦ ὑφειλέτου Ἐράτωνος. *δικαίως.* Λέγει τοῦτο διότι ὁ Ἐρασίστρατος ἠτήθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐνάγοντος δικαζόμενος περὶ τοῦ ὄλου χρέους (§ 3. πρβλ. καὶ § 5)—*πάντα δεδημυνται.* Ἐπίτηδες λέγει τοῦτο ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ (πάντα) ἡμέτερα εἶη (τοῦ πάντα μετ' ἐμφάσεως ἀπαγγελλομένου) ἵνα δεῖξῃ ὅτι πάντων δεδημυνμένων αὐτοὶ οὔτε τόκους οὔτε κεφάλαια δύναται νὰ λάβωσιν. *ἀπογραφῶν.* Ἀπογραφαὶ ἐνταῦθα εἶναι αἱ ὑπὸ τῶν ἀπογραφέων γενόμεναι καταγραφαὶ (ἐκθέσεις περὶ) τῶν κτημάτων, αἵτινες ἦσαν ἐπίσημα ἔγγραφα, ὅπως σήμερον αἱ ἐκθέσεις κατασχέσεων, αἱ περιλήψεις, αἱ προσημασίσεις κλπ. ἐν τοῖς δημοσίαις βιβλίαις τῶν ὑποθηκοφυλακείων κλπ.—*τρεῖς-τετρακτὰς.* Πρῶτον εἰς ἀπογραφεὺς (εἰδικὸς ἐπὶ τῆς ἀπογραφῆς ὑπάλληλος) ἐποιήσατο πλήρη ἀπογραφὴν, εἶτα δὲ ἄλλος ὡσαύτως καὶ οὕτω καθέξῃς. Τοιαύτη τις ματαία σπουδὴ τοῦ δημοσίου πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ἑαυτοῦ δικαιωμάτων παρατηρεῖται καὶ σήμερον πολλὰς ἄνευ λόγου. *καίτοι τούτῳ γε—κίεκτημαι.* Ἡ ἔννοια τούτων εἶναι : Πᾶς τις ἔννοεῖ ὅτι οἱ ἀπογραφεῖς οὐδὲν κτῆμα τοῦ Ἐράτωνος παρέλιπον ἀπογράψωσι, διότι θὰ ἦτο ἀνόητον νὰ καταγράψωσι μὲν ὅσα ἐγὼ ἐν γνώσει αὐτῶν πρὸ πολλοῦ εἶχον εἰς τὴν κατοχὴν μου, ἵνα λάβωσι τὸν πλήρη ἀριθμὸν τῶν κτημάτων τοῦ Ἐράτωνος, ἄλλα δὲ κτήματα αὐτοῦ μὴ ἀμφισβητούμενα ὑπὸ τίνος νὰ μὴ καταγράψωσιν. Ὅσπερ δὲν δύναται τις, λέγει ὁ ὁμιλῶν, νὰ μοὶ εἴπῃ «ναὶ μὲν ἐδήμειος τὸ δημοσίον τὰ ὑπὸ σοῦ κατεχόμενα κτήματα τοῦ Ἐράτωνος, ἀλλ' ἀφῆκεν ὅμως ἄλλα κτήματα αὐτοῦ καὶ προσπίθει νὰ λάβῃς ἐκεῖνα σὺ πρὸς ἀποζημιώσιν σου», διὰ τοῦ ὄραίου τούτου συλλογισμοῦ ἀποδεικνύει ὁ διάδικος σαφῶς ὅτι ἀδικεῖται. Τὸ νόημα τοῦτο συμπληροῦται κάλλιον ἐκ τῶν εὐθὺς κατωτέρω ὡς μὲν οὖν ἡμῖν-νεῦγνωστονμοιδοξεῖεἶναι, αἵτινα εἶναι ἡ περιλήψεις (ἐπανάληψις καὶ συμπέρασμα) τούτων, ὡς δεικνύει καὶ τὸ δεύτερον εὔγνωστον, ὅπερ εἶναι ἐπανάληψις τοῦ πρώτου εὔγνωστον καὶ λέγεται περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος. *πολὸν ἤδη χρόνον.* Ἐπὶ βετίαν ἤδη, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 401 ὅτε, ἐπὶ Ξεναϊνετο ἀρχόντος, παρέλαβε τὰ κτήματα ταῦτα κερδίσας τὴν δίκην (§ 3)—[*Ἐρωτ. Τί γνωρίζεις περὶ ἀπογραφῶν καὶ ἀπογραφῶν ; Τίνα*

ἀνήκεν ἤδη δὴ ἡ περιουσία τοῦ Ἑράτωνος καὶ διατί; Τί ἔπραξε τὸ δημόσιον καὶ τί ἀποδεικνύει ὁ ὄμιλων διὰ δίκους;].

ΚΑΛΛΙΛΟΓ-ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Μετὰ τέχνης ἀποδεικνύει ὁ ὄμιλων ὅτι τὸ δημόσιον δημεῦσαν τὴν αὐτῷ ἀνήκουσαν περιουσίαν τοῦ Ἑράτωνος ἠδίκησεν αὐτόν. Ἡ τέχνη ἔγκριται ἐν τοῖς δίκαιωσι, ἡμέτερα εἶη, πάντα δεδήμευτα, τρις-τετρακίς, εὐγνωστον-εὐγνωστον.

ΔΙΔΑΓΜ. Μηδὲνα ἀδίκει ὅσον ἰσχυρὸς καὶ ἀνεῖσαι.

Εἰπὲ τὸ νόημα τῆς § ταύτης

§ 3. Ὁ δανειστὴς ἐνήργησε πᾶσαν νόμιμον διαδικασίαν.

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. *ποιοῦμαι ἀμφισβήτησιν* = ἀμφισβητῶ, διεδικῶ, ἔχω ἀξίωσιν. *οἱ οἰκεῖοι* = οἱ συγγενεῖς. *ἀμφισβητ(έ)ῶ τινί τινος* = διαδικάζομαι (= ἔχω δίκην) πρὸς τινὰ περὶ τινος. *ἀντιδικ(έ)ῶ* = ἐγγίρω ἢ ἔχω δίκην πρὸς τινὰ ὡς ἀντίδικος αὐτοῦ. *ἠττώμαι* (ἐν δικαστηρίῳ) = καταδικάζομαι (χάνω τὴν δίκην). *μισθ(ό)ῶ* = δίδωμι ἐπὶ μισθῷ (ἐνοικίω), ἐνοικιάζω εἰς τινὰ. τὸ δὲ μέσο *μισθ(ό)ῶμαι* = λαμβάνω ἐπὶ μισθῷ, ἐνοικιάζω ἐγὼ παρὰ τινος. *δικάζομαι τινί τινος* = ἔχω δίκην πρὸς τινὰ περὶ τινος. *διαγράφω δίκην* (ἐπὶ τοῦ προέδρου) = διαγράφω (σβένω) ἐκ τοῦ πινακίου = ἀναβάλλω ἢ ἀκυρῶ τὴν δίκην. τὸ δὲ *διαγράφομαι δίκην* (ἐπὶ τῶν ἀντιδικῶν) = ζητῶ τὴν ἀναβολὴν (ἢ ἀκύρωσιν) τῆς δίκης. *φάσκω* = δισχυρίζομαι, προφασίζομαι. *λαγχάνω* = ἐνάγω τινὰ εἰς δίκην, ὀρίζω τὴν δίκην. *ἐδικάζω* = φέρω τὴν δίκην εἰς τέλος, ἀποφασίζω περὶ αὐτῆς ὀριστικῶς (ἐπὶ τῶν δικαστῶν).

ΣΥΝΤΑΞ.-ΕΡΜΗΝ. *ὡς ἐπιουσάμη*. εἰδικ. προτ. ἀντικείμε. τοῦ ἀκούσασατε = ὅτι δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς διεξεδίκησα (τὰ κτήματα τοῦ Ἑράτ.) καὶ πρὸς τοὺς ἰδιώτας ἀκούσατε προσέτι. *ἕως μὲν γάρ...* = ἐν ὅσῳ μὲν δηλαδὴ οἱ συγγενεῖς τοῦ Ἑράτ. διεδικάζοντο (εἶχον δίκας = ἦσαν εἰς τὸ δικαστήριον) μετὰ ἡμᾶς περὶ τούτων τῶν κτημάτων. *ὑπὲρ ἄπαντος* = περὶ ὁλοκλήρου τοῦ ὀφειλομένου χρέους. *πρὸς τὸν πατέρα* ἐνν. ἐμοῦ. *τὰ Σφηττοῖ* (τοπικὸν ἐπίρρημα ἐκ τοῦ Σφηττός) = τὰ ἐν τῷ Σφηττῷ κτήματα. *μεμισθώκα* = ἔχω δώσει ἐπὶ μισθῷ ὡς ἰδιοκτήτης (ἄρα τὰ ἔχω εἰς τὴν κατοχὴν καὶ κυριότητά μου) πρὸ 3 ἡδὴ ἐτών. τὸ ἦδη 3 ἔτη = τὸ τέταρτον ἔτος τουτί. *Κικύννοι* (τοπικὸν ἐπίρρο. ἐκ τοῦ Κίκλιννα) = περὶ δὲ τῶν ἐν τῇ Κικύννῃ κτημάτων καὶ περὶ τῆς (ἐκεῖ) οἰκίας (τῶν ὀφειλετῶν) εἶχον δίκην (ἡμῖν εἰς τὸ δικαστήριον) μετὰ τῶν κατεχόντων (τῶν συγγενῶν τοῦ Ἑράτ.). — *διεγράψαντό μου* = μοῦ ἠκύρωσαν ἐνν. οἱ ἀντίδικοι συγγενεῖς τοῦ Ἑράτ. — *νυνὶ λαχόντος* ἐνν. ἐμοῦ τὴν δίκην ἀύτοῖς = ἐσχάτως δὲ (ἐφέτος) ἀφ' οὗ ἐγὼ ἐνήγαγον πάλιν εἰς δίκην τοὺς ἀντιδίκους, ἥτοι προσδιώρισα ἐκ νέου τὴν δίκην, οἱ ναυτοδίκαι δὲν ἠδυνήθησαν

νά διαπεράνωσι τὴν δίκην (νά ἐκδώσωσιν ὀριστικὴν ἀπόφασιν). — [Συμπλήρ. τὰς προτ. *Τί ἀκούσατε; Πότε ἐγὼ ἤξιον; Τί ἤξιον; Διὰ τί ἤξιον πάντα ἐμά εἶναι; Διὰ τί διεγράμμαντο τὰς δίκας; Πότε οἱ ναυτοδίκαι οὐκ ἐξεδίκασαν;*].

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ὁ ἐνάγων διεξεδίκησε νομίμως τὰ κτήματα τῶν ὀφειλετῶν του. Ὁ ἐνάγων ἤξιον (τότε) νά λάβῃ ὅλα τὰ κτήματα τῶν ἐναγομένων καὶ ἄλλα μὲν ἔλαβεν εἰς τὴν κατοχὴν του, περὶ ἄλλων δὲ ἐξηκολούθει ἡ δίκη. Οἱ ἐναγόμενοι ἀνεβαλον τὴν δίκην. Οἱ ναυτοδίκαι δὲν ἐξέδωκαν ὀριστικὴν ἀπόφασιν.

ΠΡΟΣΩΠ-ΠΡΑΓΜ. πρὸς ὑμᾶς. Διὰ τούτου δηλοῖ τὴν πόλιν (τὸ δημόσιον), ἧς οἱ δικασταὶ εἶναι ἀντιπρόσωποι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἰδιώτασ, δι' ὃν ἐννοεῖ τοὺς ὀφειλέτας του καὶ δι' τὴν Ἐρασιφῶντα. Πρβλ. καὶ τὰ ἐν § 7 καὶ 9 σχετικά. οἱ Ἐρασιφ. οἰκετοί. Ἐνταῦθα πρόκειται μόνον περὶ τοῦ Ἐρασιφῶντος, διότι οὗτος ὡς πρεσβύτερος τῶν 3 υἱῶν τοῦ Ἐράτωνος ἦτο καὶ διαχειριστὴς τῆς περιουσίας ἐγγείου, ἦν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ εἶχε δημεύσει τὸ δημόσιον· αὐτὸν δὲ ἐννοεῖ καὶ διὰ τοῦ ἰδιώτασ· *τούτων τῶν χρημάτων*, δηλ. τῶν κτημάτων τοῦ Ἐρασιφῶντος διαχειριζομένου ἤδη τὴν τοῦ Ἐράτωνος ὄλην περιουσίαν, δεδημευμένην ἤδη ἐπ' ὀνόματί του. *ἅπαντα—ὕπερ ἅπαντος.* Ἐννοεῖ ἅπασαν τὴν περιουσίαν τοῦ ἀρχικοῦ ὀφειλέτου (πατρὸς) Ἐράτωνος, ἦν ἅπασαν ἐξεδίδει ἐν ὅσῳ διεδικάζετο πρὸς τοὺς συγγενεῖς τοῦ Ἐρασιφῶντος καὶ ἐν τέλει ἐκέρδισεν ἅπασαν (§ 3 παντὸς τοῦ συμβολαίου... κατεδικάσατο). Ἄφ' οὗ ὅμως τὸ δημόσιον εἶχε λόγον νά δημεύσῃ τὴν περιουσίαν τοῦ Ἐρασιφῶντος παραιτεῖται ὁ δανειστὴς τῶν 2 μεριδίων, τοῦ Ἐρασιφῶντος καὶ τοῦ (ὑπ' αὐτοῦ ἀντιπροσωπευομένου) Ἐράτωνος, καὶ περιορίζεται εἰς τὸ μερίδιον τοῦ Ἐρασιστράτου, καθ' οὗ εἶχεν ἐκδώσει ὀριστικὴν ἀπόφασιν πρὸ 3 ἐτῶν (§ 3).—*ἡτήθη.* τοῦτο φαίνεται ἐκ τοῦ ἐν § 3 λαχὼν-κατεδικάσατο. **Σφηττοί.** Ὁ Σφηττὸς ἦτο δῆμος τῆς Ἀττικῆς ἀνήκων τῇ Ἀζαμαντίδι φυλῇ, πρὸς ὃν ἔφερον ὁδὸς ἐξ Ἀθηνῶν διὰ μέσου Βριλησσοῦ καὶ Ὑμηττοῦ διερχομένη καὶ **Σφηττία** καλουμένη. Οἱ Σφηττιοὶ ἦσαν διαβητοὶ διὰ τὴν κακολογίαν αὐτῶν. Ὁ δῆμος οὗτος κατὰ τὰς πιθανωτέρας εἰκασίας περιελάμβανε τὰ περὶ τὸ νῦν χωρίον Μ α ρ ζ ὀ π ε λ ο ν ἢ Κ ο ρ ω π ἰ μέρη μᾶλλον ἢ τὰ περὶ τὸ χωρίον Σ π ἄ τ α (ὅτινες οὐχὶ ὀρθῶς θεωροῦσι παραφθορὰν τοῦ Σφηττός).—*ἡδη 3 ἔτη.* Ἄφ' ὅτου δηλ. ἀπὸ τοῦ 401 (ἐπὶ Ξεναϊέπου) κατέλαβεν αὐτὰ· πρβλ. καὶ § 4 καὶ 3. Ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι ἡ δίκη αὕτη ἐγένετο (καὶ ὁ λόγος οὗτος ἐξεφωνήθη) κατὰ τὸ 397 π. Χ.—*μεμίθωκα.* Τοῦτο δηλοῖ ὅτι εἶχε λάβει αὐτὰ εἰς τὴν πλήρη κατοχὴν καὶ κυριότητά του καὶ εἶχε δώσει ἐπὶ μισθῷ (τὰ εἶχεν ἐνοικιάσει).—**Κικυννοί.** Ἡ Κί κ ι ν ν α ἢ Κι κ ὕ (ν) α - η σ ἦτο δῆμος τῆς Ἀττικῆς ἀνήκων τῇ Ἀζαμαντίδι φυλῇ καὶ κείμενος παρὰ τὸν Ὑμηττόν. Ὁ κάτοικος

ἐλέγετο Κιζυννεύς. *καὶ τῆς οἰκίας.* Ἐν Κιζύννῃ ὑπῆρχον καὶ ἀγροὶ καὶ οἰκία τοῦ Ἐρασιφῶντος, περὶ ὧν πάντων ὁμοῦ ὁ δανειστὴς διεδικάζετο πρὸς τοὺς συγγενεῖς τοῦ Ἐρασιφῶντος, ἐν Σφητῶν δὲ ὑπῆρχον μόνον ἀγροί. *τοῖς ἔχουσιν.* Οὗτοι εἶναι οἱ συγγενεῖς τοῦ Ἐρασιφῶντος, οἵτινες ἐξηκολούθουν νὰ κατέχωσι τὰ Κιζυννοῖ κτήματα καὶ τὴν οἰκίαν ἰσχυριζόμενοι ὅτι ὁ Ἐρασιφῶν δὲν εἶχε καταδικασθῆ. *διεγράψ. τὰς δίκας.* Ἐννοεῖ μόνον τὰς ἀφορώσας εἰς τὰ Κιζυννοῖ κτήματα, διότι τὰ Σφητῶ εἶχεν ἤδη εἰς τὴν κατοχὴν του. *ἔμποροι φάσκοντες.* Ἐπειδὴ οἱ ἔμποροι δὲν ἐδικάζοντο ὑπὸ τῶν θεσμοθετῶν ἐν τῇ Ἠλιαίᾳ, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ναυτοδικῶν, οἵτινες εἰσήγον τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις, οἱ συγγενεῖς τοῦ Ἐρασιφ. προφασισθέντες ὅτι ἦσαν ἔμποροι κατόρθωσαν νὰ ἀποφύγωσι πέρυσιν (ἐν ἔτος πρὸ τῆς δίκης) τὴν παρὰ τοῖς θεσμοθέταις κρίσιν. Καὶ σήμερον οἱ ἔμποροι ὑπάγονται εἰς ἰδιαιτέρας τινας νομικὰς διατυπώσεις. *Γαμηλιῶν.* Ὁ Γαμηλιῶν μὴν ὀνομάσθη οὕτως ἐκ τῶν κατ' αὐτὸν συνήθως τελουμένων γάμων παρ' ἀρχαίους· ἦτο δὲ ὁ 7ος Ἀττικὸς μὴν ἀντιστοιχῶν παρ' ἡμῖν πρὸς τὸ β' ἡμῖσιν τοῦ Ἰανουαρίου καὶ τὸ α' ἡμῖσιν τοῦ Φεβρουαρίου. *οὐκ ἐξεδίκασαν.* Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ παρόντι (τῷ τῆς δίκης) ἔτει δὲν ἠδυνήθησαν οἱ ναυτοδίκαι νὰ διαπεράνωσι τὴν δίκην, ἦν ὁ δανειστὴς ἤγειρε κατὰ τῶν ὀφειλετῶν του παρ' αὐτοῖς, διότι φαίνεται ὅτι οἱ ὀφειλέται μετεχειρίσθησαν πάλιν ἄλλην πρόφασιν καὶ ἐπέτυγον. [*Ἐρωτ. Πρὸς ποίους διεδικάσθη ὁ ὁμίλων δανειστὴς; Διατί ἀναφέρει μόνον τὸν Ἐρασιφῶντα; Πόσα μόνον καὶ τίνα κτήματα ἐκέρδησεν ὁ διάδικος δανειστὴς, τίνα ἦσαν ἀκόμη ἐπίδικα καὶ διατί; Τί γνωρίζεις περὶ τοῦ Σφητῶ καὶ περὶ τῆς Κιζύννης; Ποῦ ἐδικάζοντο οἱ ἔμποροι; Τί γνωρίζεις περὶ τοῦ Γαμηλιῶνος;*]

ΚΑΛΛΙΛΟΓ. ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἀπλᾶ ἀλλὰ καὶ πειστικὰ εἶναι τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ δανειστοῦ ὅτι νομίμως μέχρι τοῦδε ἐνήργησεν. Ἡ ξηρὰ αὐτῶν ἀφήγησις πιστομένη ὑπὸ τῶν πραγμάτων εἶναι εὐγλωττος συνηγορία τοῦ ἀφελοῦς ἀγορητοῦ. Μετὰ τέχνης ἰδίᾳ λέγει τὸ «*φάσκοντες ἔμποροι εἶναι*» καὶ τὸ «*οἱ ναυτοδίκαι οὐκ ἐξεδίκασαν*», δι' ὧν ἐπιτηδείως παραπονεῖται κατὰ τῆς κακῆς ἀπονομῆς τοῦ δικαίου.

ΔΙΔΑΓΜ. Ἡ στρεφοδικία εἶναι πάντοτε κακόν. [*Εἰπὲ τὸ νόημα*]

§ 4 καὶ 5. Γ' μεθοδικῆ ἐνότης. Ἱστορία τῆς διαδικασίας μεταξὺ δανειστοῦ καὶ δημοσίου.

§ 6 καὶ 7. Ἡ νῦν ἀξίωσις τοῦ δανειστοῦ διαδίκου.

ΛΕΞ-ΦΡΑΣ. *δημεύω* = § 4. — τὰ δύο μέρη = τὰ 2)3. *ψηφίζεται τί τινα* (παθ.) = κρίνεται εἴτε δίδεται τι εἴς τινα δι' ἀποφάσεως· πρβλ. καὶ § 10. —

γινώσκω=ἀποφασίζω (Σ. § 458 ς' σημ. δ').—*δρίζομαι*=ὀρίζω τι ἐμαυτῷ κατὰ τὸν νόμον. τὸ τρίτον μέρος=τὸ 1)β.—*οὔσια*=περιουσία. *ἐπισκοποῦμαι*=ἐξετάζω, παρατηρῶ προσεκτικῶς. *τὴν ἀκριβ. ἐπισκοπ.*=ἐξετάζων τι ὀρίζω αὐτὸ ἀκριβῶς ἢ λεπτομερῶς. *ὑπολείπω*=ἀφίνω (ὡς ὑπόλοιπον). τὸ τίμημα=ἡ ἐκτιμηθεῖσα ἀξία κτήματός τινος ἢ τὸ ποσὸν τῆς ἐκτιμήσεως. *ἐπιγράφω*=ἐκτιμῶν κτήματι ὀρίζω ἢ δίδω τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. συνώνυμον ἐνταῦθα τῷ *τιμῶμαι* (μεσ.)=ἐκτιμῶ πράγματι (προσδιορίζω τὴν ἀξίαν του). *χρήματα*=κτήματα. *ἀμφισβητῶ*=διεκδικῶ § 5.—*ἀποκηρύττω*=πολῶ δημοσίᾳ (ἐν δημοπρασίᾳ) διὰ κήρυκος. τὸ περιττόν=τὸ περισσεῦον, τὸ περιττοσευία.

ΣΥΝΤΑΞΙ-ΕΡΜΗΝ. Ἐπει.. ἔδοξεν ὑμῖν=Ἄφ' οὗ ὁμοῦ σεις (ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ δημοσίου) ἀπεφασίσατε νὰ ἐκποιήσητε (ὑπὲρ τοῦ δημοσίου) τὰ κτήματα τοῦ Ἐρ. ἐγὼ ζητῶ (ἔχω τὴν ἀξίωσιν ἤδη παρ' ὑμῶν) ἀφ' οὗ πρῶτον ἀφήσω ὑπὲρ τῆς πόλεως (τοῦ δημοσίου) τὰ 2)β (τῆς ὅλης περιουσίας) νὰ μοι δοθῶσι τὰ τὰ κτήματα (ἢ μερίς) τοῦ Ἐρασιστράτου. γε=τοῦλάχιστον (περὶ τῶν ἄλλων εἶναι ἴσως φιλονικία ἀλλὰ περὶ τούτων τοῦλάχιστον οὐχί)=*ἐγνώκατε*=κεκρίκατε.=ἔχετε ἐκδώσει ἀπόφασιν ὅτι εἶναι ἰδικά μου. Πόθεν ἔξαρχαται τὸ εἶναι; *ἐμαυτῷ*. Ἡ δοτ. αὕτη πλεονάζει, διότι τὸ ὄρισα μὲν = ὄρισα ἐμαυτῷ (Σ. § 110 σημ.)—*ἐκείνων* δηλ. τῶν 3 ὀφειλετῶν μευ ὁμοῦ. οὐκ ἐπισκεψάμενος· ἀλλ' ὑπολιπῶν=χωρὶς ἐξετάσας νὰ ὀρίσω ἀκριβῶς (χωρὶς νὰ προσέξω εἰς λεπτομερείας)...ἀλλ' ἀφήσας εἰς... Τὸ π ο λ λ ῶ δοτ. τοῦ μέτρου εἰς τὸ π λ ε ο ν=πολὴν περισσότερα τῶν 2)β (β' ὄρος τῆς συγκρίσεως). *δῶδιον (ἐνν. ἐστι) γνῶναι* (ἐνν. ὑποκ. ὑ μ ἄ ς)=εὐκολον δ' εἶναι νὰ ἐννοήσῃτε τοῦτο (ὅτι δηλ. πλέον τῶν 2)β ὑπέλιπον τῷ δημοσίῳ) ἐκ τῆς ἀξίας, ἣτις ἔχει δοθῆ εἰς τὰ κτήματα (κατὰ τὴν ἀπογραφὴν).—*τετίμηται* μέσης διαθέσεως. ὑποκ. ἐνν. οἱ ἀπογραφεῖς, τὸ δὲ ἅπαντα, ἀντικεῖμ. αὐτοῦ. *πλείονος* ἰδ. Σ. § 142.—*ἢ ταλάντου*. β' ὄρος συγκρίσ. (Σ. § 93 α')=διότι ὅλα ὁμοῦ τὰ κτήματα ἔχουσιν ἐκτιμήσει οἱ ἀπογραφεῖς ἀντὶ χρηματικοῦ ποσοῦ μεγαλύτερου τοῦ ἐνὸς ταλάντου. *ὧν ἀμφισβητῶ* ἐνν. τῷ δημοσίῳ. Ἡ γενικὴ εἶναι ἀντικ. τοῦ ἀ μ φ ι σ β. καὶ γεν. διαιρετ. εἰς τὸ τ ῶ μ ε ν τ ῶ δέ. Ἐξ ἐκείνων δὲ τῶν κτημάτων (τοῦ ἀντιδικου) τὰ ὁποῖα ἐγὼ διεκδικῶ (πρὸς τὸν δημοσίον) διὰ τὸ ἐν μὲν ὄρισα ἀξίαν πέντε μνᾶς διὰ τὸ ἄλλο δὲ χιλ. δραχμᾶς, ἣτοι τὸ μὲν ἐν ἐκ τῶν ἀμφισβητουμένων κτημάτων ἐξετίμησα ἀντὶ 5 μνῶν τὸ δὲ ἄλλο ἀντὶ χιλ. δραχμῶν. τὸ τετίμηται γὰρ καὶ ἐπεγρῶν ἀψάμεν (γὰρ) εἶναι οἱ δύο λόγοι, δι' οὓς ῥ ἄ δ ι ὄ ν ἐ σ τ ι γ ν ῶ ν α ι..... Τὸ γὰρ ἐνταῦθα δύναται νὰ ληθῇ καὶ ὡς διασαφητικόν. **Καὶ εἰ...**—προσέτι δὲ ἂν (τὰ δύο αὐτὰ κτήματα) ἀξίωσι περισσότερον τοῦ ποσοῦ τούτου (τῶν 1500 δραχμ.) τὸ περισσευία θὰ λάβῃ ἢ πόλις (τὸν δημοσίον). Περὶ τῆς

ὑποθεσεως ἰδ. Σ. § 419—*ἀποκηρυχθέντων* ἐνν. τῶν κτημάτων=ὅταν πωληθῶσιν ἐν τῇ δημοκρασίᾳ (πάντα) τὰ κτήματα τοῦ Ἐράτ.—ὅταν γίνῃ ἡ δημοκρασία—[*Συμπλήρωσ. τὰς προτ. Μετὰ ποίαν πράξιν, πότε καὶ διατὶ ἀξιῶ ψηφισθῆναι μοι...; Πῶς ὠρισάμην ἐμαντῶ τὸ 1)3; Ῥήδιόν ἐστι γνῶναι τί; Διατίνας λόγους ῥήδιόν ἐστι γνῶναι τοῦτο ἐκ τοῦ τιμήματος; Ὑπὸ τίνα προϋπόθεσιν καὶ πότε ἢ πόλις λήγεται τὸ περιτόν;].*

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ἀξίωσις τοῦ ἐνάγοντος νὰ λάβῃ τὴν μερίδα τοῦ Ἐρασιστράτου. Ὁ ἐνάγων ὥρισεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ 1)3 τῆς ὅλης (ἐνυποθήκου) περιουσίας. Εὐδιάγνωστος ἡ ἀπαίτησις τοῦ ἐνάγοντος ἐκ τῆς ἐκτιμηθείσης ἀξίας τῶν κτημάτων. Ἡ ὅλη περιουσία τῶν ὀφειλετῶν ἐξετιμήθη περισσότερον τοῦ ταλάντου, τὰ δ' ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος ἀμφισβητούμενα κτήματα ἀντὶ 1500 δραχμῶν μόνον. Τὴν τυχὸν ἐπὶ πλεόν ἀξίαν αὐτῶν ἂς λάβῃ τὸ δημόσιον.

ΠΡΟΣΩΠ. - ΠΡΑΓΜ. τὰ Ἐρασιφώντος *δημεύειν*. Τὸ δημόσιον εἶχε δημεύσει τὴν περιουσίαν ὅλην τοῦ ἀποθανόντος ἤδη Ἐράτωνος ἐπ' ὀνόματι τοῦ διαχειριζομένου αὐτὴν πρεσβυτέρου υἱοῦ τοῦ Ἐρασιφώντος καὶ οὐχὶ μόνον τὸ μερίδιον τοῦ Ἐρασιφώντος (Πρβλ. καὶ § 5). *Τὰ δύο μέρη*. Τὰ δύο τρίτα τῆς ὅλης περιουσίας (τῶν 3 ἀδελφῶν) εἶναι τὰ δύο μερίδια, ἤτοι τὸ τοῦ Ἐρασιφώντος καὶ τὸ τοῦ Ἐράτωνος, ἅτινα ἀφίνει τῷ δημοσίῳ, καὶ ζητεῖ νὰ λάβῃ μόνον τὸ ἐν τρίτον, ἤτοι τὸ μερίδιον τοῦ Ἐρασιστράτου, διότι ἐπ' αὐτοῦ εἶχεν ἤδη λάβει καὶ κατοχὴν πρὸ πολλοῦ (§ 5).—*ἀξιῶ* ἐνν. νῦν δηλ. ἐν τῇ μετὰ τοῦ δημοσίου διαδικασίᾳ ταύτῃ. Ὁ δανειστής ζητεῖ ἤδη συμβιβασμὸν μετὰ τοῦ δημοσίου δι' εὐτελεῆς ποσὸν τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν ποιούμενος, ὡς φαίνεται. Πρβλ. καὶ § 9.—*καὶ πρότερον*. Ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐν § 3 ἐπὶ Ξεναινέτου καταδίξιν τοῦ Ἐρασιστράτου. *τὴν ἀκριβείαν*. Ὁ διάδικος λέγει ὅτι δὲν ἐξήτασε μετὰ προσοχῆς νὰ ὀρίσῃ τὸ 1)3 ἀκριβῶς, διότι θέλει νὰ ποδείξῃ ὅτι δὲν ἐννοεῖ νάντιστρατευθῆ ἢ εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ δημοσίου ἐξ ἰδιοτελείας, ἀλλ' ὅτι ἀρκεῖται εἰς τὰ ὀλίγα χάριν τοῦ δημοσίου, εἰ καὶ διακαίονται νὰ λάβῃ πολλά (Πρβλ. τὰ ἐν § 1 σχετικῶς). *τοῦ ἐπιγεγραμμένου τοῖς κτήμασι*. Πρόκειται περὶ τῶν πάντων κτημάτων τοῦ Ἐράτωνος τῶν δημευθέντων ἐπ' ὀνόματι τοῦ πρεσβυτέρου Ἐρασιφώντος, ὧν ἡ μὲν γενικὴ ἐκτιμῆσις (τ ε τ ἰ μ η ν τ α ι) ἐγένετο ὑπὸ τῶν ἀπογραφέων (§ 4), ἐκτιμησάντων πάντα ἀντὶ ποσοῦ μεγαλύτερου τῶν 6 χιλ. δραχμ. ἢ δὲ τῶν Σφηττοῖ (ὦ ν ἀ μ φ ι σ β η τ. - ἐ π ε γ ρ α ψ ἄ μ η ν) κτημάτων ἐγένετο ὑπὸ τοῦ διαδίκου ἐκτιμησάντος αὐτὰ ἀντὶ 1500 δραχμῶν (Πρβλ. καὶ § 9).—*τῷ μὲν - τῷ δέ*. Ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι πρόκειται περὶ δύο κτημάτων εὐρισκομένων ἐν Σφηττῷ ἀλλὰ κερωρισμένων ἀπ' ἀλλήλων. *μνᾶς*. Ἡ μνᾶ δὲν εἶναι νόμισμα (ὡς καὶ τὸ τάλαντον § 2) ἀλλ' ὀνομασία χρηματικῆς ποσοῦ 100 δραχμῶν Ἀττικῶν. *χιλίας δραχμάς*. τοῦτο χάριν ποιικιλίας εἶπεν ὁ ῥήτωρ ἀντὶ νὰ εἴπῃ δέ κ α μ ν ᾶ ς.

Ἐπιπλέον τὰ δύο ταῦτα ἐν τῷ Σφρητῷ κτήματα ἐξετίμησεν ὁ διάδικος ἀντὶ 1500 δραχμῶν. Ἐπιπλέον τὸ ῥήμα τοῦτο λέγεται ἐπὶ δημοπρασίας καὶ δημοπρατῶν κτημάτων. Πρόκειται δὲ περὶ τῆς ἐπιχειρημένης ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἐκποιήσεως τῶν κτημάτων τοῦ Ἐρασιφώντος, τῶν δημοφθέντων (κατασχεθέντων) ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἐρασιφώντος, καὶ ἐν οἷς περιλαμβάνονται καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ διαδίκου κατεχόμενα ἀπὸ τριετίας ἤδη δύο ἐν Σφρητῷ κτήματα. **Λήφεται.** Αὐτὸς ἐκτιμᾷ τοσούτου τὰ δύο αὐτὰ κτήματα, ἂν δὲ ἀγοραστής τις προσφέρει κατὰ τὴν δημοπρασίαν πλεῖον τίμημα τῶν 1500 δραχμῶν τοῦτο θὰ λάβῃ ἡ πόλις. Διὰ τῆς τελευταίας ταύτης δηλώσεως συμπληροῦ τὸ ἀνωτέρω «οὐ τὴν ἀκριβείαν ἐπισκεψάμενος» καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ὄντως δὲν ἐλεπτολόγησεν ἐν τῇ ἐκτιμῇ τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου τοῦ προκειμένου ἤδη περὶ τοῦ δημοσίου. [Ἐρωτ. Τί ἐδικαιούτο ἀρχικῶς νὰ λάβῃ ὁ δανειστής καὶ εἰς τί ἀκριβοῦνται νῦν; Ποῖον μερίδιον θεωρεῖ ἑαυτῷ ἀνήκον καὶ διατί; Ποῖός τις φαίνεται ὁ δανειστής ἀπέναντι τοῦ δημοσίου ἤδη καὶ διατί; Πόσοι καὶ τίνες ἀπογραφὰ τῆς περιουσίας εἶχον γίνει; Πόσα κτήματα ὑπῆρχον ἐν Σφρητῷ; Περὶ τῆς δημοπρασίας τίνων κτημάτων πρόκειται νῦν; Τίνα νέαν ὑποχώρησιν ποιεῖται ὁ δανειστής κατὰ τὴν δημοπρασίαν;]

ΚΑΛΛΙΛΟΓ. ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Μετὰ τέχνης ὀητορικῆς λέγει ἐνταῦθα τὸ «ἀφ εἰς τὴν πόλιν» καὶ τὸ «οὐ τὴν ἀκριβείαν», ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι κίδηται πρὸ παντὸς τοῦ συμφέροντος τοῦ δημοσίου καὶ διαθέσῃ οὗτο εὐμενῶς ὑπὲρ ἑαυτοῦ τοὺς δικαστάς. Διὰ τῶν ἐν ἀρχῇ τῆς § 6 γίνεται τὸ πρῶτον ἤδη κατάδηλον ὅτι ἡ παροῦσα δίκη γίνεται μετὰ τοῦ δημοσίου καὶ πιστωτοῦ ἰδιώτου καὶ ὅτι πρόκειται περὶ δημοσίου ἀδικήματος (πρβλ. καὶ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ λόγου). Καὶ τὴν νέαν ταύτην δὴλῶσιν (τὸ περιττὸν ἡ πόλις λήφεται) τεχνικῶς καὶ σοφίμως ποιεῖται πρὸς εὐμενῆ διάθεσιν τῶν δικαστῶν. Παρατήρησον τὸ παιγνίδιον μετὰ τῶν συνωνύμων τιμῆματος-ἐπιγεγραμμένου-τετίμηνται-ἐπεγροψάμεν καὶ τὴν ποιικιλίαν τῶν μὲν ἄς-δραχμῶν.

ΔΙΔΑΓΜ. Προκειμένου περὶ τοῦ δημοσίου ἔσο πάντοτε γενναϊόδωρος καὶ ὑποχωρητικὸς. (Διατί;)—[Εἰπέ τὸ νόημα τῶν §§ τούτων].

§ 6. καὶ 7. Δ' μεθοδικὴ ἐγότης. Ἀξιώσεις τοῦ διαδίκου παρὰ τοῦ δημοσίου.

§ 8 καὶ 9. Μαρτυρικαὶ καὶ ἐγγραφαὶ ἀποδείξεις τῶν διαδίκου.

ΛΕΞ-ΦΡΑΣ. παρέχομαι μάρτυρας. § 2.—μισθοῦμαι. § 5.—τὸ χωρίον = τὸ κτήμα, ὁ ἀγρὸς (χωράφι).—ἀμφισβητῶ § 5.—ἄρχω = εἶμαι, διατελῶ.

ἄρχων. *λαγχάνεται ἡ δίκη πρὸς τινα* = γίνεται ἡ δίκη ἐκδικάσιμος παρὰ τινι (ἄρχοντι) πρβλ. καὶ § 5. — *ἀπογραφή* = ἡ ἐκθεσις τῆς καταγραφῆς τῶν κτημάτων εἴτε τὰ δημόσια βιβλία (τῶν ὑποθηκῶν νῦν) πρβλ. καὶ § 4. — *κρήματα* = κτήματα § 7. — *ἀμφισβητῶ τινί τινος* § 5.

ΣΥΝΤΑΞ-ΕΡΜΗΝ. *ἵνα εἰδῆτε* = ἵνα δὲ μάθητε. Ἡ τελικὴ πρὸτ. προσδιορίζει τὸ κύριον ῥήμα *παρέξομαι*. ἰδὲ τὴν σύνταξιν τοῦ ῥήματος *ταῦτά ἐστι*. Τί σύνταξις εἶναι; *τοὺς μεμισθωμένους*. = ἐκείνους οἵτινες ἔχουσι μισθώσει (ἐνοικιάσει) παρ' ἐμοῦ τὸ ἐν Σφητῶ κτήμα (= ἄγρους). — *ἔπειτα...* Ἡ σειρὰ εἶναι: ἔπειτα παρέξομαι (μάρτ.) τοὺς γείτονας τοῦ Κικυννοῖ (χωρίου). — *ἡμᾶς* (= ἐμὲ) *ἀμφισβητούντας* = ὅτι ἡμεῖς διεκδικοῦμεν τὸ ἐν Κικυννῆ χωρίον. Τί μετοχ. εἶναι ἢ ἐκ τοῦ ἴσασιν (οἶδα) ἐξαρτωμένη ἀμφισβητῶντας (Σ. § 458 ζ'); Τί σημαίνει ἡ αἰτ. *τρία ἔτη* (Σ. § 157 γ'); — *εἶτι δὲ* ἐνν. παρέξομαι μάρτυρας. *τοὺς ἄρξαντας* = τοὺς ἄρχοντας (= δικαστάς) ἐνώπιον τῶν ὁποίων εἰσήχθησαν πρὸς συζήτησιν (ἐγένοντο ἐκδικάσιμοι διὰ κλήρου) αἱ δίκαι. *ἀναγνωσθήσονται* ἐνν. ὑπὸ τοῦ γραμματέως. *μάλιστα* = κυρίως (κάλιστα) θὰ μάθητε.... *Οὔτε νεωστί, ἀξιοῦμεν* = ὅτι οὔτε πρὸ ὀλίγου χρόνου διατεινόμεθα ὅτι τὰ κτήματα αὐτὰ (τοῦ Ἑρασιστράτου) εἶναι ἰδιώμας (= μου) οὔτε διαδικαζόμεθα πρὸς τὸ δημόσιον περὶ περισσοτέρων κτημάτων τώρα παρὰ (περὶ ὧν διεδικαζόμεθα) πρὸς τοὺς ἰδιώτας κατὰ τὸν παρελθόντα χρόνον (= πρότερον). Ἡ σύγκρισις γίνεται μεταξὺ τοῦ νῦν ἰ (τώρα δὰ δηλ. ἐν τῇ παρουσίᾳ δίκῃ) καὶ τοῦ τῶ ἔμπροσθεν χρόνῳ (= πρότερον), ἀλλ' ἐν ταύτῃ ὑπάρχει καὶ διαφορὰ τῶν προσώπων (τὸ δημόσιον — οἱ ἰδῶται). Τὸ δὲ ἀμφισβητοῦμεν ἐνταῦθα εἶναι σχεδὸν συνώνυμον τοῦ ἀξιοῦμεν πρβλ. καὶ τὸ ἐν § 6 ἀξιοῦ. **Καί μοι κάλει** ἰδ § 2. — [*Συμπλήρωσ. τὰς προτ. Πρὸς τίνα σκοπὸν παρέξομαι ὑμῖν μάρτυρας; Τίνας γείτονας παρέξομαι; Τίνας ἄρξαντας παρέξομαι; Τί γνώσεσθε ἐκ τούτων*];

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ὁ ἐνάγων δηλοῖ ὅτι θὰ προσαγάγῃ μάρτυρας πολλοὺς καὶ ὅτι θὰ ἀναγνώσῃ τὰς ἀπογραφὰς τῆς ἐνυποθήκου περιουσίας δηλ. ὅτι θὰ προσαγάγῃ μαρτυρικὰς καὶ ἐγγράφους ἀποδείξεις. Ἐκ τῶν ἀποδείξεων τούτων θὰ βεβαιωθῶσιν οἱ δικασταὶ ὅτι ὁ ἐνάγων δικαίως ζητεῖ τὴν ἀπαίτησίν του. Πρὸς κλησίς μαρτύρων.

ΠΡΟΣΩΠ.-ΠΡΑΓΜ. *ταῦτα* = τὰ περὶ ἀπογραφῆς καὶ ἐκτιμήσεως τῆς ἐνυποθήκου καὶ δεδημευμένης περιουσίας τοῦ Ἑρασιφῶντος εἰρημένα ἐν § § 6 καὶ 7. *τοὺς μεμισθωμένους*. Οὗτοι εἶναι ἐκεῖνοι, οἷς κατὰ τὰ ἐν § 5 ἐπὶ τριετίαν (ἤδη 3 ἔτη) μεμίσθωκε τὰ Σφηττοῖ δύο κτήματα. *τὸ Σφηττοῖ χωρίον τοῦ Κικυννοῖ*. Ἐνταῦθα περιληπτικῶς ὠνόμασε τὰ κτήματα *χωρίον*, ἐν ᾧ § 5 τὰ αὐτὰ ὀνομάζει ἀναλελυμένως *τὰ Σφηττοῖ* (κτήματα) καὶ τῶν *Κικυννοῖ* (κτημάτων). — **Ἦδη 3 ἔτη**. Ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι ἅμα πα-

ραλαβὸν ὁ πατὴρ τοῦ διαδίκου ἢ ὁ διάδικος αὐτὸς τὰ Σφηττοὶ κτήματα ἐπεχειρήσε νὰ καταλάβῃ καὶ τὰ Κικυρνοῖ. *τοὺς πέρυσιν ἄρξαντας*. Οὗτοι εἶναι οἱ θεσμοθέται ἐνώπιον τῶν ὀπκίων ὁ διάδικος ἔλαχε τὴν δίκην του. Ὀνομάζονται δὲ ἄρχοντες καὶ ὄχι δικασταί, εἰσὶ ἦσαν καὶ ἄρχοντες καὶ δικασταὶ ἀναλόγως τῶν ποικίλων καθηκόντων ἃ εἶχον οὔτω καὶ οἱ στρατηγοὶ ἀλλοχου ὀνομάζονται ἄρχοντες κ.λ.π. *τοὺς νῦν*. ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς πέρυσιν ἄρξαντας. *αἱ ἀπογραφαί*. Ἐννοεῖ οὐ μόνον τὴν ὑπὸ τῶν ἀπογραφῶν γενομένην ἀπογραφὴν τῆς δεδημευμένης περιουσίας (§ 7 καὶ 4) ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ διαδίκου γενομένην. Ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἀπογραφῶν εἶναι ἡ ἔγγραφος ἀποδείξις τοῦ διαδίκου προστιθεμένη εἰς τὰς προηγουμένας μαρτυρικὰς ἀποδείξεις (ἦτοι α' τοὺς μεμισθομένους, β' τοὺς γείτονας, γ' τοὺς ἄρξαντας, δ' τοὺς ναυτοδίκας καὶ ε' τὰς ἀπογραφάς), Ἐνεργησάσκοντο δ' αἱ ἀπογραφαὶ ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ διαδίκου ὑπὸ τοῦ γραμματέως, ὡς καὶ οἱ νόμοι καὶ ἔγγραφοι μαρτυρίαι κ.λ.π. ἐπιλαμβανομένου τοῦ ὕδατος τῆς κλειψύδρας κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν. *ἐκ τούτων*. Ἀναφέρεται οὐχὶ μόνον εἰς τὰς ἀπογραφάς ἀλλ' εἰς πάντα τὰ προηγουμένα (ἀπὸ § 4—9). Καὶ τὰ μὲν «οὐτε νεωστὶ... εἶναί» θὰ μάθωσιν οἱ δικασταὶ παρὰ τῶν μεμισθομένων, τῶν γειτόνων, τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ναυτοδικῶν, τὰ δὲ «οὐτε νυνί... τοῖς ιδιώταις» ἐκ τῶν ἀπογραφῶν, εἰς ἃς ἀναφέρονται καὶ τὰ ἐν § 7 εἰρημένα σχετικά. *πλείονων*. Παρὰ τοῦ Ἐρασιφῶντος διεξεδίξει ὁ διάδικος ἅπασαν τὴν περιουσίαν (§ 5), παρὰ δὲ τοῦ δημοσίου μόνον τὸ 1/3, ἦτοι τὸ μερίδιον τοῦ Ἐρασιστράτου (§ 6). Ὅθεν ἐνταῦθα μετὰ λιτότητος λέγει ὅτι *δὲν ζητεῖ πλεῖονα* παρὰ τοῦ δημοσίου ἀνὰ τὰ εἶπη ὅτι ζητεῖ ὀλιγότερα ὡς καὶ πρότερον ὅτι δηλ. δὲν μετέβαλε τακτικὴν ἐξ ἀπληστίας ἀλλ' ἐμμένει εἰς τὰ δικαιώματά του (πρβλ. § 6... τὴν ἀκριβείαν).—*κἀλει μάρτυρας* ἰδ. § 2. Οἱ μάρτυρες ἐνταῦθα τίνες εἶναι καὶ τί θὰ μαρτυρήσωσιν; *Κἀλει-ἀνάγνωθι*. Ταῦτα λέγει διότι αὐτόκλητος ὁ γραμματεὺς δὲν ἠδύνατο οὔτε μάρτυρας νὰ καλέσῃ οὔτε ἀπογραφάς ἢ ἄλλο τι γράμμα νὰ ἀναγνώσῃ. Πρβλ. καὶ τὰ ἐν § 2 σχετικά. [*Ἐρωτ. Πόσων εἰδῶν ἀποδεικτικὰ μέσα μεταχειρίζεται ὁ διάδικος; Τίνων μάρτυρας καὶ τίνα ἔγγραφα. Τί θὰ μαρτυρήσωσιν οἱ μάρτυρες καὶ τί θὰ ἀποδείξωσι τὰ ἔγγραφα;*]

ΚΑΛΛ' Ἄ Γ. ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἐπίτηδες συσσωρεύει πολλοὺς μάρτυρας, ἐπιπροσθέτει δὲ καὶ ἐπισήμους ἔγγράφους ἀποδείξεις ἵνα παραστήσῃ μείζον τὸ δίκαιόν του καὶ ἐκπλήξῃ τοὺς δικαστάς. Τεχνήντως δ' ἐν τέλει μεταχειρίζεται διὰ τοῦ «οὐτε πλεόνων» τὴν λιτότητα ἢ ἀντεναντίωσιν δι' ἧς τὸ μέγα ἐκφράζει μικρότερον τοῦ πραγματικοῦ ἵνα ἐμποιήσῃ καλὴν ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν ἐντύπωσιν. Διὰ τῶν πραγματικῶν τούτων ἀποδείξεων καταφαίνεται

τὸ δίκαιον τοῦ διαδίκου. Διὸ φαίνεται ὅτι ἐκέρδισεν ἐν τῇ δίκῃ τὸ αἰτηθὲν 1]3 τῆς δεδημευμένης περιουσίας.

*Ἐνταῦθα τελευτᾷ ἡ ΔΙΗΓΗΣΙΣ τοῦ λόγου καὶ ἔπεται εἶτα ὁ **ΕΠΙΛΟΓΟΣ**.
ΔΙΔΑΓΜ. Τί διδασκόμεθα ἐκ τῶν εἰρημένων ἐνταῦθα ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν τρόπον καθ' ὃν πρέπει νὰ ἐπιζητῶμεν τὸ δίκαιόν μας;

Εἰπὲ τὸ ρῆμα τῶν § § 8 καὶ 9.

§ **8 καὶ 9. Ε'** μεθοδικῆ ἐνότῃς. Ἀποδείξεις τοῦ διαδίκου περὶ τοῦ δικαίου τῶν ἀξιώσεών του.

§ 10 Τὸ δίκαιον τοῦ διαδίκου εἶναι φανερόν.

ΛΕΞ.-ΦΡΑΣ. *ψηφίζομαι τινί τι* (μέσ) = δι' ἀποφάσεως κρῖνω τι ὑπὲρ τίνος ἢ δίδω εἰς τινὰ τι (ἐπὶ τῶν δικαζόντων). — τὸ **διαδίκασμα** = τὸ ἀντικείμενον τῆς διαδικασίας, ἦτοι τῆς μετὰ τοῦ δημοσίου ταύτης δίκης ἐπὶ ἀντιποίησει. πρβλ. καὶ § 1. — **ἀποδίδωμι** = δίδω τι ὀπίσω, ἐπιστρέφω τι. **δέξιμος** = παρακαλῶ τινα. **ἐναντίον τινος** = ἐνώπιόν τινος.

ΣΥΝΤ.-ΕΡΜΗΝ. *ὅτι ἀξιώ...* ἀλλ' (*ὅτι*) ἀξιώ. Αἱ εἰδικαὶ προτ. εἶναι ἀντικείμενα τοῦ κυρίου ῥήματος ἀποδέδεικεται... ὧ δικασταὶ ἰδ. § 1. — *οὐ παρὰ τὸ δίκαιον ἀξιώ* = κατὰ τὸ δίκαιον (δικαίως) ἀξιώ. Τί σημαίνει ὁ ἐμπρόθ. προσδιορισμός; *ψηφίσασθαι*. ἀντικ. τοῦ ἀξιώ. (ὡς καὶ τὸ κατοτέρω ἀποδοθηναί). τοῦ δὲ ψηφίσασθαι ὑποκ. ἔνν. τὸ ὑμᾶς τὰ δέμοι καὶ δικάσιμα εἶναι ἀντικείμεν. αὐτοῦ, διότι εἶνε μέσον = ὅτι οὐκ ἀδίκως ἀξιώ νὰ μοὶ δώσητε (νὰ κρῖνητε ὑπὲρ ἐμοῦ) διὰ τῆς ἀποφάσεώς σας τὴν ἀπαίτησίν μου, ἦτοι τὸ ἀντικείμενον τῆς παρούσης δίκης δηλ. τὰς 1500 δρχμ. (§ 7). — ἀλλ'... ἀξιώ ἔνν. πάλιν τὸ ὅτι *τῇ πόλει* = ὑπὲρ τῆς πόλεως. *τῶν ἑμαντιῶν*. Ἐκ τῶν εἰς ἐμὲ ἀνηκόντων. Τί γενικὴ εἶναι; ἀφεῖ = ἀφ' οὗ ἀφῆκα. *τοῦτο* (δηλ. τὸ διαδίκασμα) ἀντικ. τοῦ ἀποδοθηναί = ἀλλ' ἀξιώ (ἀπαίτῶ) νὰ μοὶ (ἀπο) δοθῇ τοῦτο. *ἀποδέδεικεται* = ἔχει ἀποδειχθῆναι ἤδη ἐκ τῶν εἰρημένων. *δοκεῖ μοι*. Τοῦτου ὑποκ. εἶναι τὸ δεθηναί (Διατί; Σ. § 470), ἀντικείμεν. δὲ τὸ εἶναι = νομίζω ὅτι δίκαιον εἶνε νὰ παρακαλέσω. ὁ καὶ ἐπιδοτικός = ἐκτὸς τῶν ἄλλων (τῶν ἀποδείξεων ἕως ἐφεροῦ περὶ τοῦ δικαίου μου κλπ.) καὶ νὰ σῶς παρακαλέσω. *ὑμῶν τε καὶ τῶν συνδίκων*. ἀντικείμενον τοῦ δεθηναί (διατί κατὰ γενικὴν;) = οὐ μόνον νὰ παρακαλέσω ἡμᾶς ἀλλὰ καὶ τοὺς συνδίκους (νὰ παρακαλέσω) ἐνώπιόν σας (ἔνν. ὑπὲρ τῆς ἀδικτήσεώς μου).

[*Συμπλήρωσ. τὰς προτ.* Τί καὶ τί ἀποδέδεικεται; Τί καὶ τί ἀξιώ; Πότε ἀξιώ ἀποδοθῆναι μοὶ τοῦτο; Ποῖον δοκεῖ μοὶ καὶ τί δοκεῖ μοὶ;]

ΠΕΡΙΕΧΟΜ. Ὁ ἐνάγων ἀπέδειξε διὰ τῆς ἀγορεύσεώς του ὅτι δικαιοῦ

ται νά ζητηθῆ τὴν ἀπαίτησίν του. Ὁ ἐνάγων θεωρεῖ καλὸν νά παρακαλέσῃ ἐν τέλει καὶ τοὺς δικαστάς του ὑπὲρ τῆς ἀπαίτησέως του.

ΠΡΟΣΩΠ. ΠΡΑΓΜΑΤΑ. οὐ παρὰ τὸ δίκαιον. Τοῦτο λέγει διότι ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἐπίσημον ἀπόφασιν τῶν δικαστῶν (§ 3 κα τε δικ α σα το και § 6 ἐ γ ν ὶ κ α τ ε). Ἄλλως τονίζει διὰ τῆς φράσεως ταύτης ἐπίτηδες ἐν ἀρχῇ τεθείσης (ἀντὶ τῆς μετριωτέρας δικαίως ἢ κατὰ τὸ δίκαιον) καὶ ἔξαιρει τεχνηέντως τὸ δίκαιόν του. **ψηφίσασθαι.** Τοῦτο εἶναι ἐμφαντικώτερον τοῦ ἐν § 6 ψ η φ ι σ θ ἦ ν α ι, λέγεται δηλ. ὑπὸ τοῦ διαδίκου μετὰ μερίζονος δυνάμεως, διότι ὁ διάδικος ἤδη ἀποδείξας ὅτι προβάλλει νόμιμον καὶ δικαίαν ἀξίωσιν ἔχει μερίζον θάρρος καὶ οἰοεὶ ἐπιβάλλει τοῖς δικασταῖς νά ἐκδώσωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν ἀπόφασιν των οὐχὶ κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ καθῆκον. Διὸ καὶ ἐπιφέρει εὐθὺς κατωτέρω τὸ ἀ ξ ῖ ὼ μ ο ι ἀ π ο δ ο θ ἦ ν α ι, δι' οὗ δηλοῦται ὅτι ὁ διάδικος εἶχε τὸ κτήμα τοῦτο, ἀδίκως δ' ἡ πόλις ἐστέρησεν αὐτὸν τοῦτο, καὶ οἰοεὶ ὅτι δὲν θὰ χαρισθῆ εἰς αὐτὸν ἡ πόλις νῦν ἀλλ' αὐτὸς χαρίζεται εἰς τὴν πόλιν. Τοῦτο σημαίνουσι καὶ αἱ παρατεθεῖσαι ἀντωνυμῖαι α ὑ τ ὸ ς καὶ ἐ μ α υ τ ο ῦ. **Τὸ διαδίκασμα.** Τοῦτο εἶναι τὸ ἐν § 6 εἰρημένον «τὰ Ἐρασιστράτου» ἤτοι τὸ 1/3 τῆς ὅλης περιουσίας δηλ. τὸ Σφηττοῖ χωρίον (§ 8) τὸ ἐκτιμηθὲν ἀντὶ 1500 δραχμῶν. Καὶ ἐκ τούτου ὡς καὶ ἐκ τῆς ἐν § 1 δ ι α δ ι κ α σ ῖ α ς φαίνεται ὅτι ἐν τῇ δίξει ταύτῃ πρόκειται περὶ δημοσίον διαδικάσματος. **τῶν ἔμαντοῦ.** Τοῦτο λέγει ἀντὶ νά εἴπῃ τὸ «πάντων τῶν πατρὸς Ἐράτωνος» διότι ὑπὲρ πάντων ἀγωνισθεῖς ἐν τῷ δικαστηρίῳ ὁ πατὴρ του ἐνίκησε τὸν Ἐρασιστράτου (§ 3 παντὸς τοῦ συμβολαίου-κατεδικάσατο καὶ § 5 ὑπὲρ ἀπαντος-ἡττήθη).—Ἐπίτηδες δ' ὀνομάζει ἐ α υ τ ο ῦ τὰ κτήματα ταῦτα ἵνα δείξῃ τὴν εἰς τὸ ἑαυτοῦ δίκαιον πεποίθησιν. **ἀποδέδεικται.** Ἐκ τῆς ὅλης διηγήσεως τοῦ λόγου ἔχει ἀποδειχθῆ κατὰ τὴν πεποίθησιν τοῦ ὀμιλοῦντος ὅτι δικαίως ἀξιοῖ οὗτος τὸ 1/3 καὶ ὅτι χαρίζεται μάλιστα εἰς τὴν πόλιν ἀφείδς αὐτῇ τὰ 2/3 τῆς αὐτῷ ἀνηκούσης ἐπιδίκου περιουσίας τοῦ Ἐράτωνος. **καὶ δεηθῆναι.** Διὰ τούτου δηλοῖ ὅτι περιττὴν σχεδὸν θεωρεῖ τὴν παράκλησιν καὶ ὅτι ὑποβάλλει αὐτὴν μόνον κατὰ τυπικὴν ὑποχρέωσιν. Καὶ διὰ τούτου δεικνύει τὴν εἰς τὸ ἑαυτοῦ δίκαιον πεποίθησιν. **ἐναντίον ὑμῶν.** Ἐνώπιόν σας, λέγει ὁ διάδικος, πρέπει νά παρακαλέσω τοὺς συνδίκους καὶ οὐχὶ ἰδίᾳ καὶ κρύφα, ὅπερ θὰ παρεῖχε τὴν ὑπόνοιαν δεκαμοῦ. Καὶ τοῦτο τεχνηέντως λέγει ἵνα δείξῃ ἀπάθειαν, εἰλικρίνειαν καὶ πεποίθησιν εἰς τὸ ἑαυτοῦ δίκαιον. **τῶν συνδίκων.** Περὶ τούτων ἰδὲ Εἰσαγ. Θ' καὶ ὑπὲρ Μαντιθείου § 7. Οὗτοι εἶχον μεγάλην δύναμιν ἐν Ἀθήναις ἢ δ' ἀρχὴ αὐτῶν διτηρήθη ἐπὶ πολὺ μετὰ τοὺς 30. Σήμερον σὺν δ ι κ ο ῖ λέγονται οἱ ἐ π ἰ τ ρ ο π ο ι ὀργανικῶν περιουσιῶν.—[Ἐρωτ. Μετὰ ποίου θάρρους ὀμιλεῖ ἐνταῦθα ὁ διά-

δικος καὶ διατί ; Τί ζητεῖ νῦν οὗτος ; Τί ἔχει ἀποδείξει ἤδη καὶ πῶς ὑποβάλλει τὴν παράκλησίν του ; Τίνας καὶ τίνας παρακαλεῖ ; Τί ἦσαν οἱ σύνδικοι τότε καὶ τίνες ὀνομάζονται οὕτω νῦν ;]

ΚΑΛΛΙΑΟΓ. ΕΞΕΤΑΣΙΣ. Ἡ ἑαυτῆ εἶναι ὁ τοῦ λόγου *ἐπίλογος*, δι' οὗ ὁ ῥήτωρ συγκεφαλαιεῖ τὰ εἰρηγμένα καὶ παρακαλεῖ τοὺς δικαστὰς ὑπὲρ ἑαυτοῦ. Τὴν μὲν συγκεφαλαιώσιν τονίζει διὰ τοῦ ἀποδοδεικταί, τὴν δὲ παράκλησιν ὑποβάλλει τεχνήντως πρὸς τε τοὺς ἡλιαστὰς καὶ πρὸς τοὺς συμπαρακαθημένους συνδίκους. Καὶ δι' ὅλου τοῦ ἐπιλόγου ἄλλ' ἰδίᾳ διὰ τοῦ ἀξιῶψηφίσασθαι καὶ ἀξιῶ ἀποδοθεῖναι μοι, διὰ τοῦ αὐτόσ καὶ ἐμαυτοῦ, διὰ τοῦ ἀποδεδεικταί καὶ τοῦ οὐ παρὰ τὸ δίκαιον, διὰ τοῦ καὶ δεηθηῖναι καὶ τοῦ ἐναντιοῦ μῶν, ἅτινα πάντα τεχνήντως λέγει, δεικνύει τὴν εἰς τὸ ἑαυτοῦ δίκαιον πεποιθήσιν, ὅπερ διαθέτει τοὺς δικαστὰς ὑπὲρ τοῦ διαδίκου. Ὁ ἐπίλογος εἶνε βραχὺς ἀλλὰ τεχνικώτατος.

ΔΙΔΑΓΜΑ. Πῶς πρέπει νὰ ζητῶμεν τὸ δίκαιον ἡμῶν πάντοτε ;

Εἰπετὸ νόημα τοῦ ἐπιλόγου.

§ 10. ς' μεθοδικὴ ἐνότης. Ὁ ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ. Συγκεφαλαιώσις καὶ παράκλησις.

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΟΛΟΥ

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ. Ὁ ὀμιλῶν διὰ δικος ἀποδείξας ὅτι ὡς κληρονόμος τοῦ ἀποβιώσαντος πάππου του δικαιούται νὰ λάβῃ παρὰ τῶν κληρονόμων τοῦ Ἐράτωνος, ἀρχικοῦ ὀφειλέτου τοῦ πάππου, τὸν 2 τάλαντα ζητεῖ ἤδη ἐν τῇ γνωμένῃ μετὰ τοῦ δημοσίου διαδικασίᾳ ταύτῃ ἵνα τὸ δημοσίον ἄρῃ τὴν δήμευσιν ἀπὸ τῆς ἐνυποθήκων περιουσίας τοῦλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ μερίδιον τοῦ Ἐρασιστράτου, ὃ νομίμως ἀπὸ τριετίας ἤδη κατέχει, καὶ παραιτεῖται ὑπὲρ τοῦ δημοσίου τῆς ὑπολοίπου ἀπαιτήσεώς του. Τὸ δίκαιον τοῦ ὀμιλοῦντος διαδίκου εἶναι προφανές, ἀποδεικνύεται δ' ἅμα καὶ ἐκ σπουδαίων καὶ ἐπισήμων μαρτυρικῶν ἀποδείξεων, ἔτι δὲ καὶ δι' ἐπισήμων ἐγγράφων. Ἐκ τούτων ἐξάγεται ὅτι ὁ ἐνάγων ἐνταῦθα ἐκέρδισε τὴν δίκην ὑποχρεωθέντος τοῦ δημοσίου νὰ ἀφήσῃ αὐτῷ τὰ ἀντὶ 1500 δραμῶν ἐκτιμηθέντα ὑπ' αὐτοῦ ἐν Σφητιῷ δύο κτήματα. Κατὰ ταῦτα ὁ ἀγὼν ἐν-

ταῦθα εἶναι δημόσιος, διότι ὁ ῥήτωρ ἀγωνίζεται πρὸς τὸ δημόσιον κυριώς. Ὁ λόγος ἀπηγγέλη ἐν τῇ Ἡλιαίᾳ ἐνώπιον τῶν ἡγεμόνων αὐτῆς συνδίκων ἐν ἔτει 397 π. Χ. ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐν § 5 εἰρημένων ἡ δ η τ ρ ι α ἔ τ η μ ε μ ί σ θ ω κ α ἐν σχεσει καὶ πρὸς τὰ ἐν § 3 κατεδικάσατο ἐπὶ Ξεναινέτου.

ΚΡΙΣΕΙΣ. 1. Τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ ῥήτορος εἶναι ἀρκούντως πειστικὰ καὶ αἱ ἀποδείξεις ἀναμφισβήτητοι. Μεγίστην δὲ δύναμιν ἔχουσιν ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἰδίως αἱ τρεῖς μαρτυρίαι αἵτινες ἐπικυροῦσι τελείως τὰ λεγόμενα.

2. Ὁ λόγος οὗτος εἶναι καθόλου εἰπεῖν ἀπλοῦς, ἀφελῆς καὶ σύντομος, ἀνευ πολλῶν ῥητορικῶν σχημάτων. Μόνον δὲ σχεδὸν αἱ καλούμεναι ἀ τε χ ν ο ι π ί σ τ ε ι ς (!) ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῷ, ἐν αἷς παρατηρεῖται ἡ σαφήνεια καὶ ἡ συντομία τοῦ Λυσίου. Διὰ τῆς ἀπλότητος δὲ καὶ συντομίας ταύτης ὁ ῥήτωρ θέλει ἀποδείξει τὴν μεγάλην εἰς τὸ ἑαυτοῦ δίκαιον πεποίθησιν.

3. Ἡ δὲ οἰκονομία τοῦ λόγου εἶναι ἀρκούντως τεχνική. Εἰς τὸ σύντομον ἀλλὰ τεχνικώτατον *προοίμιον* ἐπακολουθεῖ ἡ ἀφελῆς, ἀπλή καὶ σύντομος ἀλλ' ἐκφραστικὴ *διήγησις* τῶν πραγμάτων μετὰ τῶν ἐπισήμων ἐν τέλει μαρτυριῶν, τέλος δὲ ὁ συντομώτατος, ἀξιοπρεπέστατος καὶ τεχνικώτατος *ἐπίλογος*.

ΣΥΓΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ. 1. Ἐνωσον πάσας τὰς μεθοδικὰς ἐνότητας τοῦ λόγου καὶ διηγήθητι συντόμως ὅλην τὴν ὑπόθεσιν αὐτοῦ.

2. Διακρίνον τὸ προοίμιον, τὴν διήγησιν καὶ τὸν ἐπίλογον τοῦ λόγου καὶ χαρακτηρίσον αὐτά.

3. Ἀνάπτυσον ἰδίᾳ τὴν διήγησιν τοῦ λόγου ἐπὶ τῇ βίσει τῶν ἐπιγραφῶν.

4. Εἰπὲ τί παρατηρεῖς ὡς πρὸς τὸν ὅλον λόγον καὶ ὡς πρὸς τὴν οἰκονομίαν αὐτοῦ.

5. Εἰπὲ τὰ σπουδαιότερα πραγματικὰ γεγονότα, τὰ ἀξιολογώτερα ῥητορικὰ τεχνάσματα καὶ τὰ ὑψηλότερα διδάγματα τοῦ λόγου τούτου.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΙΣ. Ποῦ πότε καὶ μεταξὺ τίνων ἐγένετο ἡ περὶ ἧς ἐνταῦθα πρόκειται δίκη; Διατί ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη τοῦ λόγου καὶ τίς ἄλλη εἰδικωτέρα δύναται γὰρ τεθῆ; Πῶς ἀπέδειξεν ὁ ἐνάγων ὅτι ὠφείλοντο αὐτῷ χρήματα, πόσα καὶ παρὰ τίνων ὠφείλοντο; Τί ἐπραξε τὸ δημόσιον καὶ τί ζητεῖ ἡδὴ παρ' αὐτοῦ ὁ

(1) Ἄ τε χ ν ο ι π ί σ τ ε ι ς εἶναι αἱ ἀποδείξεις ἐκείναι, ἃς δὲν κατασκευάζει ὁ ῥήτωρ ἀλλ' αἵτινες ὑπάρχουσιν ἡδὴ ἐξωτερικαί' ὅσον μαρτυρίαι, νόμοι, ἔγγραφα κλπ.

διάδικος; Τίνας και ποίον είδους μαρτυρίας προσάγει; Ποιον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαδικασίας ταύτης και τί λόγος είναι οὗτος ἐν γένει;

ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ. Καί παρ' ἀρχαίοις ἐγίνοντο ὡς και πασ' ἡμῖν, 1) διάφορα ἔντοκα δάνεια, ἐνυπόθηκα ἢ μὴ μετά διαφόρων ὄρων 2) κατάσχεσις και ὑποθήκη οὐ μόνον πρώτη αλλά και δευτέρα και τρίτη και τετάρτη κλπ. 3) συμβόλαια δανειστικά και παραβάσεις τῶν ὄρων αὐτῶν, καθυστερήσεις τόκων κλπ. 4) δίκαι δυνάμει συμβολαίων μεταξύ ιδιωτῶν πρὸς ἀλλήλους ἢ πρὸς τὸ δημόσιον 5) δημεύσεις ἢτοι κατασχέσεις περιουσιῶν ὑπὸ τοῦ δημοσίου, πλειστηριασμοὶ κλπ. 6) ἀναβολαὶ και ἀκυρώσεις δικῶν, ἐρημοδικαίαι, ἐνστάσεις, ἐφέσεις κλπ. ἔνδικα μέσα 7) ἀποδείξεις μαρτυρικά ἢ ἔγγραφοι κλπ., ἐν γένει δὲ ὁ πολιτικός, κοινωνικός, οἰκογενειακὸς κλπ. βίος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἢτοι σχεδὸν οἶος και ὁ νῦν τοιοῦτος βίος ἡμῶν.

ΕΠΑΝΑΛΗΨΙΣ. Δηγήθητι λεπτομερῶς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ λόγου γραπτῶς ἢ προφορικῶς ἐπὶ τῇ βάσει πάντων τῶν εἰρημένων.

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ

Σελ.	α'	στίχ.	6	ἀντὶ ὅτε γράφον ἄτε.	
»	23	»	18	ἀντὶ ἀπέγραφον... γράφον = ἀπέγραφον, ἀπέγραφον καὶ ἃ ἐγώ...	
»	25	στίχ.	12	ἀντὶ βεβαιωμένα γράφον βεβιωμένα.	
»	26	»	6	γράφον Ἰδ. Σ. § 160.	
»	29	»	36	ἀντὶ τίνος γράφον τίνα.	
»	31	»	16	ἀντὶ οἱ 80 γράφον οἱ 30.	
»	31	»	18	ἀντὶ διάκειντο γράφον διέκειντο.	
»	31	»	20	ἀντὶ Μοῖον » Ποῖον.	
»	32	»	13	ἀντὶ δικαστάς » δικαστάς.	
»	34	»	32	ἀντὶ ἦν γράφον ἦν	
»	36	»	11	» ὁμοφρόνων » ὁμοφρόνων.	
»	37	»	2	» λογοποιᾶζω » λογαριάζω.	
»	37	»	10	» ὁμολογούντων γράφον ὁμολογούντων.	
»	37	»	23	» ελεγχοσ » ἔλεγχος.	
»	47	»	1	» προσιμίω » προσιμίω.	
»	49	»	31	» ἀκόλαστος » ἀκόλαστος.	
»	50	»	12	γράφον (Σ. § 434 β').	
»	50	»	14	» νεωτέρων.	
»	50	»	30	» ἐγώ.	
»	51	»	8	ἀντὶ ζ α λ γράφον τούς.	
»	51	»	30	» ἦτοι γράφον ἦτο.	
»	53	»	27	» ρεκάλεσα γράφον παρεκάλεσα.	
»	55	»	30	» ἐκατέρω » ἐκατέρω.	
»	56	»	7	» ἐξόδον » ἐξόδον.	
»	57	»	18	» Ἀλίαστον » Ἀλίαστον. κλ.	
»	58	»	11	» σεσωσμένος » σεσωσμένος	
»	59	»	18	» ἀκ » ἐκ	
»	64	»	1	» δέν » δέ.	
»	65	»	3	» ἦ » ὀ	
»	»	»	27	» ΚΑΛΙΑ. » ΚΑΛΛΙΑ.	
»	62	»	14	» ὄτι » ὄτι.	
»	62	»	31	» ἐγ » ἐν.	
»	62	»	32	» ΚΑΛΙΑ. » ΚΑΛΛΙΑ.	
»	66	»	3	» τῆς » τῆς.	
»	»	»	12	» ἐνότης » ἐνότητος.	
»	70	»	6	» ἀλαζονίας » ἀλαζονείας.	

u. l. o. u. l. o.

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

1 RUDOLF RAUCHENSTEIN, Ausgewählte Reden des Lysias, elfte auflage, resorgt von KARL FUHR, Berlin 1899.

2 HERMANN FROHBERGER (Gustav Gebauer), zweite auflage, Leipsig 1892.

3 GUSTAV GIELBERT-ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ, Περί τοῦ δημοσίου βίου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἐν Ἀθήναις 1899.

4 ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΖΑΚΑ, Λυσίου λόγοι καὶ ἀποσπάσματα, ἐν Ἀθήναις 1910.

5 ΠΕΡΙΚΑ. ΓΑΣΕΜΙΔΟΥ, Λυσίου λόγοι κατ' ἐκλογὴν (κατὰ Rauchenstein καὶ Frohberger), ἐν Ἀθήναις 1894.

6 ΕΜΜ. ΓΑΛΑΝΗ, Λυσίου οἱ ἐν τοῖς Γυμνασίοις διδασκόμενοι λόγοι (κατὰ Frohberger), ἐν Ἀθήναις 1895.

7 ΓΕΩΡΓ. ΜΙΣΤΡΙΩΤΟΥ, Ἑλληνικὴ Γραμματολογία, ἐν Ἀθήναις 1897.

8 Ἰσοκράτης, Δημοσθένης, Ξενοφώντας Ἑλληνικά καὶ ποιήματα ἄλλα βοηθήματα, μάλιστα δὲ τὸ Λεξικὸν τῶν ἀρχαιοτήτων κ.λ.π.

Τὰ βοηθήματα, παραλειφθέντα ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ κατὰ λάθος, ἐτέθησαν ἐνταῦθα.

36	αὐτὸ <	1
δ	ρ <	8
ΔΙΔΑΧ	ΔΙΔΑΧ <	79
αὐτὸ	αὐτὸ <	18
αὐτὸ	αὐτὸ <	28
		8
		21
		θ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000016684

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

1. Χριστιανική Ἠθική, διὰ τὴν Γ' τάξιν τοῦ Γυμνασίου.
2. Ξενοφῶντος Ἑλληνικά βιβλ. Γ' μετὰ ποικίλων βοηθημάτων, διὰ τὴν Α' τάξιν τοῦ Γυμνασίου.

Προσεχῶς ἐκδίδονται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον

1. Ξενοφῶντος Ἑλληνικά, βιβλ. Α' καὶ Β', διὰ τὴν Γ' τάξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου.
2. Ξενοφῶντος Ἑλληνικά βιβλ. Α', διὰ τὴν Α' τάξιν τοῦ Γυμνασίου.
3. Λυσίου ὁ ἕπὲρ ἀδυνάτου, ὁ κατὰ σιτοπωλῶν κ.λ.π. διὰ τὴν Α' τάξιν τοῦ Γυμνασίου.
4. Ἡροδότου τεμάχια κατ' ἐκλογὴν, διὰ τὴν Α' τάξιν τοῦ Γυμνασίου.

Πωλοῦνται

Ἐν Ἀθήναις παρὰ τοῖς κ. κ. Ἰω. Σιδέρη, Ἡλ. Δικαίῳ, Μ. Σαλιβέρῳ, Ν. Τζάκῃ, Ἰω. Κολλάρῳ Ἐλευθερουδάκη-Μπάρτ κ.λ.π. καὶ παρὰ τῶν συγγραφεῖ.

Τιμᾶται δρχ. 1.50